

OP Ryhmän toimintakertomus
ja tilinpäätös 2022

OP Ryhmä

Sisällysluettelo

OP Ryhmän toimintakertomus 1.1.–31.12.2022.....	5
OP Ryhmän avainlukuja	6
Pääjohtaja Timo Ritakallion kommentit	7
Toimintaympäristö	8
Tulos ja tase.....	9
Tilikauden keskeiset tapahtumat.....	12
OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet.....	12
Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen	13
Tuloksen käyttö.....	13
Asiakkuudet ja asiakasedut.....	14
Selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista.....	14
Vastuullisuus	19
Monikanavaiset palvelut	20
Vakavaraisuus	20
Riskienhallinnan keskeiset periaatteet.....	22
Riskiprofiili	23
Segmenttien tulos	29
Vähittäispankki.....	29
Yrityspankki.....	31
Vakuutus	33
Ryhmätoiminnot.....	36
ICT-investoinnit.....	37
Henkilöstö	37
OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset.....	37
OP Osuuskunnan hallinto	38
OP Ryhmän juridinen rakenne	38
Tilikauden jälkeiset tapahtumat.....	41
Vuoden 2023 näkymät.....	41
Keskeiset tuloslaskelma- ja tase-erät sekä taloudelliset tunnusluvut.....	42
Tunnuslukujen laskentakaavat	44
Vakavaraisuustaulukot	48
Päälaskelmat.....	50
Tuloslaskelma	50
Laaja tuloslaskelma	51
Tase	52
Oman pääoman muutoslaskelma	53
Rahavirtalaskelma	54
Tilinpäätöksen liitetiedot.....	55
1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	58
2. Keskusyhteisökonsernin riskienhallinnan periaatteet	88
3. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden ja esittämisen muutokset	109
4. Segmenttiraportointi	116
Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	120
5. Korkokate	120
6. Vakuutuskate	121
7. Nettopalkkiotuotot	122
8. Sijoitustoiminnan nettotuotot	124
9. Liiketoiminnan muut tuotot	125
10. Henkilöstökulut	126
11. Poistot ja arvonalentumiset	128
12. Liiketoiminnan muut kulut	129
13. Saamisten arvonalentumiset	129
14. OP-bonukset omistaja-asiakkaille	130
15. Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	130
16. Tuloverot	130

Varoja koskevat liitetiedot	131
17. Käteiset varat	131
18. Saamiset luottolaitoksilta	131
19. Johdannaissopimukset	132
20. Saamiset asiakkailta	140
21. Sijoitusomaisuus	141
22. Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	142
23. Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset	142
24. Aineettomat hyödykkeet	143
25. Aineelliset hyödykkeet	146
26. Vuokrasopimukset	147
27. Muut varat	149
28. Verosaamiset ja -velat	150
Velkoja ja omaa pääomaa koskevat liitetiedot.....	152
29. Velat luottolaitoksille	152
30. Velat asiakkaille	152
31. Vakuutusvelka	153
32. Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	158
33. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	159
34. Varaukset ja muut velat	161
35. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	165
36. Oma pääoma	166
Muut tasetta ja taseen ulkopuolisia eriä koskevat liitetiedot.....	168
37. Saamisten ja saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä	168
38. Annetut vakuudet	181
39. Saadut rahoitusvakuudet	181
40. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu	182
41. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti	184
42. Taseen ulkopuoliset sitoumukset	188
43. Ehdolliset velat ja varat	189
44. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely	189
45. Rahavirran liitetiedot	190
Riskienhallinnan liitetiedot.....	191
OP Ryhmän riskiasema	191
46. OP Ryhmän vastuiden maajakauma	191
Vähittäis- ja Yrityspankkitoiminnan riskiasema.....	193
47. Luottotappioiden ja arvonalentumisten kehitys	193
48. OP Ryhmän varainhankinnan rakenne	193
49. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan	194
50. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan	195
51. Korko- ja markkinariskin herkkyysanalyysi	196
52. Likviditeettireservi	197

Vakuutustoiminnan riskiasema.....	198
53. Vahinkovakuutustoiminnan riskiherkkyys	198
54. Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulon ja vakuutusmäärien luokkajakauma	199
55. Vahinkovakuutuksen suurvahinkojen kehitys	200
56. Vahinkovakuutuksen vakuutusliikkeen kannattavuus	201
57. Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan luonnetta kuvaavia tietoja	201
58. Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan arvioitu maturiteettijakauma	202
59. Vahinkovakuutuksen sijoitusten jakauma	202
60. Vahinkovakuutuksen sijoitusriskien herkkyysanalyysi	203
61. Vahinkovakuutuksen korkosijoitusten riskiasema	204
62. Vahinkovakuutuksen sijoitusten valuuttariski	205
63. Vahinkovakuutuksen sijoitusten vastapuoliriski	205
64. Henkivakuutustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyysanalyysi	206
65. Henkivakuutuksen vakuutusvelan purkautuminen kassavirroiksi	209
66. Henkivakuutuksen liiketoiminnan kannattavuus	211
67. Henkivakuutuksen sijoitusten jakauma	211
68. ETA 1 sijoitusten jakauma	212
69. ETA 2 sijoitusten jakauma	213
70. Henkivakuutuksen sijoitusriskien herkkyysanalyysi	213
71. ETA 1 sijoitusriskien herkkyysanalyysi	214
72. ETA 2 sijoitusriskien herkkyysanalyysi	214
73. Henkivakuutuksen korkosijoitusten riskiasema	215
74. ETA 1 korkosijoitusten riskiasema	216
75. ETA 2 korkosijoitusten riskiasema	217
76. Henkivakuutuksen sijoitusten valuuttariski	218
77. ETA 1 sijoitusten valuuttariski	218
78. ETA 2 sijoitusten valuuttariski	218
79. Henkivakuutuksen sijoitusten vastapuoliriski	218
80. ETA 1 sijoitusten vastapuoliriski	219
81. ETA 2 sijoitusten vastapuoliriski	219
82. ETA 1 sijoitusten luottoriski	219
83. ETA 2 sijoitusten luottoriski	220
Muut liitetiedot.....	221
84. Omistukset tytäryrityksissä, strukturoiduissa yhteisöissä sekä yhteisissä toiminnoissa	221
85. Maakohtaiset tiedot	227
86. Lähipiiritapahtumat	228
87. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat	229
Tilinpäätöslausuma	230
Tilinpäätösmerkintä	231

OP Ryhmän toimintakertomus 1.1.–31.12.2022:

Tulos ennen veroja oli 1 265 miljoonaa euroa – tuotot kasvoivat 2 prosenttia ja kulut pysyivät edellisen vuoden tasolla

Tulos ennen veroja 1–12/2022	Korkokate 1–12/2022	VakuutusKate 1–12/2022	Kulut yhteensä 1–12/2022	CET1- vakavaraisuus 31.12.2022
1 265 milj. €	+15 %	+20 %	-1 %	17,4 %

- Tulos ennen veroja oli 1 265 miljoonaa euroa (1 127).
- Asiakasliiketoiminnan tuotot kasvoivat yhteensä 10 % 3 512 miljoonaan euroon (3 186). Korkokate kasvoi 15 % 1 618 miljoonaan euroon (1 409) ja vakuutusKate 20 % 889 miljoonaan euroon (743). Nettopalkkiotuotot laskivat 3 % 1 005 miljoonaan euroon (1 034).
- Sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat -149 miljoonaan euroon (376). Väliaikainen poikkeusmenettely kasvatti sijoitustoiminnan tuottoja 143 miljoonaa euroa (-118). Väliaikainen poikkeusmenettely mukaan lukien tuotot sijoitustoiminnasta laskivat yhteensä -5 miljoonaan euroon (257).
- Yhteensä tuotot laskivat 5 % 3 426 miljoonaan euroon (3 616). Väliaikainen poikkeusmenettely mukaan lukien tuotot kasvoivat 2 % 3 570 miljoonaan euroon (3 497).
- Kulut laskivat 1 % 1 981 miljoonaan euroon (2 007).
- Tuloslaskelman saamisten arvonalentumiset laskivat 43 miljoonaa euroa 115 miljoonaan euroon (158). Saamisten arvonalentumiset olivat 0,11 % (0,16) luotto- ja takauskannasta.
- OP Ryhmän luottokanta kasvoi 2 % 99 miljardiin euroon (97) ja talletukset 2 % 77 miljardiin euroon (76).
- CET1-vakavaraisuus oli 17,4 % (18,2), joka ylittää sääntelyn edellyttämän minimitason 5,5 prosenttiyksiköllä. OP Ryhmä otti toisella vuosineljänneksellä käyttöön standardimenetelmään perustuvan riskipainotettujen erien lattiataso, joka siirtymähetkellä laskee CET1-vakavaraisuutta yhden prosenttiyksikön.
- Vähittäispankin tulos ennen veroja kasvoi 502 miljoonaan euroon (304). Korkokate kasvoi 25 % 1 194 miljoonaa euroon (959) ja nettopalkkiotuotot kasvoivat 3 % 773 miljoonaan euroon (753). Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 12 miljoonaa euroa 96 miljoonaan euroon (84). Luottokanta laskee 0,3 % ja talletukset kasvoivat 3 %.
- Yritys pankin tulos ennen veroja laskee 416 miljoonaan euroon (474). Korkokate kasvoi 10 % 457 miljoonaan euroon (414), nettopalkkiotuotot laskivat 19 % 166 miljoonaan euroon (204) ja sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat 21 % 136 miljoonaan euroon (171). Saamisten arvonalentumiset laskivat 56 miljoonaa euroa 18 miljoonaan euroon (74).
- Vakuutuksen tulos ennen veroja laskee 433 miljoonaan euroon (504). VakuutusKate kasvoi 20 % 901 miljoonaan euroon (754) erityisesti diskonttokoron noston vaikutuksesta. Tuotot sijoitustoiminnasta laskivat 257 miljoonaa euroa -87 miljoonaan euroon (170). Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 90,5 % (85,5).
- Ryhmätoimintojen tulos ennen veroja oli -91 miljoonaa euroa (-109).
- Omistaja-asiakkaille kertyneet uudet OP-bonukset olivat 215 miljoonaa euroa (210). OP Ryhmä haluaa käyttää osan parantuneesta kannattavuudestaan omistaja-asiakkaidensa tukemiseen ja korottaa vuodelta 2023 kertyviä OP-bonuksia 30 prosentilla, mikä tarkoittaa arviolta yli 60 miljoonan euron lisäbonusta.
- Omistaja-asiakkaiden Tuotto-osuuksille vuodelta 2022 maksettavan koron arvioidaan olevan yhteensä 144 miljoonaa euroa (96).
- OP Ryhmä jätti 30.9.2022 hakemuksen Euroopan keskuspankille standardimenetelmän käyttämiseksi vakavaraisuuslaskennassa sisäisten mallien (IRBA) ja käytössä olevan standardimenetelmään perustuvan riskipainotettujen erien lattiataso sijaan. Standardimenetelmään siirtymisellä ei arvioida olevan olennaista vaikutusta OP Ryhmän vakavaraisuuteen ja riskiasemaan.
- OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardia 1.1.2023 lähtien. IFRS 17 -siirtymän vaikutuksena OP Ryhmän oma pääoma 1.1.2022 laskee siirtymäajankohtana 52 miljoonaa euroa. Samalla väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltaminen lakkasi.
- Vuoden 2023 tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan suuremmaksi kuin vuoden 2022 tulos. Näkymistä kerrotaan tarkemmin kohdassa "Vuoden 2023 näkymät".

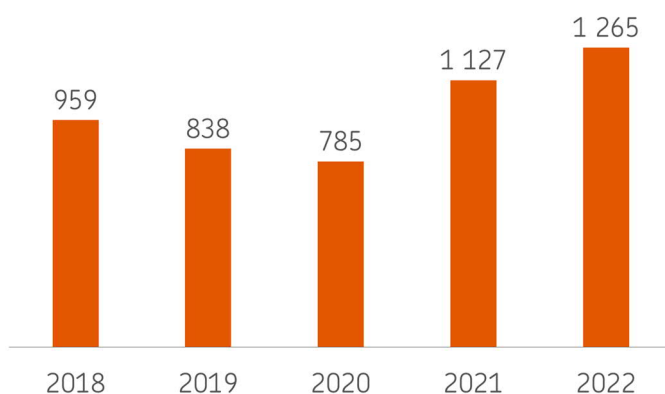
OP Ryhmän avainlukuja

	1-12/2022	1-12/2021	Muutos, %
Tulos ennen veroja, milj. €	1 265	1 127	12,2
Vähittäispankki	502	304	65,2
Yritys pankki	416	474	-12,2
Vakuutus	433	504	-14,1
Ryhmätoiminnot	-91	-109	-
Omistaja-asiakkaille kertyneet uudet OP-bonukset, milj. €	215	210	2,1
Oman pääoman tuotto (ROE), %	7,2	6,6	0,6*
Oman pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	8,3	7,8	0,5*
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,59	0,54	0,05*
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,68	0,64	0,04*
	31.12.2022	31.12.2021	Muutos, %
CET1-vakavaraisuus, %	17,4	18,2	-0,8*
Luottokanta, mrd. €	98,5	96,9	1,6
Talletukset, mrd. €	77,1	75,6	2,0
Järjestämättömät saamiset vastuista, %	2,3	2,4	-0,1*
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,11	0,16	-0,04*
Omistaja-asiakkaat (1 000)	2 066	2 049	1,0

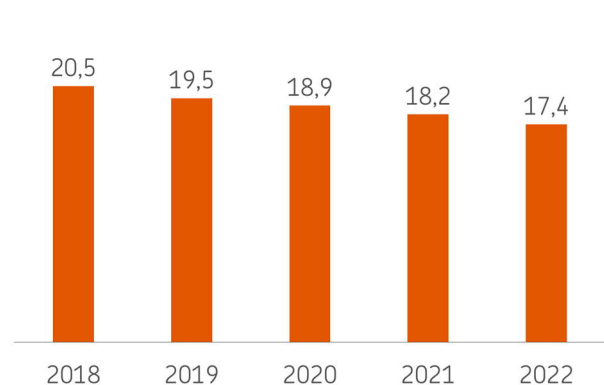
Tuloksen vertailulukuna on käytetty vuoden 2021 vastaavien jaksoiden lukuja. Tase- ja muiden poikkeikkaustyyppisten erien vertailulukuna on käytetty vuoden 2021 lopun tilannetta, ellei toisin mainita.

*Suhdeluvun muutos

Tulos ennen veroja, milj. €

Ydinvakavaraisuussuhde (CET1), %

Pääjohtaja Timo Ritakallion kommentit

Vuoden 2022 aikana finanssialan toimintaympäristöä leimasi poikkeuksellinen epävarmuus. Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota, voimakkaasti kiihtynyt inflaatio ja sen myötä tuntuvasti nousseet markkinakorot yhdessä talouden näkymien heikkenemisen kanssa vaikuttivat erityisesti vuoden loppua kohden niin asuntoluottojen kuin yritysluottojen kysyntään. Osakekurssit laskivat vuoden aikana kaikilla keskeisillä markkinoilla, mikä puolestaan vähensi sijoituspalveluiden kysyntää.

Epävarmasta toimintaympäristöstä huolimatta OP Ryhmän vuoden 2022 tulos parani 12 prosenttia nousten erittäin hyvälle tasolle 1 265 miljoonaan euroon. Korkokate kasvoi 15 prosenttia 1 618 miljoonaan euroon ja vakuutusgate 20 prosenttia 889 miljoonaan euroon. Sen sijaan nettopalkkiotulot olivat kolme prosenttia edellisvuotta pienemmät, 1 005 miljoonaa euroa. Sijoitustoiminnan nettotulot laskivat tuntuvasti edellisestä vuodesta. Kulut pysyivät hyvin hallinnassa ja olivat prosentin pienemmät kuin vuotta aikaisemmin.

Kaikkien kolmen liiketoiminta-alueemme tulokset olivat hyvällä tasolla. Erityisen voimakkaasti parani Vähittäispankin tulos. Vakuutusliiketoiminnassa korvausmeno palautui koronavuosia edeltävälle tasolle.

Sekä talletusten että luottojen kasvuvauhti oli selvästi aiempia vuosia hitaampaa ollen parin prosentin luokkaa. Yleisen taloustilanteen heikkenemisestä huolimatta sekä henkilöasiakkaiden että yritysasiakkaiden lainanhoitokyky säilyi koko vuoden hyvänä eikä järjestämättömien saamisten määrä kasvanut. Myös arvonalentumisten kokonaismäärä pysyi edelleen matalalla tasolla. Viime vuosina asuntolaina-asiakkaille aktiivisesti tarjotut korkosuojat ovat osoittaneet hyödyllisyytensä markkinakorkojen noustessa nopeasti. Noin joka kolmannella asuntolaina-asiakkaallamme on käytössään korkosuoja ja vuoden lopulla yhä useampi asuntolaina-asiakkaistamme hyötyi korkosuojasta sen pienentäessä heidän lainahoitokustannuksiaan.

OP Ryhmän CET1-vakavaraisuus oli edelleen erittäin vahvalla tasolla ollen 17,4 prosenttia. Tämä ylittää sääntelyn edellyttämän minimitason 5,5 prosenttiyksiköllä. OP Ryhmä kuuluu Euroopan vakavaraisimpien pankkien joukkoon.

Strategian tavoitteen mukaisesti tuottojen kasvun painopiste oli asiakasliiketoiminnan tuotoissa, ja ne kasvoivatkin vuoden aikana kymmenen prosenttia. OP Ryhmä on viime vuosina strategiansa mukaisesti keskittynyt ydinliiketoimintaansa eli pankki- ja vakuutusliiketoimintaan. Samaan aikaan kun OP Ryhmän asiakasliiketoiminnan tuotot ovat kasvaneet tuntuvasti, kulut on kyetty pitämään samalla tasolla usean vuoden ajan. Myös neljä vuotta sitten uusittu jatkuva strategiaprosessi on viime vuosien yllätyksellisessä ja epävarmassa toimintaympäristössä osoittautunut erittäin hyvin toimivaksi. Olemme viime vuosien aikana tehneet myös kulttuurimuutosta organisaatiossamme mataloittamalla organisaatorakenteita ja omaksumalla moniosaajatiimeihin perustuvaa ketterää toimintatapaa. Tämä uusi tapa työskennellä on edistänyt asiakaskokemuksen,

työntekijäkokemuksen ja toiminnan tehokkuuden parantamista.

Asiakkaamme käyttävät yhä enemmän digitaalisia kanavia pankki- ja vakuutusasioidensa hoitamisessa. Digitaalisten palveluiden kehittämisen painopiste oli edelleen mobiilikanavassa. OP-mobiiliin aktiivisten käyttäjien määrä nousi vuoden lopulla jo yli 1,4 miljoonaan, mikä on lähes 600 000 aktiivista käyttäjää enemmän kuin reilut kolme vuotta sitten.

Huolimatta haastavasta sijoitusympäristöstä asiakkaamme ovat kuitenkin tehneet kestäviä ja pitkäkantoisia ratkaisuja omaan tulevaisuuteensa ja jatkaneet säännöllistä sijoittamista. OP Ryhmän sijoitusrahastoihin tuli vuoden aikana yli 55 000 uutta osuudenomistajaa ja vuoden lopussa heitä oli yhteensä yli 1,2 miljoonaa. OP Ryhmän markkinaosuus suomalaisten sijoitusrahastojen kaikista osuudenomistajista nousi yli 30 prosenttiin. Myös osakesijoittaminen jatkui vilkkaana ja uusia arvo-osuus- ja osakesäästötilejä avattiin yhteensä 71 000 kappaletta.

Strategiamme mukaisesti integroimme vastuullisuuden päätyneenä vuonna yhä tiiviimmäksi osaksi sijoitus-, luotonmyöntö- ja vakuutusprosessejamme ja kasvatimme vastuullisten tuotteiden ja palveluiden osuutta tarjoamassamme. OP Ryhmän kestävä rahoituksen sitoumuskanta kasvoi vuoden aikana edeltävästä vuodesta yhteensä 70 prosenttia 5,2 miljardiin euroon. Kestävien rahoitustuotteiden osuus OP Yrityspankin vastuista oli joulukuun loppuun mennessä noin 17 prosenttia, kun vuoden alussa vastaava osuus oli noin 11 prosenttia.

OP Ryhmä on asiakkaidensa omistama finanssiryhmä. Perustehtävämme mukaisesti haluamme tukea omistaja-asiakkaitamme näinä taloudellisesti haastavina aikoina. Käytämme osan parantuneesta kannattavuudestamme helpottamaan lähes 2,1 miljoonan omistaja-asiakkaamme arkea ja maksamme vuodelta 2023 kertyvät OP-bonukset 30 prosentilla korotettuina. Lisäbonuksen arvo on yli 60 miljoonaa euroa.

Lisäksi vuonna 2023 käytämme hyvää kannattavuuttamme asiakaspalvelun edelleen kehittämiseen sekä erilaisiin vastuullisuustekoihin. Haluamme panostaa erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin. Yhteensä lähes 4,5 miljoonan euron lahjoituksilla ja sponsoroinnilla tulemme tukemaan lasten ja nuorten harrastustoimintaa sekä nuorten taloustaitoja ja työllisyyttä edistäviä tekoja eri puolilla Suomea.

OP Ryhmällä on erinomaiset edellytykset huolehtia asiakkaidensa pankki- ja vakuutuspalvelutarpeista myös tulevaisuudessa. Johtava markkina-asemamme, vahva vakavaraisuutemme ja hyvä kannattavuutemme sekä asiakkaidemme luottamus brändiimme antavat meille hyvän pohjan jatkaa työtämme asiakkaidemme parempien taloudellisten valintojen valmentajana ja toiveikkaampien tulevaisuuksien suunnannäyttäjänä – yhdessä yli kaikkien aikojen.

Haluan lämpimästi kiittää asiakkaitamme luottamuksesta sekä henkilöstöämme ja hallintoamme erinomaisesta ja tuloksekkaasta työstä vuonna 2022!

Toimintaympäristö

Maailmantalouden kasvu hidastui selvästi vuonna 2022. Venäjän hyökkäyssodan seurauksena eurooppalaiset energiemarkkinat olivat epävakaat koko vuoden. Alkuvuodesta nopeasti nousseet raaka-aineiden hinnat laskivat vuoden puolivälin jälkeen. Lisäksi inflaation kiihtyminen korkeimmilleen sitten 1980-luvun varjosti talouksien kehitystä yleisesti. Euroalueen vahva kasvu lähes pysähtyi vuoden jälkipuoliskolla.

Korot nousivat rahoitusmarkkinoilla voimakkaasti, kun keskuspankit alkoivat kiristää politiikkaansa. Euroopan keskuspankki (EKP) aloitti rahapolitiikkaansa tiukentamisen kesällä ja nosti joulukuussa talletuskoron kahteen prosenttiin. Suomessa käytetyin asuntolainan viitekorko, 12 kuukauden euribor, nousi vuoden aikana 3,8 prosenttiyksikköä 3,3 prosenttiin.

Osakekurssit laskivat huomattavasti vuoden aikana ympäri maailmaa. Viimeisellä vuosineljänneksellä osakekurssit kääntyivät nousuun, kun pelot energiakriisistä ja korkojen noususta laantuivat.

Suomen hyvä talouskasvu hiipui vuonna 2022. Hidastumisesta huolimatta työllisyystilanne parani, ja yritysten kannattavuus pysyi hyvänä. Kulutus väheni vuoden aikana kiihtyneen inflaation heikentäessä ostovoimaa. Viitekorkojen jyrkkä nousu painoi asuntomarkkinoilla hinnat laskuun hyvän alkuvuoden jälkeen ja loppuvuoden aikana asuntokauppa väheni. Talouden näkymät ovat edelleen poikkeuksellisen epävarmat ja talouskehitys heikkenee edelleen vuoden 2023 aikana. Lyhyiden korkojen nousu vaimentaa yhä asuntomarkkinoiden kehitystä.

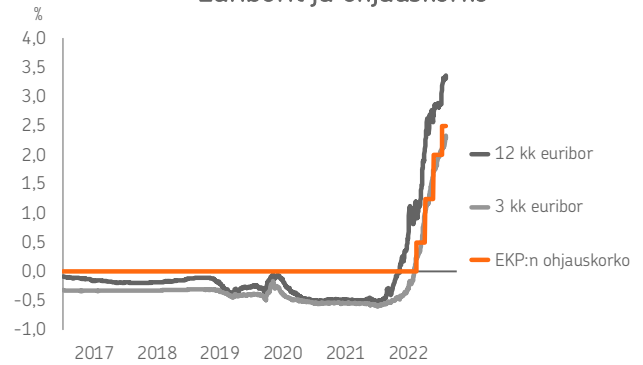
Talletusten vuosikasvu hidastui joulukuussa 0,7 prosenttiin vuoden 2021 lopun 5,0 prosentista. Yritystalletusten vuosikasvu oli 2,4 prosenttia ja kotitaloustalletusten 2,4 prosenttia.

Joulukuussa lainakanta oli 3,5 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Yritysluottojen vuosikasvu oli 4,5 prosenttia. Vastaava kasvu oli asuntoyhteisöillä 7,0 prosenttia ja kotitalouksilla 0,8 prosenttia. Kotitalouksien lainakasvu hidastui vuoden takaisesta 4,0 prosentin tasosta, kun asuntoluottojen vuotuinen kasvu väheni 0,5 prosenttiin. Kulutusluottojen vuosikasvu oli joulukuussa 3,1 prosenttia, kun viime vuoden vastaavalla ajanjaksolla se oli 2,4 prosenttia.

Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen arvo laski vuoden 2021 ennätysellisestä 158,8 miljardista 134 miljardiin euroon. Vuonna 2022 pääomia lunastettiin yhteensä 4,4 miljardin euron edestä.

Vakuutuspalveluiden kysyntä pysyi vakaana. Koronapandemian rajoitusten päätyminen Suomessa ja yleinen kustannusten nousu lisäsivät korvauskuluja. Sijoitusmarkkinan alamäki heijastui osaltaan vakuutusyhtiöiden kannattavuuteen.

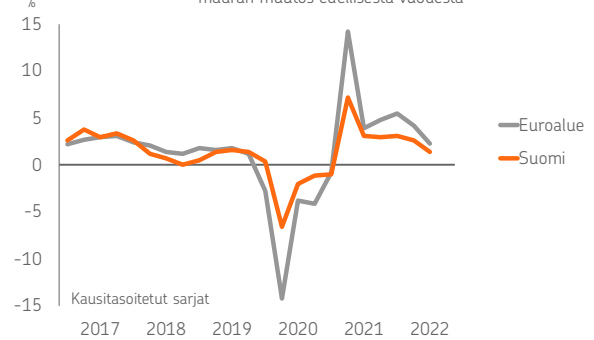
Euriborit ja ohjauskorko

Lähde: Suomen Pankki

BKT

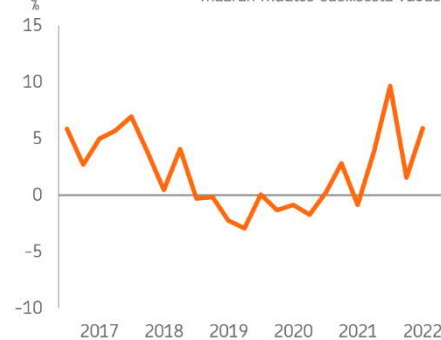
määrän muutos edellisestä vuodesta

Lähteet: Eurostat, Tilastokeskus

Investoinnit Suomessa

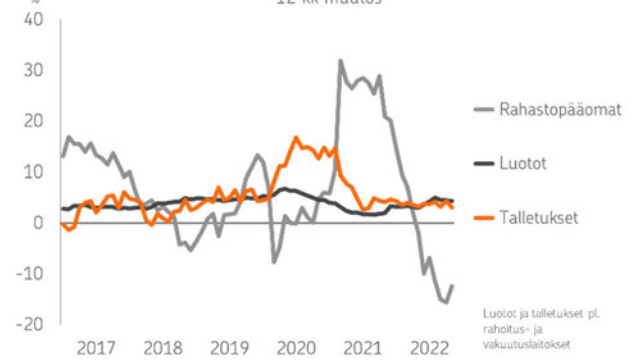
määrän muutos edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus

Finanssialan volyymikehitys

12 kk muutos

Lähteet: Suomen Pankki, Suomen Sijoitustutkimus Oy

Tulos ja tase

Tulosanalyysi, milj. €	1-12/2022	1-12/2021	Muutos, %	10-12/ 2022	10-12/ 2021	Muutos, %
Tulos ennen veroja	1 265	1 127	12,2	325	270	20,5
Vähittäispankki	502	304	65,2	167	80	109,1
Yrityspankki	416	474	-12,2	197	119	65,8
Vakuutus	433	504	-14,1	113	123	-8,0
Ryhmätoiminnot	-91	-109	-	-75	-39	-
Tuotot						
Korkokate	1 618	1 409	14,8	496	438	13,3
Vakuutuskate	889	743	19,6	336	201	67,0
Nettopalkkiotuotot	1 005	1 034	-2,8	249	273	-8,9
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-149	376	-139,6	-76	123	-161,8
Liiketoiminnan muut tuotot	63	54	17,0	12	8	56,0
Tuotot yhteensä	3 426	3 616	-5,2	1 017	1 043	-2,5
Tuotot yhteensä ml. väliaikainen poikkeusmenettely	3 570	3 497	2,1	968	973	-0,5
Kulut						
Henkilöstökulut	894	914	-2,2	246	258	-4,7
Poistot ja arvonalentumiset	214	283	-24,4	55	91	-39,8
Liiketoiminnan muut kulut	874	810	7,9	244	237	2,8
Kulut yhteensä	1 981	2 007	-1,3	545	586	-7,1
Saamisten arvonalentumiset	-115	-158	-	-45	-63	-
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	143	-118	-	-49	-70	-
Omistaja-asiakkaille kertyneet uudet OP-bonukset	215	210	2,1	54	54	-
Avainlukuja, milj. €						
				31.12.2022	31.12.2021	Muutos, %
Luottokanta				98 546	96 947	1,6
Asuntoluotot				42 304	41 522	1,9
Yritysluotot				23 117	23 128	0,0
Asuntoyhteisöt ja muut luotot				33 125	32 297	2,6
Takauskanta				3 974	4 047	-1,8
Muut vastuut				14 801	15 314	-3,3
Talletukset				77 121	75 612	2,0
Hallinnoitavat varat (brutto)				98 226	111 836	-12,2
Sijoitusrahastot				27 575	32 515	-15,2
Instituutioasiakkaat				35 713	38 336	-6,8
Private Banking				23 326	27 831	-16,2
Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt				11 612	13 154	-11,7
Taseen loppusumma				175 516	174 110	0,8
Sijoitusomaisuus				20 754	22 945	-9,5
Vakuutusvelka				7 638	8 773	-12,9
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat				37 438	34 895	7,3
Oma pääoma				14 335	14 184	1,1

Tammi–joulukuu

OP Ryhmän tulos ennen veroja oli 1 265 miljoonaa euroa (1 127). Tulos kasvoi vertailukaudesta 137 miljoonaa euroa. Asiakasliiketoiminnan tuotot kasvoivat yhteensä 10,2 prosenttia 3 512 miljoonaa euroon (3 186). Asiakasliiketoiminnan tuotoista korkokate ja vakuutuskaute kasvoivat. Tulosta pienensi sijoitustoiminnan tuottojen lasku.

Korkokate kasvoi 14,8 prosenttia 1 618 miljoonaa euroon. Markkinakorkojen merkittävä nousu kasvatti korkokatetta. Vähittäispankki-segmentin korkokate kasvoi 235 miljoonaa euroa, Yrityspankki-segmentin 43 miljoonaa euroa ja Ryhmätoiminnot-segmentin 72 miljoonaa euroa. OP Ryhmän luottokanta kasvoi 1,6 prosenttia 98,5 miljardiin euroon ja talletukset 2,0 prosenttia 77,1 miljardiin euroon. Asiakkaat nostivat tilikaudella uusia luottoja 24,5 miljardia euroa (26,4).

Vakuutuskaute kasvoi 19,6 prosenttia 889 miljoonaa euroon. Vakuutus-segmentin vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat 2,8 prosenttia 1 598 miljoonaa euroon ja korvauskulut kasvoivat 12,5 prosenttia 1 012 miljoonaa euroon ilman diskonttokoron noston vaikutusta. Vahinkomäärät ovat palautuneet koronaviruspandemiaa edeltävälle tasolle. Suurvahingot kasvattivat korvauskuluja 180 miljoonaa euroa (134). Vakuutusvelan diskonttokoron nosto paransi vakuutuskauteen 283 miljoonaa euroa. Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 90,5 prosenttia (85,5).

Nettopalkkiotuotot olivat 1 005 miljoonaa euroa (1 034). Maksuliikkeen nettopalkkiotuotot kasvoivat 8 miljoonaa euroa sekä luotonannon ja omaisuudenhoidon nettopalkkiotuotot 4 miljoonaa euroa. Sen sijaan sijoitusrahastojen nettopalkkiotuotot laskivat 14 miljoonaa euroa ja henkivakuutuksen palkkiot 17 miljoonaa euroa. Terveys- ja hyvinvointipalveluiden nettopalkkiotuotot laskivat 8 miljoonaa euroa vertailukaudesta Pohjola Sairaalan myynnin toteuduttua 1.2.2022.

Markkinakorkojen nousu ja osakekurssien lasku tekivät sijoitusympäristöstä haastavan. Sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat 524 miljoonaa euroa -149 miljoonaa euroon. Osaan vakuutusyhtiöiden oman pääoman ehtoista sijoituksista sovelletaan väliaikaista poikkeusmenettelyä (overlay approach). Väliaikaisen poikkeusmenettelyn piirissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset esitetään oman pääoman käyvän arvon rahastossa. Väliaikainen poikkeusmenettely kasvatti sijoitustoiminnan tuottoja 143 miljoonaa euroa (-118). Yhteensä sijoitustoiminnasta kirjatut tuotot laskivat vertailukaudesta 262 miljoonaa euroa -5 miljoonaa euroon. OP Ryhmä otti IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardin käyttöön 1.1.2023 lähtien ja samalla väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltaminen lakkasi.

Sijoitustoiminnan nettotuottojen käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot olivat 29 miljoonaa euroa (67), joista nettomyyntitappioita oli -10 miljoonaa euroa (14). Kaikista

käyvän arvon rahaston kautta kirjattavista rahoitusinstrumenteista kirjattiin nettomyyntivoittoja tuloslaskelmaan yhteensä 16 miljoonaa euroa (144).

Sijoitustoiminnan nettotuottojen käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot olivat yhteensä -855 miljoonaa euroa (129). Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot laskivat yhteensä 382 miljoonaa euroa johdannaisten käyvän arvon muutosten takia. Käypään arvoon tuloslaskelman kautta arvostettavien osakkeiden käyvät arvot laskivat yhteensä 440 miljoonaa euroa ja saamistodistusten yhteensä 191 miljoonaa euroa vertailukaudesta. Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan diskonttokoron nostoon liittyvä erä, 218 miljoonaa euroa, näkyi negatiivisena arvonmuutoksena sijoitustoiminnan nettotuotoissa. Henkivakuutusera, jotka sisältävät muun muassa vakuutus teknisten erien muutokset, kasvattivat sijoitustoiminnan nettotuottoja 528 miljoonaa euroa 650 miljoonaa euroon. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot laskivat 29 miljoonaa euroa 16 miljoonaa euroon.

OP Ryhmän vakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli -13,1 prosenttia (1,7). Negatiiviseen sijoitusten tuottoon käyvin arvoin vaikuttivat markkinakorkojen nousu ja osakekurssien lasku.

Liiketoiminnan muut tuotot kasvoivat 63 miljoonaa euroon (54). Liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti Pohjola Sairaalan myynti 32 miljoonalla eurolla. Vertailukaudesta liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti Checkout Finland Oy:n myynti.

Kulut laskivat vertailukaudesta 1,3 prosenttia 1 981 miljoonaa euroon. Henkilöstökulut laskivat 2,2 prosenttia 894 miljoonaa euroon. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä laskivat 24,4 prosenttia 214 miljoonaa euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 7,9 prosenttia 874 miljoonaa euroon. ICT-kulut olivat 382 miljoonaa euroa (364). Kehittämisen kuluvaikutus oli 216 miljoonaa euroa (195). Viranomaismaksut kasvoivat 18 miljoonaa euroa eli 28,0 prosenttia 82 miljoonaa euroon eurooppalaisten pankkien yhteiseen kriisinratkaisurahastoon maksettavan vakausmaksun kasvettua 15 miljoonaa euroa.

Tulosta heikentäviä, eri tuloslaskelmaeriin kohdistuneita arvonalentumisia luotoista ja saamisista sekä sijoituksista kirjattiin yhteensä 196 miljoonaa euroa (164), joista 115 miljoonaa euroa (158) kirjattiin luotoista ja muista saamisista. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä Ukrainan sodan välilliset vaikutukset kasvattivat saamisten arvonalentumisia. OP Ryhmä on arvioinut sähkön hinnan ja euribor-korkojen nousun vaikutusta asuntoluottokannan luottoriskiä. Analyysin perusteella kirjattiin johdon arvioon perustuvaa lisävarausta odotettavissa oleviin luottotappioihin 42 miljoonaa euroa. Lopullisia luottotappioita kirjattiin 118 miljoonaa euroa (113). Tappiota koskeva vähennyserä oli tilikauden lopussa 750 miljoonaa euroa (751). Järjestämättömät saamiset olivat 2,3 prosenttia (2,4) vastuista. Saamisten arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista olivat 0,11 prosenttia (0,16) luotto- ja takauskannasta.

OP Ryhmän tuloverot olivat 242 miljoonaa euroa (224). Tilikauden efektiivinen verokanta oli 19,1 prosenttia (19,8). Efektiivistä verokantaa laski Pohjola Sairaalan veroton myyntivoitto.

OP Ryhmän oma pääoma oli 14,3 miljardia euroa (14,2). Omaan pääomaan sisältyi Tuotto-osuuksia 3,4 miljardia euroa (3,2), josta irtisanottujen Tuotto-osuuksien osuus oli 0,4 miljardia euroa (0,3).

Laaja tulos verojen jälkeen oli 139 miljoonaa euroa (897). Osakkeiden, saamistodistusten ja johdannaisten käyvän arvon muutokset laskivat käyvän arvon rahastoa. Yhteensä käyvän arvon rahaston muutokset laskivat laajaa tulosta 979 miljoonaa euroa (-59). Etuus pohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot paransivat laajaa tulosta 96 miljoonaa euroa (40) laskennassa käytettävän diskonttokoron nousun seurauksena.

Tuloslaskelman pääerät vuosineljänneksittäin

Milj. €	1-3/ 2022	4-6/ 2022	7-9/ 2022	10-12/ 2022	1-12/ 2022	1-12 2021	Muutos, %
Korkokate	333	341	447	496	1 618	1 409	14,8
VakuutusKate	131	252	169	336	889	743	19,6
Nettopalkkiotuotot	272	243	241	249	1 005	1 034	-2,8
Sijoitustoiminnan nettotuotot	18	-131	40	-76	-149	376	-139,6
Liiketoiminnan muut tuotot	39	7	6	12	63	54	17,0
Tuotot yhteensä	793	712	905	1 017	3 426	3 616	-5,2
Henkilöstökulut	226	224	197	246	894	914	-2,2
Poistot ja arvonalentumiset	57	53	49	55	214	283	-24,4
Liiketoiminnan muut kulut	239	201	190	244	874	810	7,9
Kulut yhteensä	523	478	435	545	1 981	2 007	-1,3
Saamisten arvonalentumiset	-83	-17	30	-45	-115	-158	-27,4
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	51	106	35	-49	143	-118	-
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	54	54	54	54	215	210	2,1
Tulos ennen veroja	189	270	481	325	1 265	1 127	12,2

Tilikauden keskeiset tapahtumat

Hakemus Euroopan keskuspankille standardimenetelmän käyttämiseksi

OP Ryhmä jätti 30.9.2022 hakemuksen Euroopan keskuspankille standardimenetelmän käyttämiseksi vakavaraisuuslaskennassa sisäisten mallien (IRBA) ja käytössä olevan standardimenetelmään perustuvan riskipainotettujen erien lattiataso sijaan. Standardimenetelmään siirtymisellä ei arvioida olevan olennaista vaikutusta OP Ryhmän vakavaraisuuteen ja riskiasemaan. Hakemuksen taustalla ovat lisääntyneet sääntelyn vaatimukset ja pankkivalvoja Euroopan keskuspankin kanssa käydyt keskustelut sisäisten luottoluokittelumenetelmien soveltamisesta. Standardimenetelmän siirtymisen aikataulu riippuu hakemuksen käsittelystä EKP:ssa. OP Ryhmän arvion mukaan standardimenetelmään siirtyminen toteutuu vuoden 2023 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana.

OP Ryhmä otti käyttöön standardimenetelmään perustuvan riskipainotettujen erien lattiataso vakavaraisuuslaskennassa

OP Ryhmä päätti 1.3.2022 ottaa käyttöön standardimenetelmään perustuvan riskipainotettujen erien lattiataso (SA-lattia) vakavaraisuuslaskennassaan vuoden 2022 toisella neljänneksellä. Päätöksen taustalla olivat lisääntyneet sääntelyn vaatimukset ja pankkivalvoja Euroopan keskuspankin kanssa käydyt keskustelut sisäisten luottoluokittelumenetelmien (IRBA, Internal Ratings-Based Approach) soveltamisesta. SA-lattian käyttöönotto toisella vuosineljänneksellä laskee siirtymähetkellä CET1-vakavaraisuutta 1,0 prosenttiyksikköä.

Muutoksia OP Ryhmän keskusyhteisön johtokunnassa

Riskienhallintajohtaja Markku Pehkonen aloitti OP Osuuskunnan johtokunnan jäsenenä 1.1.2022. Markku Pehkonen on toiminut OP Ryhmän riskienhallintajohtajana vuodesta 2018.

OP Ryhmän Vakuutusasiakkaat-segmentin liiketoimintajohtajaksi ja Pohjola Vakuutuksen toimitusjohtajaksi nimitetty Vesa Aho aloitti uudessa tehtävässään 1.3.2022. Aiemmin Aho toimi OP Ryhmän talous- ja rahoitusjohtajana. Uudessa tehtävässään hän jatkaa OP Osuuskunnan johtokunnan jäsenenä. Pohjola Vakuutuksen aiempi toimitusjohtaja Olli Lehtilä siirtyi uuden Uudenmaan Osuuspankin toimitusjohtajaksi.

OP Ryhmän talous- ja rahoitusjohtajaksi ja OP Osuuskunnan johtokunnan jäseneksi nimitetty Mikko Timonen aloitti uudessa tehtävässään 1.3.2022. Aiemmin Timonen toimi OP Ryhmässä Yrityspankin talouden ohjauksesta vastaavana johtajana.

KTM Kasimir Hirn aloitti OP Ryhmän uutena teknologia- ja kehitysjohtajana (CIO) ja OP Osuuskunnan johtokunnan

jäsenenä 1.9.2022 alkaen. Teknologia- ja kehitysjohtajana Hirn vastaa OP Ryhmän palveluiden ja järjestelmien kehittämisestä ja ylläpitämisestä sekä Kehittäminen ja teknologiat -toiminnosta.

OP Ryhmän aiempi teknologia- ja kehitysjohtaja Juho Malmberg jäi omasta pyynnöstään pois OP Ryhmästä 31.10.2022. Hän toimi seniorineuvonantajana syyskuun alusta lokakuun loppuun.

Pohjola Vakuutus luopui sairaalaliiketoiminnasta

OP Ryhmään kuuluva Pohjola Vakuutus Oy myi Pohjola Sairaala Oy:n osakekannan kokonaisuudessaan Pihlajalinna-konserniin kuuluvalle Pihlajalinna Terveys Oy:lle. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) hyväksyi 14.1.2022 yrityskaupan, joka toteutui 1.2.2022. Nettovelaton kauppahinta oli 31,8 miljoonaa euroa. Lisäksi OP Ryhmä myi maaliskuussa 2022 viisi sairaalakiinteistöä.

OP Ryhmän Pivo vetäytyy pohjoismaisesta mobiililompakkohankkeesta

OP Ryhmän Pivo jättäytyi pois Danske Bankin MobilePayn ja norjalaisen Vippsin kanssa suunnitellusta yhteisyrityksestä, joka olisi kerännyt kolmen palvelun käyttäjät yhteiselle mobiilimaksamisen alustalle. OP Ryhmän Pivo, Danske Bankin MobilePay ja norjalainen Vipps kertoivat suunnitelmastaan muodostaa yhteinen mobiilimaksamisen alusta kesäkuussa 2021. Pivo jatkaa toimintaansa itsenäisenä eikä hankkeen peruuntumisella ole suoraa vaikutuksia Pivon asiakkaisiin.

OP Ryhmä perusti uuden historiasäätiön

OP Ryhmä täytti 120 vuotta 14.5.2022, ja OP Osuuskunnan hallitus perusti säätiön vaalimaan OP Ryhmän historiallista perintöä. Historiasäätiön päätehtävä on ylläpitää ja kehittää OP Ryhmän museota, joka esittelee ryhmän kasvutarinan osuuskassoista Suomen suurimmaksi finanssiryhmäksi. Lisäksi säätiö edistää ja tukee suomalaista osuuspankkitoimintaa ja sen kulttuuriperintöä sekä hallinnoi ja kartuttaa ryhmän historiallista tietoa, kokoelmia, esineitä ja aineistoa. Säätiö myös myöntää tutkimuslupia aineiston käyttämiseksi tutkimustyössä.

OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet

OP Ryhmän strategiaprosessissa strategiaa muodostetaan, uudistetaan ja toteutetaan jatkuvasti. Toimintaympäristöä ja toimintamallia arvioidaan systemaattisesti, jotta kyetään tekemään tarvittaessa uusia strategisia valintoja ja toteuttamaan ne.

OP Ryhmän perustehtävä, arvot, visio ja strategian painopisteet ovat kokonaisuus, jossa osat täydentävät toisiaan. OP Ryhmän visio on olla johtava ja vetovoimaisin finanssiryhmä Suomessa. Toimintaympäristön jatkuva

seuranta ja strategiset painopisteet auttavat yhteisen vision saavuttamisessa ja ohjaavat kaikkea tekemistä.

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvisti OP Ryhmän strategian kokouksessaan 25.8.2022. Lähivuosien toimintaa ohjaavat viisi strategista painopistettä:

- arvoa asiakkaille
- kannattava kasvu
- laadukas ja tehokas toiminta
- vastuullinen liiketoiminta
- osaava, innostunut ja hyvinvoiva henkilöstö.

OP Ryhmän kaiken toiminnan perustana on vahva riskienhallinta- ja compliance-kulttuuri.

OP Ryhmän strategiset tavoitteet	31.12.2022	31.12.2021	Tavoite 2025
Oman pääoman tuotto (ROE ilman OP-bonuksia), %	8,3	7,8	8,0
CET1-vakavaraisuus, %	17,4	18,2	väh. CET1-vakavaraisuusvaade + 4 %-yks.*
Bränditason suosittelu, NPS (Net Promoter Score, henkilö- ja yritysasiakkaat)**	Pankki: 27 Vakuutus: 17	Pankki: 29 Vakuutus: 16	Pankki: 30 Vakuutus: 20
Luottoluokitus	AA-/Aa3	AA-/Aa3	väh. tasolla AA-/Aa3

* OP Ryhmän tavoite CET1-vakavaraisuudelle on vähintään CET1-vakavaraisuusvaade lisätyn neljällä prosenttiyksiköllä. Joulukuun lopun vakavaraisuusvaateella laskettu CET1-tavoite oli 15,9 prosenttia.

** Tilikauden vuosineljänneksen keskiarvo

Vuoden 2022 aikana OP Ryhmän arvojen eli ihmis- läheisyyden, vastuullisuuden ja yhdessä menestymisen merkityksisällöt päivitettiin.

Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen

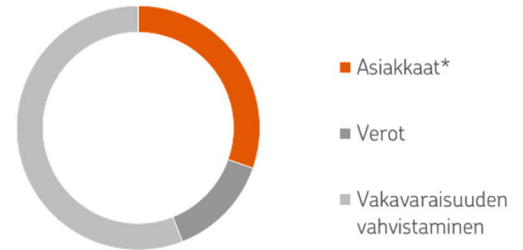
OP Ryhmän perustehtävänä on edistää omistaja-asiakkaidensa ja toimintaympäristönsä kestävää taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Ryhmän toiminta perustuu sen arvoihin, perustehtävään, vahvaan vakavaraisuuteen, osaavaan riskienhallintaan ja asiakkaiden kunnioittamiseen.

Tuloksen käyttö

OP Ryhmän tavoitteena on omistaja-asiakkaiden tarvitsemien palvelujen tuottaminen mahdollisimman tehokkaasti.

Yhteinen menestys käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi keskittämistuina ja muina taloudellisia etuina sekä palvelukyvyn ylläpitona ja kehittämisenä.

Arvio OP Ryhmän vuoden 2022 tuloksen käytöstä, joka vahvistetaan tilikauden päättymisen jälkeen:

*) Asiakkaat = OP-bonukset, alennukset ja Tuotto-osuuksien korot omistaja-asiakkaille

OP Ryhmän perustehtävän menestyksessä toteuttaminen vaatii vahvaa vakavaraisuutta, jota edellyttävät myös kasvavat viranomaisvaatimukset. Vakavaraisuuden vahvistaminen edellyttää ryhmältä tehokkuutta ja tuloksentekokykyä myös jatkossa. Omistaja-asiakkaille palautettavan osuuden lisäksi merkittävä osa liiketoiminnan tuloksesta käytetään OP Ryhmän vakavaraisuuden vahvistamiseen.

OP Ryhmän tuottama hyöty jaetaan omistaja-asiakkaille sen mukaan, kuinka paljon kukin osuuspankin omistaja-asiakas ryhmän palveluita käyttää. Omistaja-asiakkaiden etukokonaisuuden muodostavat asioinnin määrän perusteella kertyvät OP-bonukset sekä edut ja alennukset, joita annetaan pankkipalveluista, vakuutuksista sekä säästämisen ja sijoittamisen palveluista. Omistaja-asiakkailla on myös mahdollisuus sijoittaa omaan osuuspankkiinsa Tuotto-osuuksien kautta. Tuotto-osuuksille maksetaan vuosittain korkoa pankkien voitonjakona.

Vuonna 2022 OP Ryhmä juhlisti 120-vuotista taivaltaan nostamalla Tuotto-osuuksien tuottotavoitetta 1,20 prosenttiyksiköllä. Lisäkoron myötä Tuotto-osuuden tuottotavoite on yhteensä 4,45 prosenttia. Koron maksaminen ja sen määrä riippuvat liikkeeseen laskevan osuuspankin toiminnan tulokellisuudesta.

OP Ryhmä haluaa käyttää hyvää kannattavuuttaan asiakaspalvelun edelleen kehittämiseen sekä erilaisiin vastuullisuustekoihin. Vuonna 2023 OP Ryhmä aikoo panostaa erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin. Yhteensä lähes 4,5 miljoonan euron lahjoituksilla ja sponsoroinnilla OP Ryhmä tulee tukemaan lasten ja nuorten harrastustoimintaa sekä nuorten taloustaitoja ja työllisyyttä edistäviä tekoja eri puolilla Suomea.

Tuloksesta maksetuilla veroilla mitattuna OP Ryhmä on yksi Suomen suurimmista veronmaksajista. Merkittävänä veronmaksajana OP edistää koko Suomen menestystä. Vuodelta 2021 OP Ryhmä maksoi 214 miljoonaa euroa yhteisöveroa.

Asiakkuudet ja asiakasedut

OP Ryhmän omistaja-asiakkaiden määrä oli tilikauden lopussa 2,1 miljoonaa (2,0). Omistaja-asiakkaiden määrä kasvoi 16 000 asiakkaalla.

Pankkiasiakkaita oli 3,6 miljoonaa (3,6). Vähittäispankilla oli 3,3 miljoonaa (3,3) ja Yrityspankilla 0,3 miljoonaa asiakasta (0,3). Vahinkovakuutusasiakkaita oli 1,7 miljoonaa (1,6) ja henkivakuutusasiakkaita 0,4 miljoonaa (0,4).

Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä oli 1,3 miljoonaa (1,3).

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden pankki-, vakuutus- ja varallisuudenhoitoasioinnista kertyy asiakkaille OP-bonuksia. Tammi-joulukuussa kertyneiden uusien bonusten arvo oli yhteensä 215 miljoonaa euroa (210). Tilikaudella OP-bonuksia käytettiin pankki- ja varallisuudenhoitopalveluihin yhteensä 101 miljoonaa euroa (107) ja vahinkovakuutus tuotteiden vakuutusmaksuihin 114 miljoonaa euroa (112).

Omistaja-asiakkaat hyötyivät vähittäispankkitoiminnan päivittäispalvelupaketin alennetusta hinnasta 62 miljoonaa euroa (57). Omistaja-asiakkaille annettiin 60 miljoonaa euroa (58) vahinkovakuutuksen keskittämisalennuksia. Lisäksi omistaja-asiakkaat ostivat, myivät ja vaihtoivat suurinta osaa sijoitusrahastoista ilman erillisiä kuluja. Edun arvo oli 8 miljoonaa euroa (7).

Edellä mainitut OP-bonukset ja asiakasedut olivat yhteenlaskettuna 345 miljoonaa euroa (332) eli 21,4 prosenttia (22,8) OP Ryhmän tuloksesta ennen veroja ja myönnettyjä etuja.

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden sijoitukset osuuspankkien Tuotto- ja jäsenosuuksiin olivat yhteensä 3,6 miljardia euroa (3,5). Vuonna 2022 Tuotto-osuuksien tuottotavoite oli 4,45 prosentin korko (3,25). Tilikaudelta kertyneen Tuotto-osuuksille maksettavan koron arvioidaan olevan yhteensä 144 miljoonaa euroa (96).

Selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista

OP Ryhmän muodostavat 108 osuuspankkia sekä niiden omistama keskusyhteisö OP Osuuskunta tytär- ja lähiyhteisöineen. OP Ryhmän palveluksessa työskenteli vuoden 2022 lopussa 12 999 henkilöä. OP Ryhmän liiketoiminta on jaettu kolmeen liiketoimintasegmenttiin, jotka ovat Vähittäispankki (pankkitoiminnan henkilö- ja pk-yritysassiakkaat), Yrityspankki (pankkitoiminnan yritys- ja instituutioasiakkaat) sekä Vakuutus (vakuutusasiakkaat). OP Ryhmän päätoiminta-alue on Suomi. Lisäksi OP Yrityspankki toimii Virossa, Latviassa ja Liettuassa.

Asiakkaiden ja sidosryhmien kasvaneet odotukset vastuullisuudesta, kestävän rahoituksen sääntely ja valvojan vaatimukset heijastuvat vahvasti koko finanssialalle. Vastuullinen liiketoiminta on yksi OP Ryhmän strategisista painopisteistä. OP Ryhmälle on määritelty toimintaa

ohjaavat ja ryhmän perustehtävää tukevat arvot: ihmisläheisyys, vastuullisuus ja yhdessä menestyminen.

OP Ryhmä soveltaa toiminnassaan Hyvän liiketavan periaatteita (Code of Business Ethics). Ne sisältävät keskeiset vastuullisuus- ja ympäristöperiaatteet, joiden mukaisesti kaikkien OP Ryhmässä työskentelevien ja hallinnossa vaikuttavien tulee toimia. OP Ryhmä on sitoutunut noudattamaan kansainvälisiä toiminnan vastuullisuutta ohjaavia periaatteita, joista keskeisimmät ovat YK:n Global Compact -aloitteen periaatteet, YK:n ympäristöohjelman Finance Initiativen (UNEP FI) vastuullisen pankkitoiminnan periaatteet, YK:n vastuullisen sijoittamisen (UN PRI) periaatteet sekä YK:n kestävän vakuuttamisen (UN PSI) periaatteet. OP on yksi Suomen vastuullisen sijoittamisen yhdistyksen (Finsif ry) perustajajäsenistä ja aktiivinen jäsen Pohjoismaiden suurimmassa yritysvaluuverkostossa (FIBS ry).

Vastuullisuustyötä ohjaa OP Osuuskunnan hallintoneuvoston hyväksymä ryhmätasoinen vastuullisuusohjelma, joka uudistettiin elokuussa 2022.

OP Ryhmä julkaisee vuoden 2022 vastuullisuusraportin osana vuosikatsausta. Raportti on laadittu GRI-standardien (GRI Universal Standards) mukaisesti ja sisältää tätä selvitystä täydentäviä tietoja. Vastuullisuusraportti sisältää lisäksi TCFD:n (Task-force on Climate related Financial Disclosure) viitekehyksen mukaisen tarkastelun. Vuoden 2022 vastuullisuusraportti julkaistaan osana OP Ryhmän vuosikatsausta viikolla 10.

Ympäristöön ja ilmastoon liittyvät näkökulmat

Finanssialalla on keskeinen rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä etenkin rahoitus- ja sijoitustoiminnassa, mutta myös osana kestävä vakuuttamista ja vahinkojen korvaamista. OP Ryhmä haluaa vaikuttaa toiminnallaan positiivisesti ilmastoon ja ympäristöön sekä mahdollistaa yhdessä asiakkaidensa kanssa muutoksen kohti kestävämpää tulevaisuutta. OP Ryhmä tukee asiakkaidensa varautumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja siirtymää kohti vähähiilistä toimintaa muun muassa tarjoamalla ilmaston ja ympäristön kannalta hyödyllisiin hankkeisiin räätälöityjä vihreitä lainoja.

OP Ryhmä on sitoutunut Pariisin ilmastopöytäkirjaan, jolla pyritään pitämään maapallon keskilämpötilan nousu selvästi alle kahdessa asteessa suhteessa esiteolliseen aikaan ja toimimaan niin, että lämpeneminen saataisiin rajattua alle 1,5 asteen. OP Ryhmässä on kaksi kansainvälisten periaatteiden pohjalta kehitettyä vastuullisen yritysrahoituksen tuotetta: vihreä laina ja kestävyyskriteerilaina. Vihreissä lainoissa yritysasiakas sitoutuu käyttämään lainatut varat määriteltyihin kohteisiin, kun taas kestävyyskriteerilainoissa yritysasiakas sitoutuu yhdessä valittaviin vastuullisuustavoitteisiin lainanmyynnön yhteydessä. Kestävyyskriteerilainan vastuullisuustavoitteet vaikuttavat lainan marginaaliin. Näiden lainojen ja limiittien yhteenlasketut vastuut kasvoivat vuoden 2022 aikana 5,2 miljardiin euroon (3,0). OP Ryhmän joukkovelkakirjoista kolme on vihreitä: OP Yrityspankin 500 miljoonan euron green bond, tammikuussa 2022 liikkeeseen laskettu 500 miljoonan

euron senior non-preferred green bond ja OP-Asuntoluottopankin 700 miljoonan euron green covered bond.

OP Ryhmä huomioi luottopäätöksissään ympäristöön, sosiaalisiin vaikutuksiin ja hyvään hallintoon liittyvät ESG-teemat ja -riskit Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) luotonantoa ja -valvontaa koskevan ohjeen mukaisesti. OP Ryhmän yritysasiakkaiden ESG-analyysi laaditaan osana luottokelpoisuuden arviointia. Analyysin tavoitteena on arvioida, kuinka yhtiöiden liiketoimintamallissa huomioidaan olennaiset ESG-teemat ja kuinka ne vaikuttavat yhtiön liiketoimintaan sekä liiketoimintaedellytyksiin.

OP Ryhmän tavoitteena on olla omassa toiminnassaan hiilineutraali vuonna 2025, mikä tarkoittaa, että käyttämästämme energiasta ja polttoaineista ei synny lainkaan päästöjä. Nämä suorat (Scope 1) ja epäsuorat (Scope 2) päästöt sisältävät lämmitys ja varavoimakoneiden käyttämän öljyn, kaukolämmön ja -jäähdytyksen sekä sähköntuotannon päästöt. Tavoitteena on minimoida energiankulutus. Tätä varten on rakennettu energiaojohtamisjärjestelmää, josta saadaan tarkempia tietoja kohteiden energiankulutuksesta sekä kohteen päästöistä. OP Ryhmä laskee oman toiminnan päästöt GHG-protokollan (Greenhouse Gas Protocol) mukaisesti, ja kasvihuonekaasut ilmoitetaan CO₂-ekvivalenteina. Vuonna 2022 Scope 1 ja 2 -päästöt olivat 7 156 CO₂e-tonnia (25 485).

OP Ryhmän merkittävimmät ilmastovaikutukset syntyvät rahoitustemme ja sijoitustemme kautta. Epäsuorista päästöistä OP Ryhmä raportoi vastuukantansa päästöjakauman merkittävimpien toimialojen osalta. OP Ryhmän liityttyä vuonna 2022 PCAF-laskentatapaan päästöt kohdistuvat tarkemmin rahoittamiemme varojen käyttökohteiden perusteella. OP Ryhmän käytössä on myös aiempaa vertailukelpoisempaa ja täsmällisempää tietoa päästölaskentamalleihin. Laskentatavan muutoksen myötä rahoitus- ja sijoitussalkkujen kasvihuonepäästöt eivät ole vertailukelpoisia edellisen vuoden tuloksiin.

OP Ryhmä on sitoutunut yritysluottosalkkujensa hiilineutraaliuteen vuoteen 2050 mennessä. Tämän pitkän aikavälin tavoitteen lisäksi OP Ryhmällä on tietämyksen päästöjen vähentämiseksi merkittävästi jo tätä aiemmin erityisesti yritysrahoituksen päämarkkina-alueella Suomessa. OP Ryhmän yritysluottosalkkujen päästöjä vähennetään 25 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2022 tasosta.

UNEP FI:n vastuullisen pankkitoiminnan periaatteiden mukaisesti OP Ryhmä on sitoutunut linjaamaan luottosalkkunsa Pariisin ilmasopimuksen mukaiseksi. OP Ryhmä ei rahoita uusia kivihiilivoimalaitoksia tai -kaivoksia tai uusien kivihiilivoimalaitosten tai -kaivosten rakentamista suunnittelevia yhtiöitä. Asiakkaiden, joiden taloudellinen riippuvuus kivihiilen energiakäytöstä on liikevaihdolla mitattuna yli 5 prosenttia, kanssa ei kehitä uusia yritysrahoitusasiakkuuksia.

OP Varainhoito on sitoutunut yhdessä OP-Rahastoyhtiön kanssa hoitamiensa rahastojen osalta hiilineutraaliuteen vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi rahastojen kasvihuonekaasupäästöjen intensiteetti tullaan puolittamaan vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2019 tasoon. Aiemmin asetettua kivihiilen poissulkurajaa tiukennetaan asteittain niin, että vuoden 2030 loppuun mennessä suorissa ja aktiivisissa sijoituksissa ei ole sijoituskohteita, joilla on liiketoimintaa kivihiilen louhinnasta tai kivihiilellä tuotetusta energiasta.

OP-Rahastoyhtiö julkaisee hiilijalanjälkilaskelman osake- ja korkorahastoille kaksi kertaa vuodessa sekä valtaosalle osake- ja korkorahastoista rahastokohtaiset vastuullisuusanalyysit neljä kertaa vuodessa. Analyyseissä raportoidaan salkun vastuullisuuden kokonaisarvosanan lisäksi uusiutuvan energian, energiatehokkuuden ja vihreän rakentamisen osuudet liikevaihdosta.

Joulukuussa 2022 OP Ryhmä ja Euroopan investointirahasto sopivat uusista riskinjakotakauksista. Vihreää siirtymää ja yritysten innovaatiotoimintaa edistävät takaukset tuovat noin 200 miljoonaa euroa lisää rahoitusta markkinaan. Takaukset helpottavat rahoituksen saamista vihreää siirtymää vauhdittaviin investointeihin sekä mahdollistavat pk-yritysten hankkeiden toteutumisen vähemmällä vakuuksilla. Erilaiset takausratkaisut tulevat saataville osuuspankkeihin alkukevään 2023 aikana. Vuoden 2022 alussa OP Yrityspankki laski liikkeeseen 500 miljoonan euron vihreän joukkovelkakirjalainan päivitetyn Green Bond Framework -viitekehyksen mukaisesti. Myös tämän lainan kautta hankitut varat kohdistetaan kestäväan yritysrahoitukseen.

Vuoden 2022 lopussa 45,6 prosenttia OP Ryhmän rahastoista oli ESG-ominaisuuksia edistäviä (EU:n kestävän rahoituksen sääntelyn artikla 8 tai 9) rahastoja. OP:lla on neljä vastuullista teemarahastoa (OP-Kestävä Maailma, OP-Ilmasto, OP-Puhdas Vesi ja OP-Vähähiilinen Maailma). Teemarahastojen lisäksi vastuullisia rahastoja ovat indeksirahastot sekä OP-mobiiliin kautta saatavilla olevat tavoiteltuottorahastot. Viisi indeksirahastoa (OP-Amerikka Indexi, OP-Eurooppa Indexi, OP-Maailma Indexi, OP-Aasia Indexi ja OP-Pohjoismaat Indexi) seuraavat ESG-indeksejä, joissa ESG-riskkejä verrokkejaan paremmin huomioivat yhtiöt saavat suuremman painon. Kyseiset rahastot eivät sijoita yhtiöihin, joilla on yhteyksiä kiistanalaisten aseiden tuotantoon tai jotka ovat rikkoneet kansainvälisiä normeja. Myös tavoiterahastoissa ESG-riskit paremmin huomioivat yhtiöt saavat verrokkejaan suuremman painon, ja lisäksi rahastot välttävät sijoituksia kiistanalaisille toimialoille. Vastuullisten rahastojen kautta sijoitetut asiakasvarat (AUM) oli vuoden 2022 lopussa 13,0 miljardia euroa (8,8).

OP Kiinteistösijoitus Oy on sitoutunut edistämään hiilineutraaliutta kiinteistösijoitustoiminnassaan. OP Kiinteistösijoituksen vastuullisuustavoitteena on muun muassa hiilineutraali energia vuoteen 2030 mennessä sekä hiilineutraalirakentaminen vuoteen 2050 mennessä.

GRI:n mukaisen vastuullisuusraportoinnin lisäksi OP arvioi ilmastomuutoksen vaikutuksia vuosittain CDP:n

ilmastonmuutoskyselyllä. Vuoden 2022 CDP:n arvioinnissa OP Ryhmä sai arvosanan B.

Henkilöstöön ja muuhun sosiaaliseen vastuuseen liittyvät näkökulmat

OP Ryhmä on sitoutunut olemaan vastuullinen toimija ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia, kuten OECD:n ohjeita, työntekijöiden oikeuksia ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO) julistuksessa mainittuja työelämän peruseriaatteita ja oikeuksia. OP Ryhmä on sitoutunut YK:n Global Compact -aloitteeseen ja edistämään ihmisoikeuksia, työelämän oikeuksia, ympäristönsuojelua ja korruption ehkäisyä. Vuonna 2022 päivitettyissä OP Ryhmän arvokuvauksissa korostuvat asiakkaalle tuotettava arvo, henkilöstön monimuotoisuus, erilaisuuden arvostaminen ja vahvuutena näkeminen sekä uudistuminen ja jatkuva oppiminen.

Yksi OP Ryhmän strategisista painopisteistä on osaava, innostunut ja hyvinvoiva henkilöstö. Työhyvinvoinnin johtamisen toimintamalli OP Ryhmässä tähtää siihen, että tiiviillä ja hyvin organisoitulla työhyvinvoinnin ja työsuojelun johtamisella pystytään ylläpitämään ja edistämään koko henkilöstön terveyttä ja työhyvinvointia pohjana hyvälle työntekijäkokemukselle. Keskeisiä työhyvinvointia tukevia elementtejä OP Ryhmässä ovat varhaisen tuen toiminta, työterveyshuollon laaja-alaiset palvelut, kuntoutus, työn joustot ja monimuotoisuuden johtaminen.

Työntekijäkokemusta mitataan säännöllisesti henkilöstötutkimuksella ja seuraamalla terveysprosenttia. Sairauspoissaolojen osuus vuoden 2022 säännöllisestä työajasta oli 3,1 prosenttia. Terveysprosentti eli henkilöstön osuus, jolla ei ollut lainkaan sairauspoissaoloja vuoden 2022 aikana, oli 54 prosenttia koko henkilöstöstä.

OP Ryhmän tavoitteena on edistää monimuotoisuutta työyhteisössä. Tavoitteena on, että ryhmän henkilöstörakenne heijastaisi asiakaskunnan monimuotoisuutta esimerkiksi iän, sukupuolen, kansalaisuuden ja muiden taustatekijöiden osalta. OP Ryhmän vastuullisuusohjelman tavoitteena on vahvistaa yhdenvertaista, monimuotoista ja osallisuutta edistävää kulttuuria ja käytäntöjä. OP Ryhmässä monimuotoisuus nähdään voimavarana, ja kaikille taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet, oikeudet ja kohtelu: työntekijöillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet ja oikeudet kaikissa työsuhteen vaiheissa, kuten rekrytoinneissa, urasiirtymisissä ja palkkauksessa. Henkilöstön monipuoliseen kokemukseen ja osaamiseen kiinnitetään huomiota. Tasa-arvon ja monimuotoisuuden toteutumista sekä kehittymistä seurataan ja edistetään säännöllisesti, esimerkiksi henkilöstötutkimuksin ja rekrytointitilanteissa hakijakokemusmittauksilla.

Monimuotoisuuden edistämiseksi OP Ryhmän tavoitteena on, että molempien sukupuolien osuus määritellyissä johtajatehtävissä on vähintään 40 prosenttia. Vuoden 2022 lopussa naisten osuus näissä tehtävissä oli 31 prosenttia (30). Vuoden 2017 lopussa naisten osuus johtajatehtävissä oli 21 prosenttia. Henkilöstön jakautumista eri tehtäväryhmissä

mm. sukupuolen, palkkauksen ja iän mukaan seurataan vuosittain.

OP Ryhmä edellyttää henkilöstöltä monipuolista osaamista viranomaissääntelyn osaamisvaatimusten lisäksi. Näiden asioiden osaamista valvotaan ja raportoidaan eri tarpeiden mukaan verkkokurssisuorituksilla. Kaikille OP Ryhmän työntekijöille yhteisiä verkkokursseja ovat mm. rahanpesun estäminen, hyvän liiketavan periaatteet, työpaikan tietoturva ja turvallisuusperehdytys. Vuodesta 2023 alkaen henkilöstön on suoritettava vastuullisuuskoulutus.

Suomalaisten talousosaamisen tukeminen on olennainen osa OP Ryhmän vastuullisuustyötä. OP Ryhmä vahvisti yli 90 000 (39 000) lapsen ja nuoren taloustaitoja vuonna 2022. Senioreiden digitaito-opastuksissa kohdattiin vuonna 2022 yhteensä 12 000 (8 400) henkilöä.

OP Ryhmän hyväntekeväisyyslahjoitukset vuonna 2022 olivat yhteensä noin 2,7 miljoonaa euroa (2,4). Lahjoitukset ohjataan vastuullisuusohjelmaa ja OP Ryhmän arvoja tukeviin teemoihin.

Ihmisoikeuksiin liittyvät näkökulmat

OP Ryhmä kunnioittaa ihmisoikeuksia ja pyrkii ehkäisemään syrjintää kaikessa toiminnassaan. OP Ryhmän omaan toimintaan ei liity merkittäviä ihmisoikeusriskejä tai -vaikutuksia. Väilillisesti tällaisia vaikutuksia voi kuitenkin liittyä toimitusketjuun tai sijoitus- ja rahoituskohteiden toimintaan. OP Ryhmän Toimittajien vastuullisuusvaatimukset edellyttävät, että tavaran- ja palveluiden toimittajat varmistavat ihmisoikeuksien toteutumisen toimitusketjussaan. Tätä mitataksaan OP Ryhmä seuraa syrjintätapausten ja whistleblowing-kanavan kautta tulleiden ilmoitusten määrää.

OP Yrityspankissa suurille asiakkaille tehtävissä ESG-analyseissa arvioidaan yhtiöiden ympäristöasioiden lisäksi systemaattisesti niiden sosiaalisia vaikutuksia ja riskejä. Ihmisoikeusnäkökulmat sisältyvät OP Varainhoidon kansainvälisten normien seuranta- ja vaikuttamisprosessiin. OP ei tee aktiivisia suoria sijoituksia yrityksiin, jotka ovat olleet osallisena kansainvälisten normien rikkomuksissa ja joihin vaikuttaminen korjaavien toimenpiteiden aikaansaamiseksi on ollut tuloksetonta.

Sisäisten tietosuojaan liittyvien toimintatapojen tärkein tavoite on varmistaa, että kaikki sidosryhmät voivat luottaa OP Ryhmän tapaan hoitaa tietosuoja-asiat ja käsitellä asiakasdataa vastuullisesti. OP Ryhmä on ensimmäisenä suomalaisena yrityksenä julkaissut Tekoälyn eettiset periaatteet.

OP Ryhmän tavoitteena on edistää digitaalisen yhteiskunnan yhdenvertaisuutta kehittämällä ryhmän digitaalisten palveluiden saavutettavuutta. Parhaiten saavutettavuusvaatimukset täyttää OP Saavutettava, joka on helppokäyttöinen ja selkeäkielinen verkkopalvelu päivittäisten pankkiasioiden hoitamiseen. Sitä voi käyttää sujuvasti myös erilaisilla laitteilla ja apuvälineillä. Muiden OP Ryhmän digitaalisten palveluiden saavutettavuus paranee jatkuvasti

kehitystyön edetessä. Jo nyt OP Ryhmän mobiilipalveluissa voi asioida sormenjälkitunnisteella, ja avainlukulistat tarjotaan myös pistekirjoituksella. OP Ryhmä julkaisi maaliskuussa 2022 uuden oppaan senioreille, joka auttaa ja ohjeistaa hoitamaan pankkiasioita itsenäisesti ilman tietokonetta tai älypuhelinia.

Korruption ja talousrikollisuuden torjunta

OP Ryhmä on sitoutunut toimimaan Hyvän liiketavan periaatteiden mukaisesti. Vastuulliseen toimintaan kuuluu eturistiriitatilanteiden hallinta ja irtisanoutuminen korruptiosta. Hyvän liiketavan periaatteet -ohjeen toteutumisen varmistamiseksi koko OP Ryhmälle on toteutettu verkkokurssi, joka on suoritettava vuosittain. Koko OP Ryhmän henkilöstön on suoritettava vuosittain myös eturistiriitojen hallintaa ja korruption estämistä koskeva verkkokurssi.

OP Ryhmä huomioi ja kartoittaa säännöllisesti toimintaansa liittyvät riskit, mukaan lukien korruptioon liittyvät riskit, Operatiivisten riskien hallinnan menettelytavat -ohjeen mukaisesti. OP Ryhmä on laatinut sääntelyn ja viranomaisohjeiden perusteella politiikat ja menettelytavat asiakkaan tuntemiseen ja jatkuvaan seurantaan sekä henkilöstön koulutukseen, ohjeistukseen ja suojeluun.

OP Ryhmä on sitoutunut jatkuvasti vahvistamaan ja parantamaan kyvykkyyksiään talousrikollisuuden torjunnassa. OP Ryhmän henkilöstön on vuosittain suoritettava verkkokurssi rahanpesun estämisestä. Epäilyttävistä liiketoimista raportoidaan rahanpesun selvittelykeskukselle sääntelyvaatimusten mukaisesti. Sisäistä valvontaa täydentää OP Ryhmän palveluksessa olevien ja muiden sidosryhmien mahdollisuus ilmoittaa riippumattoman kanavan kautta säännösten ja määräysten epäilyistä rikkomisesta sekä syrjintäepäilyistä (whistleblowing). Ilmoitus voi koskea myös OP Ryhmän arvojen vastaista toimintaa. Ilmoituksen voi tehdä milloin tahansa OP Ryhmän intran tai verkkosivujen kautta. Ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti riippumattoman compliance-toiminnon nimettyjen käsittelijöiden toimesta.

Riskit ja niiden hallinta muiden kuin taloudellisten tietojen osalta

Finanssialan toimijan näkökulmasta toimintaympäristön muutostekijät, kuten ilmastoon ja ympäristöön liittyvät muutokset, voivat kanavoitua erilaisten vaikutusketjujen kautta taloudelliseksi riskeiksi pankki- ja vakuutusliiketoiminnalle. Ilmasto- ja ympäristöriskitekijät voidaan jakaa fyysisiin ja siirtymäriskitekijöihin. Fyysisiä riskitekijöitä ovat esimerkiksi sään ääri-ilmiöistä aiheutuvat ilmiöt, kuten tulvat ja lämpöaallot, tai muista ympäristöriskitekijöistä aiheutuvat riskit liittyen esimerkiksi luonnonvarojen niukkuuteen tai saastumiseen. Siirtymäriskkejä aiheutuu, jos ilmastopoliittiset toimet päästövähennyksien saavuttamiseksi toteutetaan liian myöhään tai äkillisesti. Riskkejä aiheutuu uudenlaisesta sääntelystä, asiakaskäyttäytymisen muutoksista tai uudenlaisen tekniikan käyttöönotosta.

Luottoriskiinkin vaikuttaa muun muassa rahoituksen tai sijoituksen toimiala. Fyysiset riskit voivat vaikuttaa kiinteän omaisuuden arvoon ja esimerkiksi rakennuksien kautta vakuuksien arvoon. Vähähiilisen talouden siirtymällä voi olla vaikutuksia esimerkiksi energiatehottomien tai fossiilista polttoaineista riippuvaisten omaisuuserien arvoon.

Ilmasto- ja ympäristöriskitekijät voivat vaikuttaa markkinaodotusten muutosten myötä sekä OP Ryhmän sijoitustoiminnan markkinariskeihin että sijoittaja-asiakkaidemme preferensseihin. Esimerkiksi varainhankinnan tuotevalikoimaan juuri lisätyt joukkovelkakirjalainat mahdollistavat preferenssimuutoksiin vastaamisen.

Sään ääri-ilmiöt voivat aiheuttaa fyysisiä vahinkoja ja siten operatiivisia riskejä toimipaikoillemme. Sidosryhmien vastuullisuuteen liittyvien odotusten pettämisestä voi syntyä mainehaittoja.

Myös sosiaalisista ja henkilöstönäkökulmista riskejä voi aiheutua esimerkiksi rahoitettavien projektien kautta ja osaavan työvoiman saatavuudessa. Ihmisoikeusnäkökulmasta riskejä voi syntyä muun muassa sijoituskohteiden kautta. Korruptio- ja lahjontariskejä voi aiheutua esimerkiksi rahoituspäätöksissä tai asiakkaan tuntemisen laiminlyönnissä.

Liiketoiminta ja prosessien omistajat vastaavat omaan toimintaansa kohdistuvien riskien hallinnasta.

OP Ryhmän riskienhallinta- ja compliance-organisaatiot valvovat myös ESG-tekijöihin liittyviä riskejä, riskienhallintaa sekä sääntelymukaisuutta. OP Osuuskunnan hallituksen riskivaliokunta valvoo myös ilmasto- ja ympäristötekijöihin liittyvää riskienhallintaa.

Taksonomiakelpoisuus

Vuonna 2021 voimaan tulleella EU:n kestävän rahoituksen taksonomialuokittelulla on tavoitteena määritellä rahoitus- ja sijoituskohteiden kestävyys. OP Ryhmä esittää taksonomiakelpoisuustietoja vuodelta 2022. Taksonomiakelpoisista varoista esitetään tulevina vuosina kestävän rahoituksen tunnuslukuja taksonomian tiedonantovelvoitteiden mukaisesti.

Asuntoluotot ovat taksonomiasääntelyssä luokiteltuihin taloudellisiin toimintoihin kohdistuvia eli taksonomiakelpoisia.

Asuntoluotot (31.12.)	Milj. €	Osuus taseen varoista, %	Taksonomiakelpoiset, %
2022	42 304	24,3	100,0
2021	41 522	23,8	100,0

Vakuutustoiminnasta raportoidaan vuodelta 2022 taksonomiakelpoisten vahinkovakuutukseen liittyvien taloudellisten toimintojen osuudet. Taksonomiakelpoisia ovat vakuutus sopimukset, jotka kuuluvat EU:n taksonomiakriteeristössä luokiteltuihin vakuutuslajeihin ja joissa vakuutusehtojen perusteella korvataan vahinkoja, jotka aiheutuvat ilmastonmuutokseen liittyvistä uhkista.

Taksonomiakelpoisiksi luetaan Pohjola Vakuutuksen tarjoamat vakuutusturvat pois lukien yleiset vastuu-, keskeytys-, matkatavara- ja oikeusturvavakuutukset. Mittarina käytetään bruttovakuutusmaksutuloa.

Vakuustointiminta, 1–12/2022	Milj. €	%
Vahinkovakuutuksen bruttovakuutusmaksutulo	1 606	100,0
Taksonomiakelpoinen	1407	87,6
Ei-taksonomiakelpoinen	199	12,4
Jälleenvakuutuksen bruttovakuutusmaksutulo	82	100,0
Taksonomiakelpoinen	56	68,3
Ei-taksonomiakelpoinen	26	31,7

Vakuustointiminta, 1–12/2021	Milj. €	%
Vahinkovakuutuksen bruttovakuutusmaksutulo	1 543	100,0
Taksonomiakelpoinen	1 357	87,9
Ei-taksonomiakelpoinen	186	12,1
Jälleenvakuutuksen bruttovakuutusmaksutulo	70	100,0
Taksonomiakelpoinen	49	70,5
Ei-taksonomiakelpoinen	21	29,5

Muiden toimintojen osalta OP Ryhmä raportoi taksonomiakelpoisuutta perustuen yritysten julkaisemaan taksonomiaraportointiin. Luvut perustuvat yhtiöiden raportoimaan taksonomiakelpoiseen liikevaihtoprosenttiin.

31.12.2022	Milj. €	Osuus taseen varoista, %	Taksonomiakelpoiset, %
Yritysrahoitus, NFRD-vastuut*	5 951	3,4	21,8
Vahinkovakuutuksen sijoitukset**	4 100	2,4	2,6
Henkivakuutuksen sijoitukset**	16 600	9,5	3,3
Pankkitoiminnan saamistodistukset***	7 082	4,1	4,0
Yhteensä	33 733	19,4	

*NFRD-velvolliset yhtiöt (Non-Financial Reporting Directive, direktiivi muun kuin taloudellista tiedon raportoinnista) sisältää yli 500 henkilöä työllistävät listatut eurooppalaiset yritykset.

**Sijoitusten käypä arvo. Henkivakuutuksen sijoitukset sisältävät myös sijoitussidonnaiset sijoitukset ja eriytetyt taseet.

***Ei sisällä kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä saamistodistuksia.

Yritysrahoituksen NFRD vastuita koskevat tiedot on kerätty yritysten julkisista taksonomiakelpoisuusraportoinneista.

Sijoituksia koskevat taksonomialuvut perustuvat ulkopuolisen toimittajan keräämiin tietoihin sijoituskohteiden raportoimista luvuista.

Taseen tietoja, 31.12.2022	Milj. €	Osuus taseen varoista, %
Taseen varat yhteensä	175 516	100,0
Saamiset valtioilta, keskuspankeilta ja ylikansallisilta liikkeeseenlaskijoilta	39 481	22,5
Johdannaissopimukset, varat	4 117	2,3
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	381	0,2
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	652	0,4

Taseen tietoja, 31.12.2021	Milj. €	Osuus taseen varoista, %
Taseen varat yhteensä	174 110	100,0
Saamiset valtioilta, keskuspankeilta ja ylikansallisilta liikkeeseenlaskijoilta	36 236	20,8
Johdannaissopimukset, varat	3 467	2,0
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	409	0,2
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	283	0,2

OP Ryhmä ei raportoi vuodelta 2022 taksonomiakelpoisuustietoja taksonomian täydentävän ilmastosäädöksen eli ydinvoiman ja maakaasun osalta, koska tietoa ei ole julkisesti saatavilla yrityksistä.

Taksonomialuokittelun vaikutuksia OP Ryhmään, sen strategiaan ja asiakkaisiin arvioidaan jatkuvasti. OP Ryhmä ohjaa asiakkaitaan varautumaan ja sopeutumaan ilmastomuutoksen erilaisiin vaikutuksiin ja niihin liittyviin riskeihin. OP Ryhmä seuraa kestävän rahoituksen sääntelyn ja taksonomian kehittymistä, koska ne muuttavat toimintaympäristöä ja menestymisen edellytyksiä. OP Ryhmä analysoi vahinkovakuutusluokittelun taksonomian mukaisuutta ja tekee tuotekehitystä. OP Ryhmä on aloittanut valmistautumisen taksonomiamukaisuuden raportointiin vuodelta 2023.

Taksonomiaraportointia täydentävät vapaaehtoiset tiedot

Rahoitusalan taksonomiasääntelyn mukaisesti osa tiedoista raportoidaan vapaaehtoisesti taksonomiaraportointia täydentävinä tietoina. Sijoitusten osalta raportoidaan arviotiedot taksonomiakelpoisuudesta. Raportointi perustuu ulkopuolisen toimittajan tekemiin arvioihin OP Ryhmän sijoitusten kohteena olevien toimintojen taksonomiakelpoisuudesta. Arvioiden kohdejoukko on laajempi kuin muiden kuin taloudellisten tietojen raportointidirektiivin (Non-Financial Reporting Directive, NFRD) piirissä olevat yritykset. Vuodelta 2021 OP Ryhmä raportoi vapaaehtoisesti myös yritysrahoituksen NFRD-vastuiden ja pankkitoiminnan saamistodistusten taksonomiakelpoisuudet, jotka vuodelta 2022 raportoidaan pakollisina tietoina.

31.12.2022	Milj. €	Osuus taseen varoista, %	Taksonomia-kelpoiset, %
Vahinkovakuutuksen sijoitukset*	4 100	2,4	18,5
Henkivakuutuksen sijoitukset*	16 600	9,5	25,3
Yhteensä	20 700	11,9	

* Sijoitusten käypä arvo. Henkivakuutuksen sijoitukset sisältävät myös sijoitussidonnaiset sijoitukset ja eriytyvät taseet.

31.12.2021	Milj. €	Osuus taseen varoista, %	Taksonomia-kelpoiset, %
Yritysrahoitus, NFRD-vastuut*	7 802	4,5	33,1
Vahinkovakuutuksen sijoitukset**	4 235	2,4	37,3
Henkivakuutuksen sijoitukset**	19 473	11,2	12,9
Pankkitoiminnan saamistodistukset***	7 899	4,5	3,4
Yhteensä	39 409	22,6	

*NFRD-velvolliset yhtiöt (Non-Financial Reporting Directive, direktiivi muun kuin taloudellista tiedon raportoinnista) sisältää yli 500 henkilöä työllistävät listatut eurooppalaiset yritykset. Yritysrahoituksen osalta tiedot on rajattu vain kotimaisiin yrityksiin. Vuosien 2021 ja 2022 luvut eivät ole vertailukelpoisia, koska tietolähde ja laskentamenetelmä muuttuivat vuonna 2022.

**Sijoitusten käypä arvo. Henkivakuutuksen sijoitukset sisältävät myös sijoitussidonnaiset sijoitukset ja eriytyvät taseet.

***Ei sisällä kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä saamistodistuksia.

Vastuullisuus

Vastuullisuus on kiinteä osa OP Ryhmän liiketoimintaa ja strategiaa, ja vastuullinen liiketoiminta on yksi OP Ryhmän strategisista painopisteistä. OP Ryhmä julkisti uuden vastuullisuusohjelmansa elokuussa 2022. Uusi vastuullisuusohjelma ja sen linjaukset toteuttavat OP Ryhmän strategiaa sekä ohjaavat sen vastuullisuustyötä. OP Ryhmän vastuullisuusohjelma rakentuu kolmen teeman ympärille: ilmasto ja ympäristö, ihmiset ja yhteisöt sekä hyvä hallintotapa.

Vastuullisuusohjelma perustuu OP Ryhmän arvoihin, toimintaympäristön megatrendeihin sekä olennaisuusarvioon. Vastuullisuusohjelma ja sen tavoitteet on työstetty yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Ilmasto ja ympäristö - osiossa asetetaan tavoitteet kestävien rahoitus- ja sijoitustuotteiden tarjoamisesta, luotto- ja sijoitussalkkujen päästövähennyksistä sekä luonnon monimuotoisuuden edistämisestä. Ihmiset ja yhteisöt -osiossa keskiössä ovat paikallisyhteisöjen hyvinvointi sekä oman talouden hallinnan sekä taloustaitojen tukeminen. Hyvä hallintotapa sisältää vastuullisuuden integroimisen kaikkeen liiketoimintaan ja sen riskinottoon sekä tavoitteen hallinnon monimuotoisuuden lisäämisestä.

OP Ryhmä on sitoutunut noudattamaan YK:n Global Compact -aloitteen kymmentä periaatetta ihmisoikeuksista, työelämän oikeuksista, ympäristöperiaatteista ja korruption torjunnasta. OP on sitoutunut noudattamaan YK:n vastuullisen

sijoittamisen periaatteita ja YK:n kestävä vakuuttamisen periaatteita. OP Ryhmä on allekirjoittanut perustajajäsenenä YK:n ympäristöohjelman Finance Initiativen (UNEP FI) vastuullisen pankkitoiminnan periaatteet.

OP Ryhmä on sitoutunut kansainväliseen Partnership for Carbon Accounting Financials -yhteistyöhankkeeseen (PCAF), jonka tavoite on kehittää ja ottaa käyttöön yhtenäinen tapa arvioida ja raportoida lainoihin ja sijoituksiin liittyviä kasvihuonekaasupäästöjä.

Vastuullisuuden tilikauden keskeiset tapahtumat

OP Yrityspankki Oyj laski tammikuussa liikkeeseen senior non-preferred -ehtoisen vihreän joukkovelkakirjalainan, jonka määrä on 500 miljoonaa euroa ja laina-aika 5,5 vuotta. Kansainvälisille vastuullisille instituutiosijoittajille suunnatulla lainalla tuetaan vihreää siirtymää, ja sen kautta hankitut varat kohdistetaan kestäväan yritysrahoitukseen. Rahoitettavia toimialoja ovat uusiutuva energia, ympäristöystävällinen rakentaminen (green buildings) ja luonnonvarojen kestävä käyttö sisältäen maankäytön.

Huhtikuussa OP-Asuntoluottopankki Oyj laski liikkeeseen vihreän katetun joukkovelkakirjalainan, jonka määrä on 1 miljardi euroa ja laina-aika 5,5 vuotta. Kiinteäkorkoinen kiinteistövuokadellinen joukkovelkakirjalaina on suunnattu kansainvälisille instituutiosijoittajille, ja sen kautta hankitut varat kohdistetaan OP-Asuntoluottopankin Green Covered Bond -viitekehyksen mukaisesti OP Ryhmän vihreiksi tunnistettuihin asuntoluottoihin. Rahoitettava toimiala on energiatehokkaat asuinrakennukset (green buildings).

Huhti-toukokuussa OP Ryhmä järjesti perinteisen Taloustaitokilpailun yhteistyössä Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry:n kanssa. Valtakunnalliseen kilpailuun osallistui tänä vuonna yhteensä noin 20 000 nuorta 325 koulusta ympäri Suomen. Toukokuussa OP Ryhmä lahjoitti 500 000 euroa Suomen Punaiselle Ristille ukrainalaisten auttamiseen.

OP Ryhmä lahjoitti suomalaisille yliopistoille yhteensä 1,8 miljoonaa euroa. OP Ryhmän keskusyhteisön eli OP Osuuskunnan osuus lahjoituksesta oli 1,2 miljoonaa euroa. Se jaettiin tasan kymmenelle kauppatieteitä opettavalle yliopistolle: 120 000 euron lahjoituksen saavat Aaltoyliopisto, Itä-Suomen, Jyväskylän, Oulun, Tampereen, Turun ja Vaasan yliopistot sekä LUT-yliopisto, Hanken Svenska Handelshögskolan ja Åbo Akademi. Tämän lisäksi osuuspankit lahjoittivat oman alueensa yliopistoille yhteensä noin 620 000 euroa. Yliopistolahjoituksilla OP Ryhmä haluaa tukea suomalaista osaamista ja tutkimusta, luoda edellytyksiä kestäväälle kasvulle ja edistää toimintaympäristönsä pitkän aikavälin menestystä.

OP tarjosi 2 000 nuorelle kesätyöpaikan kolmannella sektorilla vuosittaisessa Kesäduuni OP:n piikkiin -kampanjassa. Osuuspankit lahjoittivat yleishyödyllisille yhdistyksille tuen 15-17-vuotiaiden nuorten työllistämiseksi kahdeksi viikoksi. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja tulevaisuuden uskon vahvistaminen sekä

työllistymismahdollisuuksien tarjoaminen on tärkeä osa osuuspankkien vastuullisuustyötä. Heinäkuussa OP järjesti jo kuudetta kertaa Hope ry:n kanssa Reppu joka selkään - koulureppukeräyksen osuuspankeissa ympäri Suomen. Tänä vuonna kerättiin yli 2 500 koulureppua vähävaraisten perheiden lapsille.

Uusi vastuullisuusohjelma lanseerattiin elokuussa 2022. Vastuullisuusohjelma tavoitteineen ohjaa OP Ryhmän vastuullisuustekemistä.

Pohjola Vakuutus ja useat osuuspankit ympäri maan ovat Dreams-ohjelman kautta mukana tukemassa nuorten unelmointia, hyvinvointia ja uskoa tulevaisuuteen. Pohjola Vakuutuksen ja osuuspankkien tuella Dreams-vierailuja tullaan tekemään tulevan kahden vuoden aikana peräti 240 kouluun ympäri Suomen.

OP Ryhmä on tukenut MIELI ry:n Kriisipuhelinta vuodesta 2020 alkaen. Syksyn 30 000 euron lahjoituksen myötä OP:n tuki MIELI ry:n Kriisipuhelimelle on kivunnut jo 200 000 euroon. Lahjoituksilla on saatu konkreettista apua kriisipuhelimen toimintaan, ja lahjoitukset ovat mahdollistaneet esimerkiksi kriisityöntekijöiden palkkaamisen.

OP Ryhmä on mukana valtakunnallisessa Astetta alemmas -kampanjassa ja aloitti syyskuussa energiansäästötalkoot, jossa tavoitellaan viiden prosentin vähennystä lämmityksen energiakulutukseen tänä talvena. Ryhmä alentaa toimipaikkojensa lämpötilaa yhdellä asteella ja tekee useita muita energiansäästötoimenpiteitä. Energiansäästöhaasteella OP kannustaa kaikkia asiakkaita ja yhteistyökumppaneita mukaan.

OP Ryhmässä on kaksi kansainvälisten periaatteiden pohjalta kehitettyä vastuullisen yritysrahoituksen tuotetta: vihreä laina ja kestävyyskriteerilaina. Vihreissä lainoissa yritysasiakas sitoutuu käyttämään lainatut varat määriteltyihin kohteisiin, kun taas kestävyyskriteerilainoissa yritysasiakas sitoutuu yhdessä valittaviin vastuullisuustavoitteisiin lainanmyönnön yhteydessä. Kestävyyskriteerilainan vastuullisuustavoitteet vaikuttavat lainan marginaaliin. Näiden lainojen ja limiittien yhteenlasketut vastuut olivat joulukuun lopussa 5,2 miljardia euroa (3,0).

OP Ryhmä ja Euroopan investointirahasto allekirjoittivat joulukuussa 2022 sopimuksen uusista riskinjakotakauksista. Tarkoituksena on helpottaa rahoituksen saamista vihreää siirtymää vauhdittaviin investointeihin sekä mahdollistaa pk-yritysten hankkeiden toteutuminen vähemmillä vakuuksilla.

Monikanavaiset palvelut

OP Ryhmän monikanavainen palveluverkosto koostuu verkko-, mobiili-, konttori- ja puhelinpalveluista. OP:n mobiilikavalla (OP-mobiili, OP-yritysmobiili) oli joulukuussa yli 1,4 miljoonaa aktiivista käyttäjää (1,3). Henkilökohtaista asiakaspalvelua tarjotaan sekä konttoreissa että digitaalisesti.

Mobiili- ja verkkopalvelut, milj. kirjautumista	1-12/2022	1-12/2021	Muutos, %
OP-mobiili	513,6	481,3	6,7
OP-yritysmobiili	27,3	20,9	30,6
Pivo	43,4	44,4	-2,3
Op.fi*	73,8	53,4	38,2
	31.12.2022	31.12.2021	Muutos, %
Siirto-maksu, rekisteröityneet asiakkaat (OP)	1 148 218	1 054 931	8,8

* Luvut eivät ole vertailukelpoisia mittaustavan muuttuessa vuonna 2022.

Maaliskuussa OP toi Google Pay -palvelun asiakkaidensa käyttöön Suomessa Apple Pay -palvelun rinnalle. Palvelulla voi maksaa Android-puhelimella tai älykellolla ostoksia lähimaksupäätteillä, sovelluksissa ja verkkokaupoissa. Joulukuussa palvelu laajennettiin Mastercardia käyttävien asiakkaiden käyttöön.

Maaliskuussa OP julkaisi uuden seniorioppaan, joka tukee asiakkaita ei-digitaalisessa pankkiasioinnissa. Opas seniorille auttaa löytämään vaihtoehdot arjen pankkiasiointiin ilman tietokonetta tai älypuhelinia.

OP Ryhmällä on kattava konttoriverkosto, johon kuuluu 297 toimipaikkaa (324) ympäri maata. Lisäksi Pohjola Vakuutuksella on laaja asiamies- ja kumppanuusverkosto.

OP Ryhmä on laajasti läsnä yleisimmässä sosiaalisen median kanavissa, joissa sillä on yhteensä 650 000 seuraajaa (630 000). OP Ryhmän valtakunnallisten some-tilien lisäksi monilla osuuspankeilla on omia sosiaalisen median tilejä, joilla ne jakavat paikallisille asiakkaille suunnattuja julkaisuja.

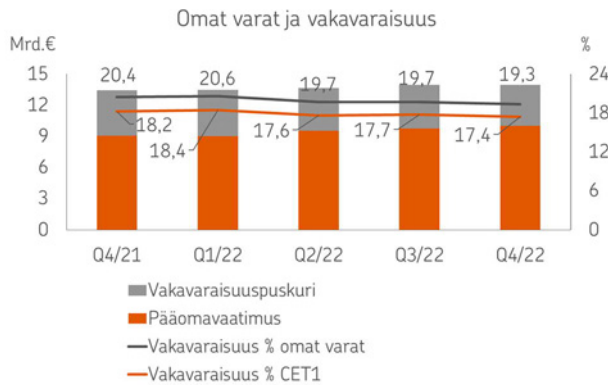
Vakavaraisuus

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (Rava) valvonnasta annetun lain mukaan lasketut OP Ryhmän omat varat ylittivät laissa määritellyn vähimmäismäärän 4,1 miljardilla eurolla (4,5). Pankkitoiminnan pääomavaatimus oli ennallaan 13,8 prosentissa riskipainotetuista eristä laskettuna. OP Ryhmän omien varojen määrä suhteessa vähimmäispääomavaatimukseen oli 137 prosenttia (146). Tunnusluku heikkeni noin 15 prosenttiyksikköä standardimenetelmään perustuvan riskipainotettujen erien lattiatasen (SA-lattian) käyttöönoton myötä. Pankkitoiminnan lisäpääomavaatimusten ja vakuutusyhtiöiden pääomavaatimusten seurauksena Rava-vakavaraisuuden minimitaso, 100 prosenttia, kuvaa tasoa, jonka puitteissa ryhmittymä voi toimia ilman puskurien alituksesta seuraavia viranomaisvelvoitteita.

Luottolaitosvakavaraisuus

OP Ryhmän CET1-vakavaraisuus oli 17,4 prosenttia (18,2), joka ylittää sääntelyn edellyttämän minimitason 5,5 prosenttiyksiköllä. Tunnusluku heikkeni yhden prosenttiyksikön SA-lattian käyttöönoton siirtymähetkellä toisella vuosineljänneksellä. Tulos ja Tuotto-osuuksien liikkeeseenlaskut nostivat suhdelukua.

OP Ryhmän luottolaitostoiminnan vakavaraisuus on vahva suhteessa lakisääteeseen ja viranomaisen asettamiin vakavaraisuusvaatimuksiin. Lakisääteinen minimi vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja CET1-vakavaraisuudelle 4,5 prosenttia, AT1- ja T2 minimivaatimusten CET1:llä katettava osuus, 1,6 prosenttia, nostaa CET1-minimin 6,1 prosenttiin. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus, 1 prosentin O-SII-lisäpääomavaatimus ja EKP:n P2R-vaatimus nostavat alarajan kokonaisvakavaraisuussuhteelle käytännössä 13,8 prosenttiin ja CET1-vakavaraisuudelle 11,9 prosenttiin, ensisijaisen lisäpääoman (AT1) sekä toissijaisen pääoman (T2) alijäämät huomioiden.

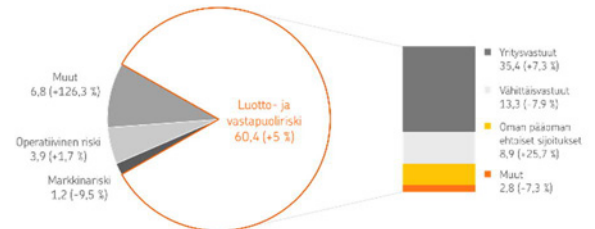

OP Ryhmän luottolaitostoiminnan ydinpääoma oli 12,6 miljardia euroa (12,0). Ydinpääomaan vaikuttivat positiivisesti pankkitoiminnan tulos ja Tuotto-osuuksien liikkeeseenlaskut. Tuotto-osuuksien määrä ydinpääomissa oli 3,2 miljardia euroa (3,1).

Kokonaisriski oli 72,3 miljardia euroa (65,7) eli 10 prosenttia suurempi kuin vuodenvaihteessa 2021. SA-lattia kasvatti kokonaisriskin määrää. Kolmannen vuosineljänneksen aikana OP Ryhmä siirtyi vakavaraisuuslaskennassa standardimenetelmän käyttöön luottolaitosvastuulle sekä

tietyille vähäisille osille yritysvastuita. Muutoksella ei ollut olennaista vaikutusta vakavaraisuuteen. Kyseessä oleviin vastuihin on aikaisemmin sovellettu sisäisten mallien IRBA-menetelmää.

Kokonaisriski 31.12.2022
yhteensä 72,3 mrd.€
(muutos vuoden alusta +10 %)

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sisäiset vakuutusyhtiösijoitukset käsitellään riskipainotettuina erinä EKP:n luvan mukaisesti. Oman pääoman ehtoisin sijoituksiin sisältyy ryhmän sisäisiä vakuutusyhtiöomistuksia riskipainotettuina erinä 8,6 miljardia euroa (6,8). Määrän kasvu johtui siirtymisestä yksinkertaisen menetelmän 370 prosentin riskipainon käyttöön aiemman PD/LGD-menetelmän sijaan. Standardimenetelmässä vakuutusyhtiöomistusten riskipaino on 100 prosenttia.

Finanssivalvonta tekee makrovakauspäätöksen neljännesvuosittain. Finanssivalvonta päätti joulukuussa 2022 edelleen olla asettamatta pankeille syklistä vähentävää lisäpääomavaatimusta. Joulukuun 2022 makrovakauspäätöksessä Finanssivalvonta indikoi järjestelmäriskipuskurin asettamisesta vuoden 2023 ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Kesäkuun 2022 makrovakauspäätöksen yhteydessä Finanssivalvonta teki vuosittaisen tarkistuksen pankkien lisäpääomavaatimuksiin, ja päätti korottaa OP Ryhmän O-SII puskuria 0,5 prosenttiyksikköä 1,5 prosenttiin 1.1.2023 alkaen.

OP Ryhmän pankkitoiminnan vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio) oli 7,6 prosenttia (7,4). Suhdeluvun nousuun vaikutti erityisesti pankkitoiminnan tulos. Sääntelyn minimitaso on 3 prosenttia.

OP Ryhmä jätti 30.9.2022 hakemuksen EKP:lle standardimenetelmän käyttämiseksi vakavaraisuuslaskennassa sisäisten mallien (IRBA) ja käytössä olevan standardimenetelmään perustuvan riskipainotettujen erien lattiataso sijaan. Standardimenetelmään siirtymisellä ei arvioida olevan olennaista vaikutusta OP Ryhmän vakavaraisuuteen ja riskiasemaan. OP Ryhmän arvion mukaan standardimenetelmään siirtyminen toteutuu vuoden 2023 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana.

EU:n vakavaraisuusasetuksen tulevilla muutoksilla (CRR3), jotka implementoivat lopullisen Basel III -sääntelyn EU:ssa, ei arvioida olevan olennaista vaikutusta OP Ryhmän vakavaraisuuteen. Muutosten arvioidaan tulevan voimaan vuonna 2025.

OP Ryhmän riski- ja vakavaraisuusraportti sekä OP-yhteisliittymän Pilari III -taulukot julkaistaan viikolla 10.

Vakuutus

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusasema on vahva. Vakuutustoiminnan vakavaraisuutta vahvisti pääosin korkojen nousu ja markkinariskien lasku.

	Vahinkovakuutus		Henkivakuutus	
	31.12. 2022	31.12. 2021	31.12. 2022	31.12. 2021
Omat varat, milj. €* [*]	1 658	1 464	1 523	1 656
Pääomavaade, milj. €* [*]	671	840	567	833
Solvenssisuhde, %* [*]	247	174	269	199
Solvenssisuhde, % (ilman siirtymäsäännöstä)	247	174	232	173

*siirtymäsäännökset huomioiden

EKP:n valvonta

OP Ryhmä on Euroopan keskuspankin valvonnassa.

OP Ryhmä sai 25.4.2019 EKP:n päätöksen kiinteistövakuudellisten vähittäisvastuiden riskipainojen korotuksista osana sisäisten mallien läpikäyntiä (TRIM). Korotukset ovat voimassa toistaiseksi, kunnes päätöksessä esitetyt laadulliset vaatimukset on täytetty.

OP Ryhmä sai 19.2.2020 EKP:n päätöksen maksukyvyttömyyden määritelmän muutoksesta, jossa yritys- ja vähittäisvastuille asetettiin riskipainokertoimet. Riskipainokertoimet ovat voimassa, kunnes päätöksessä esitetyt laadulliset vaatimukset on täytetty.

OP Ryhmä sai 11.12.2020 EKP:n päätöksen vähittäisvastuiden riskipainojen korotuksista. Päätös korvasi aikaisemman 2.2.2017 annetun päätöksen.

OP Ryhmä sai 18.3.2021 EKP:n päätöksen yritysvastuiden riskiparametrin korotuksesta. Riskiparametrikertoimen on voimassa, kunnes päätöksessä esitetyt laadulliset vaatimukset on täytetty.

EKP on asettanut OP Ryhmälle valvojan arviointiin (SREP) perustuvan pääomavaatimuksen. EKP:n asettama lisäpääomavaatimus (P2R) on 2,25 prosenttia (2,25) 1.1.2022 alkaen.

Kriisinratkaisusta annetun lain mukaiset velat

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua koskevan sääntelyn mukaan kriisinratkaisuviranomaisella on oikeus puuttua pankin liikkeeseen laskemien sijoitustuotteiden ehtoihin sijoittajan asemaan vaikuttavalla tavalla. OP Ryhmän kriisinratkaisuviranomainen on Brysselissä toimiva EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). SRB on vahvistanut OP Ryhmän kriisinratkaisustrategian, jossa kriisinratkaisutoimet kohdistettaisiin OP-yhteenliittymään ja

kriisinratkaisutilanteessa muodostettavaan uuteen OP Yrityspankkiin.

Kriisinratkaisuviranomainen päivitti 21.2.2022 OP Ryhmän omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen MREL-vaateen (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities). Päivitetty MREL-vaade on 25,8 prosenttia kokonaisriskin (RWA) määrästä ja 9,9 prosenttia vähimmäis-omavaraisuusasteen vastuiden (LRE) määrästä.

Osana MREL-vaadetta kriisinratkaisuviranomainen on asettanut OP Ryhmälle EU:n kriisinratkaisuasetuksen mukaisen subordinaatiovaateen. Subordinaatiovaateen perusteella määräytyy, kuinka suuri osa MREL-vaateesta on täytettävä omilla varoilla tai heikommassa etuoikeus- asemassa olevilla veloilla. MREL-vaadetta täydentävä subordinaatiovaade on vuodesta 2022 alkaen 22 prosenttia kokonaisriskin määrästä ja 9,9 prosenttia vähimmäis-omavaraisuusasteen vastuiden määrästä. Vuoden 2024 alusta alkaen subordinaatiovaade on 24 prosenttia kokonaisriskin määrästä ja 9,9 prosenttia vähimmäis-omavaraisuusasteen vastuiden määrästä. Vaateisiin sisältyy 3,5 prosenttia lisäpääomavaatimuksia (CBR, Combined Buffer Requirement).

OP Ryhmän puskuri MREL-vaateeseen oli 9,0 miljardia euroa ja subordinaatiovaateeseen 1,9 miljardia euroa. OP Ryhmän liikkeeseen laskemien senior non-preferred (SNP) -ehtoisten joukkovelkakirjalainojen määrä oli 4,4 miljardia euroa. SNP-lainat kattavat subordinaatiovaadetta.

Riskienhallinnan keskeiset periaatteet

Riskienhallintaan liittyvien tehtävien kannalta tärkein päätöksentekoeelin OP Ryhmässä on OP Osuuskunnan hallitus. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto vahvistaa hallituksen päätökset, jotka koskevat OP Ryhmän riskinottohalua. Hallituksen riskivaliokunta avustaa hallitusta riskinottoon ja riskienhallintaan liittyvien tehtävien hoitamisessa. Johtokunta on pääjohtajan päätöksellä perustanut riskienhallintatoimikunnan, ohjaus- ja compliance-toimikunnan ja pankkitoiminnan tasehallintatoimikunnan, jotka hyväksyvät riskinoton periaatteita ja riskienhallinnan periaatteita tarkentavia riskienhallintaan liittyviä ohjeita ja menettelytapakuvauksia.

Toimiva johto valmistelee liiketoiminnan strategiset valinnat, jotka riskinoton suhteen perustuvat OP Osuuskunnan hallintoneuvoston vahvistamiin OP Ryhmän riskinoton periaatteisiin. Riskinoton periaatteissa linjataan ja perustellaan, mitä riskejä ja missä määrin liiketoiminta on valmis ottamaan. Liiketoiminnot ovat veloitettuja toimimaan näiden rajoitteiden puitteissa. Toimiva johto päättää työnjaosta riskinoton suhteen: mitä riskejä eri ansaintalogiikkakokonaisuudet (tuote- ja palvelukokonaisuudet) voivat ottaa sekä mahdolliset tarkennukset siitä, mitä riskejä ansaintalogiikkakokonaisuuksien sisällä juridiset yhtiöt ja eri toiminnot voivat ottaa.

Toimiva johto huolehtii riittävän resursoinnin ja osaamisen ylläpitämisestä ja kehittämisestä niin ensimmäisen, toisen kuin kolmannenkin linjan valvontatoiminnoissa. Hallintorakenne luo pohjan sille, että keskeiset toimintaa ohjaavat periaatteet ja niitä tarkentavat politiikat ja toimintaohjeet on valmisteltu ja päätetty asianmukaisesti ja että kutakin toimintaa arvioidaan ja valvotaan sen laatuun, laajuuteen ja monimutkaisuuteen nähden asianmukaisella tavalla liiketoiminnan oman seurannan lisäksi liiketoiminnasta riippumattomien tahojen toimesta.

OP Ryhmän palkitsemisjärjestelmät rakennetaan ryhmän perustehtävän, arvojen ja tavoitteiden mukaisiksi järjestelmien sääntelymukaisuus huomioiden. Palkitseminen ei saa kannustaa liialliseen riskinottoon eikä asiakkaan edun vastaiseen toimintaan. Compliance ja riskienhallinta ovat mukana palkitsemisen periaatteiden, palkitsemispolitiikan ja palkitsemisjärjestelmien valmistelussa sekä palkitsemisen prosessien valvontamenettelyiden määrittelyssä.

Keskinäisen vastuun edellyttämän ohjausjärjestelmän periaatteet määrittelevät ja linjaavat keskusyhteisön ja sen jäsenosuuspankkien keskinäisen vastuun edellyttämän pankkikohtaisen ohjausjärjestelmän. Lisäksi reunaehtoja toimintatavoille asettavat periaatteet sisäisestä valvonnasta, luotettavasta hallinnosta, hyvistä liiketavoista ja yritysturvallisuudesta.

Riskiprofiili

OP Ryhmän riskinoton lähtökohtana on, että OP Ryhmä ottaa kantaakseen ryhmän perustehtävän toteuttamisesta syntyviä riskejä. Riskinotossa OP Ryhmä korostaa maltillisuutta, vastuullisuutta ja huolellista toimintatapaa. Riskinottoa suunnataan ja rajataan toimivan johdon valmistelemissä ja ylimmän hallintoelimen hyväksymillä periaatteilla ja limiiteillä.

OP Ryhmän menestys perustuu asiakkaiden ja muiden sidosryhmien luottamukseen, pääomien ja likviditeetin riittävyteen sekä monipuoliseen tietoon asiakkaista. Riskinotto perustuu siihen, että ymmärretään asiakkaiden tulevaan toimintaan ja menestykseen vaikuttavat seikat sekä nykyisen kaltaisessa toimintaympäristössä että tilanteissa, joissa toimintaympäristöön kohdistuu äkillinen shokki tai trendinomainen muutos.

Toimintaympäristöä analysoidaan osana jatkuvaa strategiaproessia. Megatrendit ja tulevaisuudenkuvat strategian taustalla heijastavat muutosvoimia, jotka vaikuttavat OP Ryhmän ja sen asiakkaiden arkeen, olosuhteisiin ja tulevaisuuteen. Tällaisia toimintaympäristöä muovaavia tekijöitä ovat tällä hetkellä muun muassa kestävä kehitys ja vastuullisuus (ESG), väestön demografinen muutos, geopolittiset tekijät, energiakriisi Euroopassa, voimakkaasti kiihtynyt inflaatio, poikkeuksellisen nopeasti nousseet markkinakorot sekä teknologian nopea kehitys. Esimerkiksi ilmasto- ja ympäristömuutoksia sekä muita ulkoisen toimintaympäristön tekijöitä tarkastellaan huolellisesti, jotta ymmärretään niiden vaikutukset asiakkaiden tulevaan menestykseen. Neuvonnalla ja

liiketoimintapäätöksillä rohkaistaan asiakkaita kehittämään tulevaisuuden kestävä ja menestyvä liiketoimintaa.

OP Ryhmän liiketoiminta kattaa laajasti finanssisektorin eri osa-alueet, joten taloudellisen toimintaympäristön ulkopuolelta tulevien yllättävien shokkien suorat ja epäsuorat vaikutukset OP Ryhmän asiakkaiden menestykseen sekä OP Ryhmän toimitiloihin, tietotekniseen infrastruktuuriin ja henkilökuntaan voivat olla moninaiset. Realisoituessaan ne voivat vaikuttaa riskiprofiiliin, pääomitukseseen, likviditeettiin ja päivittäisen toiminnan jatkuvuuteen useilla tavoilla. Tällaisten potentiaalisten shokkien vaikutuksia arvioidaan skenaariotyöskentelyn keinoin.

Vuonna 2022 OP Ryhmän operatiiviset riskit pysyivät hyvin hallinnassa, ja niiden toteutumista aiheutui 7 miljoonan euron (10) bruttotappiot. Muiden riskien osalta riskiprofiilia käydään läpi tarkemmin liiketoiminnoinnain.

Arvio Ukrainan sodan vaikutuksista OP Ryhmän riskeihin

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa voi vaikuttaa OP Ryhmän tuottoihin ja riskeihin välillisesti asiakkaiden muuttuneiden toimintaedellytysten myötä ja suoraan yleisen finanssimarkkinatilanteen ja tekniseen infrastruktuuriin kohdistuvan haitanteon myötä. Vaikutukset voivat realisoitua muun muassa seuraavan kaltaisilla tavoilla:

- saamisten arvonalentumisten kasvuna
- sijoitusvarallisuuden arvojen laskuna
- kattavien pakotteiden ja vastapakotteiden vaikutuksina OP Ryhmään tai sen asiakkaiden toimintaan
- tukkuvarainhankinnan saatavuusongelmina ja hinnan nousuna
- toiminnan jatkuvuusongelmina OP Ryhmään tai sen asiakkaisiin kohdistuvien kyberhyökkäysten seurauksena.

Vähittäispankki ja Yritys pankki

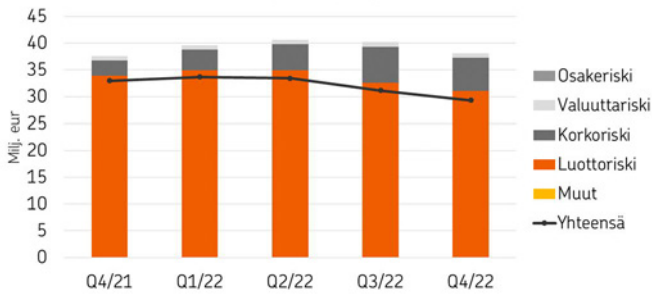
Pankkitoiminnan keskeiset riskit ovat asiakasliiketoiminnasta syntyvä luottoriski sekä markkinariski.

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena sekä luottokannan yleinen laatu hyvänä. Luottoriskiasemaan voi vaikuttaa negatiivisesti korkotason nousu.

OP Ryhmällä ei ole merkittäviä suoria vastuita Venäjälle. Ukrainan sodan vaikutukset luottoriskiasemaan syntyvät pääasiassa välillisesti yritysluottoihin erityisesti energian ja raaka-aineiden hintojen muutosten seurauksena sekä yksittäisistä asiakkuuksista.

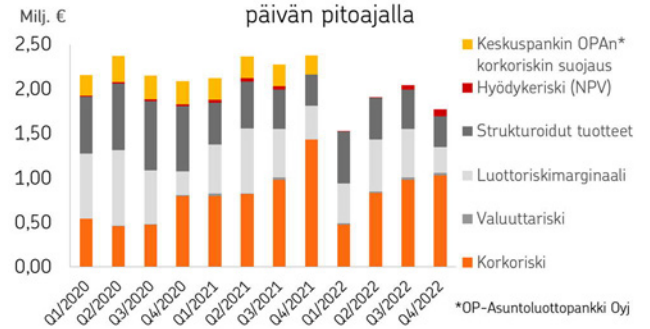
Yrityspankin pitkäaikaisten sijoitusten markkinariskitaso laski viimeisellä vuosineljänneksellä. Omaisuuslajijakaumaan ei tehty merkittäviä muutoksia tilikaudella. Sijoitusten markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli tilikauden lopussa 29 miljoonaa euroa (33). VaR-tunnusluku sisältää ja pankkitoiminnan pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainasijoitukset sekä niiden korkoriskiä suojaavat johdannaiset.

Yrityspankin markkinariskin VaR 95 % luottamustasolla ja 10 päivän pitoajalla

Markets-toiminnan markkinariskit laskivat hieman, koska avoimeen luottoriskimarginaalin määrään tehtiin muutoksia. Tämä näkyy koko odotetun tappion (Expected Shortfall, ES) ja erityisesti luottoriskimarginaalin osuuden laskuna verrattuna kolmanteen vuosineljännekseen.

Markkinariskin ES 97,5 % luottamustasolla ja 1 päivän pitoajalla

*OP-Asuntoluottopankki Oyj

Lainanhoitojoustot ja järjestämättömät saamiset

	Terveet lainanhoitojoustot (brutto)		Järjestämättömät saamiset (brutto)		Ongelma-saamiset (brutto)		Tappiota koskeva vähennyserä		Ongelma-saamiset (netto)	
	31.12. 2022	31.12. 2021	31.12. 2022	31.12. 2021	31.12. 2022	31.12. 2021	31.12. 2022	31.12. 2021	31.12. 2022	31.12. 2021
Yli 90 pv eräntyneet saamiset, mrd. €			0,52	0,64	0,52	0,64	0,19	0,24	0,33	0,40
Todennäköisesti maksamatta jäävät saamiset, mrd. €			0,91	0,78	0,91	0,78	0,16	0,13	0,75	0,65
Lainanhoitojoustosaamiset, mrd. €	3,38	3,41	1,32	1,34	4,70	4,75	0,18	0,20	4,51	4,55
Yhteensä, mrd. €	3,38	3,41	2,74	2,76	6,12	6,17	0,53	0,58	5,59	5,59

Tunnuslukuja	OP Ryhmä		Vähittäispankki		Yrityspankki	
	31.12. 2022	31.12. 2021	31.12. 2022	31.12. 2021	31.12. 2022	31.12. 2021
Ongelmasaamiset vastuista, %	5,23	5,31	6,75	6,57	1,88	2,29
Järjestämättömät saamiset vastuista, %	2,34	2,37	2,72	2,61	1,50	1,77
Terveet lainanhoitojoustosaamiset vastuista, %	2,89	2,93	4,04	3,95	0,38	0,52
Terveet lainanhoitojoustosaamiset ongelmasaamisista, %	55,2	55,3	59,8	60,2	20,3	22,9
Tappiota koskeva vähennyserä (saamiset asiakkailta) ongelmasaamisista, %	12,0	11,9	8,5	7,5	38,4	41,5

Yhdenkään asiakkaan asiakasriski ei vähennyserien ja muiden luottoriskin vähentämistekniikoiden jälkeen ylittänyt kymmentä prosenttia OP Ryhmän omista varoista.

Vähittäispankin rahoitustaseen korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koron nousun vaikutuksena korkokatteeseen oli 286 miljoonaa euroa (380) ja yhden prosenttiyksikön laskun vaikutuksena oli -289 miljoonaa euroa (-90) keskimäärin vuodessa. Korkotuloriski lasketaan yhden vuoden aikaperiodille jakamalla kolmen seuraavan vuoden korkotuloriskin summa kolmella.

Yrityspankin rahoitustaseen korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koron nousun vaikutuksena korkokatteeseen oli 16 miljoonaa euroa (56) ja yhden prosenttiyksikön laskun vaikutuksena oli -16 miljoonaa euroa (59) keskimäärin vuodessa.

OP Ryhmässä hallinnoitavien talletussuojan piiriin kuuluvien talletusten yhteismäärä joulukuun lopussa oli 44,2 miljardia euroa (43,0). Talletussuojarahastosta korvataan enintään 100 000 euroa yhtä OP Ryhmän asiakasta kohden.

Kuvassa esitetään OP Ryhmän yritysluottojen jakautuminen toimialoittain prosentteina tilikauden lopussa.

Tappiota koskeva vähennyserä toimialoittain

Kuvassa esitetään eri toimialojen tappiota koskeva vähennyserä tilikauden lopussa 31.12.2022 sekä tappiota koskevan vähennyserän prosenttiosuus toimialan kokonaisvastaista tilikauden lopussa.

Vakuutus

Vahinkovakuutus

Vahinkovakuutuksen keskeiset riskit ovat vahinkokehitykseen liittyvät vakuutustekniset riskit, vakuutusvelan katteena olevien sijoitusten markkinariskit, eläkeuutoisen vakuutusvelan edunsaajien eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu, vakuutusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso sekä vakuutusvelan diskonttokoron ja markkinakorkojen välinen ero. Neljännen vuosineljänneksen aikana nostettiin vakuutusvelan arvostamisessa käytettyä diskonttokorkoa 0,8 prosenttiyksikköä 2,0 prosenttiin. IFRS-kirjanpidossa vakuutusvelka on viety vakiokorolla diskontattua vakuutusvelkaa markkinaehtoisemmaksi korkotäydennyserällä, jonka arvonmuutos perustuu riskittömän korkokäyrän muutoksiin.

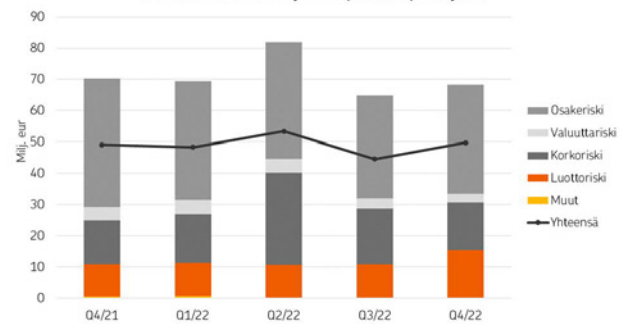
Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi eläkeuutoista vakuutusvelkaa 38 miljoonaa euroa (45). Vakuutusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutusvelkaa 22 miljoonaa euroa (29).

Vahinkovakuutuksen vakuutusteknisissä riskeissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia tilikaudella. Vahinkovakuutuksen merkittäviä markkinariskejä ovat osakeriski ja markkinakorkojen laskun vakuutusvelan arvoa ja pääomavaadetta nostava vaikutus.

Vahinkovakuutuksen sijoitustaseen markkinariskitaso nousi neljännen vuosineljänneksen aikana. Markkinariskitason nousun taustalla oli luottomarginaaliriskin nousu. Riskiä mittaava VaR-tunnusluku oli tilikauden lopussa 49 miljoonaa euroa (49). VaR-tunnusluku sisältää yhtiön sijoitustaseen mukaan lukien sijoitukset, vakuutusvelan ja vakuutusvelan korkoriskiä suojaavat johdannaiset.

Vahinkovakuutuksen suorat liiketoimet Venäjälle tai Ukrainaan sekä vakuutus- että sijoitustoiminnassa ovat vähäisiä. Suurempi liiketoiminnallinen vaikutus liittyy sijoitusmarkkinoiden kehittymiseen.

Vahinkovakuutuksen markkinariskin VaR 95 % luottamustasolla ja 10 päivän pitoajalla

Henkivakuutus

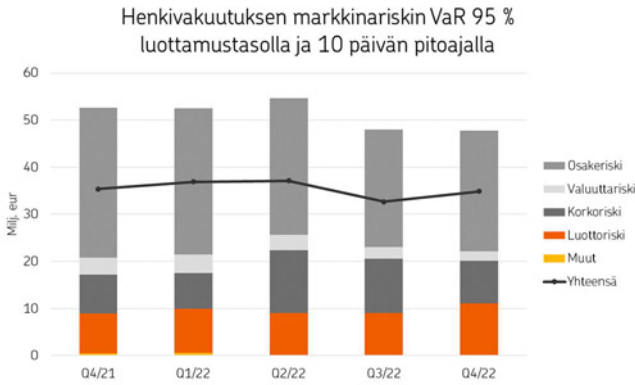
Henkivakuutuksen keskeisimmät riskit ovat henkivakuutuksen sijoitusomaisuuden markkinariskit, vakuutusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso, vakuutettujen eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu sekä asiakaskäyttäytymisen muutoksista syntyvät raukeamis- ja takaisinostoriskit.

Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi vakuutusvelkaa 25 miljoonaa euroa (28). Vakuutusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutusvelkaa 17 miljoonaa euroa (26). Vakuutusvelan korkoherkkyyden lasku johtuu sekä korkojen noususta että vakuutusvelan kassavirtojen muutoksesta.

Eriytettyjen vakuutuskantojen sijoitusriskejä ja asiakaskäyttäytymisen muutokseen liittyviä riskejä on puskuroitu. Puskuri riittää kattamaan merkittävän negatiivisen sijoitusomaisuuden tuoton eriytetyille kannoille, minkä jälkeen OP Ryhmä kantaa kantojen riskit. Puskurit olivat yhteensä 246 miljoonaa euroa (292) tilikauden lopussa.

Henkivakuutuksen sijoitustaseen markkinariskitaso nousi neljännen vuosineljänneksen aikana. Markkinariskitason nousun taustalla oli luottomarginaaliriskin nousu. Markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli tilikauden lopussa 35 miljoonaa euroa (35). VaR-tunnusluku sisältää henkivakuutuksen sijoitustaseen mukaan lukien sijoitukset, vakuutusvelan ja vakuutusvelan korkoriskiä suojaavat johdannaiset. Laskenta ei huomioi henkivakuutuksen eriytettyjen kantojen markkinariskejä, niitä puskuroivia varoja tai asiakashyvytysä.

Henkivakuutuksen suorat sijoitukset Venäjälle tai Ukrainaan ovat vähäisiä. Suurempi liiketoiminnallinen vaikutus liittyy yleiseen sijoitusmarkkinoiden kehittymiseen. Geopoliittinen tilanne vaikuttaa henkivakuutuksen toimintaan myös niin, että joitakin sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liitettyjä sijoituskohteita on suljettu.

Ryhmätoiminnot

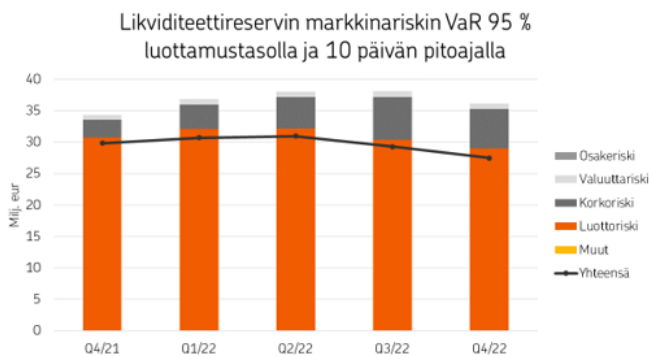
Ryhmätoiminnot-segmentin keskeiset riskit ovat likviditeettireservin luotto- ja markkinariskit sekä likviditeettiriskit. Merkittävin markkinariskitekijä on luottoriskimarginaalien muutosten vaikutus likviditeettireserviin sisältyvien saamistodistusten arvoon.

OP Ryhmän rahoitusasema ja maksuvalmius on vahva.

Tammi-joulukuussa OP Ryhmässä laskettiin liikkeeseen pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja yhteensä 8,0 miljardia euroa (3,8), josta 1,0 miljardin osuus oli omaan taseeseen jätetty kiinteistövakuudellinen joukkovelkakirjalaina.

Talletusten osuus luottokannasta säilyi vakaana tilikauden ajan.

Likviditeettireservin saamistodistusten markkinariski (VaR 95 %) laski tilikaudella. Omaisuuslajijakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Likviditeettireservin markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli tilikauden lopussa 27 miljoonaa euroa (30). VaR-tunnusluku sisältää likviditeettireservin pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainasijoitukset ja niiden korkoriskiä suojaavat johdannaissopimukset.

OP Ryhmä turvaa maksuvalmiutensa likviditeettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likviditeettireservi riittää kattamaan lyhyen aikavälin rahoitustarpeen tiedossa olevien ja ennakoitujen maksuvirtojen sekä likviditeettistressiskenaarion osalta.

OP Ryhmän maksuvalmiutta ja likviditeettireservin riittävyyttä seurataan muun muassa maksuvalmiusvaatimusta mittaavalla LCR-suhdeluvulla. Sääntelyn mukaan LCR-suhdeluvun on oltava vähintään 100 prosenttia. OP Ryhmän LCR-suhdeluku oli 217 prosenttia (212) tilikauden lopussa.

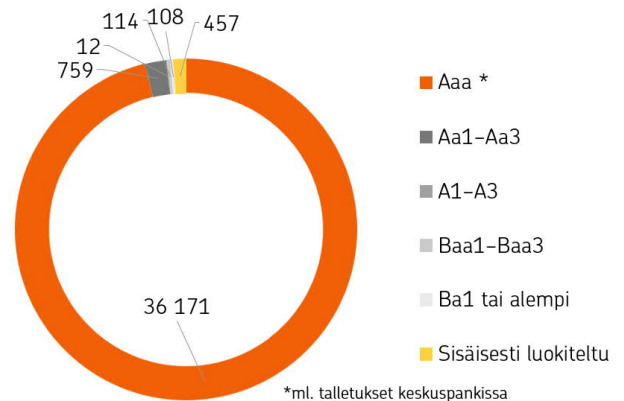
OP Ryhmän pitkäaikaisen rahoituksen riittävyyttä seurataan muun muassa rakenteellista rahoitusriskiä mittaavalla NSFR-suhdeluvulla. Sääntelyn mukaan NSFR-suhdeluvun on oltava vähintään 100 prosenttia. OP Ryhmän NSFR-suhdeluku oli 128 prosenttia (130) tilikauden lopussa.

Likviditeettireservi

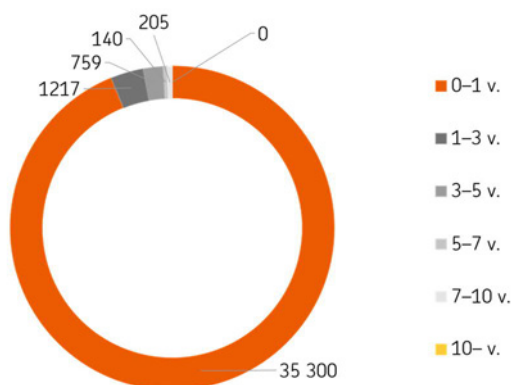
Mrd. €	31.12.2022	31.12.2021	Muutos, %
Talletukset keskuspankissa	34,8	32,6	6,7
Vakuuskelpoiset saamistodistukset	2,1	4,0	-48,2
Yhteensä	36,9	36,7	0,7
Ei-vakuuskelpoiset saamiset	0,7	1,0	-27,0
Likviditeettireservi markkina-arvoin	37,6	37,6	-0,1
Vakuuden aliarvostus (Haircut)	-0,2	-0,3	
Likviditeettireservi vakuusarvoin	37,4	37,3	0,3

Likviditeettireservi sisältää hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemia saamistodistuksia ja arvopaperistettuja saamisia.

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen luottoluokitusjakauma 31.12.2022, milj.€

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen maturiteettijakauma 31.12.2022, milj.€

Luottoluokitukset

OP Yrityspankki Oyj:n luottoluokitukset 31.12.2022

Luokituslaitos	Lyhyt varainhankinta	Näkymä	Pitkä varainhankinta	Näkymä
Standard & Poor's	A-1+	-	AA-	Vakaa
Moody's	P-1	Vakaa	Aa3	Vakaa

Pohjola Vakuutus Oy:n luottoluokitukset 31.12.2022

Luokituslaitos	Luottoluokitus	Näkymä
Standard & Poor's	A+	Vakaa
Moody's	A2	Vakaa

OP Yrityspankki Oyj:llä ja Pohjola Vakuutus Oy:llä on luottoluokitukset Standard & Poor's Global Ratings Europe Limitedistä ja Moody's Investors Service (Nordics) AB:stä. OP Yrityspankin luottokelpoisuutta arvioidessaan luottoluokituslaitokset ottavat huomioon koko OP Ryhmän taloudellisen aseman.

Segmenttien tulos

OP Ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Vähittäispankki (Pankkitoiminnan henkilö- ja pk-yritysi asiakkaat), Yrityspankki (Pankkitoiminnan yritys- ja instituutioasiakkaat) ja Vakuutus (Vakuutusasiakkaat). Liiketoimintasegmentteihin kuulumaton toiminta esitetään segmentissä Ryhmätoiminnot (aiemmin Muu toiminta -segmentti). Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Vähittäispankki

- Tulos ennen veroja nousi 502 miljoonaan euroon (304).
- Tuotot kasvoivat 12,6 prosenttia 1 996 miljoonaan euroon. Asiakasliiketoiminnan tuotot kasvoivat yhteensä 12,1 prosenttia: korkokate kasvoi 24,5 prosenttia 1 194 miljoonaan euroon ja nettopalkkiotuotot kasvoivat 2,6 prosenttia 773 miljoonaan euroon.
- Kulut kasvoivat 0,7 prosenttia 1 229 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 2,0 prosenttia 455 miljoonaan euroon ja liiketoiminnan muut kulut 2,1 prosenttia 720 miljoonaan euroon.
- Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 96 miljoonaan euroon (84). Järjestämättömät saamiset (brutto) olivat 2,7 prosenttia (2,6) vastuista.
- Luottokanta laski 0,3 prosenttia 70,7 miljardiin euroon ja talletukset kasvoivat 2,8 prosenttia 63,9 miljardiin euroon.
- Merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat peruspankkijärjestelmän uudistamiseen sekä digitaalisten palvelujen kehittämiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1-12/2022	1-12/2021	Muutos, %
Korkokate	1 194	959	24,5
Nettopalkkiotuotot	773	753	2,6
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-9	-16	-
Muut tuotot	39	78	-50,0
Tuotot yhteensä	1 996	1 773	12,6
Henkilöstökulut	455	447	2,0
Poistot ja arvonalentumiset	53	69	-22,0
Liiketoiminnan muut kulut	720	705	2,1
Kulut yhteensä	1 229	1 221	0,7
Saamisten arvonalentumiset	-96	-84	-
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-168	-165	-
Tulos ennen veroja	502	304	65,2
Kulu-tuotto-suhde, %	61,6	68,8	-7,2*
Järjestämättömät saamiset vastuista, %	2,7	2,6	0,1*
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,13	0,12	0,02*
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,40	0,26	0,15*
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,54	0,40	0,14*
Milj. €			
Nostetut asuntoluotot	7 513	8 805	-14,7
Nostetut yritysluotot	2 702	2 639	2,4
Välitetyt asunto- ja kiinteistökaupat, kpl	10 844	13 177	-17,7
Mrd. €	31.12.2022	31.12.2021	Muutos, %
Luottokanta			
Asuntoluotot	42,3	41,5	1,9
Yritysluotot	8,3	8,2	2,1
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	20,1	21,3	-5,5
Luottokanta yhteensä	70,7	71,0	-0,3
Takauskanta	1,0	0,9	1,4
Muut vastuut	8,3	9,6	-13,5
Talletukset			
Käyttö- ja maksuliiketalletukset	42,3	41,4	2,2
Sijoitustalletukset	21,6	20,8	4,0
Talletukset yhteensä	63,9	62,2	2,8

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Vähittäispankki-segmentti muodostuu henkilö- ja pk-yritysassiakkaiden pankkitoiminnasta ja varallisuudenhoidosta osuuspankeissa sekä keskusyhteisökonserneissa.

Talouden epävarmuus sekä inflaation ja viitekorkojen nousu vaikuttivat asuntokauppaan. OP Kodin välittämien asunto- ja kiinteistökauppojen määrä väheni vertailukaudesta 17,7 prosenttia 10 884 kappaleeseen.

Luottokanta laski 0,3 prosenttia 70,7 miljardiin euroon. Luottokanta sisältää suojauskannassa olevien luottojen käyvän arvon muutoksen -1,3 miljardia euroa (0,2). Uusia asuntoluottoja nostettiin 14,7 prosenttia vertailukaudesta vähemmän. Asuntoluottokanta kasvoi 1,9 prosenttia 42,3 miljardiin euroon. Yritysluottokanta kasvoi 2,1 prosenttia 8,3 miljardiin euroon. Asuntoyhteisö- ja muut luotot laskivat yhteensä 5,5 prosenttia 20,1 miljardiin euroon.

Henkilöasiakkaiden uusien asuntoluottojen korkosuojausaste oli korkeimmillaan alkuvuonna ja asiakkaiden kiinnostus asuntoluottojen suojaamiseen jatkui läpi vuoden. Henkilöasiakkaiden asuntoluotoista oli tilikauden lopussa korkosuojattu 32,8 prosenttia (29,6). Vuoden lopussa korkokatto leikkasi korkokustannuksia jo noin 82 000 asuntoluotossa, joiden yhteenlaskettu lainapääoma oli 7,3 miljardia euroa.

Talletuskanta kasvoi 2,8 prosenttia 63,9 miljardiin euroon. Kasvu muodostui sekä käyttö- ja maksuliiketeleistä että sijoitustalletuksista.

Huhtikuussa 2022 OP-Asuntoluottopankki Oyj laski liikkeeseen vihreän katetun joukkovelkakirjalainan, jonka määrä oli miljardi euroa ja laina-aika 5,5 vuotta.

OP Ryhmän asiakkaiden kiinnostus säästämiseen ja sijoittamiseen jatkui toimintaympäristön epävarmuudesta huolimatta. OP-sijoitusrahastot saivat 55 700 uutta osuudenomistajaa, mikä on 51 prosenttia koko markkinan bruttokasvusta. OP-sijoitusrahastojen osuudenomistajien määrä bruttona oli 1 200 000 osuudenomistajaa. OP-sijoitusrahastojen Morningstar-luokitus oli 3,13 (3,17). Osakekaupankäynnin toteutuneiden toimeksiantojen määrä oli vertailukauden tasolla.

Tilikaudella merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat peruspankkijärjestelmän uudistamiseen sekä digitaalisten palvelujen kehittämiseen.

OP Ryhmän Pivo jättäytyi pois kolmannella vuosineljänneksellä Danske Bankin MobilePayn ja norjalaisen Vippsin kanssa suunnitellusta yhteisyrityksestä, joka olisi kerännyt kolmen palvelun käyttäjät yhteiselle mobiilimaksamisen alustalle.

Helmikuussa sähköinen asuntokauppa laajeni kiinteistökauppoihin, joita alettiin toteuttaa ensimmäisenä Suomessa OP Kodeissa. Sähköisiä asunto-osakekauppoja on tehty vuodesta 2019 lähtien.

Maaliskuussa OP toi Google Pay -palvelun asiakkaidensa käyttöön Suomessa Apple Pay -palvelun rinnalle. Palvelulla voi maksaa Android-puhelimella tai älykellolla ostoksia lähimaksupäätteillä, sovelluksissa ja verkkokaupoissa. Joulukuussa palvelu laajennettiin Mastercardia käyttävien asiakkaiden käyttöön.

Osuuspankkien lukumäärä oli joulukuun lopussa 108 (121). Useita osuuspankkien yhdistymishankkeita on vireillä eri puolilla Suomea.

Tilikauden tulos

Vähittäispankin tulos ennen veroja oli 502 miljoonaa euroa (304). Tuotot kasvoivat 12,6 prosenttia 1 996 miljoonaan euroon. Korkokate kasvoi 24,5 prosenttia 1 194 miljoonaan euroon markkinakorkojen noustua vahvasti. Nettopalkkiotuotot kasvoivat 2,6 prosenttia 773 miljoonaan euroon korttiliiketoiminnan ja maksuliikkeen sekä varallisuudenhoidon palkkioiden kasvettua.

Kulut kasvoivat 0,7 prosenttia 1 229 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 2,0 prosenttia 455 miljoonaan euroon ja liiketoiminnan muut kulut 2,1 prosenttia 720 miljoonaan euroon. Vakauseräkasvatusta liiketoiminnan muita kuluja. Poistot ja arvonalentumiset laskivat vertailukaudesta 22,0 prosentilla 53 miljoonaan euroon.

Saamisten arvonalentumiset kasvoivat 96 miljoonaan euroon (84). OP Ryhmä on arvioinut sähkön hinnan ja euribor-korkojen nousun vaikutusta asuntoluottokannan luottoriskihin. Analyysin perusteella kirjattiin johdon arvioon perustuvaa lisävarausta odotettavissa oleviin luottotappioihin 42 miljoonaa euroa. Tilikaudella lopullisia nettoluottotappioita kirjattiin 32 miljoonaa euroa (67). Järjestämättömät saamiset olivat 2,7 prosenttia (2,6) vastuista.

OP-bonukset omistaja-asiakkaille kasvoivat 2,2 prosenttia 168 miljoonaan euroon.

Yrityspankki

- Tulos ennen veroja laski 416 miljoonaan euroon (474).
- Tuotot laskivat 12,4 prosenttia 776 miljoonaan euroon. Korkokate kasvoi 10,4 prosenttia 457 miljoonaan euroon, nettopalkkiotuotot laskivat 19,0 prosenttia 166 miljoonaan euroon ja sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat 20,5 prosenttia 136 miljoonaan euroon.
- Kulut kasvoivat 1,1 prosenttia 321 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 3,3 prosenttia 218 miljoonaan euroon vakausmaksun kasvettua.
- Luottokanta kasvoi 8,3 prosenttia 27,8 miljardiin euroon ja talletukset pienenevät 9,1 prosenttia 14,0 miljardiin euroon. Yrityspankki-segmentin hallinnoitavat varat pienenevät 12,2 prosenttia 72,3 miljardiin euroon.
- Saamisten arvonalentumiset olivat 18 miljoonaa euroa (74). Järjestämättömät saamiset (brutto) olivat 1,5 prosenttia (1,8) vastuista.
- Merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen ja varallisuudenhoidon järjestelmien uudistamiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1-12/2022	1-12/2021	Muutos, %
Korkokate	457	414	10,4
Nettopalkkiotuotot	166	204	-19,0
Sijoitustoiminnan nettotuotot	136	171	-20,5
Muut tuotot	18	97	-81,5
Tuotot yhteensä	776	886	-12,4
Henkilöstökulut	95	93	2,2
Poistot ja arvonalentumiset	8	14	-39,5
Liiketoiminnan muut kulut	218	211	3,3
Kulut yhteensä	321	318	1,1
Saamisten arvonalentumiset	-18	-74	-
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-20	-20	-
Tulos ennen veroja	416	474	-12,2
Kulu-tuotto-suhde, %	41,4	35,9	-5,5*
Järjestämättömät saamiset vastuista, %	1,5	1,8	-0,3*
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,06	0,25	-0,20*
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,00	1,24	-0,24*
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	1,05	1,29	-0,24*
Mrd. €	31.12.2022	31.12.2021	Muutos, %
Luottokanta			
Yritysluotot	15,6	14,5	7,9
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	12,2	11,2	8,8
Luottokanta yhteensä	27,8	25,7	8,3
Takauskanta	3,4	3,5	-1,8
Muut vastuut	6,4	5,7	12,3
Talletukset	14,0	15,4	-9,1
Hallinnoitavat varat (brutto)			
Sijoitusrahastot	27,6	32,5	-15,2
Instituutioasiakkaat	35,7	38,3	-6,9
Private Banking	9,0	11,5	-21,4
Hallinnoitavat varat (brutto) yhteensä	72,3	82,3	-12,2
Milj. €	1-12/2022	1-12/2021	Muutos, %
Nettomyynti			
Private Banking -asiakkaat	-1	-174	-
Instituutioasiakkaat	-356	76	-
Nettomyynti yhteensä	-357	-98	-

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Yrityspankki-segmentti muodostuu yritys- ja instituutioasiakkaiden pankkitoiminnasta sekä varallisuudenhoidosta. Segmentti sisältää OP Yrityspankki Oy:n pankkitoiminnan, OP Varainhoito Oy:n, OP-Rahastoyhtiö Oy:n, OP Säilytys Oy:n ja OP Kiinteistösi joitus Oy:n.

Luottokanta kasvoi 8,3 prosenttia 27,8 miljardiin euroon ja talletuskanta laski 9,1 prosenttia 14,0 miljardiin euroon.

Yrityspankin merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen, rahoituksen ja varainhoidon järjestelmien uudistamiseen. Maksamisen perusjärjestelmien uudistamista ja asiointipalvelujen parantamista jatketaan edelleen. Varainhoidossa uudistetaan rahastojen hallinnointiprosesseja ja asiakaspalvelua.

Yrityspankin panostukset kestävä talouden edistämiseen kasvattivat kestävä rahoituksen sitoumuskannan 5,2 miljardiin euroon (3,0). Yrityspankki vahvisti myös rooliaan kestävä rahoituksen neuvonantajana asiakkaidensa kestävä rahoituksen viitekehysten valmistelutyössä.

Vuoden 2022 lopussa OP Yrityspankki oli markkinajohtaja autorahoituksen henkilö- ja pakettiautojen rahoittajana.

Yrityspankin ja vähittäispankin välisten johdannaissopimusten korkoriskin suojauksen toimintamallia muutettiin vuoden 2022 lopussa. Yrityspankin ja Vähittäispankin välisten johdannaissopimusten markkinamuutoksista johtuva arvomuutoksen tulosvaihtelu pienenee Yrityspankissa.

Varainhoidon nettomyynti oli -357 miljoonaa euroa (-98). Yrityspankki-segmentin hallinnoitavat varat laskivat 12,4 prosenttia 72,3 miljardiin euroon (82,3). Hallinnoitavat varat sisälsivät noin 23 miljardia euroa OP Ryhmään kuuluvien yritysten varoja (24).

Haastavasta markkinatilanteesta huolimatta kiinnostus OP-sijoitusrahastoja kohtaan on pysynyt vahvana. OP-sijoitusrahastojen henkilöasiakkaiden merkinnät olivat 2,6 miljardia euroa (3,2) tilikaudella.

Muuttuneeseen markkinaympäristöön reagoitiin tarjoamalla laaja-alaisesti pääomaturvattuja strukturoituja tuotteita ja korkotuotteita, joiden kysyntä kasvoi.

OP Yrityspankin suorat vastuut Venäjälle ovat pienet. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa kasvatti välillisesti saamisten arvonalentumisia vuoden 2022 ensimmäisellä vuosineljänneksellä.

Tilikauden tulos

Yrityspankin tulos ennen veroja oli 416 miljoonaa euroa (474). Tuotot laskivat 776 miljoonaan euroon (886) ja kulut kasvoivat 321 miljoonaan euroon (318). Kulu-tuotto-suhde oli 41,4 prosenttia (35,9).

Korkokate kasvoi 10,4 prosenttia 457 miljoonaan euroon (414). Yrityspankin nettopalkkiot tuotot olivat 166 miljoonaa

euroa (204). Osakekurssien lasku pienensi hallinnoitavien varojen määrää ja laski nettopalkkiot tuotot.

Yrityspankki-segmentin nettopalkkiot tuotot

Milj. €	1-12/ 2022	1-12/ 2021	Muutos, %
Sijoitusrahastot	127	137	-6,7
Omaisuu denhoito	16	28	-43,1
Muut	22	40	-44,3
Yhteensä	166	204	-19,0

Korkotason merkittävä nousu ja markkinaepävarmuuden kasvu heikensivät sijoitustoiminnan nettotuottoja. Sijoitus-toiminnan nettotuotot laskivat 136 miljoonaan euroon (171).

Kulut kasvoivat 1,1 prosenttia 321 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut kasvoivat 2,2 prosenttia 95 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 3,3 prosenttia 218 miljoonaan euroon. Vakausmaksu kasvoi 26,2 prosenttia 31 miljoonaan euroon.

Saamisten arvonalentumiset olivat 18 miljoonaa euroa (74). Järjestämättömät saamiset olivat 1,5 prosenttia (1,8) vastuista.

Vakuutus

- Tulos ennen veroja laski 433 miljoonaan euroon (504).
- Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat 2,8 prosenttia 1 598 miljoonaan euroon ja korvauskulut laskivat 14,6 prosenttia 732 miljoonaan euroon. Korvauskulut ilman diskonttokoron noston vaikutusta kasvoivat 12,5 prosenttia 1 012 miljoonaan euroon.
- Kulut laskivat vertailukaudesta ja olivat 464 miljoonaa euroa (493).
- Tuotot sijoitustoiminnasta olivat -87 miljoonaa euroa (170). Sijoitustuotot ilman vakuutusvelan diskonttokoron nostoa vastaavaa erää olivat 132 miljoonaa euroa (170). Sijoitustaseen nettotuotto käyvin arvoin oli vahinkovakuutuksessa 78 miljoonaa euroa (222) ja henkivakuutuksessa -23 miljoonaa euroa (142).
- Henkivakuutuksen sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt laskivat 11,7 prosenttia 11,6 miljardiin euroon. Riskihenkivakuutuksen maksutulo kasvoi 5,7 prosenttia.
- Kehityspanostukset kohdistuivat perusjärjestelmä uudistukseen sekä verkko- ja mobiilipalveluiden käytettävyyden ja vakuutusten ostomahdollisuuksien parantamiseen.
- Pohjola Vakuutus keskittyy ydinliiketoimintaansa ja luopui sairaalaliiketoiminnasta alkuvuonna 2022.

Avainlukuja

Milj. €	1-12/2022	1-12/2021	Muutos, %
Vakuutuskate	901	754	19,5
Nettopalkkiotulot	73	96	-24,1
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-230	288	-180,0
Muut nettotuotot	31	-2	-
Tuotot yhteensä	774	1 135	-31,8
Henkilöstökulut	150	160	-6,4
Poistot ja arvonalentumiset	51	66	-22,4
Liiketoiminnan muut kulut	263	267	-1,6
Kulut yhteensä	464	493	-5,9
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-21	-21	-
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	143	-117	-
Tulos ennen veroja	433	504	-14,1
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,46	1,64	-0,17*
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	1,53	1,71	-0,17*

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Vakuutus-segmentti muodostuu vahinko- ja henkivakuutusliiketoiminnasta. Segmenttiin kuuluvat Pohjola Vakuutus Oy ja OP-Henkivakuutus Oy. Pohjola Sairaala siirtyi Pihlajalinnan omistukseen 1.2.2022. Kaupasta kirjattiin myyntivoittoa 32 miljoonaa euroa.

OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardia 1.1.2023 lähtien. IFRS 17 -siirtymän vaikutuksena OP Ryhmän oma pääoma 1.1.2022 laski siirtymäajankohtana 52 miljoonaa euroa. Samalla väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltaminen lakkasi.

Tilikauden tulos

Tulos ennen veroja oli 433 miljoonaa euroa (504). Vakuutuskate kasvoi 19,5 prosenttia 901 miljoonaan euroon. Vahinkovakuutuksen diskonttokorkoa nostettiin vuoden aikana 0,85 prosentista 2,0 prosenttiin, mikä kasvatti vakuutuskatetta 283 miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan nettotuottoihin sisältyy diskonttokoron muutokseen liittyvä vakuutusvelan korkotäydennysten negatiivinen arvomuutos 218 miljoonaa euroa. Kulut olivat

464 miljoonaa euroa (493). Sairaalatoiminnasta luopuminen laski kuluja 28 miljoonaa euroa.

Tuotot sijoitustoiminnasta, väliaikainen poikkeusmenettely mukaan lukien, olivat -87 miljoonaa euroa (170). Sijoitustuotot ilman diskonttokoron nostoon liittyvää negatiivista arvomuutosta olivat 132 miljoonaa euroa (170). Sijoitusten nettomyyntivoitot olivat vahinkovakuutuksessa -4 miljoonaa euroa (67) ja henkivakuutuksessa -4 miljoonaa euroa (59).

Tuotot sijoitustoiminnasta

Milj. €	1-12/2022	1-12/2021
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	15	45
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	-1 260	66
Jaksotettu hankintameno	2	-5
Henkivakuutuserät*	1 021	186
Diskonttauksen purkautuminen**	-21	-17
Osakkuusyhtiöt	12	14
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-230	288
Väliaikainen poikkeusmenettely	143	-117
Yhteensä	-87	170

* Sisältää korkohyvitykset asiakkaiden vakuutussäästöille, korkotäydennysten muutokset ja muut vakuutustekniset erät sekä sijoitussidonnaisten ja eriytettyjen taseiden sijoitusten käyvän arvon muutokset.
** Vahinkovakuutus.

Vahinkovakuutuksen operatiivinen tulos

Vahinkovakuutuksen tulos oli 351 miljoonaa euroa (382). Diskonttokoron nosto kasvatti vakuutusteknistä katetta 283 miljoonaa euroa. Operatiivinen kate heikkeni korvauskulujen kasvun seurauksena. Muihin tuottoihin sisältyy Pohjola Sairaalan myyntivoitto. Sijoitustuottoihin sisältyy vakuutusvelan korkotäydennysten arvonmuutos.

Milj. €	1-12/2022	1-12/2021	Muutos, %
Vakuutusmaksutuotot	1 598	1 555	2,8
Korvauskulut	1 012	899	12,5
Toimintakulut	434	431	0,7
Vakuutustekninen kate, operatiivinen	152	225	-32,3
Laskuperuste-muutokset	279	42	559,4
Vakuutustekninen kate	432	267	61,6
Sijoitustuotot ja -kulut	-198	189	-205,1
Muut tuotot ja kulut	31	-11	-
Väliaikainen poikkeusmenettely	86	-62	-
Tulos ennen veroja	351	382	-8,2
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde	90,5	85,5	
Operatiivinen riskisuhde	63,3	57,8	
Operatiivinen toimintakulusuhde	27,1	27,7	

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot

Milj. €	1-12/2022	1-12/2021	Muutos, %
Henkilöasiakkaat	908	877	3,5
Yritysassakkaat	690	679	1,7
Yhteensä	1 598	1 555	2,8

Maksutuotot kasvoivat 2,8 prosenttia 1 598 miljoonaan euroon. Henkilöasiakkaissa vakuutusasiointinsa keskittäneiden etutalouksien määrä kasvoi. Yritysassiakkaiden maksutuotot kasvoivat 1,7 prosenttia. Neljännen vuosineljänneksen maksutuottoja rasitti jälleenvakuutuskapasiteetin varmistamisesta aiheutuneet maksut. Korvauskulut ilman diskonttokoron noston vaikutusta kasvoivat 12,5 prosenttia 1 012 miljoonaan euroon. Vahinkomäärät ovat palautuneet koronaviruspandemiaa edeltävälle tasolle. Korvauskuluja kasvattivat myös alkuvuoden hankalat keliolosuhteet ja suurvahingot.

Tammi-joulukuussa kirjattiin 116 uutta omaisuuden ja toiminnan suurvahinkoa (115), joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 180 miljoonaa euroa (134). Tähän luokkaan kuuluvat yli 0,3 miljoonan euron vahingot. Muutokset aiempina vuosina tapahtuneisiin vahinkoihin, ilman diskonttokoron noston vaikutusta, paransivat vakuutusteknistä katetta 72 miljoonaa euroa (91). Vahinkovakuutuksen operatiivinen riskisuhde ilman korvausten välillisiä hoitokuluja oli 63,3 prosenttia (57,8). Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutokset paransivat tulosta 17 miljoonaa euroa (30).

Vahinkovakuutuksen operatiivinen toimintakulusuhde, joka sisältää myös korvausten välilliset hoitokulut, oli 27,1 prosenttia (27,7).

Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde heikkeni 90,5 prosenttiin (85,5).

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja

Milj. €	1-12/2022	1-12/2021
Sijoitustaseen nettotuotto, milj. €*	78	222
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %	-10,8	2,7
Korkosijoitusten running yield, %	1,4	0,9
	31.12.2022	31.12.2021
Sijoituskanta, milj. €	4 071	4 287
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	92	92
Vähintään A-luokiteltuja saamisia, %	56	54
Modifioitu duraatio	2,8	3,3

* Sijoitustaseen nettotuotto on laskettu vähentämällä koko sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisien vakuutusvelan arvonmuutos.

Henkivakuutuksen operatiivinen tulos

Poikkeuksellinen epävarmuus sijoitusmarkkinoilla heijastui negatiivisesti sijoitussidonnaisiin vakuutussäästöihin ja sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt, 11,6 miljardia euroa, olivat 11,7 prosenttia vuoden 2021 lopun tilannetta pienemmät. Sijoitussidonnaisten vakuutusten nettomyynti oli 175 miljoonaa euroa (472). Henkivakuutuksen takaisinostot lisääntyivät sijoitusmarkkinoiden epävarmuuksista johtuen. Riskihenkivakuutuksen maksutulo kasvoi 5,7 prosenttia.

Tulos ennen veroja laski 76 miljoonaan euroon (118). Tulosheikennys johtui sijoitustoiminnan nettotuottojen ja nettopalkkiotuottoihin kirjattavien tuottopalkkioiden laskusta sekä kulujen kasvusta. Asiakasliiketoiminnan tulos oli 58 miljoonaa euroa (75).

Milj. €	1-12/2022	1-12/2021	Muutos, %
Riskiliikkeen nettotuotot	35	34	4,2
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-39	98	-
Nettopalkkiotuotot	111	128	-13,3
Tuotot yhteensä	107	260	-58,8
Henkilöstökulut	13	10	20,8
Poistot ja arvonalentumiset	20	21	-7,8
Liiketoiminnan muut kulut	37	37	3,9
Kulut yhteensä	70	68	2,8
OP-bonukset	-19	-19	-
Väliaikainen poikkeusmenettely	57	-55	-
Tulos ennen veroja	76	118	-35,7
Operatiivinen kulusuhde	39,3	34,0	

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja*

Milj. €	1-12/2022	1-12/2021
Sijoitustaseen nettotuotto, milj. €**	-23	142
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %	-16,1	0,6
Korkosijoitusten running yield, %	1,3	0,9
	31.12.2022	31.12.2021
Sijoituskanta, milj. €	3 235	3 646
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	90	94
A-luokiteltuja saamisia vähintään, %	50	56
Modifioitu duraatio	2,8	3,0

* ilman eriytettyjä taseita

** Sijoitustaseen nettotuotto on laskettu vähentämällä koko sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisien vakuutusvelan arvonmuutos. Sijoitustase ei sisällä eriytettyjä taseita.

Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu korkotäydennyksillä ja korkojohdannaisilla. Henkivakuutuksen lyhytaikaisten korkotäydennysten nettomuutos oli -45 miljoona euroa (1). Vakuutusvelan kertyneet korkotäydennykset ilman eriytettyjä taseita olivat tilikauden lopussa 0 miljoonaa euroa (355).

Ryhmätoiminnot

Avainlukuja

Milj. €	1-12/2022	1-12/2021	Muutos, %
Korkokate	-62	10	-
Nettopalkkiotuotot	0	-2	-
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-11	-5	-
Liiketoiminnan muut tuotot	657	684	-4,0
Tuotot yhteensä	583	687	-15,2
Henkilöstökulut	195	216	-9,8
Poistot ja arvonalentumiset	103	137	-24,7
Liiketoiminnan muut kulut	376	444	-15,4
Kulut yhteensä	674	797	-15,5
Saamisten arvonalentumiset	0	0	-
Tulos ennen veroja	-91	-109	-

Ryhmätoiminnot-segmentti (aiemmin Muu toiminta - segmentti) sisältää OP Osuuskunnan liiketoimintasegmenttejä tukevat ja varmentavat toiminnot ja OP Yrityspankki Oyj:n keskuspankkitoiminnot.

Tilikauden tulos

Ryhmätoimintojen tulos ennen veroja oli -91 miljoonaa euroa (-109). Tuotot laskivat 15,2 prosenttia 583 miljoonaan euroon.

Ryhmätoimintojen korkokate oli -62 miljoonaa euroa (10). Vertailukaudella korkokatetta kasvatti erityisesti Euroopan keskuspankin pankeille tarjoaman TLTRO III -rahoituksen korkomarginaalin lisähyödyn tuloutuminen. TLTRO III-rahoitukseen ja sen suojaukseen liittyvien erien vaikutus oli tilikaudella -10 miljoonaa (103).

Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat -11 miljoonaa euroa (-5). Liiketoiminnan muut tuotot laskivat 4,0 prosenttia 657 miljoonaa euroon. Liiketoiminnan muut tuotot ovat pääosin OP Ryhmän sisäisiä erä.

Ryhmätoimintojen kulut laskivat 15,5 prosenttia 674 miljoonaan euroon. Henkilöstökulut laskivat 9,8 prosenttia 195 miljoonaan euroon. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä laskivat 24,7 prosenttia 103 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut laskivat 15,4 prosenttia 376 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muita kuluja laski Vähittäispankki- ja Yrityspankki-segmenteille kohdistettavan TLTRO-rahoituksen EKP:n talletuskoron ylittävän marginaalin määrän lasku yhteensä miljoonaan euroon (106). ICT-kulut kasvoivat 4,7 prosenttia 263 miljoonaan euroon.

OP Ryhmän senior- ja senior non-preferred -ehtoisen tukkuvarainhankinnan sekä katettujen joukkovelkakirjalainojen keskimarginaali oli joulukuun lopussa 27 korkopistettä (25). Vuonna 2022 tukkuvarainhankinnan hinta nousi luottoriskipreemioiden kasvettua toimintaympäristön muutosten johdosta.

OP Ryhmän rahoitusasema ja maksuvalmius on vahva.

Tammi-joulukuussa OP Ryhmässä laskettiin liikkeeseen pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja yhteensä 8,0 miljardia euroa (3,8), josta 1,0 miljardin osuus oli omaan taseeseen jätetty kiinteistövakuudellinen joukkovelkakirjalaina.

OP Ryhmällä oli joulukuun lopussa TLTRO III -rahoitusta yhteensä 12 miljardia euroa (16). TLTRO III -rahoituksen 23.6.2022–22.11.2022 välisen ajan korkoprosentti on kullekin lainaerälle kyseisen erän alkamispäivän ja 22.11.2022 välisen ajan EKP:n talletuskorkoprosentin keskiarvo, ja sen jälkeen EKP:n talletuskorko.

ICT-investoinnit

OP Ryhmä investoi jatkuvasti toimintansa kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen. Keskusyhteisö tytäryhtiöineen vastaa OP Ryhmän tuotteiden ja palveluiden, digitaalisten kanavien sekä yhteisen teknologia-, data- ja kyberturvallisuuskyvykkyyksien kehittämisestä ja varmistaa palveluiden korkean laadun, saatavuuden ja tietoturvallisuuden. Kehittämiseen liittyvistä kustannuksista merkittävä osa muodostuu ICT-toiminnan kustannuksista.

OP Ryhmän kehittämismenot olivat tammi-joulukuussa 313 miljoonaa euroa (294). Niihin sisältyvät lisenssimaksut, ostetut palvelut, muut hankkeisiin liittyvät ulkoiset kustannukset sekä omaa työtä. Kehittämismenoista 97 miljoonaa euroa (99) on aktivoitu. Yksityiskohtaisempaa tietoa OP Ryhmän investoinneista sisältyy toimintakertomuksen tekstiosan liiketoimintasegmenttikohtaisiin osioihin.

Henkilöstö

OP Ryhmän palveluksessa oli tilikauden lopussa 12 999 henkilöä (13 079). Henkilöstöä oli keskimäärin 13 077 (13 009). Henkilömäärä väheni vuoden alussa Pohjola Sairaalan myynnin johdosta. Henkilömäärä kasvoi myynnin ja asiakaspalvelun, palvelujen kehittämisen sekä riskienhallinnan ja compliancen tehtävissä.

Henkilöstö tilikauden lopussa

	31.12.2022	31.12.2021
Vähittäispankki	7 450	7 108
Yrityspankki	962	898
Vakuutus	2 373	2 550
Ryhmätöiminnot	2 214	2 523
Yhteensä	12 999	13 079

Tilikauden aikana OP Ryhmän palveluksesta siirtyi eläkkeelle 265 henkilöä (234). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 62,8 vuotta (62,0).

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen koostuu vuonna 2022 koko henkilöstöä koskevasta tulospalkkiojärjestelmästä ja henkilöstörahasosta. Yrityskohtaiset vuosisuunnitelman mukaiset tavoitteet sekä ryhmätasoiset strategiset tavoitteet huomioidaan tulospalkkiojärjestelmän ja henkilöstörahasoston mittareissa. Palkitsemisjärjestelmiä laadittaessa on otettu huomioon finanssi- ja rahoitusalan palkitsemisjärjestelmiä koskeva sääntely.

OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset

OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltiin tilikauden lopussa yhteensä 108 (121) osuuspankkia ja OP Osuuskunta -konserni. Tilikaudella osuuspankkien lukumäärää laskivat pankkien sulautumiset.

Luhangan Osuuspankki sulautui Keski-Suomen Osuuspankkiin 28.2.2022.

Luopioisten Osuuspankki sulautui Kangasalan Seudun Osuuspankkiin 31.3.2022.

Sastamalan ja Satapirkkan Osuuspankit sulautuivat Satakunnan Osuuspankkiin 30.4.2022. Sulautumisen yhteydessä Satakunnan Osuuspankin toiminimi muuttui Satapirkkan Osuuspankiksi.

Itä-Uudenmaan ja Uudenmaan Osuuspankit sulautuivat Helsingin Seudun Osuuspankkiin 31.7.2022. Sulautumisten yhteydessä Helsingin Seudun Osuuspankin toiminimi muuttui Uudenmaan Osuuspankiksi.

Peräseinäjoen Osuuspankki sulautui Alavuden Seudun Osuuspankkiin 31.10.2022. Sulautumisen yhteydessä Alavuden Seudun Osuuspankin toiminimi muuttui Sydänmaan Osuuspankiksi.

Askolan, Kärkölan, Mäntsälän ja Pukkilan Osuuspankit sulautuivat Orimattilan Osuuspankkiin 31.12.2022. Sulautumisten yhteydessä Orimattilan Osuuspankin toiminimi muuttui Ylä-Uudenmaan Osuuspankiksi.

Miehikkälän Osuuspankki sulautui Länsi-Kymen Osuuspankkiin 31.12.2022.

Osuuspankki Kantrisalo sulautui Lounaismaan Osuuspankkiin 31.12.2022.

Kiteen Seudun Osuuspankki, Rääkkylän Osuuspankki ja Pohjois-Karjalan Osuuspankki ovat 18.8.2022 hyväksyneet sulautumissuunnitelmat, joiden mukaan Kiteen Seudun ja Rääkkylän Osuuspankit sulautuvat Pohjois-Karjalan Osuuspankkiin. Sulautumisten suunniteltu täytäntöönpanoajankohta on 31.3.2023.

Pohjolan Osuuspankki, Tornion Osuuspankki ja Oulun Osuuspankki ovat 22.9.2022 hyväksyneet sulautumissuunnitelmat, joiden mukaan Pohjolan ja Tornion Osuuspankit sulautuvat Oulun Osuuspankkiin. Sulautumisten suunniteltu täytäntöönpanoajankohta on 30.4.2023. Sulautumisten yhteydessä Oulun Osuuspankin toiminimi muuttuu Pohjolan Osuuspankiksi.

OP Osuuskunta -konsernin rakenteen muutokset

Pohjola Vakuutus Oy on myynyt Pohjola Sairaala Oy:n osakekannan kokonaisuudessaan Pihlajalinna-konserniin kuuluvalla Pihlajalinna Terveys Oy:lle. Yrityskauppa julkistettiin 2.7.2021. Nettovelaton kauppahinta oli 32 miljoonaa euroa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) hyväksyi yrityskaupan 14.1.2022. Pohjola Sairaala siirtyi Pihlajalinnan omistukseen 1.2.2022.

Itä-Uudenmaan ja Uudenmaan Osuuspankkien sulaututtua Helsingin Seudun Osuuspankkiin 31.7.2022, OP Osuuskunnan määräysvalta Helsingin Seudun Osuuspankissa päättyi, eikä sulautumisen seurauksena syntynyt Uudenmaan Osuuspankki ole enää osa OP Osuuskunta -konsernia.

OP Osuuskunnan hallinto

OP Ryhmän keskusyhteisön eli OP Osuuskunnan hallintoneuvosto valitsi 2.12.2021 jäsenet OP Osuuskunnan hallitukseen toimikaudelle 1.1.–31.12.2022. Lisäksi OP Osuuskunnan sääntöjen mukaan pääjohtaja on toimiaikanaan hallituksen jäsen.

Hallituksessa jatkoivat vuonna 2022 Jarna Heinonen (yrittäjyyden professori, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu), Jari Himanen (toimitusjohtaja, Suur-Savon Osuuspankki), Kati Levoranta (Executive Vice President, kaupallinen ja operatiivinen johtaja, P2X Solutions Oy), Pekka Loikkanen (hallitusammattilainen), Tero Ojanperä (hallituksen puheenjohtaja, Silo.AI), Riitta Palomäki (hallitusammattilainen), Jaakko Pehkonen (rahoitusneuvos, kansantaloustieteen professori, Jyväskylän yliopisto), Timo Ritakallio (pääjohtaja, OP Ryhmä), Olli Tarkkanen (toimitusjohtaja, Etelä-Pohjanmaan Osuuspankki) ja Mervi Väisänen (markkinoinnin lehtori, Kajaanin ammattikorkeakoulu).

Lisäksi hallintoneuvosto valitsi uutena jäsenenä hallitukseen kauppatieteiden tohtori Petri Sahlströmin. Leif Enberg luopui hallituksen jäsenen tehtävistä 31.12.2021.

Lisäksi hallitus valitsi 3.1.2022 keskuudestaan uudelle toimikaudelle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä jäsenet hallituksen lakisääteisiin valiokuntiin. Hallituksen puheenjohtajana jatkaa Jaakko Pehkonen ja varapuheenjohtajana Jarna Heinonen.

Hallintoneuvosto valitsi 1.12.2022 hallituksen jäsenet toimikaudelle 1.1.–31.12.2023. Hallituksen kokoonpanoon ei tullut muutoksia. Lisäksi hallitus valitsi 21.12.2022 keskuudestaan uudelle toimikaudelle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä jäsenet hallituksen lakisääteisiin valiokuntiin. Hallituksen puheenjohtajana jatkaa Jaakko Pehkonen ja varapuheenjohtajana Jarna Heinonen.

OP Osuuskunta piti 26.4.2022 varsinaisen osuuskunnan kokouksen, jossa valittiin hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastaja.

Hallintoneuvostossa on 36 jäsentä. Osuuskunnan varsinaisessa kokouksessa valittiin uudelleen seuraavat erovuorossa olleet hallintoneuvoston jäsenet: toimitusjohtaja Mika Helin, restonomi, MBA Mervi Hinkkanen, toimitusjohtaja Raili Hyvönen, kehittämisspäälikkö Mika Kainusalmi, toimitusjohtaja Kaisa Markula, toimitusjohtaja Ulf Nylund, toimitusjohtaja Teuvo Perätalo, yrittäjä Timo Syrjälä ja toimitusjohtaja Pauliina Takala.

Uusiksi hallintoneuvoston jäseniksi valittiin FM Eeva Harju, kunnanjohtaja Tuomas Lohi, toimitusjohtaja Kari Mäkelä, toimitusjohtaja Leena Selkee ja maatalousyrittäjä Janne Tiiri.

Järjestäytymiskokouksessaan 26.4.2022 hallintoneuvosto valitsi hallintoneuvoston puheenjohtajiston. Puheenjohtajaksi valittiin hallituksen puheenjohtaja Annukka Nikola ja

varapuheenjohtajiksi yrittäjä Taija Jurmu ja toimitusjohtaja Ari Väänänen.

Tilintarkastajaksi tilikaudelle 2022 valittiin varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. KPMG Oy Ab:n nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Juha-Pekka Mylén.

OP Ryhmän juridinen rakenne

Ryhmärakenne

OP Ryhmä on suomalainen asiakkaiden omistama finanssiryhmä, joka koostuu OP Osuuskunnasta OP Ryhmän keskusyhteisönä ja OP Osuuskunta –konsernin emoyrityksenä (jäljempänä keskusyhteisö), sen tytäryrityksistä ja itsenäisistä paikallisista osuuspankeista. Keskusyhteisö, sen tytärluottolaitokset ja muut rahoitusalan tytäryritykset sekä keskusyhteisön jäsenosuuspankit muodostavat talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2010, jäljempänä yhteenliittymälaki) tarkoitetun talletuspankkien yhteenliittymän (jäljempänä OP yhteenliittymä). OP Osuuskunta on EU:n vakavaraisuusasetuksen (Asetus (EU) No 575/2013) 10 artiklassa tarkoitettu keskuslaitos ja sen luottolaitostytäryritykset ja osuuspankit (jäljempänä jäsenluottolaitokset) mainitussa artiklassa tarkoitetulla tavalla keskuslaitokseen liittyneitä laitoksia.

Keskusyhteisön jäseninä voivat olla luottolaitokset, joiden säännöt tai yhtiöjärjestys vastaavat, mitä yhteenliittymälaisissa säädetään, ja joiden säännöt tai yhtiöjärjestyksen keskusyhteisö on hyväksynyt. Jäseneksi ottamisesta päättää keskusyhteisön hallintoneuvosto. Jäsenluottolaitoksella on oikeus erota keskusyhteisön jäsenyydestä. Jäsenluottolaitos voidaan myös erottaa keskusyhteisön jäsenyydestä osuuskuntalain mukaisesti tai jos jäsenluottolaitos on keskusyhteisön säännöissä tarkemmin mainitulla tavalla laiminlyönyt velvollisuutensa yhteenliittymää kohtaan.

Keskusyhteisön jäsenluottolaitoksia ovat:

- keskusyhteisön tytäryritykset, jotka ovat luottolaitoksia (OP Yrityspankki, joka tarjoaa rahoitusta yrityksille ja lisäksi toimii Ryhmän keskuspankkina ja vastaa Ryhmän tukkuvarainhankinnasta, OP Vähittäisasiakkaat Oyj, joka hallinnoi OP Ryhmän myöntämiä luottokortteja, ja OP-Asuntoluottopankki, joka laskee liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja, joiden vakuutena on osuuspankkien myöntämiä asuntoluottoja) sekä
- 108 vähittäispankkitoimintaa harjoittavaa osuuspankkia, jotka muodostavat OP Osuuskunnan jäsenistön ja käyttävät ylintä päätäntävaltaa OP Ryhmässä.

OP Ryhmään kuuluu keskusyhteisön ja sen jäsenluottolaitosten lisäksi keskusyhteisön tytäryrityksinä sijoituspalveluyritys (OP Varainhoito Oy), rahastoyhtiö (OP-Rahastoyhtiö Oy), henkivakuutusyhtiö (OP-Henkivakuutus Oyj), vahinkovakuutusyhtiö (Pohjola Vakuutus Oyj) ja joitain

pienempiä yrityksiä sekä osuuspankkien yhdessä omistamat kiinteistönvälitystä harjoittavat OP Koti -yhtiöt.

OP-yhteenliittymä ja OP Osuuskunnan tytäryritykset, jotka ovat vakuutusyhtiöitä tai rahoituslaitoksia, muodostavat yhdessä direktiivissä 2002/87/EY ja rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (jäljempänä RavaL) tarkoitetun pankkipainotteisen rahoitus- ja vakuutusryhmittymä. Euroopan keskuspankki on myöntänyt toistaiseksi voimassa olevan poikkeusluvan olla soveltamatta RavaL:n mukaista valvontaa erikseen keskusyhteisökonsernin muodostamaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymään.

OP Ryhmän hallintorakenne

Ylintä päätösvaltaa OP Ryhmässä käyttää jäsenluottolaitosten edustajista koostuva keskusyhteisön osuuskunnan kokous, joka valitsee keskusyhteisölle hallintoneuvoston (36 jäsentä). Hallintoneuvosto valitsee keskusyhteisön hallituksen, johon kuuluu OP Ryhmän pääjohtaja toimiaikanaan sekä 9–13 jäsentä. Hallituksen jäsenistä vähintään neljän on oltava keskusyhteisöstä ja muista OP Ryhmään kuuluvista yrityksistä riippumattomia. Hallitus on luottolaitosdirektiivissä (2013/36/EU) ja Euroopan pankkiviranomaisen ohjeissa tarkoitettulla tavalla sekä hallintotehtävää että valvontatehtävää hoitava hallintoelin.

Jäsenluottolaitokset ovat erillisiä oikeushenkilöitä, ja niillä on omat, yleisen yhtiölainsäädännön mukaiset hallintoelimensä. Ylintä päätösvaltaa jäsenosuuspankeissa käyttävät niiden osuuskunnan tai edustajiston kokoukset, jotka valitsevat osuuspankin hallintoneuvoston. Hallintoneuvosto valitsee osuuspankin hallituksen. Keskusyhteisön tytäryrityksillä on osakeyhtiölain mukainen hallitus, jonka jäsenet nimittää keskusyhteisö.

OP Ryhmän taloudellinen raportointi, viranomaisvalvonta ja sisäinen tarkastus

OP-yhteenliittymä

OP Ryhmä julkistaa vuosittain konsolidoidun tilinpäätöksen, joka kattaa kaikki Ryhmään kuuluvat olennaiset yritykset. Yhteenliittymälain mukaan OP Ryhmän tilinpäätös on laadittava noudattaen kirjanpitolaisissa tarkoitettuja kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja. Finanssivalvonta on antanut yksityiskohtaisempia määräyksiä OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisesta. Tilinpäätöksessä noudatetut laadintaperiaatteet on esitetty OP Ryhmän tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Keskusyhteisöllä on velvollisuus antaa ohjeita jäsenluottolaitoksille ja muille yhteenliittymään kuuluville yrityksille yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisessa. Yhteenliittymään kuuluvilla yrityksillä on velvollisuus antaa keskusyhteisölle OP Ryhmän tilinpäätöksen yhdistelyä varten tarpeelliset tiedot.

Keskusyhteisön tilintarkastajat tarkastavat OP Ryhmän tilinpäätöksen noudattaen soveltuvin osin luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014, jäljempänä luottolaitoslaki) säädöksiä. Keskusyhteisön tilintarkastajilla on oikeus saada OP Ryhmän tilinpäätöksen tarkastamista varten jäljennös yhteenliittymään kuuluvien yritysten tilintarkastusta koskevista asiakirjoista. Tilinpäätös esitellään ja annetaan tiedoksi keskusyhteisön varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle.

EKP valvoo OP-yhteenliittymää sen konsolidoidun taloudellisen aseman perusteella. OP Ryhmään kuuluvia vakuutusyhtiöitä valvoo Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo myös OP Ryhmän pankkitoiminnassa ja varallisuudenhoidossa noudatettavien menettelytapojen laimukaisuutta.

Yhteenliittymän on täytettävä yhteenliittymän konsolidoitua taloudellista asemaa koskevat luottolaitoslaissa ja EU:n vakavaraisuusasetuksessa säädetyt vaatimukset. Yhteenliittymällä on oltava omia varoja vähintään luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettu määrä.

OP Ryhmään kuuluvien yritysten sisäistä tarkastusta suorittaa OP Ryhmän pääjohtajan alainen Sisäinen tarkastus. Sisäinen tarkastus on OP Ryhmän muista toiminnoista riippumaton toiminto, joka tarkastaa OP Ryhmän sisäisten valvontajärjestelmien, riskienhallinnan sekä johtamis- ja hallintoprosessien riittävyttä ja tehokkuutta. Tarkastusjohtaja raportoi toiminnasta hallinnollisesti pääjohtajalle ja toiminnallisesti OP Osuuskunnan hallituksen tarkastusvaliokunnalle. Sisäisen tarkastuksen tehtäviin kuuluvat keskusyhteisön jäsenluottolaitosten ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvien yritysten sekä keskusyhteisön ja sen tytäryhtiöiden sisäinen tarkastus. Tarkastukset suoritetaan noudattaen sisäisen tarkastuksen kansainvälisiä ammattistandardeja ja eettisiä sääntöjä sekä OP Osuuskunnan hallituksen hyväksymiä Sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteita.

Keskusyhteisökonserni

OP Osuuskunta laatii ja julkistaa lisäksi kirjanpitolain ja luottolaitoslain mukaisen konsernitiilinpäätöksen OP Osuuskunnan ja sen tytäryritysten muodostamasta konsernista. Konsolidoitua vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta koskevia vaatimuksia ei sovelleta keskusyhteisökonsernin muodostaman alakonsolidointiryhmän tasolla.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymä

OP Ryhmän muodostamaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymään ei RavaL 30 §:n nojalla sovelleta rahoitus- ja vakuutusryhmittymän tilinpäätöstä koskevia säännöksiä, koska ryhmittymän tilinpäätös laaditaan kansainvälisten IFRS-standardien mukaisesti.

EKP valvoo RavaL:n vaatimusten noudattamista rahoitus- ja vakuutusryhmittymässä, mukaan lukien ryhmittymän yhteenlaskettua vakavaraisuutta koskevat vaatimukset.

Jäsenluottolaitokset ja muut yhteenliittymään kuuluvat yritykset

Jäsenluottolaitokset ja muut yhteenliittymään kuuluvat yritykset laativat vuosittain päätöksen keskusyhteisön ohjeiden mukaisesti ja ne tilintarkastetaan luottolaitoslain mukaisesti. Yhteenliittymään kuuluvalla yrityksellä ei ole velvollisuutta julkistaa luottolaitoslain 12 luvun 12 §:n mukaista osavuositilinsäätöä. Yhteenliittymään kuuluvalla yrityksellä ei ole myöskään velvollisuutta julkistaa vakavaraisuuttaan koskevia tietoja (ns. Piliiri III -tiedot) kokonaisuudessaan, vaan ne julkistetaan ainoastaan OP yhteenliittymästä.

Yhteenliittymälain mukaan valvontaviranomainen voi antaa keskusyhteisölle luvan päättää omien varojen määrään, maksuvalmiusvaatimuksiin ja suuria asiakasriskejä koskeviin rajoituksiin sekä riskien laadulliseen hallintaan liittyvistä poikkeuksista jäsenluottolaitoksilleen. Jäsenluottolaitoksen on kuitenkin täytettävä yhteenliittymälain säädettyjen omien varojen määrää koskevat, muihin luottolaitoksiin sovellettavia vaatimuksia lievemmiä vaatimukset. Keskusyhteisö ei saa antaa poikkeusta säännöksistä sellaiselle jäsenluottolaitokselle, joka on merkittävästi tai toistuvasti laiminlyönyt keskusyhteisön antamia yhteenliittymälain 17 §:ssä tarkoitettuja ohjeita tai poikkeusluvan ehtoja. Poikkeus voidaan antaa enintään kolmeksi vuodeksi. Keskusyhteisö on antanut valvojan luvalla poikkeuksia jäsenluottolaitoksien asiakasriskeihin, maksuvalmiuteen ja riskien laadulliseen hallintaan liittyviin kohtiin.

Keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten tehtävänjako OP-yhteenliittymässä

OP Osuuskunta toimii OP yhteenliittymän lakisääteisenä keskusyhteisönä ja OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä.

Keskusyhteisöllä on lakisääteinen velvollisuus:

- valvoa jäsenluottolaitosten toimintaa
- antaa jäsenluottolaitoksille sitovia ohjeita niiden riskienhallinnasta, hyvästä hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta yhteenliittymän maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi
- antaa jäsenluottolaitoksille sitovia ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

Keskusyhteisö voi myös sen säännöissä määrättyllä tavalla vahvistaa jäsenluottolaitoksille yhteenliittymän toiminnan kannalta tarpeellisia yleisiä periaatteita. Jäsenluottolaitoksia sitovat muun muassa keskusyhteisön hallituksen hyväksymät OP Ryhmän riskinottohalun ja riskinoton periaatteet ja niiden mukaiset riskipolitiikat. OP Ryhmän riskienhallintaa on kuvattu yksityiskohtaisemmin muualla tässä toimintakertomuksessa sekä OP Ryhmän riski- ja vakavaraisuusraportissa.

Keskusyhteisö valvoo, että jäsenluottolaitokset noudattavat niille annettuja ohjeita ja yhteenliittymän toimintaa koskevia yleisiä periaatteita. Keskusyhteisö valvoo erityisesti, että jäsenluottolaitokset eivät toiminnassaan ota niin suurta riskiä, että se vaarantaisi yhteenliittymän taloudellisen aseman. Jäsenluottolaitokset vastaavat keskusyhteisön vahvistamien ohjeiden ja yhteenliittymän toimintaa koskevien yleisten periaatteiden noudattamisesta keskusyhteisön vahvistamien keskinäisen vastuun edellyttämien periaatteiden mukaisesti. Keskusyhteisö voi näiden periaatteiden mukaisesti kohdistaa jäsenluottolaitoksiin valvontatoimia, jotka ulottuvat tehostetusta valvonnasta aina jäsenluottolaitoksen erottamiseen OP Ryhmästä.

Keskusyhteisö vastaa keskitettyjen palvelujen tuottamisesta jäsenluottolaitoksille, mukaan lukien strateginen ja pääomasuunnittelu, maksuvalmius ja jälleenrahoitus, riskienhallinta, kirjanpito, taloudellinen ja viranomaisraportointi, lakiasiat, tietojärjestelmät mukaan lukien digitaalisten asiakasnavien suunnittelu ja ylläpito, palvelumuotoilu ja palveluvalikoima sekä markkinointi. Jäsenluottolaitokset ovat toiminnallisesti riippuvaisia keskusyhteisön tarjoamista palveluista mutta vastaavat itsenäisesti pääomapolitiikan ylläpidosta ja voitonjaosta (OP Ryhmän pääomasuunnitelman puitteissa) sekä asiakasvalinnasta ja yksittäisistä liiketoimintapäätöksistä.

Jäsenluottolaitosten keskinäinen vastuu ja keskusyhteisön maksuvelvollisuus

Yleiset periaatteet

OP-yhteenliittymän jäsenluottolaitosten keskinäisestä vastuusta säädetään talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa. Keskusyhteisö vastaa keskinäisen vastuun toimeenpanosta (jäsenluottolaitosten maksuosuuksien määrittely, maksujen kerääminen ja kerättyjen varojen välittäminen tukea tarvitsevalle jäsenluottolaitokselle) ja se vastaa viime kädessä jäsenluottolaitosten maksuvelvoitteiden täyttämistä. Jäsenluottolaitoksilla on takautumisoikeus keskusyhteisöä vastaan tälle keskinäisen vastuun perusteella suorittamisesta maksuista. Keskusyhteisöllä on puolestaan oikeus periä takaisin jäsenluottolaitokselle antamansa tuki.

Keskinäinen vastuu koostuu seuraavista jäsenluottolaitosten velvoitteista:

- keskinäinen pääomatuki jäsenluottolaitokselle sen vakavaraisuuden varmistamiseksi tilanteessa, jossa jäsenluottolaitos ei täytä lakisääteisiä vakavaraisuusvaatimuksia
- jäsenluottolaitosten keskinäinen vastuu toistensa veloista sellaisen jäsenluottolaitoksen maksuvalmiuden varmistamiseksi, joka ei kykene suoriutumaan erääntyneistä sitoumuksistaan
- jäsenluottolaitoksen osuuskuntalain mukainen lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön konkurssissa.

Jäsenluottolaitoksen vastuu sen keskinäiseen vastuuseen perustuvista velvoitteista säilyy viisi vuotta sen jälkeen, kun jäsenluottolaitos on eronnut tai erotettu yhteenliittymästä.

Keskinäinen pääomatuki

Kukin jäsenluottolaitos on velvollinen antamaan tarvittaessa keskusyhteisölle luottoa vuosittain määrän, joka vastaa enintään 0,05 prosenttia jäsenluottolaitoksen viimeksi vahvistetun taseen loppusummasta, käytettäväksi sellaisen jäsenluottolaitoksen uudelleenpääomittamiseen, joka ei täytä lakisääteisiä vakavaraisuusvaatimuksia.

Jäsenluottolaitosten keskinäinen vastuu toistensa veloista

Velkoja, joka ei ole eräpäivänä saanut jäsenluottolaitokselta suoritusta erääntyneestä velastaan, voi vaatia maksua keskusyhteisöltä. Jäsenluottolaitosta ei saa asettaa konkurssiin velkojan vaatimuksesta ennen kuin velkoja on vaatinut saamistaan keskusyhteisöltä.

Muilla jäsenluottolaitoksilla on lakisääteinen velvollisuus antaa keskusyhteisölle luottoa määrän, jonka keskusyhteisö on maksanut edellä sanotulla tavalla jäsenluottolaitoksen puolesta. Kunkin jäsenluottolaitoksen osuus luotosta lasketaan samassa suhteessa kuin jäsenluottolaitoksen tase on kaikkien jäsenluottolaitosten yhteenlasketusta taseesta.

OP Yrityspankki hallinnoi keskitetysti OP Ryhmän likviditeettireserviä ja takaa kaikissa tilanteissa keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten maksuvalmiuden. Koska jäsenluottolaitosten keskinäinen vastuu toteutuu OP-yhteenliittymässä tällä tavoin automaattisesti, siihen ei käytännössä ole tarpeen soveltaa yhteenliittymälain mukaisia menettelytapasäännöksiä.

Jäsenluottolaitosten lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön konkurssissa

Jäsenluottolaitoksilla on keskusyhteisön jäsenenä osuuskuntalain 14 luvussa säädetty rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön konkurssissa. Kunkin jäsenluottolaitoksen suhteellinen osuus määräytyy sen taseen loppusumman perusteella.

Talletussuojarahaston ja sijoittajien korvausrahaston suoja

Talletussuojarahastoa koskevan lainsäädännön mukaan talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina.

Talletussuojarahaston varoista korvataan tallettajan saamiset OP yhteenliittymän yhdeltä tai useammalta jäsenluottolaitokselta yhteensä enintään 100 000 euroon asti.

Myös sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan talletuspankkien yhteenliittymää pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina. Korvaussuojarahaston varoista korvataan sijoittajan saamiset OP-yhteenliittymän yhdeltä tai useammalta jäsenluottolaitokselta yhteensä enintään 20 000 euroon saakka.

Talletussuojasta vastaa Rahoitusvakuusvirasto, joka hallinnoi valtion talousarvion ulkopuolista rahoitusvakuusrahastoa. Rahasto muodostuu luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä vuosittain perittävillä vakuusmaksuilla kartutettavasta kriisinratkaisurahastosta ja talletuspankeilta vuosittain perittävillä talletussuojamaksuilla kartutettavasta talletussuojarahastosta.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutus sopimukset - standardia 1.1.2023 lähtien. IFRS 17 -siirtymän vaikutuksena OP Ryhmän oma pääoma 1.1.2022 laski siirtymäajankohtana 52 miljoonaa euroa. Samalla väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltaminen lakkasi. RaVa-laskennassa käytetään Solvenssi II -arvostuksia, joten standardin käyttöönotto ei vaikuttanut RaVa-tunnuslukuun. IFRS 17 -standardin käyttöönotosta kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedossa 3.

Vuoden 2023 näkymät

Talouden arvioidaan painuvan maltilliseen taantumaan, inflaation odotetaan laskevan hitaasti, ja lyhyiden korkojen ennustetaan yhä nousevan. Talouden näkymiin liittyy yhä poikkeuksellista epävarmuutta. Taloudellisten tekijöiden ohella energian hinta ja saatavuus sekä globaalien markkinoiden kehitys yhdessä geopolittisen tilanteen kanssa voivat äkillisesti vaikuttaa talouden näkymiin.

OP Ryhmän vuoden 2023 tuloksen ennen veroja arvioidaan markkinakorkojen nousun myötä muodostuvan suuremmaksi kuin vuoden 2022 tulos ennen veroja.

Tuloskehitykseen liittyy edelleen merkittäviä epävarmuustekijöitä. Inflaation kiihtyminen sekä sota Ukrainassa välillisine vaikutuksineen heikentävät talouteen ja OP Ryhmän tuloskehitykseen liittyvää ennustettavuutta.

Kaikki tässä toimintakertomuksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat tämänhetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä. Toteutuvat tulokset voivat olla merkittävästi erilaiset.

Keskeiset tuloslaskelma- ja tase-erät sekä taloudelliset tunnusluvut

Keskeiset tuloslaskelmaerät, milj. €	2022	2021	2020	2019	2018
Korkokate	1 618	1 409	1 284	1 241	1 186
Vakuutuskate	889	743	572	421	566
Nettopalkkiotuotot	1 005	1 034	931	936	887
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-149	376	184	530	211
Liiketoiminnan muut tuotot	63	54	132	53	61
Henkilöstökulut	894	914	715	781	516
Poistot ja arvonalentumiset	214	283	273	278	325
Liiketoiminnan muut kulut	874	810	852	844	839
Saamisten arvonalentumiset	-115	-158	-225	-87	-46
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-209	-205	-251	-249	-226
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	143	-118	-3	-105	26
Tulos ennen veroja	1 265	1 127	785	838	959
Keskeiset tase-erät – vastaavaa, milj. €					
Käteiset varat	35 004	32 846	21 827	11 988	12 350
Johdannaisopimukset	4 117	3 467	5 215	4 824	3 581
Saamiset luottolaitoksilta	798	541	306	246	183
Saamiset asiakkailta	98 546	96 947	93 644	91 463	87 026
Sijoitusomaisuus	20 754	22 945	23 562	23 509	23 050
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	11 597	13 137	11 285	10 831	9 771
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	1 576	1 658	1 944	1 930	2 227
Muut erät	3 122	2 569	2 424	2 232	2 107
Vastaavaa yhteensä	175 516	174 110	160 207	147 024	140 294

Keskeiset tase-erät – vastattavaa, milj. €	2022	2021	2020	2019	2018
Velat luottolaitoksille	12 301	16 650	8 086	2 632	4 807
Johdannaissopimukset	4 432	2 266	3 424	3 316	2 992
Velat asiakkaille	81 468	77 898	73 422	68 289	66 112
Vakuutusvelka	7 638	8 773	9 374	9 476	9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	11 662	13 210	11 323	10 862	9 812
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjalainat	37 438	34 895	34 706	34 369	30 458
Muut vieraan pääoman erät	6 241	6 233	6 761	5 510	4 896
Oma pääoma	14 335	14 184	13 112	12 570	11 742
Vastattavaa yhteensä	175 516	174 110	160 207	147 024	140 294
Tunnusluvut					
Oman pääoman tuotto, ROE, %	7,2	6,6	5,0	5,5	6,5
Koko pääoman tuotto, ROA, %	0,6	0,5	0,4	0,5	0,5
Kulujen osuus tuotoista, %	58	55	59	60	58
Henkilöstömäärä keskimäärin	13 077	13 009	12 486	12 376	12 339
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %	17,4	18,2	18,9	19,5	20,5
Vakavaraisuussuhde, %	19,3	20,4	21,7	21,1	22,1
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus, %	137	146	150	138	147

Tunnuslukujen laskentakaavat

Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä. Käytettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty alla. Tunnuslukaavat ovat johdettavissa toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä esitetyistä luvuista, joten erillisiä vaihtoehtoisten tunnuslukujen täsmäytyslaskelmia ei ole esitetty.

Vaihtoehtoiset tunnusluvut

Tunnusluku	Laskentakaava	Kuvaus
Oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, kuinka paljon omalle pääomalle on kertynyt tuottoa tilikauden aikana.
Oman pääoman tuotto (ROE), ilman OP-bonuksia, %	$\frac{\text{Tilikauden tulos + OP-bonukset verojen jälkeen}}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, kuinka paljon omalle pääomalle on kertynyt tuottoa tilikauden aikana, kun ei huomioida kuluksi kirjattuja omistaja-asiakkaille maksettavia OP-bonuksia.
Koko pääoman tuotto (ROA), %	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, kuinka paljon toimintaan sitoutuneelle pääomalle on kertynyt tilikaudella tuottoa.
Koko pääoman tuotto (ROA), ilman OP-bonuksia, %	$\frac{\text{Tilikauden tulos + OP-bonukset verojen jälkeen}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, kuinka paljon toimintaan sitoutuneelle pääomalle on kertynyt tilikaudella tuottoa, kun ei huomioida kuluksi kirjattuja omistaja-asiakkaille maksettavia OP-bonuksia.
Kulujen osuus tuotoista, %	$\frac{\text{Kulut yhteensä}}{\text{Tuotot yhteensä}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, mikä on kulujen osuus tuotoista. Mitä matalampi tunnusluku on, sitä parempi.
Tuotot sijoitustoiminnasta	Sijoitustoiminnan nettotuotot + Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	Tunnusluku kuvaa kaikkien sijoitustoiminnan tuottojen kehittymistä. Osaan vakuutusyhtiöiden oman pääoman ehtoista sijoituksista sovelletaan väliaikaista poikkeusmenettelyä (overlay approach). Väliaikaisen poikkeusmenettelyn piirissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset esitetään oman pääoman käyvän arvon rahastossa.
Luottokanta	Tase-erä Saamiset asiakkailta	Taseen erässä Saamiset asiakkailta esitetään luottokanta.
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	$\frac{\text{Saamisten arvonalentumiset}}{\text{Luotto- ja takauskanta tilikauden lopussa}} \times 100$	Tunnusluvulla kuvataan tuloslaskelmalle kirjattujen saamisten arvonalentumisten määrää suhteessa luotto- ja takauskantaan. Mitä matalampi tunnusluku on, sitä parempi.
Talletukset	Tase-erän Velat asiakkaille sisältämät talletukset	Taseen erässä Velat asiakkaille esitetään talletukset.
Tappiota koskevan vähennyserän kattavuusaste (coverage ratio), %	$\frac{\text{Tappiota koskeva vähennyserä}}{\text{Saamiset asiakkailta (taseen ja taseen ulkopuoliset erät)}} \times 100$	Tunnusluvulla mitataan, paljonko odotettavissa olevien tappioiden määrä kattaa vastuun määrästä.
Maksukyvyttömyyden havainnointiaste (default capture rate), %	$\frac{\text{Uudet maksukyvyttömät sopimukset, jotka olivat vaiheessa 2 vertailukaudella}}{\text{Uudet maksukyvyttömät sopimukset tilikaudella}} \times 100$	Tunnusluvulla mitataan SICR-mallin (luottoriskin merkittävä kasvu) tehokkuutta, eli kuinka moni sopimus oli vaiheessa 2 ennen kuin se siirtyi vaiheeseen 3.
Asiakasliiketoiminnan tuotot	Korkokate + vakuutuskatte + nettopalkkiotuotot	Asiakasliiketoiminnan tuotot kuvaavat korkokatteen, vakuutuskatteen ja nettopalkkiotuottojen kehittymistä. Suoraan asiakkailta saatavat tuotot esitetään pääosin näissä erissä.

Vahinkovakuutus:

Operatiivinen vahinkosuhte, %	$\frac{\text{Korvauskulut pl. laskuperustemuutokset}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, kuinka suuri osuus maksutuotoista kuluu korvauksiin ja korvausten hoitamiseen. Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuksien jälkeen.
Operatiivinen liikekulusuhde, %	$\frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, kuinka suuri osuus maksutuotoista käytetään liikekuluihin (vakuutusten hankinta-, hoito- ja hallinto- menot). Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuksien jälkeen.
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde, %	Operatiivinen vahinkosuhte + operatiivinen liikekulusuhde Operatiivinen riskisuhte + operatiivinen toimintakulusuhde	Yhdistetty kulusuhde on keskeinen vahinkovakuutusyhtiön tehokkuutta kuvaava tunnusluku. Tunnusluku kertoo, riittävätkö maksutuotot tarkastelukaudella kattamaan yhtiön kulut.
Operatiivinen riskisuhte (ilman perustekorkokulua), %	$\frac{\text{Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut ja laskuperustemuutokset}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset}} \times 100$	Tunnusluku kertoo, kuinka suuri osuus maksutuotoista kuluu korvauksiin. Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuksien jälkeen.
Operatiivinen toimintakulusuhde, %	$\frac{\text{Liikekulut ja korvausten selvittelykulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset}} \times 100$	Tunnusluku kertoo yhtiön operatiivisen toiminnan kulujen (hankinta-, hoito-, hallinto ja vahinkojen hoitokulut) käytön suhteessa maksutuottoihin.
Henkivakuutus:		
Operatiivinen kulusuhde, %	$\frac{\text{Kulut yhteensä}}{\text{Kuormitustulo + hallinnointipalkkioiden palautus}} \times 100$	Tunnusluku kertoo yhtiön tehokkuudesta, eli kuinka hyvin vakuutusista perityt kulut ja vakuutusista saatavat hallinnointipalkkion palautukset riittävät kattamaan yhtiön liikekulut.
Asiakasliiketoiminnan tulos	Tulos ennen veroja – Sijoitustoiminnan nettotuotot (ml. väliaikainen poikkeusmenettely)	Asiakasliiketoiminnan tulos kuvaa henkivakuutuksen asiakasliiketoiminnan kehittymistä. Suoraan asiakkailta saatavat tuotot esitetään pääosin tunnusluvussa.

Erillislaskentaan perustuvat tunnusluvut

Vakavaraisuussuhde, %	$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Kokonaisriski}} \times 100$	Tunnusluku kuvaa luottolaitoksen vakavaraisuutta ja kertoo omien varojen suhteen kokonaisriskin määrään.
Tier 1 -vakavaraisuussuhde, %	$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (Tier 1)}}{\text{Kokonaisriski}} \times 100$	Tunnusluku kuvaa luottolaitoksen vakavaraisuutta ja kertoo ensisijaisen pääoman suhteen kokonaisriskin määrään.
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %	$\frac{\text{Ydinpääoma (CET1)}}{\text{Kokonaisriski}} \times 100$	Tunnusluku kuvaa luottolaitoksen vakavaraisuutta ja kertoo ydinpääoman suhteen kokonaisriskin määrään.
Solvenssisuhde, %	$\frac{\text{Oma varallisuus}}{\text{Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)}} \times 100$	Tunnusluku kuvaa vakuutusyhtiön vakavaraisuutta ja kertoo oman varallisuuden suhteen kokonaisriskin määrään.
Vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio), %	$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (T1)}}{\text{Vastuiden määrä}} \times 100$	Tunnusluku kuvaa luottolaitoksen velkaantuneisuutta ja kertoo ensisijaisen pääoman suhteen vastuiden kokonaismäärään.

Maksuvalmiusvaatimus (LCR), %	$\frac{\text{Likvidit varat}}{\text{Likviditeetin ulosvirtaukset - likviditeetin sisään virtaukset stressitilanteessa}} \times 100$	Tunnusluku kuvaa lyhyen aikavälin maksuvalmiusriskiä, joka edellyttää pankilta riittäviä korkealaatuisia likvidejä varoja 30 päivää kestävästä akuutista stressiskenaariosta selviämiseen.
Pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR), %	$\frac{\text{Pysyvä varainhankinta}}{\text{Pysyvän varainhankinnan vaade}} \times 100$	Pysyvän varainhankinnan tunnusluku kuvaa pitkän aikavälin likviditeettiriskiä, joka edellyttää pankilta riittävä määrä vakaita rahoituslähteitä suhteessa vakaita rahoituslähteitä edellyttäviin eriin. Tavoitteena on turvata varojen ja velkojen kestävää maturiteettirakennetta vuoden aikahorisontilla ja rajoittaa turvautumista liiaksi lyhytaikaiseen tukkuvarainhankintaan.
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuussuhde*	$\frac{\text{Ryhmittymän omat varat yhteensä}}{\text{Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä}} \times 100$	Tunnusluku kuvaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuutta ja kertoo omien varojen suhteen omien varojen vähimmäismäärään.
Järjestämättömät saamiset vastuista, %	$\frac{\text{Järjestämättömät saamiset (brutto)}}{\text{Vastuut tilikauden lopussa}} \times 100$	Tunnusluku kuvaa vakavissa maksuongelmissa olevien asiakkaiden vastuiden osuutta koko vastuukannasta. Järjestämättömillä saamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamia ja muita riskillisiksi luokiteltuja saamia sekä tällaisiin saamiin kohdistuvia asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuvia lainanhoitajoustoja. Lainanhoitajoustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Järjestämättömät saamiset esitetään bruttomääräisinä, niistä ei ole vähennetty odotettavissa olevia luottotappioita.
Ongelmasaamiset vastuista, %	$\frac{\text{Ongelmasaamiset (brutto)}}{\text{Vastuut tilikauden lopussa}} \times 100$	Tunnusluku kuvaa maksuongelmissa olevien asiakkaiden vastuiden osuutta koko vastuukannasta. Ongelmasaamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamia, muita riskillisiksi luokiteltuja saamia sekä tällaisiin tai terveisiin saamiin kohdistuvia asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuvia lainanhoitajoustoja. Lainanhoitajoustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Järjestämättömien lainanhoitajoustojen lisäksi ongelmasaamiin sisältyvät koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitajoustosaamiset tai saamiset, joissa lainanhoitajousto on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella ongelmasaamisiksi. Ongelmasaamiset esitetään bruttomääräisinä, niistä ei ole vähennetty odotettavissa olevia luottotappioita.
Terveet lainanhoitajoustosaamiset vastuista, %	$\frac{\text{Terveet lainanhoitajoustosaamiset (brutto)}}{\text{Vastuut tilikauden lopussa}} \times 100$	Tunnusluku kuvaa terveiden lainanhoitajoustosaamisten osuutta koko vastuukannasta. Terveitä lainanhoitajoustosaamia ovat koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitajoustosaamiset tai saamiset, joissa lainanhoitajousto on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella lainanhoitajoustosaamisiksi.

Terveet lainanhoitajoustosaamiset ongelmasaamisista, %	$\frac{\text{Terveet lainanhoitajoustosaamiset (brutto)}}{\text{Ongelmasaamiset tilikauden lopussa}} \times 100$	<p>Tunnusluku kuvaa terveiden lainanhoitajoustosaamisten osuutta ongelmasaamisista, joihin sisältyy terveiden lainanhoitajoustosaamisten lisäksi järjestämättömät saamiset.</p> <p>Terveitä lainanhoitajoustosaamisia ovat koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitajoustosaamiset tai saamiset, joissa lainanhoitajousto on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella lainanhoitajoustosaamisiksi.</p>
Tappiota koskeva vähennyserä (saamiset asiakkailta) ongelmasaamisista, %	$\frac{\text{Tappiota koskeva vähennyserä, joka kohdistuu tase-erään saamiset asiakkailta}}{\text{Ongelmasaamiset tilikauden lopussa}} \times 100$	<p>Tunnusluku kuvaa odotettavissa olevien tappioiden osuutta kaikista ongelmasaamisista. Ongelmasaamisiin sisältyvät järjestämättömät saamiset sekä terveet lainanhoitajoustosaamiset.</p>
Luotto- ja takauskanta	Luottokanta + takauskanta	<p>Tunnusluku kuvaa annettujen luottojen ja takausten yhteismäärää.</p>
Vastuut	Luotto- ja takauskanta + korkosaamiset + käyttämättömät luottojärjestelyt	<p>Ongelmasaamisten ja järjestämättömien saamisten suhteutusperusteena käytetään luotto- ja takauskannan, korkosaamisten sekä käyttämättömien luottojärjestelyiden (nostamattomat luotot ja nostovarot) summaa.</p>
Muut vastuut	Korkosaamiset + käyttämättömät luottojärjestelyt	<p>Luotto- ja takauskannan lisäksi vastuita muodostuu korkosaamisista sekä käyttämättömistä luottojärjestelyistä (nostamattomat luotot ja nostovarot).</p>

*Rava-suhdeluvussa on huomioitu siirtymäsäännökset

Vakavaraisuustaulukot

Luottolaitosvakavaraisuus

Omat varat, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
OP Ryhmän oma pääoma	14 335	14 184
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta	-721	-988
Käyvän arvon rahasto, rahavirran suojaus	337	-96
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	13 951	13 101
Aineettomat hyödykkeet	-343	-351
Eläkevastuun ylikate ja arvostusoikaisu	-231	-132
Omista varoista vähennettävät osuus pääomat	-163	-160
Ennakoitu voitonjako	-144	-96
ECL - odotetut tappiot alijäämä	-425	-356
Järjestämättömien vastuuden kattamisvaatimuksesta puuttuva määrä	-76	-41
Ydinpääoma (CET1)	12 569	11 965
Ensisijainen pääoma (T1)	12 569	11 965
Debentuurilainat	1 308	1 308
Debentuurilainat, joihin sovelletaan siirtymäsäännöstä	91	141
Toissijainen pääoma (T2)	1 399	1 448
Omat varat yhteensä	13 968	13 413
Kokonaisriski, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Luotto- ja vastapuoliriski	60 437	57 267
Standardimenetelmä (SA)	8 476	4 822
Valtio- ja keskuspankkivastuut	495	298
Luottolaitosvastuut	627	5
Yritysvastuut	5 244	3 179
Vähittäisvastuut	1 245	1 142
Kiinteistövakuudelliset vastuut	153	1
Maksukyvyttömät vastuut	72	45
Katetut joukkolainat	540	
Saamiset, joihin voidaan soveltaa lyhyen aikavälin luottoluokitusta	0	
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavat yritykset (CIU)	0	0
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	1	6
Muut	99	146
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä (IRB)	51 960	52 446
Luottolaitosvastuut		1 191
Yritysvastuut	29 997	29 808
Vähittäisvastuut	12 002	13 320
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	8 944	7 112
Muut	1 018	1 015
Keskusvastapuolen maksukyvyttömyysrahaston riskit	0	
Arvopaperistetut erät	111	94
Markkina- ja selvitysrisi, standardimenetelmä	1 070	1 380
Operatiivinen riski, standardimenetelmä	3 851	3 786
Vastuun arvonoinnissa (CVA)	179	204
Muut riskit*	6 678	3 000
Kokonaisriski yhteensä	72 327	65 731

* Standardimenetelmään perustuva riskipainotettujen erien lisäys

Kokonaisriski-taulukon esittämistapaa on muutettu. Vertailutiedot on muutosten osalta oikaistu vastaamaan uutta esittämistapaa.

Suhdeluvut, %	31.12.2022	31.12.2021
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	17,4	18,2
Tier1-vakavaraisuussuhde	17,4	18,2
Vakavaraisuussuhde	19,3	20,4
Suhdeluvut ilman siirtymäsäännöstä, %	31.12.2022	31.12.2021
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	17,4	18,2
Tier1-vakavaraisuussuhde	17,4	18,2
Vakavaraisuussuhde	19,2	20,2
Pääomavaatimus, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Omat varat	13 968	13 413
Pääomavaatimus	9 979	9 041
Puskuri pääomavaatimuksiin	3 989	4 373

Pääomavaatimus 13,8 prosenttia muodostuu minimivaatimuksesta 8 prosenttia, kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 prosenttia, O-SII-pääomavaatimuksesta 1,0 prosenttia, EKP:n asettamasta pääomavaatimuksesta (P2R) 2,25 prosenttia, ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Velkaantuneisuus, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Ensisijainen pääoma (T1)	12 569	11 965
Vastuut yhteensä	165 362	161 415
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	7,6	7,4

Vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio) kuvaa velkaantuneisuutta, mittarin minimitaso on kolme prosenttia.

OP Ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
OP Ryhmän omat pääomat	14 335	14 184
Pääomalainat ja debentuurilainat	1 399	1 448
Muut omiin varoihin sisältyvät toimialakohtaiset erät	-442	-392
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 077	-1 097
Vakuutusliiketoiminnan arvostuserot*	1 083	794
Suunniteltu voitonjako	-144	-96
Omista varoista vähennettävät IFRS-erät**	177	-181
ECL – odotetut tappiot alijäämä	-370	-330
Ryhmittymän omat varat yhteensä	14 961	14 331
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade***	9 661	8 111
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade*	1 237	1 672
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	10 898	9 783
Ryhmittymän vakavaraisuus	4 063	4 547
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (omat varat/omien varojen vähimmäismäärä) (%)	137	146

* Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden mukaiset arvostuserot ja arvio SCR:sta

** Eläkevastuun ylikate, käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus

*** Kokonaisriski x 13,8 %

Luvuissa on huomioitu siirtymäsäännökset.

Tuloslaskelma

Milj. €	Liite	2022	2021
Korkokate	5	1 618	1 409
Vakuutuskate	6	889	743
Nettopalkkiotuotot	7	1 005	1 034
Sijoitustoiminnan nettotuotot	8	-149	376
Liiketoiminnan muut tuotot	9	63	54
Tuotot yhteensä		3 426	3 616
Henkilöstökulut	10, 86	894	914
Poistot ja arvonalentumiset	11	214	283
Liiketoiminnan muut kulut	12	874	810
Kulut yhteensä		1 981	2 007
Saamisten arvonalentumiset	13	-115	-158
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	14	-209	-205
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	15	143	-118
Tulos ennen veroja		1 265	1 127
Tuloverot	16	-242	-224
Tilikauden tulos		1 023	904
Jakautuminen:			
Omistajien osuus tilikauden tuloksesta		1 014	900
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta		9	4
Yhteensä		1 023	904

Laaja tuloslaskelma

Milj. €	Liite	2022	2021
Tilikauden tulos		1 023	904
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)	34	120	50
Uudelleenarvostusrahaston muutos	36		15
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Käyvän arvon rahaston muutos			
Käypään arvoon arvostamisesta	36	-540	-57
Rahavirran suojauksesta	36	-540	-135
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	36	-143	118
Muuntoerot			
Tuloverot			
Eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen	28	-24	-10
Uudelleenarvostusrahaston muutos	28		-3
Eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Käypään arvoon arvostamisesta	36	108	11
Rahavirran suojauksesta	36	108	27
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	36	29	-24
Muut laajan tuloksen erät		-883	-7
Tilikauden laaja tulos		139	897
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:			
Omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta		131	893
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta		9	4
Yhteensä		139	897

Tase

Milj. €	Liite	31.12.2022	31.12.2021
Käteiset varat	17	35 004	32 846
Saamiset luottolaitoksilta	18	798	541
Johdannaissopimukset	19	4 117	3 467
Saamiset asiakkailta	20	98 546	96 947
Sijoitusomaisuus	21	20 754	22 945
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	22	11 597	13 137
Aineettomat hyödykkeet	24	1 153	1 212
Aineelliset hyödykkeet	25	423	446
Muut varat	27	2 819	2 419
Versaamiset	28	303	141
Myytäväinä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät			8
Varat yhteensä		175 516	174 110
Velat luottolaitoksille	29	12 301	16 650
Johdannaissopimukset	19	4 432	2 266
Velat asiakkaille	30	81 468	77 898
Vakuutusvelka	31	7 638	8 773
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	32	11 662	13 210
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	33	37 438	34 895
Varaukset ja muut velat	34	3 849	3 134
Verovelat	28	1 008	1 109
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	35	1 384	1 982
Myytäväinä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat			8
Velat yhteensä		161 181	159 926
Oma pääoma			
OP Ryhmän omistajien osuus			
Osuuspääoma			
Jäsenosuudet		217	215
Tuotto-osuudet		3 369	3 244
Käyvän arvon rahasto		-656	323
Muut rahastot		2 172	2 184
Kertyneet voittovarot		9 115	8 090
Määräysvallattomien omistajien osuus		118	128
Oma pääoma yhteensä	36	14 335	14 184
Velat ja oma pääoma yhteensä		175 516	174 110

Oman pääoman muutoslaskelma

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2021	3 174	382	2 172	7 248	12 975	137	13 112
Tilikauden laaja tulos		-59	12	939	893	4	897
Tilikauden tulos				900	900	4	904
Muut laajan tuloksen erät		-59	12	40	-7		-7
Voitonjako				-94	-94	-7	-101
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	285				285		285
Muut				-3	-3	-5	-9
Oma pääoma 31.12.2021	3 459	323	2 184	8 090	14 057	128	14 184

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2022	3 459	323	2 184	8 090	14 057	128	14 184
Tilikauden laaja tulos		-979		1 110	131	9	139
Tilikauden tulos				1 014	1 014	9	1 023
Muut laajan tuloksen erät		-979		96	-883		-883
Voitonjako				-96	-96	-7	-103
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	127				127		127
Rahastosiirrot			-12	12			
Muut				-1	-1	-11	-12
Oma pääoma 31.12.2022	3 586	-656	2 172	9 115	14 217	118	14 335

Rahavirtalaskelma

Milj. €	Liite	2022	2021
Liiketoiminnan rahavirta			
Tilikauden tulos		1 023	904
Oikaisut tilikauden tulokseen	45	-316	540
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		-4 127	-3 948
Saamiset luottolaitoksilta	18	84	-114
Johdannaissopimukset	19	-332	169
Saamiset asiakkailta	20	-3 333	-3 663
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	22	80	-513
Sijoitusomaisuus	21	-277	430
Muut varat	27	-350	-256
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		1 338	13 435
Velat luottolaitoksille	29	-4 279	8 557
Johdannaissopimukset	19	539	248
Velat asiakkaille	30	4 592	4 679
Vakuutusvelka	31	142	10
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	32	0	368
Varaukset ja muut velat	34	344	-427
Maksetut tuloverot		-283	-135
Saadut osingot		102	89
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä		-2 264	10 883
Investointien rahavirta			
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	23		1
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä	84	33	35
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	24, 25	-123	-135
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	24, 25	11	11
B. Investointien rahavirta yhteensä		-79	-88
Rahoituksen rahavirrat			
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, muutos		-517	-254
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, muutos	33	5 135	646
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset		292	412
Osuus- ja osakepääoman vähennykset		-165	-126
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot		-96	-189
Vuokrasopimusvelat		-33	-36
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä		4 615	451
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)		2 272	11 247
Rahavarat tilikauden alussa		33 129	22 055
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		255	-173
Rahavarat tilikauden lopussa		35 656	33 129

Tilinpäätöksen liitetiedot

Liitetietojen sisällysluettelo

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
2. OP Ryhmän riskienhallinnan periaatteet
3. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden ja esittämisen muutokset
4. Segmenttiraportointi

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

5. Korkokate
6. VakuutusKate
7. Nettopalkkiotuotot
8. Sijoitustoiminnan nettotuotot
9. Liiketoiminnan muut tuotot
10. Henkilöstökulut
11. Poistot ja arvonalentumiset
12. Liiketoiminnan muut kulut
13. Saamisten arvonalentumiset
14. OP-bonukset omistaja-asiakkaille
15. Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)
16. Tuloverot

Varoja koskevat liitetiedot

17. Käteiset varat
18. Saamiset luottolaitoksilta
19. Johdannaissopimukset
20. Saamiset asiakkailta
21. Sijoitusomaisuus
22. Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat
23. Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset
24. Aineettomat hyödykkeet
25. Aineelliset hyödykkeet
26. Vuokrasopimukset
27. Muut varat
28. Verosaamiset ja -velat

Velkoja ja omaa pääomaa koskevat liitetiedot

29. Velat luottolaitoksille
30. Velat asiakkaille
31. Vakuutusvelka
32. Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista
33. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
34. Varaukset ja muut velat
35. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
36. Oma pääoma

Muut tasetta ja taseen ulkopuolisia eriä koskevat liitetiedot

37. Saamisten ja saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä
38. Annetut vakuudet
39. Saadut rahoitusvakuudet
40. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu
41. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti
42. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
43. Ehdolliset velat ja varat
44. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely
45. Rahavirran liitetiedot

Riskienhallinnan liitetiedot

OP Ryhmän riskiasema

46. OP Ryhmän vastuiden maajakauma

Vähittäis- ja Yrityspankkitoiminnan riskiasema

47. Luottotappioiden ja arvonalentumisten kehitys
48. OP Ryhmän varainhankinnan rakenne
49. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan
50. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan
51. Korke- ja markkinariskin herkkyysanalyysi
52. Likviditeettireservi

Vakuustustoiminnan riskiasema

53. Vahinkovakuustustoiminnan riskiherkkyys
54. Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulon ja vakuutusmäärien luokkajakauma
55. Vahinkovakuutuksen suurvahinkojen kehitys
56. Vahinkovakuutuksen vakuutusliikkeen kannattavuus
57. Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan luonnetta kuvaavia tietoja
58. Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan arvioitu maturiteettijakauma
59. Vahinkovakuutuksen sijoitusten jakauma
60. Vahinkovakuutuksen sijoitusriskien herkkyysanalyysi
61. Vahinkovakuutuksen korkosijoitusten riskiasema
62. Vahinkovakuutuksen sijoitusten valuuttariski
63. Vahinkovakuutuksen sijoitusten vastapuoliriski
64. Henkivakuustustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyysanalyysi
65. Henkivakuutuksen vakuutusvelan purkautuminen kassavirroiksi
66. Henkivakuutuksen liiketoiminnan kannattavuus
67. Henkivakuutuksen sijoitusten jakauma
68. ETA 1 sijoitusten jakauma
69. ETA 2 sijoitusten jakauma
70. Henkivakuutuksen sijoitusriskien herkkyysanalyysi
71. ETA 1 sijoitusriskien herkkyysanalyysi
72. ETA 2 sijoitusriskien herkkyysanalyysi
73. Henkivakuutuksen korkosijoitusten riskiasema
74. ETA 1 korkosijoitusten riskiasema
75. ETA 2 korkosijoitusten riskiasema
76. Henkivakuutuksen sijoitusten valuuttariski
77. ETA 1 sijoitusten valuuttariski
78. ETA 2 sijoitusten valuuttariski
79. Henkivakuutuksen sijoitusten vastapuoliriski
80. ETA 1 sijoitusten vastapuoliriski
81. ETA 2 sijoitusten vastapuoliriski
82. ETA 1 sijoitusten luottoriski
83. ETA 2 sijoitusten luottoriski

Muut liitetiedot

84. Omistukset tytäryrityksissä, strukturoiduissa yhteisöissä sekä yhteisissä toiminnoissa
85. Maakohtaiset tiedot
86. Lähipiiritapahtumat
87. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Liite 1. OP Ryhmän IFRS-tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

OP Ryhmä on talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettu taloudellinen kokonaisuus. OP Ryhmän tilinpäätös on laadittu OP Osuuskunnan ja sen tytäryhtiöiden ja jäsenluottolaitosten tilinpäätösten ja konsernitilinpäätösten yhdistelmänä.

OP Ryhmä ei muodosta kirjanpitoaissa määriteltyä konsernia, koska OP Osuuskunnalla ja sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa. Tämän vuoksi OP Ryhmälle on määritelty tekninen emoyhtiö (Liite 84. Omistukset tytäryrityksissä, strukturoiduissa yhteisöissä sekä yhteisissä toiminnoissa).

OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä sekä ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP Ryhmän keskusyhteisön OP Osuuskunnan on laadittava OP Ryhmän yhdistelty tilinpäätös. OP Osuuskunnan hallitus on vastuussa tilinpäätöksen laatimisesta sitä koskevien säännösten mukaisesti.

OP Osuuskunnan kotipaikka on Helsinki, ja sen rekisteröity osoite on Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

OP Osuuskunnan hallitus hyväksyi OP Ryhmän tilinpäätöstiedotteen julkaistavaksi 8.2.2023 ja hallitus hyväksyi tilinpäätöksen 1.3.2023.

1. Laatimisperusta

OP Ryhmän tilinpäätös on laadittu kansainvälisten IFRS-standardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti. Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan niitä IAS- ja IFRS-standardeja ja SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka olivat voimassa 31.12.2022. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla viitataan niihin standardeihin ja tulkintoihin, jotka on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1606/2002 mukaisesti. OP Ryhmän velvollisuus laatia tilinpäätös kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisesti perustuu lakiin talletuspankkien yhteenliittymästä. OP Ryhmän liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölainsäädännön vaatimusten mukaiset.

OP Ryhmä otti käyttöön vuonna 2022 seuraavat standardit ja tulkinnat:

- Standardeihin IAS 37, IAS 16, IFRS 9 ja IFRS 3 tehdyt muutokset tulivat voimaan 1.1.2022. Muutoksilla ei ollut merkittävää vaikutusta OP Ryhmän tilinpäätökseen.

OP Ryhmän yhdistelty tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavia rahoitusvaroja, suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa (suojatun riskin osalta) ja sijoituskiinteistöjä, jotka on arvostettu käypään arvoon. Lisäksi etuusperhaiset eläkejärjestelyt on käsitelty IAS 19 -standardin mukaisesti.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina. Liitetaulukoiden erissä esitetty numero nolla tarkoittaa sitä, että erä sisältää saldoa, mutta se pyöristyy nolnaan. Mikäli erässä ei esitetä mitään (tyhjä), erän saldo on nolla.

Talletuspankkien yhteenliittymälain sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, kirjanpidollisten arvioiden muutoksia ja virheitä käsittelevän IAS 8 -standardin periaatteiden mukaisesti OP Osuuskunnan hallituksen on vahvistettava sellaiset sovellettavat tilinpäätösperiaatteet, joihin ei ole saatavissa ohjausta kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista. Tämän mukaisesti OP Osuuskunnan hallitus on vahvistanut periaatteen, jonka mukaan OP Ryhmän laskentatekninen emoyhtiö muodostuu jäsenosuuspankeista.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaiset Pilari 3 -vakavaraisuustiedot esitetään OP-yhteenliittymän Pilari III -taulukoissa. OP Ryhmän toimintakertomuksessa esitetään kooste vakavaraisuudesta.

1.1 Tilikauden keskeiset tapahtumat

OP Ryhmään kuuluva Pohjola Vakuutus Oy on myynyt Pohjola Sairaala Oy:n osakekannan kokonaisuudessaan Pihlajalinna-konserniin kuuluvalla Pihlajalinna Terveys Oy:lle. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) hyväksyi 14.1.2022 yrityskaupan, joka toteutui 1.2.2022. Nettovelaton kauppahinta oli 31,8 miljoonaa euroa. Lisäksi OP Ryhmä on myynyt viisi sairaalakiinteistöä maaliskuussa 2022.

2. Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdolta arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tilinpäätöstä laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa toteumasta. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

2.1. Vastuullisuus

Vastuullisuus on kiinteä osa OP Ryhmän liiketoimintaa ja strategiaa, ja vastuullinen liiketoiminta on yksi OP Ryhmän strategisista painopisteistä. OP Ryhmä julkisti uuden vastuullisuusohjelmansa elokuussa 2022. Uusi vastuullisuusohjelma ja sen linjaukset toteuttavat OP Ryhmän strategiaa sekä ohjaavat liiketoimintojen ja osuuspankkien vastuullisuustyötä. OP Ryhmän vastuullisuusohjelma rakentuu kolmen teeman ympärille: Ilmasto ja ympäristö, Ihmiset ja yhteisöt sekä Hyvä hallintotapa.

Johto on arvioinut vastuullisuusteemojen vaikuttavan tilinpäätöksessä seuraaviin osa-alueisiin:

- Odotettavissa olevat luottotappiot (Liite 37. Saamisten ja saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä)
- Arvio tulevista rahavirroista liikearvon ja taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomien hyödykkeiden arvonalentumistestauksessa (Liite 24. Aineettomat hyödykkeet)
- Vihreät joukkovelkakirjalainat (Liite 33. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat)
- Vihreät lainat ja kestävyyskriteerilainat (Liite 20. Saamiset asiakkailta)
- Energiasäästötalkoot (Liite 12. Liiketoiminnan muut kulut).

2.2 Odotettavissa olevat luottotappiot

Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) laskentamallien määrittämiseen liittyy useita johdon harkintaa edellyttäviä tekijöitä, mm:

- Oikeiden ECL-mallien valinta niin, että mallit kuvaavat sopimuskannan odotettavissa olevia luottotappioita mahdollisimman hyvin.
- Malleissa tehdyt erilaiset oletukset ja asiantuntija-arviot.
- ECL-mallien parametrien estimointimenetelmien valinta.
- Sopimuksen maturiteetin määrittäminen eräpäivätoimille luotoille (valmiusluotot).
- Käytettävissä olevan mallinnusaineiston ja datan laatuun liittyvän malliriskin määrittäminen.
- Sopimusten oikea ryhmittely eri segmentteihin siten, että niiden ECL lasketaan oikealla mallilla.
- Makroekonomisten tekijöiden valinta niin, että niiden muutokset korreloivat sopimusten maksukyvyttömyyden todennäköisyyden kanssa.
- Makroekonomisten skenaarioiden ja niiden todennäköisyyksien ennustaminen tulevaisuuteen.
- Äkillisten kriisien kuten esimerkiksi koronaviruspandemian tai Venäjän hyökkäyssodan Ukrainassa takia tiettyyn toimialaan kohdistetut johdon harkintaan perustuvat lisävaraukset.
- Vakuuden maantieteellisen sijainnin perusteella tehdyt johdon harkintaan perustuvat vakuusarvon alennukset.

Johdon harkintaa on käytetty myös luottoriskin merkittävän kasvun arvioinnissa, mm:

- Henkilöasiakkaiden suhteellisen luottoriskin muutoksen arvioinnissa käytetyssä asiantuntija-arviossa, jolla varmistetaan todenmukainen määrä sopimuksia siirtymään vaiheeseen 2 ennen siirtymistä vaiheeseen 3 (ns. default capture rate).
- Absoluuttisen rajan valinnassa, joka perustuu maksukyvyttömyyden historialliseen käyttäytymiseen sekä OP Ryhmän luottoriskiprosessiin.
- Sen ajanjakson pituuden määrittämisessä, jonka aikana asiakkaan on osoitettava hyvää maksukäyttäytymistä, jotta arvonalentumisvaihe voi parantua vaiheesta 3 vaiheeseen 2 ja 1.

Varsinainen ECL-lukujen laskenta suoritetaan ECL-malleilla, paitsi jos kyseessä on pääsääntöisesti vaiheessa 2 tai 3 ja tarkkailulistalla oleva suuri yritysvastuu, jolloin ECL lasketaan asiantuntija-arvioon perustuvalla kassavirtaperusteisella ECL-menetelmällä. Asiantuntija-arvioihin liittyy johdon harkintaa.

Johdon harkintaan perustuvat lisävaraukset (management overlay) suoraan ECL-lukuihin (ns. post model adjustments) on tarkoitettu vain väliaikaiseen käyttöön, kunnes varauksen aiheuttama ennakoimaton tapahtuma tai olosuhde on saatu huomioitua ECL-malleissa. Nykyisissä ECL-malleissa huomioidaan kestävä kehitys Environmental, Social ja Governance ("ESG") riskejä. Niiden laskentaan on sisällytetty arvio talousvaikutuksista, jossa fossiilisen energian käyttöä vähennetään siten, että hiilineutraalisuus saavutetaan vuoteen 2035 mennessä.

Liitetiedossa 37. Saamisten ja saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä esitetään laskelmat tappiota koskevasta vähennyserästä ja laskentaan liittyvistä keskeisistä epävarmuustekijöistä. Liitetiedossa kerrotaan myös tehdyistä Ukrainan sotaan, energiakriisiin ja yleisen taloudellisen tilanteen nopeaan muutokseen liittyvistä valinnoista odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa. Odotettavissa olevien luottotappioiden laatimisperiaatteet kuvataan kappaleessa 7.4.

2.3 Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot

Johdon on arvioitava, milloin rahoitusinstrumenttien markkinat eivät ole toimivat. Johdon on lisäksi arvioitava, onko yksittäinen rahoitusinstrumentti aktiivisen kaupankäynnin kohteena ja onko markkinoilta saatava hintatieto luotettava indikaatio instrumentin käyvästä arvosta. Kun rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritellään arvostusmenetelmän avulla, johdon harkintaa tarvitaan tällöin sovellettavan arvostusmenetelmän valintaan. Siltä osin, kun mallien tuottamiin tuloksiin ei ole käytettävissä markkinoilta saatavia syöttötietoja, johdon on arvioitava, kuinka paljon käytetään muita tietoja (Liite 41. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti). Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen laatimisperiaatteet kuvataan kappaleessa 7.

2.4 Vakuutus sopimukset

Vakuutus sopimuksista aiheutuvan velan määrään sisältyy useita harkinnanvaraisia tekijöitä ja epävarmuustekijöitä. Vahinkovakuutuksen osalta ulkoista toimintaympäristöä koskevien oletusten lisäksi arviointi pohjautuu pääosin omien vahinkotilastojen vakuutusmatemaattiseen analysointiin. Johdon harkintaa edellytetään erityisesti velan diskonttauskoron määrittämisessä sekä arvioitaessa jo sattuneiden vahinkojen korvausmenoa (Liite 53. Vahinkovakuutustoiminnan riskiherkkyys).

Henkivakuutus sopimuksista aiheutuvan velan määrään sisältyy useita harkinnanvaraisia tekijöitä ja epävarmuustekijöitä. Henkivakuutuksen velkaa laskettaessa käytetään pääasiassa sopimuksen myöntöhetken oletuksia vakuutusriskien toteutumisesta, liikekuluista ja sijoitustoiminnan tuotoista. Tehtyjä oletuksia seurataan jatkuvasti, ja jos ilmenee, että näillä oletuksilla laskettava velka on liian pieni, velkaa täydennetään vastamaan uusia havaintoja. Johdon harkintaa edellytetään erityisesti velan diskonttauskoron, ihmisten kuolevuusoletuksen sekä vakuutusten hoidosta tulevaisuudessa aiheutuvien liikekulujen määrittämiseen (Liite 64. Henkivakuutustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyysanalyysi). Vakuutus sopimusten laatimisperiaatteet kuvataan kappaleessa 13.

2.5 Strukturoituihin yhteisöihin tehdyt sijoitukset

Strukturoituihin yhteisöihin tehtyjen sijoitusten tuottaman määräysvallan tarkastelussa arvioidaan sijoittajan valtaa ohjata sijoituskohteen merkityksellisiä toimintoja sekä sijoittajan altistumista muuttuville tuotoille. Merkityksellisiä toimintoja koskevan vallan ja muuttuville tuotoille altistumisen tarkastelu sisältää harkintaa. Määräysvallan syntymistä arvioidaan tarkemmin, kun sijoituksen tuottama osuus sijoituskohteen nettovarallisuudesta ja tuotosta ylittää 10–20 prosenttia. Sijoituskohte konsolidoidaan tytäryrityksenä viimeistään silloin, kun OP Ryhmän osuus yhtiön muuttuvasta tuotosta ylittää 37 prosenttia ja muuttuvan tuoton ja määräysvallan välillä todetaan yhteys (Liite 84. Omistukset tytäryrityksissä, strukturoiduissa yhteisöissä sekä yhteisissä toiminnoissa). Strukturoitujen yhteisöjen laatimisperiaatteet kuvataan kappaleessa 3.

2.6 Liikearvon ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestaus

Liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Arvonalentumistestauksessa määriteltävä kerrytettävissä oleva rahamäärä pohjautuu usein käyttöarvoon, jonka laskemisessa on tehtävä arvioita tulevista rahavirroista ja käytettävän diskonttauskoron suhteen (Liite 24. Aineettomat hyödykkeet). Arvonalentumistestauksen laatimisperiaatteet kuvataan kappaleessa 10.1.

2.7 Kiinteistöt

Sijoituskiinteistöjen arvostaminen käypään arvoon pohjautuu tietyiltä osin johdon tekemiin arvioihin kohteiden markkina-arvoista (Liite 21. Sijoitusomaisuus). Omassa käytössä olevien kiinteistöjen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo perustuu johdon tekemään arvioon kiinteistön käyttöarvosta (Liite 25. Aineelliset hyödykkeet). Kiinteistöjen laatimisperiaatteet kuvataan kappaleissa 8 Sijoituskiinteistöt ja 10.1 Oman käytön kiinteistöt.

2.8 Varallisuuden hoidon OP-bonukset

Varallisuuden hoidon OP-bonukset kertyvät pääosin asiakkaiden maksamista rahastojen hallinnointipalkkioista ja sijoitussidonnaisten vakuutusten palkkioista. Näiden erien OP-bonukset ovat lähellä IFRS 15 -standardin mukaisia asiakkaalle maksettavia vastikkeita, jotka käsitellään kirjanpidossa transaktiohinnan ja täten myyntituottojen vähennyksenä. Varallisuuden hoidon OP-bonusten nettottaminen omaisuuden hoitopalkkiotuotoista johtaisi johdon harkinnan perusteella siihen, että OP Ryhmän tuloslaskelman kertyneet OP-bonukset eivät antaisi oikeata kuvaa niiden kokonaismäärästä. Tästä johtuen pankkitoiminnan ja vahinkovakuutuksen kertyneiden OP-bonusten lisäksi myös varallisuuden hoidon OP-bonukset esitetään tuloslaskelman rivillä OP-bonukset omistaja-asiakkaille (Liite 14. OP-bonukset omistaja-asiakkaille). OP-bonusten laatimisperiaatteet kuvataan kappaleessa 18.

2.9 Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan

Johto on arvioinut, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa voi vaikuttaa OP Ryhmän tuottoihin ja riskeihin välillisesti asiakkaiden muuttuneiden toimintaedellytysten myötä sekä suoraan yleisen finanssimarkkinatilanteen ja tekniseen infrastruktuuriin kohdistuvan haitanteon vuoksi. Vaikutukset voivat realisoitua muun muassa seuraavan kaltaisilla tavoilla:

- saamisten arvonalentumisten kasvuna
- sijoitusvarallisuuden arvojen laskuna
- kattavien pakotteiden ja vastapakotteiden vaikutuksina OP Ryhmään tai sen asiakkaiden toimintaan
- tukkuvarainhankinnan saatavuus ongelmina ja hinnan nousuna
- toiminnan jatkuvuusongelmina OP Ryhmään tai sen asiakkaisiin kohdistuvien kyberhyökkäysten seurauksena.

Liitteessä 37. Saamisten ja saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä kerrotaan tehdyistä Ukrainaan sotaan liittyvistä valinnoista odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa.

3. Yhdistelyperiaatteet

3.1 Laskentatekninen emoyhtiö

Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP Ryhmän yhdistelty tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö OP Osuuskunnan ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. OP Ryhmän osuuspääoma muodostuu osuuspankkien jäsenten sellaisista osuusmaksuista, joita pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä lunastamasta. Edellä mainittujen periaatteiden mukaan OP Ryhmälle on muodostettu ns. laskentatekninen emoyhtiö (Liite 84. Omistukset tytäryrityksissä, strukturoiduissa yhteisöissä sekä yhteisissä toiminnoissa).

Laskentateknisen emoyhtiön keskinäinen omistus, sisäiset liiketapahtumat, keskinäiset saamiset ja velat, sisäinen voitonjako ja sisäiset katteet eliminoidaan.

3.2 Tytäryhtiöt, osakkuus- ja yhteisjärjestelyt

OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään laskentateknisen emoyhtiön sekä sen määräysvallassa olevien yhtiöiden tilinpäätökset. OP Ryhmällä on määräysvalta yrityksessä, jos OP Ryhmä olemalla osallisena yrityksessä altistuu sen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja OP Ryhmä pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yritystä koskevaa valtaansa (strukturoidut yhteisöt mukaan luettuina). Suurin osa tytäryrityksistä on täysin OP Ryhmän omistuksessa, jolloin ryhmän määräysvalta perustuu äänivaltaan.

OP Ryhmä toimii sijoittajana ja sijoitusrahastojen hallinnoijana erilaisissa sijoitusrahastoissa saadakseen sijoitustuottoja sekä erilaisia palkkiotuottoja. Rahastot, jotka on luokiteltu strukturoiduiksi yhteisöiksi, on konsolidoitu ryhmän tilinpäätökseen silloin, kun OP Ryhmän määräysvalta ei perustu äänioikeuksiin vaan merkityksellisten toimintojen ohjaamiseen, altistumiseen rahaston muuttuviin tuottoihin sekä rahaston hallinnon järjestämiseen. Määräysvallan muutoksia OP Ryhmään yhdistellyissä erilaisissa rahastosijoituksissa seurataan neljännesvuosittain. Määräysvallan tarkastelussa otetaan huomioon sijoittajan valta ohjata sijoituskohteen merkityksellisiä toimintoja sekä sijoittajan altistuminen muuttuville tuotoille. Kun OP Ryhmän määräysvalta lakkaa, jäljelle jäävä omistusosuus arvostetaan määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja kirjanpitoarvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti. Tämä käypä arvo toimii alkuperäisenä kirjanpitoarvona, kun jäljelle jäävää osuutta myöhemmin käsitellään osakkuusyrityksenä, yhteisyhtiönä tai rahoitusvaroina. Lisäksi asianomaisesta rahastosta aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattuja määriä käsitellään ikään kuin OP Ryhmä olisi suoraan luovuttanut niihin liittyvät varat ja velat. Tämä voi tarkoittaa, että aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjatut määrät siirretään tulosvaikutteisiksi.

OP Ryhmän keskinäinen omistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yhtiön yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä. Nettovarat ylittävä osuus hankintamenosta esitetään liikearvona. Mikäli hankintameno on pienempi kuin nettovarojen käypä arvo, erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Hankintaan liittyvät menot kirjataan toteutuessaan kuluksi. Mahdollinen lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon ja luokitellaan joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti raportointikauden päättymispäivänä.

Osakkuusyhtiöt, joissa OP Ryhmään kuuluvilla yhtiöillä on huomattava vaikutusvalta, yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Huomattava vaikutusvalta syntyy pääsääntöisesti silloin, kun ryhmä omistaa 20–50 prosenttia toisen yhtiön äänivallasta tai kun ryhmällä muutoin on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Pääomaosuusmenetelmää sovellettaessa sijoitus kirjataan alun perin hankintamenon määräisenä ja sitä lisätään tai vähennetään kirjaamalla sijoittajan osuus sijoituskohteen hankinta-ajankohdan jälkeisistä

voitoista tai tappioista. OP Ryhmän osuudet osakkuusyhtiöissä sisältävät myös hankinta-ajankohtana määritetyn liikearvon. Jos konsernin osuus osakkuusyhtiön tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei OP Ryhmä ole sitoutunut osakkuusyhtiön velvoitteiden täyttämiseen. Osakkuusyhtiöinä käsitellyt pääomasijoitusrahastot on arvostettu käypään arvoon tulosvaikutteisesti IFRS 9 -standardin mukaisesti IAS 28 -standardin sallimalla tavalla (Liite 21. Sijoitusomaisuus).

Yhteisjärjestely on järjestely, jossa kahdella tai useammalla osapuolella on yhteinen määräysvalta. Yhteinen määräysvalta on järjestelyä koskevan määräysvallan pitämistä yhteisenä sopimukseen perustuen, ja se vallitsee vain silloin, kun merkityksellisiä toimintoja koskevat päätökset edellyttävät määräysvallan jakavien osapuolten yksimielistä hyväksymistä. Yhteisjärjestely on joko yhteinen toiminto tai yhteisyritys. Yhteisyritys on järjestely, jossa OP Ryhmällä on oikeuksia järjestelyn nettovarallisuuteen, kun taas yhteisessä toiminnossa OP Ryhmällä on järjestelyyn liittyviä varoja koskevia oikeuksia ja velkoja koskevia velvoitteita. Kiinteistöyhtiöt yhdistellään OP Ryhmän tilinpäätökseen yhteisinä toimintoina yhdistelemällä OP Ryhmän omistusosuutta vastaava osuus kiinteistöyhtiön omaisuuseristä ja veloista.

Tilikauden aikana hankitut tytär-, osakkuus- tai yhteisjärjestelyt yhdistellään siitä hetkestä lähtien, kun OP Ryhmä on saanut määräysvallan, yhteisen määräysvallan tai huomattavan vaikutusvallan. Vastaavasti tilikauden aikana myydyt tytär-, osakkuus- tai yhteisjärjestelyt yhdistellään siihen saakka, kunnes määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa.

Sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja voitonjako eliminoidaan tilinpäätöstä laadittaessa.

3.3 Määräysvallattomien omistajien osuudet

Tilikauden tuloksen jakautuminen laskentateknisen emoyhtiön omistajien osuuteen ja määräysvallattomien omistajien osuuteen esitetään tuloslaskelmassa, ja laajan tuloksen jakautuminen esitetään erillisessä laajassa tuloslaskelmassa. Tilikauden tulos sekä laaja tulos kohdistetaan määräysvallattomille siinäkin tapauksessa, että se johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen. Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta esitetään taseessa osana omaa pääomaa. Mikäli sijoituskohteen pääoma ei täytä IAS 32:n mukaisia oman pääoman kriteereitä, esitetään määräysvallattomien osuus nettovarallisuudesta velkana.

Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai suhteellisenä osuutena hankinnan kohteen nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin hankinnalle.

4. Ulkomaan rahan määräiset erät

OP Ryhmän tilinpäätös laaditaan euroina, joka on emoyhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta. Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet kirjataan euromääräisiksi tapahtumapäivän kurssiin tai kirjauskuukauden keskikurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset monetaariset tase-erät muutetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Ei-monetaariset tase-erät, jotka arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuun, esitetään tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten liiketapahtumien ja monetaaristen tase-erien muuttamisesta euroiksi syntyvät kurssierot kirjataan valuuttakurssivoittona tai -tappiina tuloslaskelman erään Sijoitustoiminnan nettotuotot (Liite 8. Sijoitustoiminnan nettotuotot).

5. Yhteenveto tuloslaskelmaerien esittämisestä tilinpäätöksessä

Korkokate	<p>Korkoinstrumenttien saadut ja maksetut korot, saadut ja maksetut negatiiviset korot, jaksotettu nimellisarvon ja hankinta-arvon välinen erotus, korkojohdannaisten korot sekä arvonmuutos käyvän arvon suojauksessa.</p> <p>Palkkiot, joiden katsotaan olevan korvausta pankin ottamasta rahoitusinstrumenttiin liittyvästä riskistä ja joiden katsotaan kuuluvan kiinteäksi osaksi rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa.</p>
Vakuutuskate	Vahinkovakuutusmaksutuotot ja vahinkovakuutuskorvaukset sekä henkivakuutuksen riskiliike.
Nettopalkkio- tuotot	<p>Palkkiotuotot luotonannosta, talletuksista, maksuliikkeestä, arvopapereiden välityksestä, arvopapereiden liikkeeseenlaskusta, sijoitusrahastoista, omaisuudenhoidosta, lainopillista tehtävistä, takauksista, asunnonvälityksestä, vakuutusten välityksestä, henkivakuutuksen kuorimitustulosta sekä terveys- ja hyvinvointipalveluista.</p> <p>Palkkiokulut maksuliikkeestä, arvopapereiden välityksestä, arvopapereiden liikkeeseen laskusta, rahastoista, omaisuudenhoidosta, vakuutusten välityksestä sekä terveys- ja hyvinvointipalveluista.</p>
Sijoitustoiminnan nettotuotot	<p>Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien rahoitusvarojen realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot, korkotuotot, valuutta-arvostukset sekä arvonalentumiset ja niiden peruutukset.</p> <p>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutokset sekä osingot ja osuudet. Lisäksi kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen korkotuotot ja -kulut.</p> <p>Jaksotettuun hankintamenoön kirjattujen lainojen ja muiden saamisten tuotot sekä arvonalentumiset.</p> <p>Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutokset, vuokrat ja muut kiinteistöihin liittyvät kulut.</p> <p>Henkivakuutuksen korkohyvitykset asiakkaiden vakuutussäästöille ja vakuutusteknisten varausten muutos sekä vahinkovakuutuksen diskonttauksen purkautuminen.</p> <p>Käyvän arvon - ja pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävien osakkuusyhtiöiden tuotot.</p>
Liiketoiminnan muut tuotot	Omassa käytössä olevien kiinteistöjen vuokra- ja myyntituotot sekä muut tuotot.
Henkilöstökulut	Palkat, palkkiot, eläkekulut ja henkilösivukulut.
Liiketoiminnan muut kulut	ICT-tuotanto- ja kehittämiskulut, toimitilakulut, ostetut palvelut, viranomaismaksut, tilintarkastuskulut, tietoliikennekulut, markkinointikulut, yhteiskuntavastuukulut, vakuutus- ja varmuuskulut sekä muut kulut.
Saamisten arvonalentumiset	Odotettavissa olevat luottotappiot asiakkailta, taseen ulkopuolisista eristä ja saamistodistuksista sekä lopulliset arvonalentumiset luottotappiot ja niiden palautukset.

6. Tuloutuseriaatteet

6.1 Korkotuotot

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan efektiivisen koron menetelmällä. Efektiivisen koron menetelmästä kerrotaan tarkemmin laatisperiaatteiden kappaleessa 7.2.1 Jaksotettu hankintameno. Myös sellaisten saamisten korot tuloutetaan, joiden erääntyneitä maksuja on hoitamatta. Saamisen hankintameno ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin. Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan lainan juoksuajalle korkotuottoihin ja -kuluihin.

Korkokatto- ja korkoputkiluottojen johdannaisehtojen asiakasmarginaali kertyy korkokatteeseen sitä mukaan, kun asiakas maksaa johdannaisehdon mukaista lisämarginaalia (Liite 5. Korkokate).

6.2 Nettopalkkiotuotot

Palkkioita, jotka eivät ole kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, käsitellään IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista - standardin mukaisesti. IFRS 15 -standardin mukaiset palkkiotuotot tuloutetaan, kun palvelun sovitut suoritevelvoitteet luovutetaan asiakkaalle ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Palkkiotuotot kirjataan siihen määrään, johon odotetaan olevan oikeutettu asiakkaalle luovutettavia luvattuja palveluja vastaan. Palkkiokulut kirjataan suoriteperusteella nettopalkkiotuottoihin.

Vähittäispankki-segmentissä palkkioita peritään henkilöasiakkailta ja yritysasiakkailta. Palkkiotuotot koostuvat luotonannon ja maksuliikkeen palkkiotuotoista. Lisäksi vähittäispankkitoiminnassa peritään palkkioita muun muassa lainopillisista tehtävistä, takauksista, talletuksista, sijoitusrahastoista ja asunnonvälityksestä. Edellä mainitut erät koostuvat useasta sadasta erilaisesta palkkiotyypistä, joiden suoritevelvoitteet täyttyvät palkkion luonteen mukaisesti joko ajan kuluessa tai yhtenä ajankohtana. Luotonannon, takausten ja rahastojen palkkioiden suoritevelvoitteet täyttyvät pääosin ajan kuluessa, muiden vähittäispankkitoiminnan palkkioiden yhtenä ajankohtana. Vastikemäärä on palveluissa pääosin listahinta tai sopimuksessa sovittu. Omistaja-asiakkaat saavat päivittäisistä pankkipalveluista alennusta. Palkkiot peritään asiakkaalta kuukausittain tai palvelun suorittamisen jälkeen sopimusehtojen mukaisesti.

Yrityspankki-segmentissä palkkioita peritään henkilöasiakkailta ja yritysasiakkailta. Pankkitoimintaan liittyvät palkkiotuotot koostuvat luotonannon ja maksuliikkeen palkkiotuotoista. Lisäksi yrityspankkipankkitoiminnassa peritään OP Ryhmän ulkopuolisia palkkioita muun muassa takauksista ja arvopapereiden liikkeeseenlaskusta. Edellä mainitut erät koostuvat useasta sadasta erilaisesta palkkiotyypistä, joiden suoritevelvoitteet täyttyvät palkkion luonteen mukaisesti joko ajan kuluessa tai yhtenä ajankohtana. Luotonannon ja takausten palkkioiden suoritevelvoitteet täyttyvät pääosin ajan kuluessa, muiden pankkitoimintaan liittyvien palkkioiden yhtenä ajankohtana. Yrityspankki-segmentin varallisuudenhoitoon liittyvät palkkiotuotot koostuvat sijoitusrahastojen ja omaisuudenhoidon palkkiosta. Varallisuudenhoitoon liittyvät palkkiot tuloutetaan pääosin ajan kuluessa sopimuskauden aikana, ja kuukausittain perittävä vastikemäärä on sopimuksen mukainen prosenttiosuus asiakkaan hallinnoitavista sijoituksista tai vakuutusäästöistä. Sijoitusrahastojen ja omaisuudenhoidon palkkiot sisältävät tuottoerusteisia palkkioita, jotka on sidottu sijoitustoiminnan menestykseen. Tuottoerusteiset palkkiot tuloutetaan vasta, kun sijoitustoiminnan menestystä mittaavat kriteerit on täytetty erittäin todennäköisesti.

Vakuutus-segmentin sopimukset, jotka eivät sisällä vakuutusriskiä, tuloutetaan IFRS 15 -standardin mukaisesti ja esitetään nettopalkkiotuotoissa. Palkkiotuotot koostuvat pääosin henkivakuutuksen kuormitustulosta, sijoitussidonnaisten hallinnointipalkkioiden palautuksista (sijoitusrahastot), terveys- ja hyvinvointipalveluiden tuotoista sekä vakuutusten välityksen palkkiosta. Henkivakuutuksen kuormitustulo sisältää vakuutusmaksusta perittävän merkintäpalkkion (ns. kappa-kuormitus) ja vakuutusäästöistä perittävän hoitopalkkion (ns. gamma-kuormitus). Muut henkivakuutuksen palkkiot tuloutetaan IFRS 4 -vakuutusstandardin mukaisesti. Tuotot terveys- ja hyvinvointipalveluista kirjataan hoitokäyntikohtaisesti, kun palvelu on suoritettu. Palkkio veloitetaan asiakkaalta palvelun jälkeen hinnaston mukaan. Työterveyssovimuksissa tuotot tuloutetaan ajan kuluessa sopimuskauden aikana ja palkkio veloitetaan asiakkaalta kuukausittain sopimuksen mukaan. OP Ryhmä toimii terveys- ja hyvinvointipalveluissa IFRS 15 -standardin mukaisena päämiehenä, jolloin ammatinharjoittajille maksettava palkkio esitetään palkkiokuluissa. OP Ryhmän kumppanit maksavat vakuutusten välityksestä palkkiotuottoja sopimuksessa sovittu vastikkeen mukaisesti. Suoritevelvoitteet täyttyvät ajan kuluessa, ja palkkiot peritään asiakkailta kuukausittain.

Ryhmätoiminnot-segmentin palkkiot koostuvat pääosin maksuliikkeen palkkiosta. Suoritevelvoitteet täyttyvät ajan kuluessa, ja vastikemäärä on sopimuksessa sovittu. Palkkiot peritään toteutuneiden maksutapahtumien mukaisesti.

Myyntituotot asiakassopimuksista esitetään liitetiedossa 7. Nettopalkkiotuotot segmentteittäin.

Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin, kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt osingonjakopäätöksen. Osinkotuotot esitetään sijoitustoiminnan nettotuotoissa.

7. Rahoitusinstrumentit

7.1 Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa (Liite 41. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti).

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai, jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa (esim. OTC-johdannaiset), niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan, sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

Epälikvideille tuotteille on tyypillistä, että hinnoittelumallilla laskettu hinta poikkeaa toteutuneesta kauppahinnasta. Toteutunut kauppahinta on kuitenkin paras osoitus tuotteen käyvästä arvosta. Toteutuneen kauppahinnan ja markkinahintoja käyttävän hinnoittelumallin avulla lasketun hinnan erotuksena saatu tulos (Day 1 profit/loss) jaksotetaan tuloslaskelmaan sopimuksen voimassaoloajalle. Jaksottamatta oleva osuus tuloutetaan kuitenkin heti, mikäli tuotteelle on saatavilla aito markkinahinta tai markkinoille muodostuu vakiintunut hinnoittelukäytäntö.

OP Ryhmän taseessa ei ole merkittävää määrää epälikvidejä rahoitusvaroja.

Ryhmän henkivakuutustoimintaan liittyvät epälikvidit rahoitusvelat (sijoitussopimukset) arvostetaan IFRS 9:n perusteella käypään arvoon. Sijoitussopimusten käyvän arvon laskennassa käytetään arvostusmenetelmää, joka ottaa huomioon mm. rahan aika-arvon ja katteena olevien rahoitusvarojen käyvän arvon. Velan arvo ei voi kuitenkaan alittaa sopimuksen takaisinostoarvoa. Nämä sopimukset on luokiteltu tasolle 3 käyvän arvon hierarkiassa.

7.2 Rahoitusvarat- ja velat

OP Ryhmän rahoitusvarat esitetään liitetiedoissa 17. Käteiset varat, 18. Saamiset luottolaitoksilta, 19. Johdannaisopimukset, 20. Saamiset asiakkailta, 21. Sijoitusomaisuus, 22. Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat ja 27. Muut varat. Rahoitusvelat esitetään liitetiedoissa 29. Velat luottolaitoksille 19. Johdannaisopimukset, 30. Velat asiakkaille, 32. Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista, 33. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, 34. Varaukset ja muut velat ja 35. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla.

7.2.1 Jaksotettu hankintameno

Jaksotettu hankintameno on se määrä, johon rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka on arvostettu alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä, vähennettynä lyhennyksillä, lisätyn tai vähennettynä alkuperäisen määrän ja erääntyvän määrän välisen erotuksen kertyneillä, efektiivisen koron menetelmää käyttäen lasketuilla jaksotuksilla ja, kun on kyse rahoitusvaroista, oikaistuna tappiota koskevalla vähennyserällä.

Efektiivisen koron menetelmää käyttäen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvelan odotettavissa olevana voimassaoloaikana saatavaksi tai suoritettavaksi arvioidut maksut tulevat diskontatuiksi täsmälleen rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräisen kirjanpitoarvon tai rahoitusvelan jaksotetun hankintameno suuruiseksi. Efektiivistä korkoa laskettaessa rahavirrat arvioidaan ottamalla huomioon rahoitusinstrumentin kaikki sopimusehdot ilman odotettavissa olevia luottotappioita ("ECL"). Laskelma sisältää kaikki sellaiset sopimusosapuolten välillä suoritettavat tai saatavat palkkiot ja korkopisteet, jotka ovat kiinteä osa efektiivistä korkoa, transaktiomenot sekä kaikki muut yli- tai alikurssit. Palkkioita, jotka ovat kiinteä osa rahoitusinstrumentin korkoa, ovat esim. lainan nostoon liittyvät toimitus- ja järjestelypalkkiot, ja ne jaksotetaan rahoitusinstrumentin odotettavissa olevalle juoksuajalle tai lyhyemmälle ajanjaksolle, jos se on asianmukaista. Palkkioita, jotka eivät ole kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, käsitellään IFRS 15 -standardin mukaisesti, ja näitä ovat esim. lainan hoitoon liittyvät palkkiot.

Arvioituihin rahavirtoihin sisällytetään odotettavissa olevat luottotappiot, kun lasketaan luottoriskillä oikaistua efektiivistä korkoa rahoitusvaroilta, joiden katsotaan alkuperäisenä kirjaamisajankohtana olevan luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja (ns. "POCI").

Korkotuotot

Korkotuotot on laskettu soveltamalla efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräiseen kirjanpitoarvoon, paitsi silloin, kun kyseessä ovat:

- Ostetut tai alun perin myönnetty luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneet rahoitusvarat, joiden osalta sovelletaan luottoriskillä oikaistua efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän jaksotettuun hankintameno.
- Rahoitusvarat, jotka eivät ole ostettuja tai alun perin myönnettyjä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja, mutta joista on myöhemmin tullut luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja (tai jotka ovat vaiheessa 3). Näiden rahoitusvarojen osalta sovelletaan efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän jaksotettuun hankintameno (eli nettomääräiseen kirjanpitoarvoon odotettavissa olevan luottotappion vähentämisen jälkeen).

7.2.2. Alkuperäinen kirjaaminen ja arvostaminen

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä arvostetaan rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka käypään arvoon, ja jos kyseessä on muu kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattava rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka, siihen lisätään tai siitä vähennetään rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvelan hankkimisesta tai liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvat transaktiomenot. Välittömästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen rahoitusvarasta kirjataan odotettavissa olevia luottotappioita koskeva vähennyserä, jos rahoitusvara arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon muun laajan tuloksen kautta. Tämä aiheuttaa tuloslaskelmaan kirjanpidollisen tappion äskettäin myönnettyistä tai äskettäin ostetuista rahoitusvaroista.

7.3 Rahoitusvarojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen

OP Ryhmä luokittelee rahoitusvarat seuraaviin ryhmiin:

- käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat (FVTPL - Fair Value Through Profit or Loss)
- käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat (FVOCI - Fair Value Through Other Comprehensive Income)
- jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat.

7.3.1 Luotot ja saamistodistukset

Luottojen ja saamistodistusten luokittelu ja myöhempi arvostaminen riippuvat seuraavista tekijöistä:

- OP Ryhmän liiketoimintamallista rahoitusvarojen hallinnoinnissa
- rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvista rahavirtaominaisuuksista.

Näiden tekijöiden perusteella OP Ryhmä luokittelee luotot ja saamistodistukset kolmeen seuraavaan arvostusryhmään:

- 1) Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavia rahoitusvaroja pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Erän kirjanpitoarvo sisältää odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserän, ja korkotuotot kirjataan efektiivisen koron menetelmällä korkotuottoihin.
- 2) Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavia rahoitusvaroja pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoite saavutetaan keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja ja myymällä rahoitusvaroja. Lisäksi sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Muutokset käyvässä arvossa kirjataan käyvän arvon rahastoon. Arvon alentumisvoitot tai -tappiot sekä valuuttakurssivoitot tai -tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti. Kun rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta, siirretään käyvän arvon rahastoon kertynyt voitto tai tappio luokittelun muutoksesta johtuvana oikaisuna omasta pääomasta tulosvaikutteiseksi eräksi sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Efektiivisen koron menetelmää käyttäen laskettu korko kirjataan korkotuottoihin tai sijoitustoiminnan nettotuottoihin (vakuutusyhtiöiden sijoitukset).
- 3) Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavia rahoitusvaroja pidetään kaupankäyntitarkoituksessa tai kun rahoitusvara ei täytä jaksotettuun hankintamenoan tai käypään arvoon muun laajan tuloksen kautta kirjattavien kriteereitä. Voitot ja tappiot kirjataan sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien saamistodistusten ja johdannaisten korkotuotot ja -kulut esitetään sijoitustoiminnan nettotuotoissa.

Liiketoimintamalli

Liiketoimintamallilla tarkoitetaan sitä, miten OP Ryhmä hallinnoi rahoitusvarojaan rahavirtojen kerryttämiseksi. OP Ryhmässä liiketoimintamallin ratkaisee, syntyvätkö rahavirrat pelkästään sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä vai sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä sekä rahavirroista, jotka saadaan myymällä rahoitusvara, vai onko kyseessä kaupankäynti. Kaupankäyntiliiketoimintamalliin kuuluvat rahoitusvarat arvostetaan tulosvaikutteisesti. Liiketoimintamallia arvioidessaan OP Ryhmä ottaa huomioon tulevat toimenpiteet liiketoimintamallin tavoitteen saavuttamiseksi. Arviointiin kuuluu aikaisempi kokemus rahavirtojen keräämisestä, kuinka liiketoimintamallin ja sen mukaisesti hallussa pidettävien rahoitusvarojen tuloksellisuutta arvioidaan ja kuinka siitä raportoidaan yhteisön johtoon kuuluville avainhenkilöille, kuinka riskejä hallitaan ja kuinka liiketoiminnan johtajia palkitaan. Esimerkiksi OP Ryhmän myöntämiä asuntoluottoja pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi. Niitä voidaan myydä vain harvoissa tapauksissa OP Ryhmään kuuluvien yritysten kesken esim. takaamaan OP-Asuntoluottopankin liikkeelle laskemia asuntovakuudellisia joukkovelkakirjalainoja tai epänormaalissa maksuvalmiuskriisitilanteessa. Lisäksi OP Ryhmän likviditeettireservialkun liiketoimintamallin tavoitteena on kerätä sopimukseen perustuvia rahavirtoja sekä rahoitusvarojen myynti.

Liiketoimintamallin muutos

Liiketoimintamallin muutoksia odotetaan tapahtuvan harvoin sisäisten tai ulkoisten muutosten seurauksena, ja niiden täytyy olla OP Ryhmän toiminnan kannalta merkittäviä. Liiketoimintamallin muutoksista päättää OP Osuuskunnan hallitus. Liiketoimintamalli muuttuu silloin, kun OP Ryhmä hankkii tai luovuttaa jonkin liiketoiminta-alueen tai lopettaa sen toiminnan. Liiketoimintamallin muutos dokumentoidaan asianmukaisesti ko. liiketoimintayksikön toimesta, ja se käsitellään Taloudessa ja Riskienhallinnassa sen kirjanpito vaikutusten selvittämiseksi (ml. vaikutukset ECL:ään). Yhteisön liiketoimintamallin tavoitteen muutos täytyy toteuttaa ennen luokittelun muutospäivää.

Luokittelun muutosta sovelletaan prospektiivisesti luokittelun muutospäivästä eteenpäin. Luokittelun muutospäivä on seuraavan raportointikauden ensimmäinen päivä, jota ennen päätös luokittelun muutoksesta on tehty. Aikaisempia raportointikausia ei oikaista takautuvasti.

OP Ryhmässä ei ole ollut liiketoimintamallin muutoksia vuosina 2021–2022.

Seuraavassa taulukossa esitetään erilaisten luokittelujen muutosten kirjanpitovaikutukset:

Alkuperäinen arvostusluokka	Uusi arvostusluokka	Kirjanpitovaikutus
Jaksotettu hankintameno	FVTPL	Käypä arvo määritellään luokittelun muutospäivänä. Rahoitusvaroihin kuuluvan erän aikaisemman jaksotetun hankintamenon ja käyvän arvon välisestä erosta mahdollisesti aiheutuva voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti.
FVTPL	Jaksotettu hankintameno	Luokittelun muutospäivän käyvästä arvosta tulee uusi bruttomääräinen kirjanpitoarvo. Efekttiivinen korko määritellään luokittelun muutospäivän käyvän arvon perusteella.
Jaksotettu hankintameno	FVOCI	Rahoitusvaroihin kuuluvan erän aikaisemman jaksotetun hankintamenon ja käyvän arvon välisestä erosta mahdollisesti aiheutuva voitto tai tappio kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Efekttiivistä korkoa ja odotettavissa olevien luottotappioiden määrää ei oikaista luokittelun muutoksen seurauksena.
FVOCI	Jaksotettu hankintameno	Luokittelun muutospäivän käyvästä arvosta tulee uusi jaksotettu hankintameno. Aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattu kertynyt voitto tai tappio kuitenkin poistetaan omasta pääomasta ja kirjataan oikaisemaan rahoitusvaroihin kuuluvan erän käypää arvoa luokittelun muutospäivänä. Efekttiivistä korkoa ja odotettavissa olevien luottotappioiden määrää ei oikaista luokittelun muutoksen seurauksena.
FVTPL	FVOCI	Luokittelun muutospäivän käyvästä arvosta tulee uusi kirjanpitoarvo. Efekttiivinen korko määritellään luokittelun muutospäivän käyvän arvon perusteella.
FVOCI	FVTPL	Luokittelun muutospäivän käyvästä arvosta tulee uusi kirjanpitoarvo. Aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattu kertynyt voitto tai tappio siirretään luokittelun muutoksesta johtuvana oikaisuna omasta pääomasta tulosvaikutteiseksi luokittelun muutospäivänä.

Rahavirtaominaisuudet

Silloin kun OP Ryhmän liiketoimintamalli on muu kuin kaupankäynti, OP Ryhmä arvioi, ovatko sopimukseen perustuvat rahavirrat yhdenmukaisia perustyyppisen lainanantojärjestelyn kanssa. Perustyyppisessä lainanhoitojärjestelyssä sopimukseen perustuvat rahavirrat ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua ("SPPI"), jossa koron merkittävimmät osatekijät ovat korvaus rahan aika-arvosta, luottoriskistä, lainanantoon liittyvistä riskeistä ja voittomarginaalista. Valtaosa OP Ryhmän rahoitusvaroista on perustyyppisiä lainanantojärjestelyjä.

OP Ryhmän kaikki henkilöasiakkaille myönnetty luotot ja osa yritysasiakkaiden luotoista sisältävät mahdollisuuden ennaikaiseen takaisinmaksuun. Ehdot ovat kuitenkin yhdenmukaisia perustyyppisen lainanantojärjestelyn kanssa, koska ennen eräpäivää maksettava määrä vastaa sopimuksen mukaista nimellismäärää ja kertynyttä (mutta maksamatonta) sopimuksen mukaista korkoa, joka voi sisältää lisäkorvauksen sopimuksen ennaikaisesta päättämisestä.

Saamistodistusten rahavirtaominaisuudet testataan SPPI-työkalulla, jonka antaman palautteen pohjalta joko hyväksytään tai hylätään SPPI-testi ilman lisätutkimuksia (palautteena pass/fail) tai tutkitaan rahavirtaominaisuudet OP Ryhmän sisäisen ohjeistuksen mukaisella tavalla ennen luokittelupäätöstä (palautteena "further review required"). Menetelmä tunnistaa sopimusehdoista useita eri elementtejä, jotka vaikuttavat siihen, täytyykö SPPI-määrittely.

Silloin kun sopimukseen perustuvat rahavirrat ovat alttiina esim. osakkeiden hintojen tai lainanottajan taloudellisen tuloksen muutoksille, ei kyseessä ole perustyyppinen lainanantojärjestely, ja tällaiset rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Tyypillisesti tällaisia ovat erilaiset rahastosijoitukset, jotka eivät täytä oman pääoman määritelmää IAS 32:n mukaisesti liikkeeseenlaskijan tilinpäätöksessä.

Rahoitusvaroihin sisältyviä kytkettyjä johdannaisia ei eroteta pääsopimuksesta, vaan ne huomioidaan sopimukseen perustuvien rahavirtojen kokonaisarvioinnissa.

Jos rahoitusvarojen hallinnoinnissa noudatettua liiketoimintamallia muutetaan, voidaan rahoitusvaroja joutua uudelleenluokittelemaan. Uudelleenluokittelua sovelletaan ei-takautuvasti luokittelun muutospäivästä lähtien. Tällaisia muutoksia odotetaan tapahtuvan hyvin harvoin.

7.3.2 Oman pääoman ehtoiset instrumentit

Oman pääoman ehtoiset instrumentit ovat instrumentteja, jotka osoittavat oikeutta osuuteen yhtiön varoista sen kaikkien velkojen vähentämisen jälkeen. Tyypillisesti tällaisia ovat osakesijoitukset.

Oman pääoman ehtoiset instrumentit arvostetaan myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti, paitsi silloin kun OP Ryhmä on tehnyt alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattoman valinnan, jonka mukaan tietyt kaupankäyntiliiketoimintaan kuulumattomat sijoitukset oman pääoman ehtoisiin instrumentteihin, jotka muutoin arvostettaisiin käypään arvoon tulosvaikutteisesti, käsitellään siten, että käyvän arvon myöhemmät muutokset esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Tällaisia sijoituksia ei tällä hetkellä ole. Näiden sijoitusten myyntivoittoa tai -tappioita ei kirjata tulosvaikutteisesti, mutta niiden osingot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin. Osingot kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä oman pääoman ehtoisista sijoituksista kirjataan tuloslaskelmaan sijoitustoiminnan nettotuottoihin.

7.3.3 Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttaminen

Maksusuunnitelman muutoksia tehdään normaaliin asiakassuhteen hoitoon kuuluvana toimenpiteenä, mutta myös tilanteissa, joissa asiakkaan maksukyky on heikentynyt. Heikentyneen maksukyvyn takia annettu myönnytys merkitään lainanhoitojoustoksi, joka on tyypillisesti esimerkiksi lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi. Yleensä näissä tilanteissa lainan sopimukseen perustuvat rahavirrat neuvotellaan uudelleen tai niihin tehdään muutoin muutoksia, eivätkä ne johda kyseisen lainan taseesta pois kirjaamiseen. Tällöin lasketaan lainan bruttokirjanpitoarvo uudelleen ja kirjataan tehdystä muutoksesta aiheutuva voitto tai tappio tuloslaskelmaan korkokatteeseen. Lisäksi lainan luokittelu lainanhoitojoustoksi siirtää lainan vähintään arvonalentumisvaiheeseen 2 ja koko voimassaoloajalta laskettavan odotettavissa olevan luottotappion piiriin vähintään kahdeksi vuodeksi, kunnes asiakkaan maksukyky on tervehtynyt.

Lainanhoitojouston tervehtymisen edellytyksenä on myös, että vähintään kahden vuoden koeajan jälkeen:

- Vähintään puolet saamisen koeajasta asiakas on suorittanut säännöllisiä ja oikea-aikaisia maksuja ja tämän myötä on maksettu huomattava kokonaisuus pääomasta tai korosta.
- Yksikään asiakkaan vastuista ei ole ollut erääntyneenä yli 30 päivää edellisen kolmen kuukauden aikana.

Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä kuvaavana mittarina.

Jos lainaehtoihin tehtävät muutokset ovat merkittäviä tai laina muutoin neuvotellaan uudelleen, OP Ryhmä kirjaa alkuperäisen lainan pois taseesta ja kirjaa samalla taseeseen muutetun uuden lainan. Tällöin muutoksen tekemisajankohta on lainan alkuperäinen kirjaamisajankohta, kun muutettuun lainaan sovelletaan arvonalentumista koskevia vaatimuksia. Tyypillisesti tämä tarkoittaa, että tappiota koskevan vähennyserän määrä vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita. OP Ryhmä luokittelee muutoksen syyt ja vakavuusasteet sisäisellä luokituksella, jolla seurataan, onko taseesta pois kirjaamiseen yhteydessä ollut näyttöä siitä, että muutettu laina on alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä luottoriskin johdosta arvoltaan alentunut. Tällöin se kirjataan alun perin myönnettynä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneena rahoitusvaroihin kuuluvana eränä. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi tilanteessa, jossa ongelmalliseen omaisuuserään on tehty huomattava muutos.

Muutoin rahoitusvaroihin kuuluvat erät kirjataan pois taseesta silloin, kun sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaavat olemasta voimassa tai kun OP Ryhmä siirtää rahoitusvaroihin kuuluvan erän toiselle osapuolelle ja siirto täyttää taseesta pois kirjaamisen edellytykset.

7.3.4 Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat vakuutusyhtiöiden rahoitusvarat

Rahoitusvaroihin kuuluva erä arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti, ellei sitä arvosteta jaksotettuun hankintamenuun tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta. OP Ryhmä on myös nimenomaisesti luokitellut rahoitusvaroja käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi (käyvän arvon optio), silloin kun näin toimimalla poistetaan tai vähennetään ns. kirjanpidollista epäsymmetriaa rahoitusvarojen ja niihin liittyvien rahoitusvelkojen arvostamisessa.

Henkivakuutustoiminnan sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset sekä ns. eriytettyjen taseiden sijoituksen luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi, koska vastaava vakuutusvelka tai sijoitussopimusten velka kirjataan käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

7.3.5 Väliaikainen poikkeusmenettely

OP Ryhmän vahinko- ja henkivakuutuksen sijoitustoimintaan liittyvät oman pääoman ehtoiset instrumentit ja rahastosijoitukset luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviin rahoitusvaroihin. Merkittävään osaan näistä oman pääoman ehtoista instrumenteista OP Ryhmä soveltaa väliaikaista poikkeusmenettelyä (ns. overlay approach), joka palauttaa näiden instrumenttien tulosvaikutukset IAS 39 -standardin mukaisiksi. Näitä sijoituksia käsitellään kuten IAS 39 -standardin mukaisia myytävissä olevia rahoitusvaroja. Väliaikaisen poikkeusmenettelyn piirissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset esitetään oman pääoman käyvän arvon rahastossa. Väliaikaisella poikkeusmenettelyllä pyritään sovittamaan yhteen IFRS 9 ja IFRS 17 -standardien eriaikaisesta voimaantulosta aiheutuva väliaikainen tulosvolatiliteetti, kun sijoitukset arvostetaan IFRS 9 -standardin mukaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti, mutta niihin liittyvää vakuutusvelkaa ei voida vielä arvostaa käypään arvoon tulosvaikutteisesti IFRS 17 -standardin mukaisesti. Väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltaminen lopetettiin 1.1.2023, kun IFRS 17 Vakuutussopimukset -standardi tuli voimaan.

IAS 39 -standardin mukaan myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintameno, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisättyä hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon.

Arvonmuutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin, josta ne kirjataan tuloslaskelmaan, kun omaisuuserä kirjataan pois taseesta tai on objektiivista näyttöä siitä, että sen arvo on alentunut. Myytävissä olevien rahoitusvarojen kohdalla objektiiviseksi näytöksi katsotaan oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintameno.

Jos arvopaperin markkina-arvo arvonalentumiskirjauksen jälkeen edelleen alentuu, kirjataan arvonalennus tuloslaskelmaan. Jos arvonalentuneen oman pääoman ehtoisen instrumentin käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan muihin laajan tuloksen eriin (Liite 15. Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)).

7.4 Arvonalentuminen

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kaikista jaksotettuun hankintameno arvostettavista ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista tase-eristä (muut kuin oman pääoman ehtoiset instrumentit) sekä taseen ulkopuolisista luottositoumuksista ja takaus sopimuksista (Liite 37. Saamisten ja saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä). Odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan jokaisena raportointipäivänä, ja ne kuvastavat:

1. vinoutumatonta ja todennäköisyyksillä painotettua rahamäärää, joka määritetään arvioimalla mahdollisten tulemien vaihtelualue
2. rahan aika-arvoa ja
3. järkevää ja perusteltavissa olevaa informaatiota, joka on raportointipäivänä saatavissa ilman kohtuuttomia kustannuksia tai ponnisteluja ja joka koskee toteutuneita tapahtumia, vallitsevia olosuhteita ja ennusteita tulevista taloudellisista olosuhteista.

7.4.1 Sopimusten luokittelu kolmeen arvonalentumisvaiheeseen

Sopimukset luokitellaan kolmeen eri vaiheeseen. Eri vaiheet kuvastavat luoton laadun heikkenemistä alkuperäisen kirjaamisen jälkeen.

- Vaihe 1: sopimukset, joiden luottoriski ei ole kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan 12 kuukauden ECL.
- Vaihe 2: sopimukset, joiden luottoriski on kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan koko voimassaoloajan ECL.
- Vaihe 3: Järjestämättömät sopimukset, joille lasketaan myös koko voimassaoloajan ECL.

Maksukyvyttömyyden (default) määritelmä

OP Ryhmässä sovelletaan IFRS 9 -standardin mukaisessa laskennassa samaa maksukyvyttömyyden määritelmää kuin sisäisissä luottoriskimalleissa (IRB). Maksukyvyttömyyttä arvioidaan OP Ryhmän sisäisellä maksukäyttäytymiseen perustuvalla luokittelujärjestelmällä. Henkilöasiakkaissa maksukyvyttömyyden määritelmää sovelletaan sopimuskohtaisesti, kun taas yritysasiakkaissa tarkastellaan asiakaskokonaisuutta. Asiakas luokitellaan maksukyvyttömäksi, kun asiakkaan takaisinmaksua pidetään epätodennäköisenä, esimerkiksi kun asiakkaalla on julkinen maksuhäiriö tai sille on myönnetty lainanhoitojousto, jossa lainan nykyarvo pienenee enemmän kuin 1 prosenttia. Maksukyvyttömyys laajenee henkilöasiakkaissa maksukyvyttömän velallisen kaikkiin luottovelvoitteisiin, kun merkittävä osa (20 prosenttia) henkilöasiakkaan vastuista on maksukyvyttömiä. Lisäksi sopimus on maksukyvyttömän viimeistään silloin, kun rahoitusvaroihin kuuluvaan erään liittyvä maksu on viivästynyt yli 90 päivää.

Asiakkaan maksukyvyttömyys päättyy, kun se ei enää täytä maksukyvyttömyyden määritelmää ja sen jälkeinen 6–12 kuukauden koeaika on päättynyt.

Maksukyvyttömyyden määritelmä perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EU N:o 575/2013 (CRR) artiklaan 178 sekä Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) ohjeistukseen maksukyvyttömyyden määritelmän soveltamisesta EBA/GL/2016/07 ja EBA/RTS/2016/06).

Järjestämättömän (non-performing) vastuun määritelmä

Järjestämättömän vastuun määritelmä sisältää aiemmin käytetyn maksukyvyttömyyden määritelmän mukaisten vastuiden lisäksi järjestämättömien lainanhoitajustollisten saamisten koeajat, ennen kuin ne voidaan luokitella terveiksi (performing). Järjestämätön vastuu määritellään Vakavaraisuusasetuksen (EU) N:o 575/2013 47a artiklan mukaisesti. OP Ryhmä käyttää järjestämätöntä vastuuta arvonalentumisvaiheen 3 luokittelun kriteerinä.

Lisäksi sopimukset, jotka on alun perin myönnetty arvoltaan alentuneina, ovat aina koko voimassaoloajan odotetun tappion laskennan piirissä (POCI).

Luottoriskin merkittävä lisääntyminen

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan sopimuskohtaisesti joko 12 kuukaudelle tai koko voimassaoloajalle riippuen siitä, onko instrumentin luottoriski lisääntynyt raportointipäivänä merkittävästi alkuperäisestä. Luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan sopimuskohtaisesti sekä laadullisilla että määrällisillä kriteereillä. Lainanhoitajustoa ja siihen rinnastettavaa kovenanttirikkomusta pidetään laadullisena kriteerinä luottoriskin merkittävästä lisääntymisestä ja siten siirroille arvonalentumisvaiheeseen 2.

OP Ryhmä on sisällyttänyt suhteellisia ja absoluuttisia kynnysarvoja luottoriskin merkittävän luottoriskin määrällisen lisääntymisen määrittämiseen ottaen huomioon kaikki olennainen ja perusteltavissa oleva informaatio.

Määrällinen muutos arvioidaan koko voimassaoloajan PD-lukujen (PD-käyrä) suhteellisen muutoksen perusteella. Alkuperäinen koko voimassaoloajan PD-käyrä lasketaan luoton myöntöhetkellä huomioiden makroekonomiset tekijät. Seuraavaksi määritellään luonnollinen hyväksyttävä vaihteluväli sille, milloin luottoriskin ei katsota lisääntyneen merkittävästi lainan jäljellä olevan maturiteetin aikana. Hyväksyttävä vaihteluväli on mallinnettu erikseen henkilö- ja yritysasiakkaille. Tuloksena saadaan ns. kynnysarvokäyrä, johon kunakin raportointipäivänä verrataan senhetkistä jäljellä olevaa koko voimassaoloajan PD-käyrää: jos kynnysarvo ylittyy, luottoriski on kasvanut merkittävästi ja luotosta kirjataan koko luoton juoksuajalle laskettu luottotappio. Tämän suhteellisen muutoksen rajan lisäksi edellytetään, että luottoluokassa on tapahtunut heikennys alkuperäisestä, jotta siirtyminen koko voimassaoloajan ECL-laskentaan ei tapahdu vain ajan kulumisen perusteella. Lisäksi heikoimpiin luottoluokkiin (E+, E, E-, 9,0, 9,5 ja 10,0) sovelletaan absoluuttista luottoluokan rajaa.

Edellä mainittujen kriteerien lisäksi rahoitusvaroihin kuuluvaan erään liittyvä luottoriski on lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, jos sopimukseen perustuvat maksut ovat viivästyneet yli 30 päivää.

OP Ryhmä ei ole soveltanut luottoriskin merkittävän lisääntymisen arvioinnissa IFRS 9 -standardin sallimaa siirtymäsääntöä alhaisen luottoriskin olettamasta niille sopimuksille, joille ei ilman kohtuuttomia kustannuksia ja työmäärää saada laskettua alkuperäistä koko voimassaoloajan PD:tä.

OP Ryhmä seuraa säännöllisesti, miten tehokkaasti edellä mainitut kriteerit havaitsevat luottoriskin merkittävän lisääntymisen ennen kuin sopimukseen perustuvat maksut ovat erääntyneet yli 30 päivää, ja että sopimukset eivät yleensä siirry arvonalentumisvaiheesta 1 suoraan arvonalentumisvaiheeseen 3, ja tekee suhteellisen muutoksen laskutapaan tarvittavat kalibroinnit.

7.4.2 Laskentamenetelmät

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan pääosin järjestelmäperusteisesti maksukyvyttömyyden todennäköisyys/tappio-osuus -menetelmällä (PD/LGD-menetelmä) sopimuskohtaisesti kaikille henkilö- ja yritysasiakkaiden vastuille. Tämän lisäksi suurimmille vaiheissa 3 oleville yritys vastuille käytetään asiantuntija-arvioon perustuvaa kassavirtaperusteista ECL-laskentamenetelmää.

7.4.2.1 PD/LGD-menetelmä

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan käyttäen mallinnettuja riskiparametreja ja kaavalla probability of default (PD) x loss given default (LGD) x exposure at default (EAD) kaikille portfolioille sopimuskohtaisesti, ja ne kuvastavat odotuksia tulevista luottotappioista raportointipäivänä. PD kuvaa maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä yllä kuvatun maksukyvyttömyyden määritelmän mukaisesti. LGD kuvaa tappio-osuutta maksukyvyttömyyshetkellä, ja siihen vaikuttaa mm. vakuuksien ja erilaisten takauksien määrä ja tyyppi. EAD kuvaa vastuun määrää maksukyvyttömyyshetkellä sisältäen taseessa olevan vastuun (pääoman ja kertyneen koron) sekä odotetun käytön taseen ulkopuolisista eristä maksukyvyttömyyshetkellä.

ECL-laskenta perustuu kolmeen eri skenaarioon. Riskiparametrit PD, LGD ja EAD lasketaan vuosikohtaisesti kussakin skenaariossa. Vuosittaiset ECL-luvut diskontataan raportointipäivään, ja eri skenaarioiden luvuista lasketaan todennäköisyyksillä painotettu ECL.

Diskonttaustekijänä käytetään sopimuksen efektiivistä korkoa tai sen arviota. Sopimuksen jäljellä oleva maturiteetti on rajoitettu laskennassa maksimissaan 30 vuoteen.

Sopimuksen koko voimassaoloajan maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (lifetime PD) mallit on tehty erikseen henkilöasiakkaille ja yritysasiakkaille. PD-malleihin vaikuttaa keskeisesti sopimuksen luottoluokka, luoton ikä (henkilöasiakkaat) sekä mallin alasegmentti, joka määräytyy yritysasiakkaille luokittelumallin perusteella ja henkilöasiakkaille tuotetyypin perusteella. Lisäksi PD-estimaatit ovat riippuvaisia makrotaloudellisista tekijöistä ja niiden ennusteista kussakin skenaariossa. Yritysvastuiden lifetime PD -mallissa makrotaloudellisina selittävinä tekijöinä käytetään BKT:n muutosta ja reaalikorkoa. Henkilöasiakkaiden lifetime PD -mallissa makrotaloudelliset tekijät on jaettu tarkemmin segmentteittäin ja esimerkiksi asuntoluotoissa käytetään BKT:n muutosta ja euribor 12 kk -korkoa, josta on poistettu BKT:n ja inflaation vaikutus, ja valmiuluotoissa BKT:n muutosta ja euribor 3 kk -reaalikorkoa.

Sopimuksen koko voimassaoloajan tappio-osuusmalli (lifetime LGD) koostuu kolmesta komponentista: 1) maksukyvyttömyystilasta toipumisen todennäköisyydestä, 2) vakuudellisesta palautusosuudesta ja 3) vakuudettomasta palautusosuudesta. Eri komponenttien arvot riippuvat keskeisesti tuotetyypistä, toimialasta (yritykset), vakuustyyppistä ja ajasta, kuinka kauan sopimus on ollut maksukyvyttömänä.

Sopimuksen koko voimassaoloajan tappio-osuusmalli (lifetime LGD) koostuu kolmesta komponentista:

1. maksukyvyttömyystilan toipumistodennäköisyydestä,
2. vakuudellisesta palautusosuudesta ja
3. vakuudettomasta palautusosuudesta.

Henkilöasiakasvastuilla maksukyvyttömyyden toipumistodennäköisyys on estimoitu tuoteluokkasolla, kun taas yritysasiakasvastuiden osalta estimaatit ovat toimialakohtaisia. Vakuudellinen palautusosuus kuvaa kuinka paljon vakuuksista saatavat kassavirrat kattavat jäljellä olevasta vastuun määrästä. Vakuudellinen palautusosuus lasketaan vakuuksien markkina-arvon aliarvostuksen (ns. "haircut") avulla. Markkina-arvon aliarvostukset on estimoitu vertaamalla vakuuslajeittain vakuuksien realisointihintoja suhteessa vakuuksien käypiin arvoihin huomioiden lisäksi vakuuden haltuunotosta ja myymisestä aiheutuvat suorat kulut. Lopuksi markkina-arvon aliarvostusestimaatteihin on lisätty varovaisuusmarginaali vakuusdataan ja estimointiin liittyvien epävarmuuksien vuoksi. Vakuudeton palautusosuus kuvaa kassavirtoja, jotka on estimoitu tuoteluokkasolla jäljellä olevalle vastuumäärälle, jota vakuudellinen palautusosuus ei kata.

Arvonalentumisvaiheen 3 vakuudettoman palautusosuuden sekä toipumisosuuden estimaatit ovat ajasta riippuvaisia siten, että ne laskevat maksukyvyttömyys- tai perintäajan kasvaessa.

Makrotaloudelliset tekijät ja niiden ennusteet vaikuttavat kahteen ensimmäiseen komponenttiin.

Sopimuksen koko voimassaoloajan vastuu maksukyvyttömyyshetkellä (lifetime EAD) perustuu tuotetyypistä riippuen sopimuksen mukaisiin kassavirtoihin, odotettuun käyttöasteeseen, ennenaikaisen takaisinmaksun todennäköisyyteen ja maturiteettimalliin.

Sopimuksen voimassaoloajan määrittäminen

Sopimuksen voimassaoloaika on velkakirjalainoilla sopimuksen mukainen maturiteetti, joka ottaa huomioon maksusuunnitelman mukaiset lainan lyhennykset. Ennenaikaisen takaisinmaksun mallia sovelletaan vakuudellisiin velkakirjalainoihin (pl. maksukyvyttömät), mutta se ei lyhennä sopimuksen maturiteettia vaan huomioidaan osana sopimuksen EAD:tä.

Valmiuluotot (esim. luottokortit) ovat toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia, ja niille on mallinnettu odotettu maturiteetti. Mallinnettu maturiteetti riippuu tuotetyypistä ja luottoluokasta, ja se on keskimäärin noin 13 vuotta.

Tulevaisuuteen suuntautuva informaatio

Laskentamalliin sisällytetään tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota ja makroekonomisia skenaarioita. OP Ryhmän ekonomistit päivittävät makroekonomiset skenaariot neljännesvuosittain, ja ne ovat samoja, joita muutoinkin käytetään OP Ryhmän taloudellisessa suunnittelussa. Makrotaloudelliset ennusteet kattavat 2–3 vuotta taloudellisten skenaarioiden perusrasta. Tämän jälkeen skenaario konvergoituu kohti talouden pitkän aikavälin tasapainoa. Pitkän aikavälin tasapainossa BKT ja osa muista muuttujista lasketaan tuotantofunktiomenetelmällä. Vaihtoehtoiset skenaariot perusuran ympärillä määritellään käyttämällä vektoriautoregressiivistä mallia, jossa muuttujien yhteistodennäköisyysjakaumasta ratkaistaan kunkin muuttujan urat halutuilla todennäköisyyksillä. Muuttujien todennäköisyysjakauma perustuu historiassa havaittuihin taloudellisiin sokkeihin ja muuttujien välisiin korrelaatioihin. Vaihtoehtoisia skenaarioita määriteltäessä huomioidaan myös OP Ryhmän talousennusteen ennustevirheet. Käytettäviä skenaarioita on kolme: perus, vahva ja heikko. Käytetyt makroekonomiset tekijät ovat: BKT:n kasvu, työttömyysaste, investointien kasvu, inflaatio, ansiotason muutos, 12 kk euribor -korko ja 3 kk euribor -reaalikorko. Lisäksi asuntojen hintaindeksiä käytetään LGD-malleissa.

Makroekonomisten ennusteiden laatiminen ja niiden heijastaminen tulevaisuuteen aina 30 vuoteen saakka sisältää suuren määrän epävarmuutta, ja siten toteutuneet tulokset voivat merkittävästi poiketa ennustetusta. OP Ryhmä on analysoinut, että ECL-laskennassa käytettävien riskiparametrien komponenttien ja makroekonomisten tekijöiden muutoksen suhde ei ole lineaarinen. Näin ollen makroekonomiset ennusteet edustavat OP Ryhmän parasta näkemystä mahdollisista skenaarioista ja lopputulemista.

Makrotaloudelliset ennusteet ja ESG

Makrotaloudellisissa skenaarioissa huomioidaan ilmastonmuutoksesta, siihen liittyvästä talouden muutoksesta ja sopeutumisesta johtuvia vaikutuksia talouteen. Makroskenaarioiden laskennassa on tehty arvio talousvaikutuksista, jossa fossiilisen energian käyttöä vähennetään siten, että hiilineutraalisuus 2035 mennessä saavutetaan. Tässä skenaariossa Suomen BKT:n kasvuaste on keskimäärin 0,3 %-yksikköä perusskenaariota hitaampaa usean vuoden ajan. Laskelma voi kuitenkin yliarvioida talouskasvun hidastumista, jos talouden sopeutumiskyky osoittautuu tavanomaista paremmaksi. Tämän vuoksi kielteinen vaikutus sisältyy heikompaan skenaarioon.

Ilmastonmuutoksen talousvaikutuksia koskevia arvioita tullaan tarkentamaan sitä mukaa, kun vaikutuksista kertyy uutta tutkimustietoa, jota voidaan soveltaa skenaariolaskelmiin niiden kattamalla ajanjaksolla.

7.4.2.2 Asiakaskohtainen asiantuntija-arvioon perustuva kassavirtaperusteinen ECL-menetelmä

Asiantuntija ECL -testausmenetelmällä arvioitavien asiakkaiden kohdejoukkona on tarkkailulistalla R-ratingmallin piirissä olevat yritysastapuolet, joiden vastuut ovat lähtökohtaisesti päätyneet ECL-laskennan vaiheeseen 2 tai 3. Asiantuntija-arvio laaditaan rating- tai luottopäätöksen yhteydessä.

Laskennassa hyödynnettävä eteenpäin katsova informaatio on osa luottoanalytiikan laatimaa yrityksen luottokelpoisuusarviota ja rating-esitystä, jossa otetaan kantaa liiketoiminnan, markkinoiden, kilpailutilanteen sekä ennustetun kassavirran kehitykseen. Laskennassa otetaan huomioon myös makrotaloudellisten muuttujien vaikutusta kuvaavat skenaariot (vahva, perus ja heikko), ja niiden perusteella lasketaan asiakkaan painotettu odotettu luottotappio. Skenaarioiden määrittelyssä hyödynnetään PD/LGD-mallissa käytettyjä skenaarioita.

Kun asiakaskohtaisessa asiantuntija-arvioon perustuvassa ECL-laskennan piirissä oleva asiakas ei enää täytä maksukyvyttömyän kriteereitä ja se on rating-prosessin yhteydessä tunnistettu ja luokiteltu ”terveeksi” vastapuoleksi, se poistuu tämän menetelmän piiristä ja palautuu normaalin PD/LGD-mallin mukaiseen odotetun luottotappion laskennan piiriin.

7.4.3 Saamistodistusten arvonalentuminen

Käypään arvoon muun laajan tuloksen kautta kirjattavien saamistodistusten odotettu tappio kirjataan tulosvaikutteisesti ja oikaisemaan käyvän arvon rahastoa.

OP Ryhmä käyttää saamistodistusten odotetun tappion laskennassa luottoluokitustietoihin pohjautuvaa mallia.

Mallissa haetaan ostoerille sekä hankintahetken että raportointihetken luottoluokitukset ja konvertoidaan ne PD-luvuiksi. Ensisijaisesti käytetään ulkoisten luottoluokitusten keskiarvoja, toissijaisesti sisäistä luottoluokitusta, mikäli ulkoisia luokituksia ei ole.

PD:t vastaavat historiallisia toteutuneita maksukyvyttömyyksiä luottoluokitusluokittain kullekin aikavälille luottoluokituksen antohetkestä. Historiadata, johon määritetty vastaavuus pohjautuu, on kattava ja pitkältä aikaväliltä. LGD:t vastaavat myös tutkittuja historiallisia toteumia sijoitus-/vakuuslajeittain (senioriteetti, covered bond-status) eikä niitä erikseen arvioida liikkeeseenlaskija- tai sijoituskohtaisesti. Koska ulkoiset luottoluokitukset mittaavat PD:n sijaan kokonaisluottoriskiä (ECL), vaikuttaa niiden tapauksessa LGD ainoastaan ECL:n jakautumiseen PD- ja LGD-komponenttien välillä.

7.4.3.1 Saamistodistusten luokittelu arvonalentumisvaiheisiin

Vaiheeseen 2 siirretään sellaiset sijoitukset, joiden yhden vuoden PD on kaksinkertaistunut siten, että prosenttiyksiköissä muutos on vähintään 0,2, sijoitukseen on myönnetty lainanhoitojousto tai sen maksut ovat yli 30 päivää erääntyneet. Vaiheeseen 3 luokitellaan maksukyvyttömyän liikkeeseenlaskijaan liittyvät sijoitukset, jos sen maksut ovat erääntyneet yli 90 päivää tai jos asiakas on ongelma-asiakas.

7.4.4 Taseen ulkopuolisten erien arvonalentuminen

Useisiin OP Ryhmän tarjoamiin tuotteisiin kuuluu vakiona tai jossain elinkaaren vaiheessa nostovara, limiitti tai muu taseen ulkopuolinen luottositoumus. Esimerkiksi valmiusluottoihin, kuten luottokortteihin ja luotollisiin tileihin, sisältyy sekä laina että sitoutuminen nostamattomaan osuuteen. Lisäksi OP Ryhmä on myyjäosapuolena erilaisissa takauksissa kuten rahoitustakauksissa sekä muissa kaupallisissa tai viranomaistakauksissa, joihin kaikkiin sovelletaan IFRS 9 -standardin arvonalentumisen sääntöjä. Luottositoumusten ja takauksien osalta alkuperäisen kirjaamisen katsotaan arvonalentumista koskevia vaatimuksia sovellettaessa tapahtuneen päivänä,

jona OP Ryhmästä tulee peruuttamattoman sitoumuksen osapuoli. Näin ollen odotetun tappion laskennassa huomioidaan vain OP Ryhmää sitovat erät.

Näille erille lasketaan odotettu tappio samoilla periaatteilla kuin luotoille. Samoin luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan samoin perustein. Tällaisille tuotteille mallinnetaan EAD, joka ennustaa vastuiden määrää maksukyvyttömyyshetkellä. Se sisältää sekä käyttöasteen että luottovasta-arvokertoimen. Lisäksi toistaiseksi voimassa oleville sopimuksille sovelletaan maturiteettimallia. Mallissa huomioidaan tilanteet, joissa OP Ryhmällä on sopimukseen perustuva mahdollisuus vaatia takaisinmaksua ja peruuttaa nostamatonta osuutta koskeva sitoumus, mutta se ei rajoita altistumista luottotappioille sopimuksen mukaisena irtisanomisaikana.

7.4.5 Odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaaminen

Pääsääntöisesti odotettavissa olevia luottotappioita varten kirjataan tappiota koskeva vähennyserä lainan kirjanpitoarvon vähennykseksi erilliselle tilille. Kun on kyse luottositoumuksista ja takaus sopimuksista, tappiota koskeva vähennyserä kirjataan varaukseksi. Niihin tuotteisiin, joihin sisältyy sekä lainasaaminen (ts. rahoitusvaroihin kuuluva erä) että sitoumus nostamattomaan osuuteen (ts. luottositoumus), eikä OP Ryhmän ole mahdollista yksilöidä nostamatonta osuutta koskevaan sitoumuksen liittyviä odotettavissa olevia luottotappioita erillään rahoitusvaroja koskevasta komponentista, luottositoumuksen liittyvät odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan yhdessä rahoitusvaroihin kuuluvan erän tappiota koskevan vähennyserän kanssa.

7.4.6 Johdon harkintaan perustuvat arvonalentumisen lisävaraukset (management overlay)

OP Ryhmä voi tehdä epätavallisissa tilanteissa (esimerkiksi nopeasti eskaloituneissa maailmanlaajuisissa kriiseissä, kuten pandemia tai sota) johdon arvioon perustuvan ECL-varauksen. Varaus on tilapäinen ja voimassa niin kauan, kunnes ECL-laskennassa käytettävät riskiparametrit on päivitetty kuvaamaan muuttunutta tilannetta. Tehtyihin johdon harkintaan perustuviin arvonalentumisen lisävarauksiin sovelletaan tiukkoja seurantakriteerejä ja niistä raportoidaan ylimmälle johdolle neljännesvuosittain.

7.4.7 Lopullisen luottotappion kirjaaminen

Lopullisen luottotappion kirjaaminen on taseesta pois kirjaamiseen johtava tapahtuma. Silloin kun rahoitusvaroihin kuuluvaa erää ei voida kohtuudella odottaa saavan perityksi kokonaan tai osaksi, kirjataan lopullinen luottotappio pienentämään suoraan rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräistä kirjanpitoarvoa.

Laina kirjataan pois taseesta, kun vakuudet on realisoitu tai kun konkurssipesän loppukokous on pidetty, velkajärjestely tai yrityssaneeraus on päätynyt tai kun perintä on lopetettu. Vuoden 2022 alusta lähtien OP Ryhmässä on kirjattu kertymättä jäävä osuus osaluottotappiona jo siinä vaiheessa, kun velkajärjestelyn tai yrityssaneerauksen maksuohjelma on vahvistettu, eikä luotossa ole muita osallisia tai realisoitavaa omaisuutta. Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi.

7.5 Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta (Liite 17. Käteiset varat).

7.6 Rahoitusvelkojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen

Rahoitusvelkoja ovat talletukset ja muut velat luottolaitoksille ja asiakkaille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat.

Rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, jotka arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Lisäksi velat vakuutusyhtiöiden myöntämistä sijoitussopimuksista, joilla ei ole oikeutta harkinnanvaraiseen lisäetuun, luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi. Kaupankäyntivelkoihin luokitellaan myös velvoitteet toimittaa vastapuolelle arvopapereita, jotka on myyty, mutta jotka eivät ole omistuksessa myyntihetkellä (lyhyeksi myynti).

OP Ryhmä ei ole alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti luokitellut rahoitusvelkoja käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi.

Rahoitusvelat (tai rahoitusvelan osa) poistetaan taseesta silloin, kun velka on lakannut olemasta olemassa – toisin sanoen, kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai sen voimassaolo on lakannut.

Jos OP Ryhmä vaihtaa rahoitusvelkoja alkuperäisten lainanantajien kanssa ja jos niiden ehdot poikkeavat huomattavasti toisistaan, vaihtoa on käsiteltävä alkuperäisen rahoitusvelan kuoletuksena. Tällöin syntyneet menot tai palkkiot kirjataan osana kuolettamisesta johtuvaa voittoa tai tappiota. Jos vaihtoa tai muutosta ei käsitellä kirjanpidossa kuoletuksena, lasketaan muutetun rahoitusvelan jaksotettu hankintamenu uudelleen diskonttaamalla muutetut sopimusperusteiset rahavirrat käyttämällä alkuperäistä efektiivistä korkokantaa. Rahoitusvelan jaksotetun hankintamenuon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Syntyneillä menoilla tai palkkioilla oikaistaan velan kirjanpitoarvoa, ja ne kirjataan kuluiksi ehdoiltaan muuttuneen velan jäljellä olevana juoksuaikana. OP Ryhmä ei ole tehnyt rahoitusvelkojen vaihtoja olemassa oleviin rahoitusvelkoihin.

7.7 Nettoutus

Taseessa nettoutetaan sellaiset rahoitusvarat ja -velat, joissa OP Ryhmällä on tarkasteluhetkellä laillisesti toimeenpantavissa oleva kuittausoikeus tavanomaisessa liiketoiminnassa sekä laiminlyönti-, maksukyvyttömyys- ja konkurssitapauksissa, ja se aikoo toteuttaa suoritukset nettomääräisesti (Liite 44. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely).

7.8 Johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset luokitellaan suojaaviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin, ja ne sisältävät korkojohdannaiset, valuuttajohdannaiset, osakejohdannaiset ja luottojohdannaiset. Johdannaiset arvostetaan aina käypään arvoon (Liite 19. Johdannaissopimukset).

Finanssivastapuolten kanssa solmitut standardiehtoiset OTC-johdannaiskaupat selvitetään London Clearing Housen kanssa EMIR-asetuksen (EU 648/2012) mukaisesti. Toimintamallissa johdannaisten vastapuoleksi muuttuu päivittäisen selvitysprosessin päätteeksi keskusvastapuoli (CCP). Selvitystapana käytetään ns. clearing brokerista riippuen joko settled-to-market (STM) tai collateralised-to-market (CTM) käytäntöä. Molemmissa käytännöissä netotetaan keskusvastapuolen kanssa johdannaisten päiväkohtaiset maksut. Lisäksi päivittäin joko maksetaan tai saadaan käteissuorituksella johdannaisten käyvän arvon muutos (variation margin). STM-käytännössä päivittäinen suoritus on sopimusperusteisesti määritetty lopulliseksi maksuksi ja osaksi johdannaissopimuksen rahavirtoja. Päivittäinen suoritus kirjataan tulosvaikutteisesti käyvän arvon muutokseksi. Tällöin johdannaissopimukselle ei jää muuta käyvän arvon muutosta kuin OP:n ja CCP:n välinen arvostusero. Ero kirjataan taseeseen johdannaisarvoihin tai -velkoihin. CTM-käytäntö poikkeaa STM-käytännöstä siten, että päivittäistä suoritusta ei ole sopimusperusteisesti määritetty lopulliseksi maksuksi vaan vakuudeksi. Se kuitenkin nettoutetaan taseessa johdannaisten käyvän arvon kanssa. Muut johdannaiset esitetään taseessa bruttoperiaatteella, jolloin positiiviset arvonmuutokset esitetään johdannaissarvoina ja negatiiviset arvonmuutokset johdannaissarvoina.

7.8.1 Suojaavat johdannaiset

OP Ryhmässä on laadittu suojauslaskennassa käytettävät menetelmät ja sisäiset periaatteet, joiden mukaisesti rahoitusinstrumentti voidaan määrittellä suojaavaksi. Suojausperiaatteiden mukaisesti OP Ryhmässä voidaan suojautua korkoriskiltä, valuuttakurssiriskiltä ja hintariskiltä soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta ja rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta. OP Ryhmässä suojattavat riskikategoriat ovat käyvän arvon ja rahavirran korkoriskit sekä valuuttariski.

Sopimuksia ei käsitellä suojauslaskennan sääntöjen mukaisesti kirjanpidossa, mikäli IAS 39:n edellyttämä suojausinstrumentin ja siihen liittyvän suojauskohteen välinen suojaussuhde ei täytä standardin kriteerejä. OP Ryhmässä tehdään myös johdannaissopimuksia, joilla tosiasiaassa suojaudutaan taloudellisilta riskeiltä, mutta jotka eivät täytä näitä kriteerejä.

Suojauslaskenta lopetetaan ei-takautuvasti, jos suojausinstrumentti erääntyy, myydään, sopimus puretaan tai toteutetaan tai suojaus ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisen kriteereitä tai suojauksen määritys perutaan. Tässä yhteydessä suojausinstrumentin korvaaminen tai jatkaminen toisella suojausinstrumentilla ei ole erääntymistä tai purkamista, jos tällainen korvaaminen tai jatkaminen on osa yhteisön dokumentoitua suojausstrategiaa. Suojausinstrumentti ei myöskään tässä yhteydessä eräänny tai purkaudu, jos johdannainen korvataan säädösten tai määräysten seurauksena niin että yksi tai useampi selvitysvastapuoli korvaa alkuperäisen vastapuolensa niin, että siitä tulee kunkin osapuolen uusi vastapuoli. Tässä yhteydessä selvitysvastapuoli on yhteisö, joka toimii vastapuolena keskusvastapuoliselvityksen tekemiseksi.

7.8.2 Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä koronavaihtosopimuksista saatujen ja niistä maksettujen korkojen erotus merkitään tuloslaskelman Sijoitustoiminnan nettotuottoihin ja niitä vastaavat siirtyvät korot taseen johdannaissopimuksiin.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien Johdannaisten arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman erään Sijoitustoiminnan nettotuotot. Johdannaissopimuksista taseeseen merkityt positiiviset arvonmuutokset kirjataan varoiksi erään Johdannaissopimukset, varat ja negatiiviset erään Johdannaissopimukset, velat.

7.9 Suojauslaskenta

Suojauslaskennalla todennetaan, että suojaussuhteessa olevan suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kumoavat suojatun kohteen vastaavat muutokset kokonaan tai osittain. Henkivakuutuksen suojaustoimista on kerrottu kappaleessa 13.3.2. suojaavien ja suojattavien instrumenttien välinen yhteys dokumentoidaan määrämutoisesti. Dokumentaatio sisältää tiedot riskienhallinnan periaatteista, suojausstrategiasta ja menetelmistä, joilla suojauksen tehokkuus osoitetaan. Suojauslaskenta osoitetaan suojauksen tekohetkellä ja suojausperiodin aikana vertailemalla suojaavan instrumentin ja suojattavan erän käypien arvojen tai rahavirtojen muutoksia keskenään. Suojaus katsotaan tehokkaaksi, kun suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai portfolion käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Kuitenkin viitekorkouudistuksesta johtuen, jos retrospektiivisen tehokkuustestin todellinen tulos on kyseessä olevien rajojen ulkopuolella, arvioidaan, voiko suojauslaskenta jatkua vai tuleeko se lopettaa. Tämä sisältää muun muassa sen, että suojaus odotetaan edelleen olevan prospektiivisesti tehokas ja että suojaussuhteen tehokkuus voidaan laskea luotettavasti. Prospektiivisessä tehokkuustestauksessa arvioitaessa, onko suojaus edelleen erittäin todennäköinen, viitekorkoa ei muuteta viitekorkouudistuksen vuoksi. Tehokkuustestauksen yhteydessä arvioidaan myös viitekorkouudistuksen myötä mahdollisia markkinaosapuolista johtuvia vaikutuksia OP Ryhmän suojaussuhteisiin. OP Ryhmä lopettaa soveltamasta muutoksia suojaussuhteiden tehokkuustesteihin silloin, kun viitekorkouudistuksesta johtuva epävarmuus lakkaa vaikuttamasta suojattavan erän tai suojaavan johdannaisen viitekorkoihin perustuviin rahavirtoihin tai kun suojaussuhde lopetetaan. OP Ryhmä soveltaa IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa ja siihen liittyviä viitekorkouudistuksen tuomia muutoksia.

OP Ryhmässä on viitekorkotyöryhmä, jonka tehtävänä on seurata viitekorkojen uudistusprosessin etenemistä ja vaikutuksia OP Ryhmälle sekä raportoida kehityksestä johdolle säännöllisesti. OP Ryhmässä on tehty vertailuarvoasetuksen edellyttämä jatkuvuussuunnitelma, jossa määritellään varakorko sopimuksille, jos nyt käytettäviä viitekorkoja ei olisi enää saatavilla, ja jossa tunnistetaan olemassa olevat sopimusehdot tuotteittain ja arvioidaan vaikutuksia liiketoiminnan eri osiin. OP Ryhmä ottaa käyttöön uudistettuja viitekorkoja markkinakäytännön mukaan uusissa sopimuksissa. Vanhan sopimuskannan osalta muutokset toteutetaan ottamalla käyttöön markkinoilla sovellettavia käytäntöjä IBOR-korkojen korvaamiselle.

7.9.1 Käyvän arvon suojauslaskenta

Korkoriskin käyvän arvon suojaus kohdistuu pitkäaikaisiin, kiinteäkorkoisiin velkoihin (kuten keskuspankkivelat, omat emissiot ja erät määräaikaistalletusten emissiot), yksittäisiin joukkovelkakirjalaina- ja luottoportfolioihin sekä yksittäisiin luottoihin. EU carve-out -version mukaista käyvän arvon portfoliosuojauksella sovelletaan tiettyjen luottojen johdannaisehtojen suojaukseen ja kiinteäkorkoisten avista-ehtoisten käyttö- ja säästötilien korkoriskin suojaukseen. Näiden suojaussuhteiden osalta suojattuun erään liittyvä ennenaikainen takaisinmaksuoption aiheuttaa vain harvoin tehottomuutta. Suojausinstrumentteina käytetään korko-optioita, koronvaihtosopimuksia sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia (OTC swap -sopimuksia). Valuutariskin suojaus kohdistuu vahinko- ja henkivakuutuksen ulkomaan valuutan määräisiin sijoituksiin.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojausena tehokkaita, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauskohteena olevat omaisuus- ja velkaerät arvostetaan suojausajan aikana suojatun riskin osalta käypään arvoon, ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Käyvän arvon suojauslaskennassa suojaavan instrumentin ja suojattavan erän arvonmuutokset kirjataan pankkitoiminnassa tuloslaskelman korkokatteeseen ja sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Vahinko- ja henkivakuutuksissa ne kirjataan sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Suojaussuhteesta aiheutuva mahdollinen tehottomuus voi aiheutua suojaavan instrumentin ja suojattavan erän rahavirtojen ajallisesta eriaikaisuudesta, ja se kirjataan vastaavasti edellä mainittuihin eriin.

Lopetettaessa suojauslaskenta, suojattavasta riskistä johtuva käyvän arvon oikaisu sellaisen suojattavan rahoitusinstrumentin kirjanpitoarvoon, johon sovelletaan efektiivisen koron menetelmää, on jaksotettava tulostulokseksi rahoitusinstrumentin eräpäivään mennessä. Oikaisu jaksotetaan uudelleen laskettuun efektiiviseen korkoon perustuen tai portfoliosuojauksissa tasaeriin perustuen. Kuitenkin jos suojaus lopetuksen yhteydessä suojattu erä kirjataan pois taseesta, kirjataan myös kertynyt käyvän arvon oikaisu välittömästi tulokseen.

Euribor-koron laskentaperiaatteet muuttuivat 2019 aikana. Heinäkuussa 2019 Belgian finanssiviranomainen (FSMA) ja Markkinaviranomainen (Markets Authority) myönsivät Euriboriin liittyvän valtuutuksen European Union Benchmark Regulation nojalla. Tämä mahdollisti sen, että markkinaosapuolet voivat jatkaa Euriborin käyttöä 1.1.2020 jälkeen sekä nykyisille että uusille sopimuksille. OP Ryhmä odottaa, että Euribor tulee pysymään viitekorkona myös tulevaisuudessa, koska Euribor-paneelia on saatu vahvistettua. Euribor-korkoa hallinnoiva EMMI (European Money Market Institute) on alkanut julkaista Q4/2022 aikana €STR-johdannaismarkkinoilta lasketun eteenpäin katsovaa EFTERM -viitekorkoa (Euro forward-looking term rate) käytettäväksi Euriborin varakorkona. Eoniaikorko (Euro Over Night Index Average) lakkasi 3.1.2022 ja sen korvasi EKP:n julkaisema euromääräisten markkinoiden lyhyt korko (€STR).

7.9.2 Rahavirran suojauslaskenta

Rahavirran suojauslaskennalla suojataan vaihtuvakorkoisten velkakirjalainojen tai muiden vaihtuvakorkoisten varojen ja velkojen korkorahavirtoja. Lisäksi rahavirran suojausta käytetään korkosidonnaisuusittain määritellyn luottokannan tulevien korkovirtojen suojaukseen. Suojaavina instrumentteina käytetään pääasiassa koronvaihtosopimuksia.

Johdannaissopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksessa tehokkaita, arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutoksesta tehokkaan suojausosuus kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Suojaussuhteesta aiheutuva mahdollinen tehottomuus voi aiheutua suojaavan instrumentin ja suojattavan erän rahavirtojen eriaikaisuudesta, ja se kirjataan tuloslaskelman korkokatteeseen. Omaan pääomaan kertyneet käyvän arvon muutokset kirjataan tulokseen sille tilikaudelle, jona suojauskohteena

olevat rahavirrat toteutuvat. Jos suojaattujen rahavirtojen ei enää odoteta toteutuvan, suojausinstrumentista kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään luokittelun muutoksesta johtuvana oikaisuna omasta pääomasta tulosvaikutteiseksi. Peruutettujen suojauksen määritysten osalta, jos suojaattujen rahavirtojen odotetaan edelleen toteutuvan, kertyneet käyvän arvon muutokset jäävät omaan pääomaan erilliseksi eräksi, kunnes suojatut rahavirrat vaikuttavat tuloslaskelmaan, jos rahavirtojen odotetaan vaikuttavan useaan raportointikautteen, jaksotetaan kertynyt määrä tasaariin perustuen.

OP Ryhmä on arvioinut missä määrin rahavirran suojaukset ovat riippuvaisia viitekorkouudistukseen liittyvästä epävarmuudesta raportointipäivänä. Suojattavat erät ja suojaavat johdannaiset jatkavat indeksointia viitekorkoon, jota ei muuteta ja jonka noteeraukset jatkuvat päivittäin ja jonka rahavirrat vaihdetaan vastapuolten kanssa kuten ennenkin. USD-LIBOR-koron käyttö lakkaa 06/2023 ja korvaantuu uudella viitekorolla. Siirtymään liittyy vielä epävarmuutta, joka voi myöhemmin vaikuttaa suojaussuhteen tehokkuuteen tai erittäin todennäköinen -ehdon arviointiin. Rahavirran suojausten osalta OP Ryhmä ei näe viitekorkouudistuksen aiheuttavan epävarmuutta ajoitukseen tai Euribor-rahavirtoihin raportointipäivänä 31.12.2022. OP Ryhmä on valmistautunut USD LIBOR -koron lakkaamiseen niin että uusia USD LIBOR-sidonnaisia sopimuksia ei tehdä. OP Ryhmässä USD LIBOR -sidonnaisia tase-eriä on vähäinen määrä ja sopimuksissa USD-libor tullaan korvaamaan uusilla viitekorolla. Johdannaismarkkinoilla USD LIBORin päätymisessä toimitaan markkinakäytännön mukaisesti.

8. Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistö on maa-alue ja/tai rakennus tai rakennuksen osa, joka omistetaan vuokratuoton tai omaisuuden arvonnousun hankkimiseksi. Myös sellaiset kiinteistöt, joista vähäinen osuus on omistajayhtiön omassa tai sen henkilökunnan käytössä, luetaan sijoituskiinteistöiksi. Omassa tai henkilökunnan käytössä olevaa osuutta ei kuitenkaan lueta sijoituskiinteistöksi silloin, kun tämä osa on myytävissä erikseen. OP Ryhmän taseessa sijoituskiinteistöt esitetään sijoitusomaisuutena (Liite 21. Sijoitusomaisuus).

Sijoituskiinteistöt merkitään taseeseen alun perin hankintamenoon, joka sisältää transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen sijoituskiinteistöt arvostetaan käypään arvoon. Myös rakenteilla olevat sijoituskiinteistöt arvostetaan käypään arvoon edellyttäen, että käypä arvo on luotettavasti määritettävissä. Käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan sijoitustoiminnan nettotuottojen sijoituskiinteistöjen nettotuottoihin.

Jos vertailukelpoista markkinatietoa arvioitavaa kohdetta vastaavien kiinteistöjen toteutuneista kauppahinnoista ei ole saatavilla, käytetään liike-, toimisto- ja teollisuuskäyttöön käyvän arvon määrittelyn pohjana tuottoarvolaskentaa ja kohdekohtaiseen nettotuottoon perustuvia sisäisiä laskentamalleja. Tuottoarvon laskennassa hyödynnetään OP Ryhmän sisäistä ja ulkoista tietoa. Kohteen nettotuotto muodostuu vuokratuottojen ja hoitokulujen erotuksesta ja perustuu voimassa olevien vuokrasopimusten mukaiseen tuottoon tai, sikäli kuin kun voimassa olevaa vuokrasopimusta ei ole, keskimääräisiin markkinavuokriin. Tuotoista vähennettävät kulut perustuvat pääosin toteutuneisiin kuluihin. Laskennassa huomioidaan myös oletus kohteen vajaakäytöstä. Tuottoarvon laskentaa varten markkinavuokra- ja kustannustasoista hankitaan tietoa OP Ryhmän oman asiantuntemuksen lisäksi ulkopuolisista lähteistä. Sijoituskiinteistöjen tuottovaatimukset määräytyvät kohteen käyttötarkoituksen, sijainnin ja kunnan/ajanmukaisuuden perusteella, ja ne perustuvat riippumattoman ulkopuolisen asiantuntijan toimittamiin markkinatietoihin.

Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo arvioidaan pääasiassa kauppa-arvomenetelmällä perustuen vastaavanlaisten kohteiden toteutuneisiin kauppahintatietoihin ja OP Ryhmän sisäiseen asiantuntemukseen. Rakentamattomien tonttien arvossa on huomioitu arviointihetken kaavoitus- ja markkinatilanne. Merkittävimpien kohteiden käypä arvo perustuu ulkopuolisten, AKA-auktorisoidujen arviointisijoiden laatimiin arviokirjoihin. Ulkopuoliset arviointisijat käyttävät arviointinsa pohjana kassavirta-analyysia (Liite 41. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti).

9. Aineettomat hyödykkeet

Taseen aineettomien hyödykkeiden ryhmässä esitetään liikearvo, tuotemerkit, hankitut vakuutuskannat, asiakassuhteet, tietojärjestelmät ja muut aineettomat hyödykkeet (Liite 24. Aineettomat hyödykkeet). Aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisesta kerrotaan kappaleessa 10.1 Aineellisen ja aineettoman omaisuuden arvonalentumiset.

9.1 Liikearvo

Liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus käyvän arvoon hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuna ylittävät OP Ryhmän osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta.

Ennen nykyisen IFRS 3 -standardin voimaantuloa tapahtuneissa hankinnoissa liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenoista, joka ylittää OP Ryhmän osuuden hankittujen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana.

Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä kertyneillä arvonalentumistappioilla. Arvonalentumistestausta varten liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille, jotka ovat joko liiketoimintasegmenttejä, niihin kuuluvia yrityksiä tai niiden sisäisiä liiketoiminta-alueita. Liikearvo kohdistetaan hankinta-ajankohdasta lähtien niille rahavirtaa tuottaville yksiköille tai rahavirtaa tuottavien yksiköiden ryhmille, joiden odotetaan hyötyvän liiketoimintojen yhdistämisestä johtuvista synergiaeduista, ja lisäksi sellaiselle alimmalle tasolle, jolla liikearvoa seurataan sisäistä johtamista varten. Mikäli OP Ryhmän sisäistä raportointirakennetta uudelleen organisoidaan, liikearvo allokoidaan muutoksen kohteena oleville rahavirtayksiköille niiden käypien arvojen suhteessa tai muun menetelmän perustella, mikä kuvastaisi luovutettuun toimintoon liittyvää liikearvoa paremmin.

9.2 Liikearvon arvonalentumistestaus

Rahavirtaa tuottavalle yksikölle, jolle on kohdistettu liikearvoa, tehdään arvonalentumistesti vuosittain ja aina kun esiintyy jokin viite siitä, että rahavirtayksikön arvo saattaa olla alentunut. OP Ryhmän rahavirtayksikköjen arvo on liikearvojen testausta varten määritelty käyttämällä yli-/alijäämän nykyarvomenetelmää. Menetelmässä kuluvan tilikauden ja tulevien tilikausien kerrytettävissä olevista rahavirroista vähennetään oman pääoman tuottovaatimus. Yli-/alijäämäinen tuotto diskontataan oman pääoman tuottovaatimusta vastaavalla diskonttokorolla rahavirtojen nykyarvon määrittämiseksi.

Rahavirtalaskelmissa käytetyt ennusteet perustuvat seuraavan viiden tulevan vuoden kassavirtaodotuksiin sekä testausyksikön terminaaliarvoon, jotka diskontataan nykyarvoon. Rahavirtalaskelmien ennusteet johdetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston vahvistamasta OP Ryhmän kehittämisen suuntaviivat määrittävistä strategiaprozessista, ja niistä johdetuista odotuksista liiketoimintojen kehittymisestä tulevaisuudessa.

Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta missään tilanteessa.

9.3 Hankitun vakuutuskannan arvo

Hankitusta vakuutuskannasta kirjataan hankitun vakuutuskannan arvoa vastaava aineeton hyödyke silloin, kun vakuutuskanta hankitaan joko suoraan toiselta vakuutusyhtiöltä tai tytäryhtiön hankinnan kautta. Hankittujen vakuutussopimusten käypäarvo määritetään arvioimalla tulevien rahavirtojen nykyarvo hankintahetken vakuutuskannan mukaan. Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä hankittujen vakuutussopimusten käypäarvo jaetaan kahteen osaan eli vakuutussopimuksiin liittyvään velkaan, joka arvostetaan siihen hankintahetkellä sovellettavia periaatteita noudattaen, sekä aineettomaan hyödykkeeseen. Hankinnan jälkeen aineeton hyödyke kirjataan liiketoiminnasta riippuen joko etupainotteisina poistoina tai tasapoistoina kuluksi hankittujen sopimusten arvioituna vaikutusaikana. Vaikutusaika tarkistetaan vuosittain ja arvo poistetaan vahinkovakuutuksessa 1–4 vuodessa ja henkivakuutuksessa 10–15 vuodessa. Aineeton hyödyke testataan vuosittain vakuutussopimuksiin liittyvän velan riittävyystestin yhteydessä.

9.4 Asiakassuhteet

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut yksilöitävissä olevat asiakassuhteet arvostetaan hankinnan yhteydessä käypään arvoon. Asiakassuhteista muodostuva aineeton hyödyke kirjataan tasapoistoina kuluksi arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. OP Ryhmässä hankittujen asiakassuhteiden taloudelliseksi vaikutusajaksi on arvioitu 5–15 vuotta.

9.5 Tuotemerkit

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut yksilöitävissä olevat tuotemerkit arvostetaan hankinnan yhteydessä käypään arvoon. Tuotemerkkien taloudellinen vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, koska ne vaikuttavat rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan. Näistä ei kirjata poistoja. OP Ryhmän tuotemerkit ovat syntyneet kokonaisuudessaan Pohjola-Yhtymä Oyj:n liiketoimintojen hankinnasta. Arvonalentumistestaus on suoritettu erikseen IAS 36:n mukaisesti Pohjola- sekä A-Vakuutus-tuotemerkeille.

Tuotemerkkien arvoa testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Tuotemerkkien arvo on määritetty soveltaen menetelmää, jossa tuotemerkkien arvoksi määriteltiin tuotemerkin omistamisesta tulevaisuudessa kertyvät nykyhetken diskonttatut rojalteisäästöt. Tuotemerkkien testauksessa diskonttokorkona käytetään vahinkovakuutusliiketoiminnalle määritettyä markkinaehtoista oman pääoman kustannusta lisätynä hyödykekohtaisella 3 prosentin riskipreemiolla. Tuotemerkkien testausperiodin pituudeksi on määritetty IAS 36 -standardin mukainen 5 vuotta.

9.6 Tietojärjestelmät

Tietojärjestelmät arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenoon. Ohjelmistojen ja lisenssien osalta poisto aika on pääsääntöisesti 4 vuotta ja muiden aineettomien hyödykkeiden osalta 5 vuotta.

Sisäisesti aikaansaatuun tietojärjestelmien kehittämisestä johtuvat menot aktivoidaan siitä lähtien, kun ne ovat luotettavasti määritettävissä, hyödykkeen valmiiksi saaminen on teknisesti toteutettavissa ja pystytään käyttämään hyödykettä tai myymään se sekä on todettu, että ohjelmistosta saadaan tulevaisuudessa taloudellista hyötyä. Aktivoitaviin menoihin sisältyvät mm. lisenssimaksut, ostetut

palvelut, muut hankkeisiin liittyvät ulkoiset kustannukset sekä omaa työtä. Hyödykettä poistetaan siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Hyödyke, joka ei ole vielä valmis käytettäväksi, arvioidaan vuosittain arvonalentumisen varalta. Tutkimusmenot kirjataan tilikaudella kuluksi. Tietojärjestelmät romutetaan kirjanpidosta, kun ne on poistettu loppuun. Liitetiedon 24. Aineettomat hyödykkeet tietojärjestelmien hankintamenot sisältävät ainoastaan ne hyödykkeet, joiden hankintamenoja ei ole vielä kokonaan kirjattu poistoina kuluiksi.

9.7. Pilvipalvelut

Pilvipalveluissa eli SaaS (Software as a Service), PaaS (Platform as a Service) tai IaaS (Infrastructure as a Service) ohjelmistotoimittajalla on määräysvalta osittain tai kokonaan kyseiseen ohjelmistoon tai palveluun, eikä OP Ryhmä aktivoi toimittajan määräysvallassa olevista ohjelmistoista tai palveluista suoritettavia maksuja aineettomiksi hyödykkeiksi.

Pilvipalveluiden kehittämisestä, ennen palvelun käyttöönottoa, johtuvat menot kirjataan muiden varojen ennakkomaksuihin. Ennakkomaksuihin aktivoitava määrä on käyttöönottoprojektiin liittyvät ja palvelun kustomointiin kohdistuvat menot, jotka tehdään palveluntoimittajan toimesta ennen kuin palveluntoimittaja pystyy tuottamaan palvelua OP Ryhmälle. Ennakkomaksuihin aktivoitavat menot ovat kiinteä osa palvelua, eivätkä ne ole erotettavissa itse palvelusta. Ennakkomaksua puretaan sopimuksen ajan kuluessa siitä lähtien, kun palvelu on valmis käytettäväksi.

10. Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenoon. Hyödykkeet poistetaan tasapoistoin arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Hyödykkeeseen liittyvät alkuperäisen hankinnan jälkeen syntyvät menot aktivoidaan hyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä kertyy alun perin arvioitua suurempaa taloudellista hyötyä (Liite 25. Aineelliset hyödykkeet).

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Rakennukset	20–50 vuotta
Varavoimalaitteet ja generaattorit	15 vuotta
Koneet ja kalusto	3–10 vuotta
ICT-laitteistot	3–5 vuotta
Autot	2–6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia. Aineelliset hyödykkeet romutetaan kirjanpidosta kun ne on poistettu käytöstä.

10.1 Aineellisen ja aineettoman omaisuuden arvonalentumiset

Jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä arvioidaan, onko omaisuuden arvonalentumisesta viitteitä. Jos viitteitä on, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Viitteiden olemassaolosta riippumatta kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan vuosittain keskeneräisistä hyödykkeistä, liikearvosta ja niistä aineettomista hyödykkeistä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton (tuotemerkit). Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin arvio sen tulevaisuudessa kerryttämästä rahamäärästä, ylittävä osa kirjataan kuluksi.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä johtuvilla menoilla (nettomyyntihinta) tai sitä korkeampi käyttöarvo. Kerrytettävissä oleva rahamäärä pyritään lähtökohtaisesti määrittämään omaisuuserän nettomyyntihinnan kautta. Jos nettomyyntihintaa ei voida määrittää, omaisuuserälle määritellään käyttöarvo. Käyttöarvo on niiden vastaisten rahavirtojen nykyarvo, jonka omaisuuserän odotetaan kerryttävän. Diskonttaus korkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä. Edellä mainittujen vuosittain testattavien omaisuuserien arvonalentumistarve määritellään aina käyttöarvon laskennan kautta.

Mikäli omaisuuserälle ei voida määrittää nettomyyntihintaa eikä se kerrytä itsenäistä, muista eristä riippumatonta rahavirtaa, määritellään arvonalentumistarve sen rahavirtaa tuottavan yksikön eli liiketoimintasegmentin tai siihen kuuluvan yrityksen kautta, johon omaisuuserä kuuluu. Tällöin verrataan yksikköön sisältyvien omaisuuserien kirjanpitoarvoja koko rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä olevaan rahamäärään.

Arvon alentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumisen kirjaamisajankohdasta. Arvon alentumistappiota ei peruuteta enempää kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen osalta arvioidaan tilinpäätöksen yhteydessä, onko viitteitä siitä, että jonkin kiinteistön arvo on alentunut. Viitteitä arvonalentumisesta ovat merkittävä markkina-arvon alentuminen sekä todisteet epäkuranttiudesta tai fyysisestä vahingoittumisesta.

11. Vuokrasopimukset

OP Ryhmä arvioi sopimuksen syntymisajankohtana onko sopimus vuokrasopimus tai sisältääkö se vuokrasopimuksen. Kyseessä on IFRS 16:n mukaisesti käsiteltävä vuokrasopimus, mikäli seuraavat ehdot täyttyvät kaikilta osin:

- Sopimus perustuu yksilöidyn omaisuuserän käyttöä koskevaan määräysvaltaan niin, että OP Ryhmään kuuluvilla yhtiöillä tai sen työntekijöillä on oikeus päättää omaisuuserän käytöstä koko vuokrakauden aikana silloin, kun OP Ryhmä on vuokralle ottajana, ja asiakkaalla tai sen konserniin kuuluvilla yhtiöillä on päätäntävalta kohteen käytöstä silloin, kun OP Ryhmä on vuokralle antajana.
- Sopimuksella sovitaan oikeuksista ja velvollisuuksista ja niihin liittyvistä maksuista.
- Sopimuksella yksilöity omaisuuserä on vain OP Ryhmään kuuluvien yhtiöiden ja työntekijöiden käytössä silloin, kun OP Ryhmä on vuokralle ottajana, ja asiakkaan tai sen konserniin kuuluvien yhtiöiden käytössä silloin, kun OP Ryhmä on vuokralle antajana.

11.1 Vuokralle annettujen hyödykkeiden kirjaaminen

OP Ryhmä luokittelee vuokralle annetut hyödykkeet sopimuksen syntymisajankohtana rahoitusleasingsopimuksiksi tai operatiivisiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralaiselle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on operatiivinen vuokrasopimus. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana.

Rahoitusleasingsopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet kirjataan taseeseen saamisina asiakkailta. Saaminen kirjataan määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokrasopimuksen nettosijoitus. Sopimuksesta saatava rahoitustuotto kirjataan korkotuottoihin siten, että se tuottaa vuokralle antajan jäljellä olevalle nettosijoitukselle kultakin tilikaudelta samansuuruisen tuottoasteen.

Operatiivisella vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä, ja ne poistetaan tasapoistoin vuokra-ajan kuluessa. Vuokratuotot esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa, ja ne kirjataan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa. Vuokralle annettujen sopimusten vuokra-ajaksi määritetään sopimuksessa määritetty kiinteä kesto, jota ei voi jatkaa tai keskeyttää ilman painavaa syytä tai sanktiota.

11.2 Vuokralle otettujen käyttöoikeusomaisuuserien kirjaaminen

Vuokralle otetut käyttöoikeusomaisuuserät esitetään aineellisissa hyödykkeissä ja ne poistetaan pääsääntöisesti vuokra-aikana. Vastaava vuokrasopimusvelka esitetään muissa veloissa ja niiden korkokulut korkokatteessa. Vuokrasopimukseen liittyvät palvelukorvaukset, jotka erotetaan vuokranmäärästä, esitetään liiketoiminnan muissa kuluissa. Palvelukorvauksen erottaminen tehdään käyttöoikeusomaisuuseräluokakohtaisesti.

OP Ryhmä määrittelee vuokralle otettujen sopimusten vuokra-ajaksi sopimuksen:

- kiinteän keston, jota ei voi jatkaa tai keskeyttää ilman painavaa syytä tai sanktiota, tai
- johdon arvion mukaan korkeintaan 3 vuotta, kun kyseessä on toistaiseksi voimassa oleva toimitilasopimus, jonka irtisanomisaika on molemminpuolinen. Jos sopimus on ensin kiinteä ja jatkuu sen jälkeen toistaiseksi voimassa olevana kuten edellä kuvattiin, on vuokra-aika näiden yhdistelmä. Kun tällainen sopimus on irtisanottu, vuokra-ajaksi määritellään irtisanomisaika. OP Ryhmä arvioi vuokra-aikaa määrittäessään olevan kohtuullisen varmaa, että toimitiloissa ollaan pidempään, koska toimitilasopimusten kohteet ovat sijainniltaan keskeisiä eikä vastaavia korvaavia tiloja ole välttämättä saatavilla.
- vuokralle antajan irtisanomisajan, jos kyseessä on toistaiseksi voimassa oleva muu kuin toimitilasopimus, jonka irtisanomisaika on molemminpuolinen. Sopimuksen vuokra-aikaa jatketaan aina irtisanomiskauden päätyttyä uudella irtisanomisajalla, ellei sopimusta ole irtisanottu. OP Ryhmä arvioi vuokra-aikaa määrittäessään olevan kohtuullisen varmaa, että sopimukset on tehty pidemmäksi ajaksi, koska tällaisten sopimusten jatkuva päättäminen ja uusiminen ei olisi taloudellisesti kannattavaa, tai
- vuokraoikeuden käyttöä, jos se on lyhempi kuin edellä mainituilla tavoilla määritetyt vuokra-ajat.

Vuokrasopimusvelan laskennassa OP Ryhmä käyttää yleensä vuokralle ottajan lisäluoton korkoa. Lisäluoton korkona käytetään OP Ryhmän keskuspankin noteeraamaa korkoa, jolla keskuspankki antaa luottoa osuuspankeille ja OP Ryhmän tytäryrityksille.

OP Ryhmä soveltaa vuokralle ottajalle sallittuja kirjaamista koskevia helpotuksia. Arvoltaan vähäisistä ja lyhytaikaisista vuokrasopimuksista tilikauden kulut kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin. Näihin vuokrasopimuksiin sisältyy kannettavia tietokoneita, matkapuhelimia ja pienempiä koneita ja laitteita sekä kertaluonteisesti vuokrattuja koneita ja laitteita.

OP Ryhmä soveltaa IAS 36 -standardia Omaisuuserien arvon alentuminen sen määrittämiseen, onko käyttöoikeusomaisuuserän arvo alentunut. OP Ryhmä arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä onko jotain viitteitä siitä, että omaisuuserän arvo on alentunut. Jos tällaisia viitteitä esiintyy, OP Ryhmä arvioi omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Omaisuuserän arvo on alentunut silloin, kun sen kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän.

OP Ryhmän vuokralle otetut sopimukset ovat pääosin toimitilojen, työsuhteautojen ja turvalaitteiden vuokrasopimuksia (Liite 26. Vuokrasopimukset).

12. Työsuhde-etuudet

12.1 Eläke-etuudet

OP Ryhmän yhtiöiden työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisessa. Eräät OP Ryhmän yritykset ovat järjestäneet työntekijöille lisäeläketurvan joko OP-Eläkesäätiön tai vakuutusyhtiön kautta.

Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisessa hoidetut eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia. Vakuutusyhtiöissä hoidetut järjestelyt voivat olla joko etuus- tai maksupohjaisia. OP-Eläkesäätiössä hoidetut järjestelyt ovat kokonaisuudessaan etuuspohjaisia.

Eläkejärjestelyistä johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelman erään ”henkilöstökulut”. Maksupohjaisissa järjestelyissä vakuutusmaksut maksetaan vakuutusyhtiölle ja kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jota veloitus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä muita maksuvelvoitteita ei ole. Etuuspohjaisen eläkejärjestelyn supistaminen, veloitteen täytyminen tai muuttaminen kirjataan tulosvaikutteisesti tapahtumahetkellä.

Etuuspohjaiset järjestelyt vakuutusyhtiöissä ja OP-Eläkesäätiössä rahoitetaan suorituksilla, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä velkaeränä esitetään järjestelystä johtuvien veloitteiden nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä OP-Eläkesäätiön ja hyväksyttävien vakuutusten järjestelyihin kuuluvien varojen käyvällä arvolla.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen veloitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen. Laskenta on suoritettu ennakoituun etuusoikeyksikköön perustuvalla menetelmällä (projected unit credit method). Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkeveloitteen nykyarvoa laskettaessa käytetty diskonttaus korko on määritelty yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättymispäivän markkinatuoton perusteella.

Eläkeveloitteen uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Kirjattaessa uudelleen määrittämisestä johtuvia erä muihin laajan tuloksen eriin, ei näitä erä enää siirretä tulosvaikutteisesti myöhemmillä tilikausilla.

12.2 Lyhytaikaiset työsuhte-etuudet

OP Ryhmässä on käytössä lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä, jonka perusteella siihen kuuluvat henkilöt voivat saada palkitsemista joko pelkästään rahana tai OP Osuuskunnan hallituksen päättämään viiteinstrumenttiin sidottuna ja rahan yhdistelmänä. Palkkiota maksetaan ansaintavuoden aikana tehdyistä työsuorituksista. Palkitsemisjärjestelmän arvioitu maksimimäärä lasketaan järjestelmän myöntämishetkellä. Kuluksi kirjattava määrä jaksetaan henkilöstökuluihin ja siirtovelkoihin oikeuden syntymisajanjakson kuluessa.

Saavutettujen tavoitteiden mukaista toteutuneen palkkion määrää tarkistetaan neljännesvuosittain. Alkuperäisiin arvioihin tehtävien tarkistusten mahdolliset vaikutukset kirjataan henkilöstökuluna tuloslaskelmaan, ja vastaava oikaisu tehdään siirtovelkoihin.

OP Ryhmällä on henkilöstörahoasto. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot, vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan (Liite 10. Henkilöstökulut).

13. Vakuutustoiminnan varat ja velat

Liitetiedoissa 31. Vakuutusvelka ja 32. Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista on eritelty vakuutustoimintaan liittyvät velat. Liitetiedoissa 21. Sijoitusomaisuus ja 22. Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat on esitetty vakuutustoimintaan liittyvät sijoitukset.

13.1 Vakuutustoiminnan rahoitusvarojen luokittelu

Vakuutustoiminnan rahoitusvarojen luokittelu on esitetty kohdassa Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja kirjaaminen OP Ryhmän taseessa.

13.2 Vakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten luokittelu ja ryhmittely

Vakuutussopimuksia ovat sopimukset, joilla siirretään sopimuksen omistajalta vakuutusyhtiölle merkittävä vakuutusriski siten kuin se on määritelty IFRS 4 -standardissa. Muut sopimukset, joita vakuutusyhtiö saa toimilupansa perusteella myöntää, ovat sijoitus- tai korvauksenhoitosopimuksia. Jos sopimuksessa ei ole tilinpäätöshetkellä merkittävää vakuutusriskiä, mutta sopimuksen omistajalla on oikeus muuttaa sopimusta siten, että sopimus siirtää merkittävän vakuutusriskin yhtiölle, niin sopimus luokitellaan vakuutussopimukseksi. Sopimukset luokitellaan sopimuksittain tai sellaisien sopimuslajien mukaan, joiden sisältämät riskit ovat homogeenisia. Jos useampi sopimus tehdään samanaikaisesti saman vastapuolen kanssa tai sopimukset riippuvat toisistaan, nämä sopimukset käsitellään kuitenkin yhdessä.

Vakuutussopimuksissa säästö- ja vakuutusosaa ei eroteta toisistaan erikseen käsiteltäviksi.

Vahinkovakuutusyhtiöiden myöntämät sopimukset ovat lähes kaikki vakuutussopimuksia. Sopimukset, joissa toteutuneiden ja ennakoitujen vahinkojen erotus tasataan lisämaksulla, ja jotka eivät sisällä vakuutusriskiä, on luokiteltu korvaustenhoitosopimuksiksi.

Henkivakuutusyhtiöiden myöntämät kapitalisaatiosopimukset ja sellaiset säästö- tai eläkesopimukset, joista vakuutetun kuoleman sattuessa maksetaan edunsaajille vakuutussäästöt tai siitä vähäisesti poikkeava määrä, luokitellaan sijoitussopimuksiksi, sillä ne eivät sisällä merkittävää vakuutusriskiä eikä niissä ole vakuutuksenottajalla oikeutta muuttaa sopimuksia vakuutusriskiä sisältäviksi.

Vakuutussopimukset jaetaan sopimuksen riskin mukaan ryhmiin siten, että kussakin ryhmässä sopimusten riskit ovat homogeenisia. Vahinkovakuutussopimusten ryhmittelyssä otetaan huomioon vakuutettu kohde, eroavuudet sopimuskausien pituuksissa tai siinä, kuinka kauan keskimäärin kuluu vakuutustapahtuman sattumisesta siihen, että se on kokonaan korvattu (vahingon selviämisenopeus). Henkivakuutuksessa otetaan huomioon, kertyykö vakuutukseen säästöä, miten kertyneen säästön tuottokomponentti määräytyy sekä onko sopimus elämän- vai kuolemanvaran vakuutus.

Vakuutussopimusten pääryhmät ovat lyhytkestoiset vahinkovakuutussopimukset, pitkäkestoiset vahinkovakuutussopimukset sekä henkivakuutussopimukset.

Lyhytkestoisten vahinkovakuutussopimusten voimassaoloaika on yleensä 12 kuukautta tai vähemmän, hyvin harvoin yli kaksi vuotta. Etenkin yksityishenkilöiden vakuutukset, ajoneuvovakuutukset ja lakisääteiset tapaturmavakuutukset ovat yleensä jatkuvia vuosivakuutuksia, jotka luetaan lyhytkestoisiksi.

Pitkäkestoisiksi vahinkovakuutussopimuksiksi luokitellaan ne vakuutussopimukset, joiden keskimääräinen voimassaoloaika on vähintään kaksi vuotta. Näitä ovat ainaisvakuutukset sekä asuntokauppalain mukaiset rakennusvirhevakuutukset.

Henkivakuutussopimuksia ovat säästöpainotteiset kerta- ja jatkuvamaksuiset henkivakuutukset, joissa on tarkoitus maksaa vakuutussumma vakuutuksen päättyessä, yksilölliset eläkevakuutukset, ryhmäeläkevakuutukset, jotka täydentävät lakisääteistä eläketurvaa, sekä riskivakuutukset, jotka on myönnetty kuoleman varalta. Henki- ja eläkevakuutusten säästöt voivat olla joko takuukorkoisia, joilla on oikeus harkinnanvaraiseen osuuteen yhtiön ylijäämästä, tai sijoitussidonnaisia, joissa sijoitusriski on siirretty vakuutuksenottajille.

13.3 Vakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten kirjaaminen ja arvostaminen

Sopimukset kirjataan silloin, kun yhtiöllä alkaa velvollisuus maksaa niistä korvaus mahdollisen vakuutustapahtuman sattuessa.

Vakuutussopimukset ja sijoitussopimukset, joissa sopimuksen omistajalla on oikeus harkinnanvaraiseen lisäetuu tai oikeus siirtää säästönsä takuukorkoiseksi ja siten oikeus saada harkinnanvaraista lisäetua, arvostetaan ja käsitellään vakuutussopimusstandardi IFRS 4:n mukaan. Muut sijoitussopimukset arvostetaan IFRS 9 -standardin mukaan.

Vakuutusyhtiöiden myöntämien vakuutus sopimusstandardin mukaan arvostettavista sopimuksista aiheutuva velka lasketaan pääosin kansallisin laatimisperiaattein. Tasoitusmäärää ei kuitenkaan lueta velkaan, ja se huomioidaan omissa pääomassa verovelalla vähennettynä. Lisäksi osa vakuutusvelasta arvostetaan huomioiden tarkasteluhetken markkinakorko.

Velka koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuu on nettoperusteinen, voimassa olevien sopimuksien jäljellä olevien vakuutus aikojen odotettavissa olevista korvauksista ja liikekuluista sekä tulevien vakuutusmaksujen vähentämisen jälkeen aiheutuva velka. Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuu on voimassa olevien sopimuksien jäljellä olevien vakuutuskausiensa odotettavissa olevista korvauksista ja muista kuluista aiheutuva velka. Korvausvastuu on jo sattuneiden tunnettujen tai tuntemattomien vakuutus tapahtumien aiheuttamista korvaus- ja selvittelykuluista aiheutuva velka.

13.3.1 Vahinkovakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten arvostaminen

Vakuutusmaksut tuloutetaan vakuutus sopimuksen voimassaoloaikana pääsääntöisesti ajan kulumisen suhteessa. Rakennusvirhevakuutuksissa ja ainaisvakuutuksissa tuloutus tapahtuu kuitenkin vakuutusrisin jakautumisen suhteessa. Näissä vakuutuksissa tilinpäätöspäivän jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutusmaksutulosta merkitään taseeseen vakuutusmaksuvastuuna ja jaksotetaan vakuutusmaksutuotoksi riskiä vastaavasti sopimuksen voimassaolo kaudelle.

Asiakkaalle maksettavat korvaukset ja vahingon selvittelystä aiheutuvat välittömät ja välilliset kustannukset kirjataan korvauskuluksi vahingon sattumishetken perusteella. Jo sattuneista vahingoista tilinpäätöshetkellä vielä maksamatta olevat korvaukset ja niiden selvittelykulut, myös vielä ilmoittamatta olevien vahinkojen osalta, varataan korvausvastuuseen. Korvausvastuu muodostuu sekä tapauskohtaisesti varatuista vahingoista että tilastollisesti varatuista vahingoista. Korvausvastuuseen sisältyvä varaus jo sattuneiden vahinkojen vielä toteutumattomia vahingon selvittelykuluja varten perustuu korvauskäsittelyn arvioituihin kustannuksiin.

Lakisääteisen rakennusvirhevakuutuksen ja ainaisvakuutusten vakuutusmaksuvastuu sekä eläke muotoisiin korvauksiin liittyvä vakuutusvelka diskonttataan. Diskonttaus koron määrittämisessä otetaan huomioon yleinen korkokehitys. Eläke muotoisten korvausten vakuutusvelan diskonttaus koron muutos huomioidaan yhtenä jatkuvasti päivitettävänä kirjanpidollisen arvion muuttujana. Korko ei saa ylittää vastuuta kattavan omaisuuden tuotto-odotusta eikä viranomais määräyksillä säädettyä tasoa. Ajan kulumisesta johtuva velan lisäys (diskonttaus koron purkautuminen) esitetään tuloslaskelmassa omana eräänään sijoitustoiminnan nettotuotoissa vahinkovakuutuksen erissä.

Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan korkoriskiä pienennetään hankkimalla korkojohdannaisia ja suoria korkosijoituksia, jotka arvostetaan taseessa käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Johdannaisten arvo sisältyy vakuutusvelkaan, jotta vakuutusvelka reagoi markkinakorkojen muutoksiin.

Johdannaisten myyntivoitto tai -tappio jaksotetaan vakuutusvelan jäljellä olevalle juoksuajalle pääsääntöisesti alentamalla tai korottamalla diskonttauskorkoa. Johdannaisten myyntitappio voidaan jaksottaa korottamalla diskonttauskorkoa vain, jos suunnitelman mukaista korkotasoa ei ylitetä. Vakuutusvelkaa suojaavien sijoitusinstrumenttien myynnillä voidaan kattaa diskonttaus koron suunnitelmallista laskemista vain rajoitetusti. Rajoituksena on enimmillään arvonmuutos, joka on kertynyt kyseisen hetken tavoitetason ylittävästä korkoliikkeestä.

13.3.2 Henkivakuutusyhtiöiden myöntämien sopimusten arvostaminen

Riskivakuutusten tilinpäätöspäivän jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutusmaksutulosta vähennettynä mahdollisesti saamatta olevilla vakuutusmaksuilla merkitään taseeseen vakuutusmaksuvastuuna.

Säästömuotoisten vakuutus sopimusten ja vakuutus sopimusstandardi IFRS 4:n mukaan arvostettavien sijoitus sopimusten velka lasketaan tulevien etuuksien, sopimuksen hallinnointiin liittyvien kulujen ja tulevien vakuutusmaksujen pääoma-arvona. Pääoma-arvon laskennassa käytetään pääosin hinnoittelun korkoutuvuutta, kuolevuutta ja liikekulu oletuksia. Päätetyt asiakashyvitykset huomioidaan velkaa laskettaessa.

Korvausvastuu on jo sattuneiden tunnettujen tai tuntemattomien vakuutus tapahtumien aiheuttamista korvaus- ja selvittelykuluista aiheutuva velka.

Velan diskonttauskorko on vakuutusyhtiölain mukaan enintään se korko, jota on käytetty vakuutuksen hinnoittelussa. Korko ei saa ylittää vastuuta kattavan omaisuuden tuotto-odotusta eikä viranomais määräyksillä säädettyä tasoa.

Yhtiön riskillä on säästöjä, joissa on korkotakuu 0,5–4,5 prosenttia. Niiden sopimusten, joiden korkotakuu on 4,5 prosenttia, vakuutusvelkaa on täydennetty niin, että tilinpäätöksen vakuutusvelan diskonttauskorkona on pysyvästi perustekorko 3,5 prosenttia. Tämän lisäksi korkotäydennyksien avulla on koko takuukorkoisen kannan diskonttauskorkoa laskettu määräajaksi. Muun henkivakuutuksen kuin eläkevakuutuksen korvausvastuuta ei diskontata.

Henkivakuutuksen vakuutusvelan korkoriskiä pienennetään hankkimalla korkojohdannaisia ja suoria korkosijoituksia, jotka arvostetaan taseessa käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Johdannaisten arvo sisältyy vakuutusvelkaan, koska johdannaisista saatava etu käytetään sopimusten taattuuihin kassavirtoihin.

Sijoitussidonnaisten vakuutus- ja sijoitussopimusten velkaa arvostettaessa keskeinen oletus on, että vakuutukselle hyvitetään tuottona vakuutusvelkaa kattavien varojen markkinaehtoinen tuotto.

Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset esitetään tase-erässä Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista.

13.4 Vakuutusoppiin liittyvän velan riittävästi

Tilinpäätöspäivänä arvioidaan, onko taseeseen merkitty velka riittävä. Testauksessa käytetään tarkasteluhetken arvioita vakuutusoppiin liittyvien tulevista rahavirroista. Jos arviointi osoittaa, että vakuutusoppiin liittyvä velan kirjanpitoarvo ei ole riittävä, velan määrää kasvatetaan vajauksella ja vajaus kirjataan tulokseen.

13.5 Vakuutusmaksutulo

Tuloslaskelman vakuutusmaksutuloon sisältyvä vakuutusmaksutulo on vastike kauden aikana alkaneesta vakuutusmaksusta.

Vakuutusmaksutulosta on vähennetty vakuutusmaksuvero mutta ei palkkioita eikä vakuutusmaksusaamisten luottotappioita.

Vahinkovakuutusoppiin liittyvät vakuutusmaksut kirjataan vakuutusmaksutuloksi vakuutuskauden alkaessa.

Henkivakuutuksen vakuutus- ja sijoitussopimusten maksut kirjataan vakuutusmaksutuloon suoriteperusteisesti siten, että muista sopimuksista kuin etuusperusteisista ryhmäläkevakuutuksista ei muodostu vakuutusmaksusaamia. Vakuutusmaksutulosta ei vähennetä palkkioita eikä luottotappioita (Liite 6. Vakuutuskaute).

13.5.1 Vakuutusoppiin liittyvät saamiset ja velat

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksusaamiset kirjataan vakuutuskauden alkaessa, kun oikeus saamiseen syntyy. Saamiset ovat pääasiassa saamia vakuutusmaksuvelkoilta ja vähäisessä määrin vakuutusmaksuvelkoilta. Etukäteen maksetut vakuutusmaksut merkitään muihin velkoihin erään velat ensivakuutuskaudesta.

Vahinkovakuutuksen vakuutusoppiin perustuvat saamiset testataan tilinpäätöksen yhteydessä arvonalentumisen varalta. Jos on objektiivista näyttöä saamisen arvonalentumisesta, saamisen kirjanpitoarvo alennetaan tulosvaikutteisesti. Saamisista vähennetään sekä lopullisiksi todetut arvonalentumiset (luottotappiot) että veloituksen perimisasikeiden perusteella tilastollisesti todetut arvonalentumiset.

13.6 Vahinkotavara ja regressisaamiset

Korvausselvittelyn yhteydessä yhtiön haltuun otettu vahingoittunut omaisuus tai vahinkoihin liittyvät riidattomat regressisaamiset vähennetään vakuutusvelasta.

13.7 Jälleenvakuutusoppiin liittyvät saamiset

OP Ryhmän ottamalla jälleenvakuutusoppilla tarkoitetaan sopimusta, joka täyttää vakuutusoppiin liittyvän määritelmän ja jonka perusteella OP Ryhmä voi saada korvauksia toiselta vakuutusyhtiöltä, mikäli OP Ryhmä joutuu itse muiden vakuutusoppiin liittyvien perusteella korvausvelvolliseksi.

Jälleenvakuutusoppiin perustuvat saamiset testataan tilinpäätöksen yhteydessä arvonalentumisen varalta. Jos on objektiivista näyttöä siitä, ettei OP Ryhmä saa mahdollisesti kaikkia rahamääriä, joihin sillä on oikeus sopimuksen ehtojen mukaan, saamisen kirjanpitoarvo alennetaan tulosvaikutteisesti kerrytettävissä olevaa rahamäärää vastaavalle tasolle.

Vahinkovakuutusoppissa jälleenvakuutusoppiin liittyvien perusteella saatavat suoritteet merkitään taseeseen erään muut varat, saamiset jälleenvakuutusoppista. Viimeksi mainitut saamiset vastaavat jälleenvakuutusoppiin liittyvien osuutta OP Ryhmän jälleenvakuutusoppiin liittyvien vakuutusmaksu- ja korvausvastuusta. Jälleenvakuutusoppiin liittyville maksamatta olevat vakuutusmaksut kirjataan taseeseen erään muut velat, velat jälleenvakuutusoppista.

Henkivakuutusoppissa jälleenvakuutusoppia liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutusoppiin liittyvien sopimusten velkojen ja saamisten kanssa ja merkitään taseeseen joko erään muut varat tai muut velat.

13.8 Rinnakkaisvakuutus ja poolit

OP Ryhmä osallistuu joihinkin rinnakkaisvakuutusjärjestelyihin yhdessä muiden vakuutusenantajien kanssa. Rinnakkaisvakuutus sopimuksista OP Ryhmä käsittelee vakuutus sopimuksena vain sopimuksessa tarkoitetun OP Ryhmän oman osuuden. OP Ryhmän vastuu rajoittuu tähän osuuteen.

OP Ryhmä merkitsee osuuksia vakuutus sopimuksista myös poolien kautta. Poolin jäsenet ovat ensisijaisesti vastuussa omasta suhteellisesta osuudestaan. Osuudet perustuvat sopimuksiin, jotka vahvistetaan vuosittain. OP Ryhmä käsittelee vakuutus sopimuksina oman suhteellisen osuutensa poolien hoitamisesta ensivakuutusliikkeestä ja poolilta jäsenille tulevasta jälleenvakuutusliikkeestä.

Poolin osuus näistä vakuutus sopimuksista käsitellään jälleenvakuutuksena. Eräissä pooleissa poolin jäsenet vastaavat maksukyvyttömän poolijäsenen velvoitteista omien osuuksiensa suhteessa. OP Ryhmä kirjaa yhteisvastuun kautta tulevat vastuut ja saamiset, mikäli yhteisvastuun realisoituminen on todennäköistä.

13.9 Henkivakuutuksen kohtusperiaate

Henkivakuutus sopimusten sijoitussidonnaisia osia lukuun ottamatta lähes kaikki henkivakuutukset ja osa kapitalisaatiosopimuksista ovat oikeutettuja taattujen etujen lisäksi harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä, joka voi olla merkittävä osa sopimuksen mukaisista kokonaisuista, mutta jonka määrä ja ajoittuminen ovat sopimuksen mukaan yhtiön harkittavissa. Osalla sijoitussidonnaisia vakuutus osia on mahdollisuus harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä. Lisäetuja jaetaan lisätuottoina laskuperustekoron päälle, lisäetuina kuolemantapaussummiin tai maksunalennuksiin.

Ylijäämä perustuu vakuutusyhtiölain kohtusperiaatteeseen, joka edellyttää, että kohtuullinen osa lisäetuihin oikeutettujen sopimusten tuottamasta ylijäämästä palautetaan lisäetuina näille vakuutusnottajille, mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät estä lisäetujen antamista. Lisäetujen tason suhteen on pyrittävä jatkuvuuteen. Kohtusperiaatteesta ei kuitenkaan muodostu velkasaamisoikeutta vakuutusnottajille. OP Ryhmä on julkaissut henkivakuutuksen lisäetuperiaatteensa ja sen toteutumisen verkkosivuillaan.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomesta siirtyneistä säästöhenkivakuutuksista ja yksilöllisistä eläkevakuutuksista on muodostettu eriytetyt taseet, joilla on muista poikkeava voitonjakopolitiikka. Määrä, jolla eriytettyjen taseiden varat ylittävät markkinaehtoisesti swap-korkokäyrällä diskonttaamalla arvostetut vakuutusvelat, varataan tulevien lisäetujen vastuuna.

14. Varaukset ja ehdolliset velat

Veloitteen perusteella kirjataan varaus, mikäli veloite perustuu aiempaan tapahtumaan ja sen toteutuminen on todennäköistä, mutta toteutumisajankohta tai toteutuva määrä on epävarma. Lisäksi veloitteen pitää perustua joko tosiasialliseen tai oikeudelliseen veloitteeseen ulkopuolista kohtaan. Jos osasta veloitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa (Liite 34. Varaukset ja muut velat).

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen veloite, jonka olemassaolo varmistuu vasta OP Ryhmän määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva veloite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuveloitteen täyttämistä tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona (Liite 43. Ehdolliset velat ja varat).

15. Oma pääoma

OP Ryhmä luokittelee liikkeeseen laskemansa instrumentit niiden luonteen perusteella joko omaksi pääomaksi tai vieraaksi pääomaksi (rahoitusvelaksi). Menot, jotka liittyvät omien oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä.

Oman pääoman ehtoiksi instrumenteiksi luokitellaan osuuspääomat, jotka jakaantuvat osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksuihin ja Tuotto-osuuksiin. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä sekä jäsenosuuden että Tuotto-osuuden palauttamisesta. Osuuspääomia voidaan kuitenkin vuosittain palauttaa osuuspankin päätöksen mukaisesti ja viranomaisen antamissa rajoissa.

Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua osuuspankin päätöksentekoon. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä jäsenosuuden palauttamisesta. Jäsenosuudelle ei makseta korkoa.

Tuotto-osuudella ei ole äänivaltaa. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä Tuotto-osuuden pääoman ja koron maksusta. Tuotto-osuuksille mahdollisesti maksettava korko on kaikille Tuotto-osuuksille samansuuruinen. Korko kirjataan velaksi ja vähennetään omasta pääomasta, kun päätös maksusta on tehty (Liite 36. Oma pääoma).

16. Tuloverot

Tuloslaskelman veroihin sisältyvät OP Ryhmän yhtiöiden tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verot ja laskennallinen verokulu tai -tuotto. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin tai muihin laajan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassa olevan verokannan perusteella ja laskennalliset verot voimassa olevan verokannan tai tilinpäätöspäivään mennessä hyväksytyin, tulevia vuosia koskevan verokannan perusteella.

Laskennallinen verovelka lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistettavista tappioista. Mikäli verotettavan tulon kertymisen ansiosta on todennäköistä, että saaminen voidaan hyödyntää, se kirjataan. Laskennallista verosaamista ei kirjata siltä osin, kun ei todennäköisesti synny verotettavaa tuloa, jota vastaan verotuksellisia tappioita taikka hyvityksiä voidaan hyödyntää. OP Ryhmässä merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät verotuksellisista varauksista (mm. luottotappiovarauksesta), sijoitusten arvostamisesta käypään arvoon sekä vahinkovakuutuksen tasoitusmäärän eliminoinnista. (Liite 16. Tuloverot).

17. Viranomaismaksut

OP Ryhmä maksaa eri viranomaisille maksuja. Talletussuojasta vastaa Rahoitusvakausrasto. Pankkivalvonnasta vastaa Euroopan keskuspankki. Vakuutus-, menettelytapa- ja makrovalvonnasta vastaa Finanssivalvonta. Kriisintarkaisusta vastaa EU:n kriisintarkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). Viranomaismaksut kirjataan vuoden alussa kokonaisuudessaan liiketoiminnan muihin kuluihin (Liite 12. Liiketoiminnan muut kulut).

17.1 Vakausmaksu

Vakausero kerätään euroalueen kriisintarkaisurahastoon (Single Resolution Fund, SRF) vuoteen 2023 asti siten, että rahaston tavoitetaso, vähintään 1 prosenttia korvattavien talletusten määrästä, saavutetaan. Kriisintarkaisurahastoa hallinnoi EU:n kriisintarkaisuneuvosto, joka päättää myös vakauserojen määrästä. SRF varmistaa, että rahoitussektori rahoittaa rahoitusjärjestelmän vakauttamisen. Vakausmaksu määräytyy pankin merkittävyyden ja riskiprofiilin perusteella.

17.2 Talletussuojamaksu

Vanhaan talletussuojarahastoon kerätyt varat ylittävät tällä hetkellä talletussuojan tasoa koskevat EU-vaatimukset. Säätöjensä nojalla vanha talletussuojarahasto huolehtii jäsenpankilleen määrättävistä talletussuojamaksuista uuteen talletussuojarahastoon siinä suhteessa, kun kukin jäsenpankki on vuosien kuluessa kartuttanut vanhaa talletussuojarahastoa. Rahoitusvakausrasto määrää maksun jokaiselle jäsenpankille, mutta laskuttaa sen suoraan vanhalta talletussuojarahastolta. Talletussuojamaksusta ei tullut OP Ryhmälle kuluvaikutusta vuosina 2021 ja 2022.

17.3 Rahoitusvakausraston hallintomaksu

Rahoitusvakausraston hallintomaksu perustuu samaan laskentamenetelmään kuin Finanssivalvonnan valvontamaksu.

17.4 Finanssivalvonnan valvontamaksu

Finanssivalvonnan valvontamaksu koostuu suhteellisesta valvontamaksusta, joka perustuu taseen loppusummaan, sekä kiinteästä perusmaksusta.

17.5 Euroopan keskuspankin valvontamaksu

EKP:n valvontamaksu määräytyy pankin merkittävyyden ja riskiprofiilin perusteella.

18. OP-bonukset omistaja-asiakkaille

Tuloslaskelmassa OP-bonukset omistaja-asiakkaille esitetään omana eränään. Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden pankki-, vahinkovakuutus- ja varallisuudenhoitoasioinnista kertyy OP-bonuksia. OP-bonukset kirjataan ansaintakaudella kuluksi tuloslaskelmaan ja siirtovelkoihin taseeseen. Kertyneet bonukset käytetään automaattisesti pankki- ja varallisuudenhoitopalveluiden palvelumaksuihin sekä vahinkovakuutusmaksuihin vanhimmista tapahtumista alkaen, jolloin siirtovelka puretaan (Liite 14. OP-bonukset omistaja-asiakkaille).

19. Julkiset avustukset

Julkiset avustukset ovat julkista tukea, joka toteutetaan siirtämällä voimavaroja yhteisölle, joka on saamansa tuen vastikkeeksi noudattanut tai noudattaa tulevaisuudessa tiettyjä sen liiketoimintaa koskevia ehtoja. Hyötyä, joka saadaan julkisen vallan markkinakorkoa alemmalla korolla myöntämästä lainasta, käsitellään julkisena avustuksena. Markkinakorkoa alemmalla korolla myönnetystä lainasta saatava hyöty on määritettävä lainan alkuperäisen kirjanpitoarvon ja saatujen maksujen

erotuksena. Julkinen avustus kirjataan kuitenkin vasta, kun on kohtuullisen varmaa, että yhteisö täyttää siihen liittyvät ehdot ja että avustus tullaan saamaan. Tuottoihin liittyvät avustukset vähennetään tilinpäätöksessä niitä vastaavista kuluista ja kirjataan tulosvaikutteisesti niillä kausilla, joilla kulut kirjataan menoiksi, joita avustus on tarkoitettu kattamaan.

20. Uudet standardit ja tulkinnat

IASB (International Accounting Standards Board) on julkaissut seuraavia tulevia merkittäviä standardimuutoksia.

20.1 IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardi

Tilinpäätöksen liitetiedossa 3. Laatimisperiaatteiden ja esittämisen muutokset kerrotaan IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardin käyttöönotosta 1.1.2023.

20.2 Muut tulevat standardimuutokset

Standardeihin IAS1, IAS 8 ja IAS 12 tehdyt muutokset tulivat voimaan 1.1.2023. Muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta OP Ryhmän tilinpäätökseen.

Liite 2. OP Ryhmän riskienhallinnan periaatteet

1 OP Ryhmän merkittävät riskit: yleiskatsaus

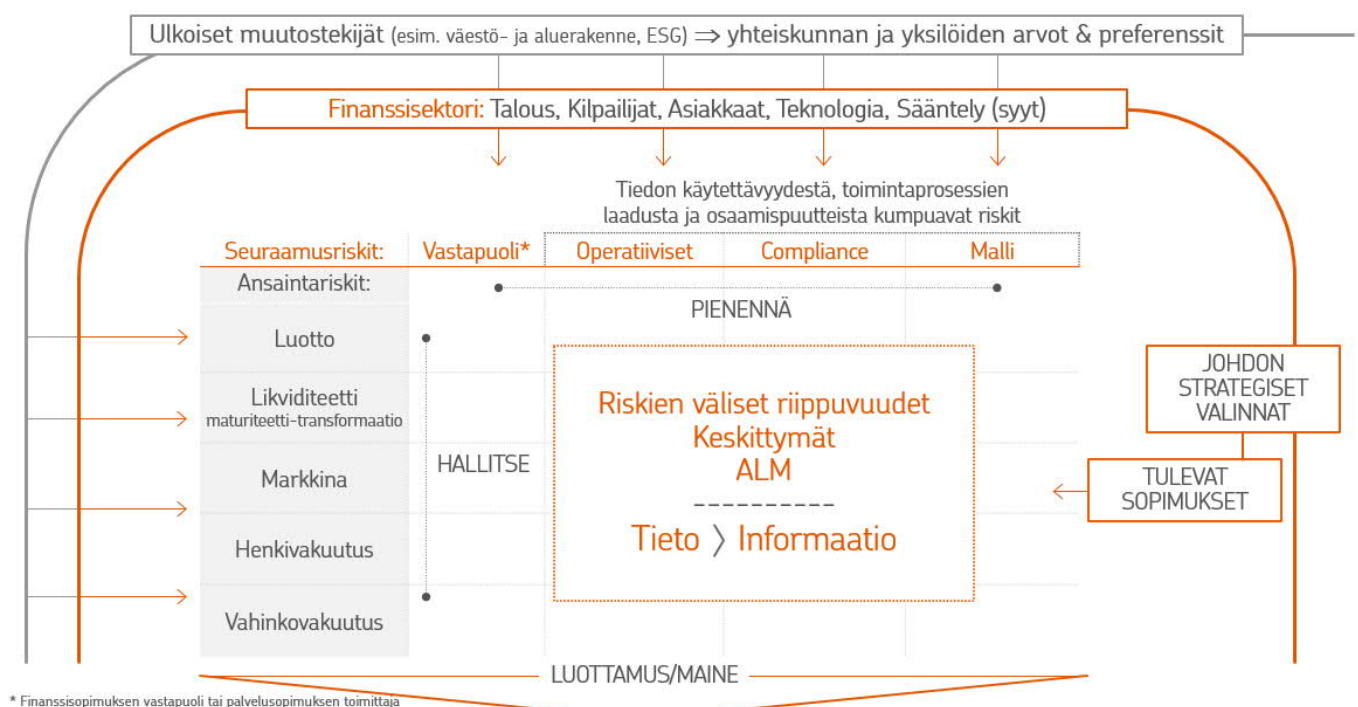
OP Ryhmässä riskinoton ja riskienhallinnan yleiset periaatteet laaditaan kaikkia toimintoja koskeviksi, ja riskienhallinnan yleisiä periaatteita tarkennetaan vielä ansaintalogiikoittain (tuote- ja palvelukokonaisuuksittain). Ansaintalogiikkokohtaisia kokonaisuuksia muodostettaessa lähtökohtia ovat asiakkaille tarjottavat palvelut, palvelujen tuottamisessa ja toiminnan analysoinnissa ja raportoinnissa tarvittavat prosessit sekä se, mitä riskejä OP Ryhmälle näiden palvelujen tarjoamisesta aiheutuu.

OP Ryhmän liiketoiminnan ja toimialan ominaispiirteiden vuoksi riskeillä on kaksi toisistaan poikkeavaa peruseriaatetta: OP Ryhmä voi hankkia ansaintaa riskeillä (ansaintariskit) tai riskit voivat olla seurausta jostakin (seuraamusriskit). Koska ansaintariskien tarkastelu edellyttää OP Ryhmän kriittisten menestystekijöiden tarkastelua liiketoiminnan kannalta, ansaintariskien lähteitä ja hallintaa ryhmitellään merkittävien riskien tarkemmissa kuvauksissa ansaintalogiikoittain lukuun ottamatta ryhmätasoisia riskejä, jotka koskevat kaikkia ansaintalogiikoita. Riskejä ryhmitellään merkittävien riskien tarkemmissa kuvauksissa ryhmätasolla, koska suurin osa seuraamusriskeistä on ryhmätasoisia ja seuraamusriskeissä keskeisenä tarkastelun kohteena on riskin mahdollisen toteutumisen negatiivisten vaikutusten pienentäminen.

Alla olevassa kuvassa esitetään yhteenvetona OP Ryhmän merkittävät riskit ja niiden lähteet. Kuvan taulukon ulkokehällä harmaalla ja oranssilla esitetään merkittävien riskien lähteet ja juurisyyt. Vastaavasti taulukon ulkopuolella on myös kuvattu riskien mahdollisen toteutumisen negatiivinen vaikutus OP Ryhmän luottamukseen ja maineeseen.

Kuvan taulukossa on keskeistä huomata seuraavaa:

- Ansaintariskien ottamisella voidaan saada aikaan seuraamusriskejä OP Ryhmän ulkoisten riskien lähteiden ja syiden lisäksi.
- Ansainta- ja seuraamusriskien yhteisvaikutuksesta voi syntyä uusia ryhmätasoisia riskejä muun muassa riskien välisten keskittymien ja riippuvuuksien vuoksi.
- Ansainta- ja seuraamusriskien erilaisten tarkoitusten vuoksi ansaintariskejä pyritään ensi sijassa hallitsemaan, kun taas seuraamusriskejä pyritään ensi sijassa pienentämään.

Pankkitoiminta-ansaintalogiikkakokonaisuus sisältää sekä Vähittäispankki- että Yrityspankki-liiketoimintasegmentin. Pankkitoiminta-ansaintalogiikkakokonaisuus ryhmitellään riskienhallinnassa kolmeen ansaintalogiikkaan: Pankkitoiminta taseen kautta, Markets ja Varainhoito. Pankkitoiminta taseen kautta -ansaintalogiikka jaetaan edelleen liiketoimintasegmenttijaottelun mukaisesti yrityspankkitoimintaan, vähittäispankkitoimintaan sekä keskuspankkitoimintaan, joka OP Ryhmän segmenttijaottelussa sisältyy muuhun toimintaan. Henki- ja vahinkovakuutus-ansaintalogiikat kuuluvat Vakuutus-liiketoimintasegmenttiin.

OP Ryhmän riskienhallinta ja sääntelymukaisuuden varmistaminen (compliance) perustuu kolmen puolustuslinjan periaatteelle. Ensimmäisen puolustuslinjan muodostavat liiketoiminnot, toisen puolustuslinjan liiketoiminnoista riippumattomat riskienhallintatoiminto ja compliance sekä kolmannen puolustuslinjan sisäinen tarkastus. Jokaisella puolustuslinjalla on oma roolinsa riskienhallintaprosessin tehokkaassa toteuttamisessa.

OP Ryhmässä riskienhallinnan ensimmäinen ja toinen puolustuslinja tekevät jatkuvaa yhteistyötä. Näin varmistetaan, että käytössä on etukäteen kaikki toiminnan kehittämiseen ja hallintaan tarvittava osaaminen. Puolustuslinjat rakentavat yhdessä riskienhallintaprosessin, jossa on otettu huomioon OP Ryhmän toiminnan erityispiirteet. Ensimmäisen ja toisen puolustuslinjan vastuut on selkeästi jaettu.

- Liiketoiminnot toteuttavat OP Ryhmän strategiaa, vastaavat toimintansa suunnittelusta, tehokkaasta sekä laadukkaasta toimeenpanosta ja sisäisestä valvonnasta. Vain liiketoiminta tekee liiketoimintapäätöksiä vastaten asiakaspalvelun laadusta, toimintansa jatkuvuudesta sekä tuloksestaan ja riskeistään.
- Toinen puolustuslinja valmistelee ryhmän johdon päätettäväksi riskienhallintakehikon, jonka asettamissa puitteissa ensimmäinen puolustuslinja toteuttaa riskinottoa ja päivittäiseen liiketoimintaan liittyvää riskienhallintaa. Toinen puolustuslinja tukee ensimmäistä puolustuslinjaa konsultoimalla ja rakentavasti haastamalla etenkin omaan erityisosaamiseensa kuuluvissa asioissa. Toinen puolustuslinja myös valvoo sääntelyn ja OP Ryhmän ohjekehikon noudattamista ja tekee riippumatonta analyysia tuloksen, riskien ja puskureina toimivien pääoman ja likviditeetin tasapainosta sekä toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta myös häiriötilanteissa.
- Kolmantena puolustuslinjana toimii muista puolustuslinjoista riippumaton sisäinen tarkastus.

2 OP Ryhmän merkittävät riskit: lähteet ja hallinta

2.1 Merkittävien riskien määritelmät ja lähteet

Alla on kuvattu yhteenvetona OP Ryhmän merkittävien riskien määritelmät ja lähteet.

Luottoriskit	Luottoriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että rahoitusinstrumentin sopimusosapuoli ei pysty täyttämään sopimuksenmukaisia takaisinmaksuvelvoitteitaan ja aiheuttaa täten toiselle osapuolelle taloudellisen tappion.
Likviditeettiriskit	Likviditeettiriski on riski siitä, että maksuvalmiuden taso tai rahoituksen saatavuus vaikeuttaa strategian mukaisen liiketoiminnan toteuttamista. Likviditeettiriski aiheutuu sisään tulevien ja ulos maksettavien kassavirtojen ajoituksen ja/tai määrien epätasapainosta. Likviditeettiriskeihin sisältyvät keskittymäriski, markkinoiden likvidiysriski ja jälleenrahoitusriski. Keskittymäriski aiheutuu rahoituksen ajallisesta sekä vastapuoli- tai instrumenttikohtaisesta keskittymisestä. Markkinoiden likvidiysriski on riski siitä, että markkinatransaktiota ei saada toteutettua halutussa ajassa ja/tai arvioituun hintaan tai pankin omistuksessa olevien likvidien varojen määrä pienenee. Jälleenrahoitusriski tarkoittaa riskiä siitä, että rahoitusta ei markkinoilta saada uusittua.
Markkinariskit	Markkinariskillä tarkoitetaan sopimuksen arvoon tai sopimuksen ansaintaan kohdistuvaa epäedullista muutosta, joka aiheutuu rahoitusmarkkinoilla havaittavien hintojen muutoksista. Markkinariskeihin kuuluvat taseen ja taseen ulkopuolisten erien korko-, valuutta-, volatilitteetti-, luottospread-, osake-, kiinteistöriski ja mahdolliset muut hintariskit.
Taseen rakenteellinen korkoriski	Riski koron muutosten vaikutuksista pankkitoiminnan vuotuisen korkokatteeseen sekä vakuutusyhtiön tulokseen (IFRS17) ja vakavaraisuuteen (SII).
Vahinkovakuutusriskit	Vahinkovakuutusriskit muodostuvat vahinko- ja varausriskeistä. Vahinkoriski syntyy siitä, että vahinkoja tapahtuu keskimääräistä enemmän tai ne ovat poikkeuksellisen suuria. Varausriski syntyy siitä, että jo tapahtuneiden vahinkojen korvausmenot ovat suuremmat kuin on ennakoitu tai maksusuoritusten ajoitus poikkeaa ennakoidusta.
Henkivakuutusriskit	Henkivakuutusriskit muodostuvat biometrisistä riskeistä sekä kustannus- ja asiakaskäyttämisen riskeistä. Biometrinen riski syntyy siitä, että ennusteet vakuutettujen eliniästä poikkeavat elämänvarariskiä sisältävissä vakuutustuotteissa tai ennusteet vakuutettujen kuolevuudesta (esim. katastrofin aiheuttama kuolevuuden ennustamaton kasvu) poikkeavat kuolemanvarariskiä sisältävissä tuotteissa. Biometristä riskiä syntyy myös siitä, että ennusteet vakuutettujen työkyvyttömyyden alkavuudesta poikkeavat työkyvyttömyysriskiä sisältävissä tuotteissa, mutta OP-Henkivakuutuksessa em. työkyvyttömyysriski on hyvin pieni.
Vastapuoliriskit	Vastapuoliriskillä tarkoitetaan mahdollisuutta, että johdannaisopimuksen, repo-sopimuksen, kaupankäynnin tai jälleenvakuutusopimuksen sopimusosapuoli ei täytä taloudellisia velvoitteitaan ja vastaavan sopimuksen uudelleen hankinnasta aiheutuu riski kustannusten kasvusta. Vastapuoliriskin erityispiirre on riskin määrän muuttuminen sopimuksen markkina-arvon mukana, minkä seurauksena riski voi myös kasvaa sopimuksen solmimisen jälkeen.

Operatiiviset riskit	Operatiivista riskiä aiheutuu kaikesta liiketoiminnasta, ja se voi aiheutua puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, prosesseista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. OP Ryhmässä operatiivisiin riskeihin kuuluvat myös ICT- ja turvallisuusriskit. Tietopääomaan liittyvillä operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan mahdollista tappiota, maineen menetystä tai toiminnan heikentymistä aiheutuen tietoon ja siitä johdettuun informaatioon kohdistuvasta epävarmuudesta päätöksenteossa, johtamisessa ja raportoinnissa.
Compliance-riskit	Riski, joka aiheutuu ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen, asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen tai eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä.
Malliriskit	Malliriskillä tarkoitetaan mahdollista tappiota tai maineen menetystä aiheutuen sellaisista mallien tulosten perusteella tehdyistä päätöksistä, joissa syynä on mallien kehittämisen, täytäntöönpanon tai käytön virheet. Mallilla tarkoitetaan kvantitatiivista menetelmää, jolla lähtötiedot muunnetaan matematiikan, tilastotieteen tai asiantuntija-arvioiden pohjalta liiketoimintapäätöksiä ohjaavaksi tai taloudellista tai riskiasemaa koskevaksi kvantitatiiviseksi tiedoksi.
Maineriskit	Riski maineen tai luottamuksen heikkenemisestä, joka on ensiasianssa seurausta jonkin yksittäisen riskin tai usean riskin samanaikaisesta toteutumisesta tai muusta negatiivisesta julkisuudesta.
Keskittymäriskit	Riskit, joita voi syntyä liiketoiminnan liiallisesta keskittymisestä yksittäisille asiakkaille, tuotteille, toimialoille, maturiteettijaksoille tai maantieteellisille alueille. Keskittymäriski voi syntyä myös palveluntarjoajien tai prosessien muodostamista keskittymistä.
Tulevan liiketoiminnan riskit	Riski siitä, millä ehdoin ja volyymin solmitaan uusia joko nykyisenkaltaisia tai kokonaan uudenlaisia sopimuksia. Tähän sisältyy myös riski, joka syntyy puutteellisesta sisäisestä reagoinnista ja joustamattomuudesta liiketoiminta- ja kilpailuympäristössä tai asiakkaiden arvoissa ja teknologiassa tapahtuneisiin muutoksiin.

Tulevan liiketoiminnan riskejä ei käsitellä omana kokonaisuutenaan, koska ne voivat ilmetä eri merkittävien riskien muodossa ja ilmenevät eri riskilajien yhteydessä.

Asiakaskäyttätymisriski voi toteutua useassa eri riskilajissa (asiakkaiden käyttäytymisen muutoksen vaikutus esimerkiksi vakuutus sopimusten arvoon, talletusten määrään tai sopimusten ennakaisiin takaisinmaksuihin).

Jäännösriski on jäljelle jäävä riski, jota ei voida tai haluta poistaa tai jää jäljelle mahdollisten riskinpienennystoimenpiteiden jälkeen. Jäännösriski-sanaa voidaan pitää synonyymina riskille. Jäännösriski ei siten ole rinnasteinen käsite yllä luetuille merkittävillä riskeillä, vaan jäännösriskin voidaan katsoa koskevan mitä tahansa yllä lueteltua merkittävää riskiä.

ESG-tekijöiden integrointi riskienhallintaan

Toimintaympäristön muutostekijät, kuten ilmastonmuutos ja muut kestävyys- eli ESG-tekijät vaikuttavat asiakkaiden ja muun yhteiskunnan tarpeisiin ja preferensseihin. ESG-tekijät ovat ulkoisia megatrendejä eli esimerkkejä OP Ryhmän riskikartan juurisyyistä. Riskien tunnistamisprosessissa nämä määritellään eri riskilajeihin vaikuttavina muutostekijöinä eikä erillisinä riskeinä.

OP Ryhmässä näitä ulkoisia muutostekijöitä tarkastellaan, jotta ymmärretään niiden vaikutuksia omaan sekä asiakkaiden toimintaan ja tulevaan menestykseen lyhyellä ja pidemmällä tähtäimellä. Toimintaympäristön muutostekijät kanavoituvat erilaisten vaikutusketjujen kautta taloudellisiksi riskeiksi ryhmän pankki- ja vakuutusliiketoiminnalle. Vaikutukset voivat toteutua suoraan tai välillisesti mm. luotto-, markkina-, operatiivisina ja maineriskeinä.

ESG-tekijät sisältyvät riskien merkittävyyden arviointiin kuten muutkin toimintaympäristön muutokset ja riskitekijät. Taloudellisten vaikutusten lisäksi tulee arvioida muun muassa riskien aiheuttamat mahdolliset ympäristö- ja mainevaikutukset.

Mainevaikutus voi kohdistua OP Ryhmään tai koko finanssialaan, esim. muuttuneiden kansalaismielipiteiden tai kuluttajien mieltymysten seurauksena. OP Ryhmän omasta toiminnasta aiheutuvaan mainevaikutukseen vaikuttaa hyvä hallintotapa ja ohjeiden noudattaminen. OP Ryhmän vastuullinen toimintatapa edistää omalta osaltaan myönteistä julkisuuskuvaa.

ESG-tekijöiden riskiarvioinnissa painottuu toistaiseksi ilmasto- ja ympäristötekijöistä aiheutuvien tapahtumien ja vaikutusten arviointi. Ilmastonmuutos ja ympäristön tilan heikkeneminen aikaansaavat fyysisiä riskitekijöitä:

- Akuutteja riskitekijöitä ovat sään ääri-ilmiöihin, kuten kuivuuteen, tulviin ja myrskyihin liittyvät tapahtumat tai esim. yksittäinen ympäristöonnettomuus.
- Pitkävaikutteiset muutokset etenevät hitaammin: esim. ilmaston lämpeneminen, merenpinnan nousu, luonnon monimuotoisuuden väheneminen, vesistöjen ja maaperän saastuminen, elinympäristöjen tuhoutuminen.

Siirtyminen kohti vähähiilisempää ja ympäristön kannalta kestävämpää taloutta tuo mukanaan suoria ja välillisiä vaikutuksia. Näitä ovat esimerkiksi ilmasto- tai ympäristöpoliittiset päätökset, tekniikan kehitys, markkinoiden luottamus ja asiakkaiden valinnoissa tapahtuvat muutokset.

Fyysiset ja siirtymäriskitekijät vaikuttavat OP Ryhmän liiketoimintaan ja taloudelliseen menestykseen erityisesti sidosryhmien kautta. Realisoituessaan riskit voivat vaikuttaa riskiprofiiliin, pääomitukseseen, likviditeettiin ja päivittäisen toiminnan jatkuvuuteen useilla tavoilla. Tällaisten potentiaalisten shokkien vaikutuksia tulee tehdä näkyviksi skenaariotyöskentelyn keinoin.

ESG-tekijöiden integrointi kaikkeen riskinottoon, riskienhallintaan sekä pääomien ja likviditeetin riittävyyden arviointiprosesseihin (ICAAP, ORSA, ILAAP) edellyttää laaja-alaista kehitystyötä liiketoiminnoissa ja varmentavissa toiminnoissa. Johdon riskiraportointiin ESG-tekijät kytketään vaiheittain hakien synergioita ulkoisen kestävyysraportoinnin kanssa. ESG-tekijöiden kuten muidenkin OP Ryhmän riskien ja riskitekijöiden sisällyttäminen limitointijärjestelmään arvioidaan vähintään vuosittain osana OP Ryhmän riskinoton periaatteiden ja riskipolitiikojen päivittämistä. Näin täytetään riskinoton ja riskienhallinnan periaatteiden ohella myös OP Ryhmän vastuullisuusohjelman riskinottoon ja riskienhallintaan liittyviä tavoitteita.

Aihealueen nopeasti kehittyvässä sääntelyssä mukana pysyminen voi olla haasteellista, milloin kasvaa riski siihen, että sääntelyä ei pystyttäisi noudattamaan vaaditussa aikataulussa. Kehitystyössä otetaan mahdollisimman ennakoivasti huomioon tarkentuva sääntely ja valvojien odotukset. Lisähaasteena on tutkimustiedon nopea kehittyminen ja tässä kehityksessä mukana pysyminen.

Operatiivisten riskien hallinta

OP Ryhmän kaikkien yritysten tulee noudattaa yhteisiä operatiivisten riskien hallinnan menettelyjä, joita sovelletaan myös menettelytapa- (compliance) ja malliriskien hallintaan. ESG-tekijät ovat kiinteä osa operatiivisten riskien tunnistamista ja arviointia, mikä mahdollistaa OP Ryhmän operatiivisten riskien riskiprofiilin seurannan myös eri ESG-tekijöihin ja näistä johtuviin riskeihin jaoteltuna.

ESG-tekijät ja niiden aiheuttamat operatiiviset riskit tunnistetaan ja arvioidaan operatiivisten riskien hallinnan menettelyissä, riskitapahtumissa, riskikartoituksissa, uusien ja muutettujen tuotteiden riskiarvioinneissa, jatkuvuuden ja ulkoistusten hallinnassa. Riskien tunnistamisen ja arvioinnin keskiössä on riskeihin liittyvien syiden ja seurausten tunnistaminen. Samalla tunnistetaan riskien aiheuttamien taloudellisten vaikutusten lisäksi mahdolliset ympäristö- ja mainevaikutukset.

Jatkuvuuden hallinnassaan OP Ryhmän liiketoimintojen tulee varautua myös ilmaston ja ympäristön aiheuttamien fyysisten riskien toteutumiseen turvatakseen asiakkaille palvelujen saatavuus näissäkin tilanteissa. Osa liiketoiminnan jatkuvuuden varmistamista on toimintoprosessien tehokkuus ja systemaattisuus, mihin kuuluu myös ulkoistusten hallinta ja palveluntarjoajien tunteminen.

Operatiivisten riskien stressitestaus ja skenaariot täydentävät riskien kokonaiskuva ja varmistavat taloudellisen pääomatarpeen riittävyyttä. Skenaarioiden avulla ennakoitaan ja varaudutaan erilaisiin tilanteisiin. Skenaariot täydentävät operatiivisten riskien hallinnan kokonaisuutta erityisesti tilanteissa, joissa käytettävissä olevaa historiadataa ei voida käyttää ennustamaan tulevaa tapahtumaa, kuten esimerkiksi ilmastonmuutosta.

ESG-tekijöistä aiheutuvat taloudelliset seuraukset sisältyvät olemassa oleviin operatiivisten riskien limiitteihin.

ESG-tekijöiden, niiden syiden ja seurausten tunnistamisen varmistamiseksi operatiivisten riskien hallinnassa panostetaan liiketoiminnan osaamisen syventämiseen mm. koulutuksella. Erityisen tärkeää on, että myös siirtymäriskit tunnistetaan ja niihin reagoidaan ennakoivasti.

Tiedon hallinta

ESG-tekijöistä johdetut vaatimukset tiedonhallinnalle ja datalle implementoidaan osaksi OP Ryhmän nykyisiä malleja ja toimintatapoja. ESG-tekijöistä johdetut vaatimukset integroidaan osaksi käytänteitä sekä asiakaspalvelu- ja toimintoprosesseja siten, että ne ovat luonteva osa ryhmän toimintaa. ESG-tekijöistä johdetut vaatimukset datan hallinnalle ja hankinnalle tunnistetaan, ja nämä muutokset integroidaan osaksi olemassa olevia toimintamalleja ja palveluita.

Pankkitoiminta - Luottoriskien hallinta

Luottoriskien hallinnassa keskeistä on arvioida ilmasto- ja ympäristötekijöiden sekä muiden ESG-tekijöiden vaikutusta asiakkaiden toimintaan ja menestykseen sekä luotonhoitokykyyn.

Sen lisäksi, että ulkoiset muutostekijät voivat vaarantaa joidenkin toimialojen toiminnan edellytykset, ne voivat myös tarjota mahdollisuuksia. Ilmastonmuutos voi esimerkiksi aiheuttaa jollakin alalla heikentyvää kannattavuutta asiakaskäyttäytymisen muutoksen myötä, vakuuksien arvojen alenemista tietyillä alueilla sekä sääntelyyn liittyvien kustannusten ennakoitua suurempaa kasvua. Toisaalta muutos voi myös parantaa joidenkin asiakkaiden toimintaedellytyksiä ja suhteellista kilpailukykyä.

Asiakastasolla riskejä hallitaan neuvomalla asiakkaita ja seuraamalla asiakkuuden kehittymistä. Hinnoittelu on riskiperusteista. Rahoitettavien ESG-hankkeiden ja/tai -sijoitusten tulee olla taloudellisesti kestäviä. Asiakkaiden tulevasta menestyksestä huolehtiminen varmistaa, että OP Ryhmän liiketoiminta säilyy kannattavana myös pitkällä tähtäimellä ja että toimintaa varten tarvittavat riskipuskurit pääoman ja likviditeetin osalta ovat riittävät. Asiakkaita neuvomalla halutaan tuottaa lisäarvoa, joka näyttyäyty asiakkaiden entistä parempana taloudellisena asemana ja hyvinvointina.

Yritysassiakkaat luokitellaan niiden toimialalle tyypillisille ESG-tekijöille altistumisen perusteella ESG-luokkiin. Mikäli ESG-luokka ja asiakaskokonaisuuden vastuiden kokonaismäärä ovat merkittäviä, tehdään lisäksi ESG-analyysi. ESG-analysitarve tarkistetaan aina, kun ollaan myöntämässä asiakkaalle uutta vastuuta, tekemässä muutosesitystä olemassa olevaan vastuuseen tai muuta rahoituspäätökseen rinnastettavaa esitystä. Tietoja käytetään luottopäätöksissä ja dokumentoidaan, sekä valmistaudutaan raportoimaan asiakaskannan ja päätösten altistumisesta ESG-tekijöille.

Asuntovakuuskohteet analysoidaan ja kohdistetaan osoitteen perusteella Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) tulvakartoille. Asuntoluottojen asuntovakuuksien energiatodistukset antavat karkean kuvan asuntorahoituksen ilmastovaikutuksista. Kaikille asuntovakuuskohteille mallinnetaan arvio energialuokasta Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) rekisterissä olevien energiatodistusten perusteella. Tulvakarttojen ja asuinkiinteistöjen energiatehokkuuksien kautta arvioidaan ESG-tekijöiden vaikutusta vakuuden vakuusarvoon.

Luottoriskin stressitestausmenetelmiä tulee kehittää siten, että makroshokkien vaikutusten analysointi tuottaa konkreettisia johtopäätöksiä asiakasyrityksen taloudellisen tilanteen (mm. käyttökatteen ja omavaraisuuden) kehityksestä huomioiden ilmasto- ja ympäristötekijät, kuten energian käyttö. Lisäksi muodostetaan asiakaskohtaisia herkkyysanalyysieja pohjautuen asiakkaan tuloslaskelmaan sekä vakuuskohteiden sijaintiin. Näin toimien mahdollistetaan asiakasyritysten luottoluokituksen

uudelleenlaskenta sekä stressin vaikutusten raportointi koko yritysluottokannasta pohjautuen asiakaskohtaiseen analysointiin. Näin täydennetään taloudellisen pääomatarpeen ja saamisten vakuuskelpoisuuden arviointia ottamaan huomioon ilmasto- ja ympäristömuutosten vaikutus.

Pankkitoiminta – Rahoitustaseen korkoriskin ja likviditeettiriskien hallinta

ESG-tekijät voivat vaikuttaa markkinakorkoihin ja luottoriskimarginaaleihin. Rahoitustaseen korkoriskin ja likviditeettiriskien hallinnan osalta riskienhallinnallinen tarkastelu kohdistuu ensisijaisesti likviditeettireserviin. Taloudellisia vaikutuksia arvioidaan säännöllisin skenaarioin, joissa huomioidaan myös ilmasto- ja ympäristötekijät. Vaikutusten ei ole arvioitu olevan merkittäviä niihin saamistodistuksiin, joita salkkuun ostetaan.

Likviditeettireservin sijoitustoimintaa ohjaa sijoitussuunnitelma, jonka mukaisesti salkuille oli vuoden 2022 loppuun asti asetettu oma vastuullisten sijoituskohteiden allokaatiotavoite. Jatkossa vastuullisille sijoituksille ei ole erillistä allokaatiotavoitetta, vaan vastuullisuutta toteutetaan siten, että OP Varainhoidossa käyttöönotetut työkalut, menetelmät ja toimintatavat integroidaan osaksi likviditeettireservin sijoitusprosessia. Vastuullisuutta toteutetaan sijoittamalla varoja joukkolainoihin, jotka saavat vihreän luokituksen (sustainability bonds, social bonds, green bonds). Vastuullinen sijoittaminen tarkoittaa esimerkiksi sitä, että sijoitettavalla kohteella on positiivisia sosiaalisia vaikutuksia, kuten esimerkiksi energiatehokkaalla ja ympäristönäkökulmat huomioiden rakennetulla sairaalalla (sustainability bonds). Ilmasto- ja ympäristötekijöiden huomioiminen tarkoittaa esimerkiksi sitä, että rahoitettava toimiala on energiatehokkaat asuinrakennukset (green buildings). Näiden sijoitusten täytyy täyttää lisäksi kaikki muut likviditeettireservin sijoituksille asetetut vaatimukset.

Yrityspankin joukkovelkakirjasalkku nojautuu Yrityspankin tekemiin ESG-analyysiin. Salkussa sijoitetaan lähtökohtaisesti yrityksiin, jotka ovat merkittäviä OP Yrityspankille ja näistä on tehty luotto- ja ESG-analyysit. Salkun sijoituspäätöksissä noudatetaan OP Yrityspankin vastuullisuusperiaatteita.

Pankkitoiminta – Markets

Marketsin ylläpitämässä joukkovelkakirjasalkussa pyritään nopeaan kiertoon, ja salkun koostumukseen vaikuttaa kunkin hetken asiakaskysyntä. Tavallisesti suuri osa salkusta koostuu pohjoismaisten yritysten joukkovelkakirjalainoista. ESG-tekijät voivat vaikuttaa joukkovelkakirjalainojen luottoriskimarginaaleihin, vaikkakaan vaikutuksen ei nähdä olevan merkittävä.

Markets käy kauppaa valuutoilla ja voi pitää niissä avointa riskiasemaa, jonka osuus on vähäinen. ESG-tekijöillä ei nähdä olevan merkittävää vaikutusta valuuttariskisiin.

Markets tuottaa strukturoituja sijoitustuotteita, joita tarjotaan ryhmän myyntikanavissa. Tuotteisiin liittyy olennaisena osana kohde-etuuden valinta. Kohde-etuuksien valinnassa noudatetaan Varainhoidon poissulkulistaa eli poissulkulistalla olevia yrityksiä ei käytetä kohde-etuutena.

Marketsin asiakkaat solmivat johdannaisia etupäässä suojaustarkoituksiin, jolloin keskeisin riskitekijä on markkinakorot. Kohde-etuudellisten johdannaisten palvelu on välityskauppaa, josta ei jää normaalilanteessa markkinariskiä ja jonka aiheuttama vastapuoliriski on vähäistä. Hyödykejohdannaisten riskit katetaan markkinoilta. ESG-tekijöillä ei ole tunnistettu olevan vaikutusta johdannaisten markkinariskeihin.

Marketsin toiminnan osalta taloudellista pääomatarvetta ESG-tekijöiden näkökulmasta tulee arvioida stressitesteissä ensisijaisesti koronmuutoksin ja tarvittaessa luottoriskimarginaalien muutoksin.

Pankkitoiminta – Varainhoito

Varainhoidon palveluihin kuuluu täyden valtakirjan omaisuudenhoito, konsultatiivinen omaisuudenhoito ja niihin liittyvät sijoitusriskien hallinnan palvelut. Tuotevalikoima koostuu kattavasta rahastovalikoimasta, vaihtoehtoisista sijoitustuotteista, kiinteistösjoiutuksista, kansainvälisten yhteistyökumppanien rahastoista ja vain ammattimaisille sijoittajille suunnatuista tuotteista.

Kestävä kehitys ja vastuullisuus ovat yhä tärkeämpiä tekijöitä asiakkaille, mikä näkyy kestävien sijoitusten suosion kasvuna. Asiakkaiden käyttäytymisen muuttuessa tuotevalikoimasta tulee löytyä asiakkaiden kestävyysmieltyä vastaavia tuotteita.

Varainhoitoalueella ESG-tekijät näkyvät tiukentuvana sääntelynä. Sijoituskohteiden kestävyystekijöistä on annettava tarkempaa tietoa, sijoitustuotteita tarjotessa asiakkaiden kestävyysmieltymyksiä on otettava yhä enemmän huomioon ja kestävyystekijöihin liittyvät raportointivelvollisuudet lisääntyvät.

Varainhoidon vastuullisen sijoittamisen menetelmiä ovat ESG-tekijöiden huomioiminen sijoituspäätöksissä, omistajavaikuttaminen, poissulkeminen ja teema- ja vaikuttavuussijoittaminen. Sijoituskohteen toimialalle olennaisten kestävyystekijöiden huomioinnilla pyritään parantamaan pitkän aikavälin tuottoja ja alentamaan riskejä. Sijoituspäätöksen tukena on sisäisesti kehitetty ESG-työkalu. OP-rahastoissa on neljä vastuullisen sijoittamisen teemarahastoa, ja vaikuttavuussijoittamista tehdään vaihtoehtoisten rahastojen kautta.

Sijoituskohteiden vastuullisuuden tarkastelu ja yritysten kannustaminen entistä kestävämpään yritystoimintaan on osa varainhoidon sijoitustoimintaa. Varainhoidolla on omat OP Varainhoidon vastuullisen sijoittamisen periaatteet. Periaatteissa kuvataan vastuullisen sijoittamisen toteuttamista OP Varainhoidossa.

Vakuutustoiminta

Ilmasto- ja ympäristö- sekä muut ESG-tekijät huomioidaan sekä Pohjola Vakuutuksen että OP-Henkivakuutuksen vakuutus- ja sijoitustoiminnassa. Vahinkovakuutustoiminnassa ilmasto- ja ympäristöriskien merkitys korostuu erilaisten luonnonilmiövahinkojen muodossa, kun taas OP-Henkivakuutukselle vaikutukset näkyvät ensisijaisesti sijoitustoiminnan riskien kautta.

ESG-tekijöitä on huomioitu Pohjola Vakuutuksen UW-politiikassa, esimerkiksi vakuutuksien myöntämiseen liittyvin rajauksin. ESG-riskitekijät ovat myös osa vakuutusyhtiöiden normaalia riskientunnistamisprosessia.

Vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnassa ESG-tekijät näyttäytyvät spread-riskissä ja osakeriskissä. Esimerkiksi ilmasto- ja ympäristöriskitekijät voivat vaikuttaa markkinakorkojen kautta vakuutusvelan kassavirtoihin ja sitä kautta korkoriskin toteutumiseen.

Pohjola Vakuutuksen ja OP-Henkivakuutuksen vastuullisen sijoittamisen periaatteet kuvaavat yksityiskohtaisesti menetelmiä ja tapoja, joilla ympäristö, sosiaalinen vastuu ja hyvä hallintotapa huomioidaan sijoitustoiminnassa.

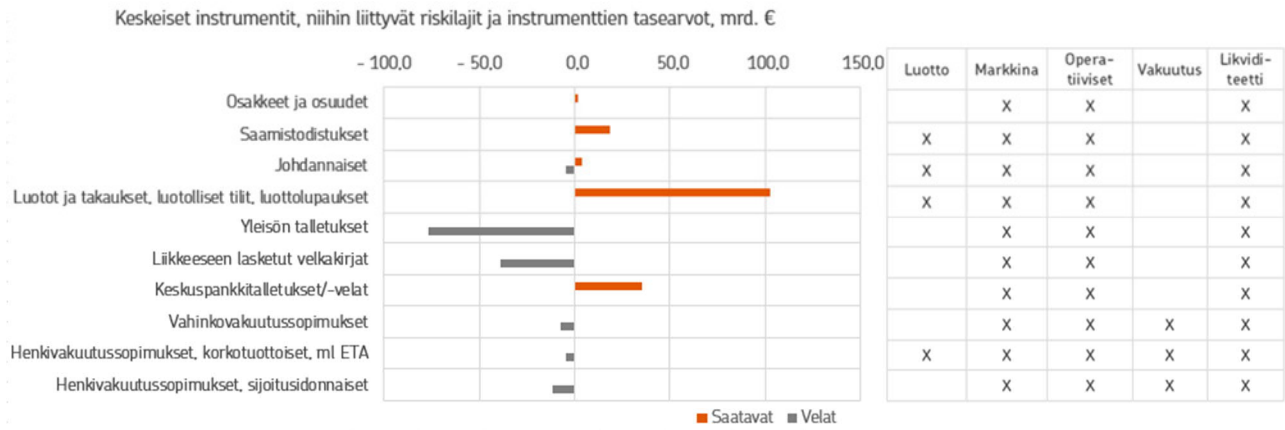
ESG-analyysi on sisällytetty osaksi sijoituskohdeanalyysiä, millä parannetaan sijoituspäätöksentekoa. Kestävyystekijöiden objektiivista arviointia sijoituspäätöksenteossa auttaa OP Varainhoidon sisäisesti kehitetty ESG-työkalu.

Sosiaalisten riskien hallintaa Pohjola Vakuutus sekä OP-Henkivakuutus toteuttaa vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaisesti omistajavaikuttamisen sekä vaikuttavuussijoittamisen avulla. Vaikuttavuussijoittamisella tarkoitetaan sijoituksia yrityksiin, organisaatioihin tai rahastoihin, joiden tarkoituksena on tehdä mitattavissa olevaa sosiaalista tai ympäristöllistä muutosta sijoitustuottojen rinnalla.

Pohjola Vakuutuksen ja OP-Henkivakuutuksen vuosittaisessa riski- ja vakavaraisuusarviossa (ORSA-raportilla) kuvataan ilmasto- ja ympäristöriskien tunnistaminen ja hallinta yhtiöiden toiminnassa. Pohjola Vakuutuksen ja OP-Henkivakuutuksen ORSA-raporttien osana on ilmastoskenaarioanalyysit, joiden avulla tunnistetaan ja mitataan mahdollisia arvonmuutoksia sijoitustuotteittain sekä toimialoitain lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Sijoitustoiminnan markkinariskien ilmastoskenaarioiden vaikutuksia yhtiön vakavaraisuusasemaan arvioidaan yhdessä vakuutusriskien ilmastoskenaarioiden kanssa.

Keskeiset instrumentit ja riskilajit

Alla oleva kaavio kuvaa keskeisiin rahoitusinstrumentteihin liittyvät riskilajit sekä havainnollistaa riskilajien merkittävyyttä kunkin rahoitusinstrumentin tasearvojen (31.12.2022) avulla.

2.2 Pankkitoiminnan riskit

Luottoriskit

OP Ryhmässä luottoriskiä hallitaan ryhmätason ohjeilla ja linjauksilla sekä määrällisillä riskilimiiteillä. Niitä tarkennetaan Pankkitoiminnan riskipolitiikassa riskinoton linjauksilla, limiiteillä ja seurantarajoilla, laadullisilla ja määrällisillä tavoitteilla sekä asiakasvalintaa, vakuuksia ja kovenanteja koskevilla periaatteilla. Määrälliset ja laadulliset tavoitetasot tasapainottavat liiketoimintatavoitteita ja maltillista riskinottohalukkuutta keskenään. Limiitit ja seurantarajat asettavat riskinotolle ylärajat. Niiden avulla varmistetaan luottosalkun riittävä hajautuminen ja vältetään liian suurien riskikeskittymien syntyminen.

Luottoriskin hallinta perustuu huolelliseen asiakasvalintaan, asiakassuhteen aktiiviseen hoitoon, asiakkaan hyvään tuntemiseen, vahvaan ammattitaitoon ja kattavaan dokumentointiin. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on päivittäinen luottoprosessi ja sen laatu. Luottoriskiä hallitaan myös tuotevalikoiman ja -ehtojen valinnalla. Uusluotonannon riskiä hallitaan harkitulla asiakasvalinnalla ja riskikeskittymien välttämällä, minkä lisäksi luottoriskin vähentämistekniikoita (vakuudet, takaukset) sekä kovenanteja hyödynnetään aktiivisesti. Luottosalkun riskiä hallitaan hyvällä asiakkuuksien johtamisella ja ongelmatilanteiden ennakoivalla ja johdonmukaisella hoidolla.

Kaiken luotonmyönnön perusedellytys on asiakkaan riittävä velanhoitokyky. Asiakaskokonaisuuden muodostaminen oikein luo perustan luottoriskien hallinnalle. Ilman selkeää kuvaa siitä, mistä osallisista kokonaisuus muodostuu, millainen on kokonaisuuden rakenne ja mistä sen velanhoitokyky muodostuu, ei rahoitettavasta kokonaisuudesta voi saada oikeaa kuvaa ja ymmärtää sitä riskiä, mikä sen rahoittamisesta syntyy. Liiketoiminta tunnistaa asiakaskokonaisuudet ja niiden sisällä olevat riippuvuudet ja kuvaa ne OP Ryhmän järjestelmiin.

Kaikista luottoriskiä synnyttävistä asiakkaista on kerättävä riittävästi ajantasaista tietoa luottokelpoisuuden arviointia varten. Luottokelpoisuus muodostuu sekä asiakkaan maksuhalusta että maksukyvyystä, joilla molemmilla on vaikutus asiakkaan luottoluokkaan. Riittäväillä ja oikeilla perustiedoilla varmistetaan, että asiakas saadaan luokiteltua oikealla luottoluokittelumallilla ja että luottoluokka antaa oikean kuvan asiakkaan luottokelpoisuuteen liittyvästä riskistä. Liiketoiminta huolehtii siitä, että asiakkaiden luottoluokat ovat jatkuvasti voimassa ja ajan tasalla, sekä tarvittaessa päivittää luottoluokkaa asiakkaan tilanteen muuttuessa. Näin sekä pankin että koko OP Ryhmä -tason luottosalkkua voidaan seurata ajantasaisesti.

Vakuushallinta perustuu riippumattomaan vakuusarviointiin, panttausten pätevytyteen ja vakuuksien realisoitavuuteen, jotta voidaan jatkuvasti ylläpitää realistinen näkymä saatavia turvaavista vakuuksista. Saatavien vakuudeksi pantattujen kohteiden arvojen on annettava oikea ja ajantasainen kuva niin yksittäisen asiakkaan kuin koko luottosalkun vakuusasemasta. Epäliikvidien vakuuksien arvostamisessa on huomioitava vakuuskohteen omistajan taloudellinen asema. Mitä heikompi kohteen omistajan taloudellinen asema on, sitä suurempi realisaatioarvon painoarvon tulee olla vakuuskohteen arvostamisessa.

Rahoituspäätöksenteko pohjautuu eriyttämisen periaatteeseen, jossa rahoituksen valmistelija ei voi tehdä rahoituspäätöstä yksin. Rahoituspäätökset ovat päätöksiä riskin ottamisesta, ja siksi päätöksentekijöillä on oltava päätöstä tehdessään tiedossa kaikki päätöksentekoon olennaisesti vaikuttava tieto. Kaikki luottoriskinottoa koskevat päätökset ovat liiketoimintaperusteisia. Päätöksentekoa ohjaa OP Ryhmän riskiottohalu ja riskipolitiikassa määritetty tavoiteriskiprofiili. Päätökset, jotka poikkeavat riskipolitiikassa määritellystä tavoiteriskiprofiilista, pitää perustella laajemmin. Keskusyhteisön riskienhallinta arvioi merkittävimpien rahoitushankkeiden riskipolitiikan mukaisuutta ja raportoi tilannekuvaa riskipolitiikan noudattamisesta luotonannossa OP Ryhmän ja pankkitoimintaa harjoittavien yhteisöjen johdolle.

Pankin toimiva johto ja hallinto seuraavat tarkasti pankin luottoriskipositiota. Pankin johdolla on vastuu pitää hallinto ajan tasalla pankin operatiivisessa riskinotossa tapahtuvista mahdollisista poikkeamista suhteessa hallinnon vahvistamaan riskipolitiikkaan, jotta hallitus voi roolinsa mukaisesti valvoa pankin riskiposition kehittymistä ja tarvittaessa ohjata operatiivista johtoa riskinottamisen suhteen.

Pankin näkökulmasta luottoriski realisoituu tilanteessa, jossa asiakas ajautuu maksukyvyttömäksi eikä selviydy luottovelvoitteistaan ilman, että pankki ryhtyy toimenpiteisiin, kuten vakuuksien realisoimiseen. Tämän takia on tärkeää,

että asiakkaat, joiden velanhoitokyky on heikentynyt tai joiden velanhoitokykyyn kohdistuu merkittävä uhka, tunnistetaan viivytyksettä niin rahoitus- kuin asiakkuudenhoitoprosesseissa.

Asiakkaat, jotka ovat pankin kannalta merkittävimpiä ja joiden riski maksukyvyttömyydestä on selvästi kasvanut tai joiden velanhoitokykyyn liittyy muu merkittävä uhka, on siirrettävä erityisseurantaan. Näiden asiakkaiden osalta pankin on laadittava toimintasuunnitelma siitä, millä toimin asiakkaan tilanne pyritään pankin näkökulmasta ratkaisemaan ja pankille mahdollisesti realisoituva riski minimoimaan. Merkittävien potentiaalisten tai varsinaisten ongelma-asiakkaiden seuranta ja dokumentointi on riskittömämpiä asiakkaita tiiviimpää ja kattavampaa, jotta asiakkaan tilanteesta tapahtuvista muutoksista ollaan aktiivisesti tietoisia ja muuttuneeseen tilanteeseen pystytään reagoimaan välittömästi.

Luottoriskin mittaus

Luottoriskiä mitataan OP Ryhmän tasolla luottoriskin taloudellisen pääomatarpeen osuudella vastuiden määrästä maksukyvyttömyyshetkellä, järjestämättömien saamisten osuudella luotto- ja takauskannasta sekä odotettavissa olevien luottotappioiden osuudella luotto- ja takauskannasta. Lisäksi mitataan yritysvastuiden osuutta eri luottoluokkakoreissa sekä yritysvastuiden keski-ratingia. Näille mittareille on asetettu riskipolitiikassa limiitit. Lisäksi luottosalkun keskittymiä seurataan asiakkaittain, toimialoittain ja maittain. Myös luottokannan ja luottoriskin taloudellisen pääomatarpeen kasvueroa mitataan kasvun ja riskinoton tasapainon varmistamiseksi. Pankkitoimintaa harjoittaville liiketoimintasegmenteille on asetettu ryhmätasoisista limiiteistä johdettuja limiittejä.

Riskipolitiikassa asetettuja limiittejä voidaan täydentää liiketoimintasegmenttien toimintaohjeistuksessa asetetuilla laadullisilla tavoitteilla, jotka voivat olla liiketoimintasegmentti- tai yhteisökohtaisia. Tavoitteita voidaan asettaa koko luottosalkulle tai erikseen henkilö- tai yritysasiakasrahoitukselle. Lisäksi voidaan asettaa luottoriskiprosessin laatua mittaavia tavoitteita.

Luottoportfolion riittävän hajautuksen ja tehokkaan pääoma-allokaation varmistamiseksi luottoportfolion ohjaamisessa hyödynnetään asiakassegmentointia. Asiakassegmentit on määritelty siten, että yksittäinen asiakassegmentti sisältää luottoriskiltään homogeenisia saamia ja on siten ohjattavissa riskipolitiikassa kokonaisuutena. Segmentointia ja luottoluokkakorikohtaista jaottelua hyödyntäen esitetään riskipolitiikassa luottosalkun tavoitetila, joka ei ole liiketoimintaa sitova, mutta liiketoiminnan tulisi ohjata luottoriskin ottoa siten, että tavoitetila saavutetaan.

OP Ryhmän sisäinen luottoluokittelujärjestelmä

Luottoluokittelulla tarkoitetaan malleja ja menetelmiä, prosesseja, valvontaa, tietojen keruuta ja tietotekniikkajärjestelmiä, joilla tuetaan luottoriskien hallintaa, luottoriskin arviointia, vastuiden luokittamista luokkiin tai ryhmiin sekä tietyntyyppisille vastuille kehitettyjen maksukyvyttömyys- ja tappioestimaattien määrittelyä. OP Ryhmän luottoluokittelujärjestelmä on ryhmätasoinen. OP Osuuskunnan hallitus hyväksyy luottoluokitusjärjestelmän periaatteet osana Riskienhallinnan periaatteet -asiakirjaa.

Henkilöasiakkaiden sopimusten maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä arvioidaan sisäisellä 16-portaisella asteikolla A–F, joista luokassa F on maksukyvyttömät sopimukset. Kaikkien henkilöasiakkaiden sopimusten maksukyvyttömyyden todennäköisyys arvioidaan kuukausittain luottokannan luokittelumallilla. Luottokannan luokittelu perustuu asiakkaan perustietoihin, maksukäyttäytymiseen ja muihin asiointihistoriatietoihin. Kullekin luottoluokalle on johdettu keskimääräiset maksukyvyttömyyden todennäköisyydet yhden vuoden aikaperiodille.

Luottopäätöksentekoa, luottoriskin arviointia ja uusluotonannon hinnoittelua tuetaan toistaiseksi hakemusvaiheen luokittelumalleilla. Osuuspankeille, ryhmän rahoitusyhtiötuotteille ja vakuudettomille kulutusluotoille on käytössä omat hakemusvaiheen mallit.

Yritysasiakkaiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä arvioidaan 20-portaisella asteikoilla 1,0–12,0, joista luokkiin 11–12 luokitellaan maksukyvyttömät asiakkaat.

Keskisuurten ja suurten yritysasiakkaiden R-luokittelu perustuu yrityksen taloudellisiin tunnuslukuihin ja laadullisiin taustatietoihin, joiden pohjalta tilastollinen malli tuottaa luokitusehdotuksen. Asiakkaaseen perehtynyt asiantuntija tekee rating-esityksen mallin tuottaman luokitusehdotuksen ja muun käytettävissä olevan tiedon pohjalta. Mahdolliset tulevaisuuden näkyymiin liittyvät muutokset ja epävarmuudet otetaan huomioon varoitusmerkkeinä ja mallin antamaan

luokitteluun tehtävinä poikkeuksina. Luottoluokka päätetään keskusyhteisön riippumattomassa riskienhallinnassa rating-esityksen pohjalta vähintään vuosittain, heikkojen asiakkaiden osalta puolivuositain.

Pienten yritysasiakkaiden A-luokittelun perustana on Suomen Asiakastiedon automaattiluokittelumalli Rating Alfa. Rating Alfa muuttujina on yrityksen ja sen vastuuhenkilöiden maksuhäiriö- ja maksutapatietoja, tilinpäätöstunnuslukuja ja asiakkaan perustietoja. Rating Alfa riskipisteistä ja maksukyvyttömyyteen johtavista OP Ryhmän sisäisistä maksukäyttäytymistä kuvaavista tiedoista muodostetaan OP Ryhmän luottoluokat, joita tarvittaessa muutetaan asiantuntija-arvioiden perusteella. A-luokiteltujen asiakkaiden luottoluokan oikeellisuus on arvioitava vähintään vuosittain; heikkojen luottoluokkien ja tarkkailulista-asiakkaiden osalta arviointi on tehtävä puolivuositain. Vastuu arvioinnista on vastuupankilla. Arvioitu luottoluokka hyväksytään keskusyhteisön riskienhallinnassa merkittävimpien A-luokiteltujen asiakkaiden osalta.

Yritysasiakkaat, joilla on vähäiset vastuut, luokitellaan pienten vastuiden luokittelumallilla (P). Luokittelumalli on kuukausittain laskettava automaattiluokittelu, joka muodostetaan asiakkaan perustietojen, asiointitietojen ja maksukäyttätymistietojen perusteella.

Likviditeettiriskit

Likviditeettiriskien tunnistaminen

OP Ryhmän keskuspankki ja muut liiketoimintayksiköt sekä riskienhallinta tunnistavat ja arvioivat jatkuvasti varainhankintaan ja liiketoimintaan sekä muuhun toimintaympäristöön sisältyviä riskejä. Uusien tuotteiden, palvelujen, toimintamallien, prosessien ja järjestelmien riskiarvioinnissa liiketoiminnan tulee ottaa huomioon myös likviditeettiriskit. Vähintään vuosittain riskienhallinta yhteistyössä liiketoimintojen edustajien kanssa tekee kattavan likviditeettiriskien kartoituksen sen varmistamiseksi, että likviditeetin riittävyden arviointimenettelyt (ILAAP) ovat asianmukaiset ja riittävät suhteessa ryhmän likviditeettiriskeihin.

Arviointi ja mittaus

Saamisten, velkojen ja taseen ulkopuolisten sitoumusten tulevia kassavirtoja arvioidaan sopimuksen eräpäivän tai lyhennysohjelman mukaisesti, asiantuntija-arviolla tai asiakaskäyttätymisen historiaan perustuvilla tilastollisilla malleilla.

Rakenteellista rahoitusriskiä mitataan sisään tulevien ja ulos maksettavien kassavirtojen erotuksena eri aikaluokissa. Lisäksi lasketaan sääntelyn mukaista pysyvän varainhankinnan vaatimuksen tunnuslukua (NSFR, Net Stable Funding Ratio), joka määrittelee, miten paljon pitää olla vakaita, yli yhden vuoden pituisiksi arvioituja rahoituslähteitä suhteessa pysyvää varainhankintaa edellyttäviin eriin.

Maksuvalmiusriskiä mitataan viranomaisnäkökulmasta maksuvalmiusvaatimuksen (LCR, Liquidity Coverage Ratio) mukaisella tunnusluvulla. Maksuvalmiusvaatimuksen ajallista riittävyttä arvioidaan erääntyvällä taseella, jolloin sopimuksia ei uusita niiden erääntyessä vaan ne päättyvät eräpäivänään. Taloudellisen näkökulman perusteella mitataan stressitestaukseen pohjautuvaa likviditeettireservin riittävyttä.

Varainhankinnan keskittymäriskiä mitataan laskemalla liukuvan 12 kuukauden ja liukuvan 3 kuukauden aikana erääntyvä pitkäaikainen joukkovelkakirjalainamuotoinen varainhankinnan määrä. Alle vuoden aikahorisontissa mitataan lyhyen ja pitkän tukkuvarainhankinnan muodostaman kokonaistukkuvarainhankinnan määrä 3 kuukauden aikana. Talletusvarainhankinnan osalta seurataan suurimpien talletusvolyyymien muodostamaa keskittymää. Lisäksi seurataan vastapuoli- ja instrumentikohtaisia keskittymiä.

Taseen sitoutuneisuutta mitataan suhteuttamalla taseen kiinnitettyjä varoja taseen varojen ja vakuuksien yhteenlaskettuun määrään.

Likviditeettireservin sijoitustoiminnan riskien arviointi- ja mittausmenetelmiä kuvataan markkinariskien yhteydessä.

Likviditeetin stressitestausta

OP Ryhmän likviditeettireservin ja varautumiserien riittävyttä arvioidaan erilaisten skenaarioiden avulla. Stressiskenaarioina käytetään niin OP Ryhmä -kohtaista kuin markkinakohtaisia skenaarioita sekä niiden yhdistelmää.

Skenaarioiden tulee kattaa sekä lyhyen että pitkän aikavälin stressitilanteita. Jäsenpankkikohtaisen rakenteellisen rahoitusriskin mittaauksessa huomioidaan pankkikohtaisesti viranomaisen stressiskenaarioon perustuva maksuvalmiusvaade maksuvalmiustalletuksena keskuspankkiin. Ryhmän elvytysuunnitelman yhteydessä hyödynnetään käännteistä stressitestistä. Toimiva johto vahvistaa käytettävät skenaariot, stressitestausten tulosten käytön ja raportoinnin.

Varainhankintasuunnitelma

OP Ryhmän varainhankintasuunnitelmassa määritellään suuntaviivat seuraavien vuosien tukkuvarainhankinnalle. OP Ryhmän varainhankintasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon jäsenpankkien arvio tulevien vuosien rahoitustarpeesta. Suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja sitä päivitetään vuoden aikana tarpeen mukaan.

Talletusvarainhankintaa tehdään ensisijaisesti liiketoimintastrategian ja -suunnitelman pohjalta.

Varainhankintasuunnitelmassa määritellään tukkuvarainhankinnan lähteet ja esitetään, miten ryhmän rahoitustarve tärkeimpien tukkurahoituslähteiden osalta katetaan huomioiden markkinoiden syvyys ja riittävä hajautus sekä määritellään päätöksentekovaltuudet. Varainhankintasuunnitelman pitää ottaa huomioon myös usean vuoden epäsuotuisat skenaariot ja keskeisten varainhankintaerien äkilliset muutokset.

Valuuttamääräisen likviditeetin hallinta

OP Ryhmässä valuuttamääräistä varainhankintaa tehdään varainhankinnan lähteiden hajauttamisen vuoksi. Koska ryhmän saamiset ovat lähes kokonaan euromääräisiä, valuuttamääräinen varainhankinta muunnetaan pääsääntöisesti johdannaisilla liikkeeseenlaskun yhteydessä euroiksi.

Likviditeettisääntelyn mukaan valuutta on merkittävä, jos velat tietyssä valuutassa ylittävät 5 prosenttia yhteenliittymän taseen loppusummasta. Merkittäviä valuuttoja seurataan valvojalle muodostettavan likviditeettiraportoinnin yhteydessä kuukausittain. Valuuttojen osuus taseesta on pieni ja toimintamallista johtuen valuutan saatavuudesta johtuva likviditeettiriski on minimoitu.

Päivänsisäisen likviditeetin hallinta

OP Ryhmän keskuspankki seuraa päivänsisäisesti käytössä olevia rahoituslähteitä sekä ennakoi ja seuraa päivänsisäisesti tapahtuvien maksujen toteutumista. Päivänsisäisiä rahoituslähteitä pidetään sen verran, että pankkipäivän aikana toteutuvista maksuista suoriudutaan.

Likviditeetin hallinnan varautumissuunnitelman mukaisesti voidaan valmiustasoa tarvittaessa nostaa myös päivänsisäisen likviditeetin häiriytyessä. Tällä varmistetaan tehokas toiminta kriisin uhan kasvaessa.

Likviditeettireservi

Taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna likviditeettireservi koostuu talletuksista Suomen Pankkiin sekä sitomattomista OP Yrityspankin hallussa olevista keskuspankkivakuuskelpoisista saamistodistuksista. Lisäksi siihen kuuluvat muut OP Yrityspankin hallussa olevat jälkimarkkinakelpoiset saamistodistukset ja sitomattomat keskuspankkivakuuskelpoiset yritysluotot.

Viranomaisnäkökulmasta tarkasteltuna OP Ryhmän likviditeettireservi koostuu maksuvalmiusvaatimusta koskevan säännösten kriteerit täyttävästä likviditeettireservistä (LCR-reservi).

Ryhmän keskuspankki vastaa sijoitussuunnitelman laatimisesta vähintään vuosittain. Siihen sisältyvät keskuspankin hallussa olevat likviditeettireservin joukkolainasijoitukset. OP Yrityspankin hallitus hyväksyy suunnitelman. Sijoitussuunnitelma noudattaa OP Ryhmän riskinoton periaatteissa (RAS) sekä riskipoliitikassa asetettuja rajoitteita ja tavoitteita markkinariskille, luottoriskille ja maksuvalmiusriskille. Sijoitussuunnitelmassa luodaan soveltuvilta osin puitteet saamistodistusten likvidiyden testaukselle.

Sijoituksia hajautetaan sekä sisäisen riskinottohalukkuuden että ulkoisen sääntelyn vaatimukset huomioiden muun muassa tuotteittain, vastapuolittain ja maittain.

Vakuuksien hallinta ja varojen sitoutuneisuus

Vakuuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä OP Ryhmän varoja, joita käytetään vakuutena likviditeettitarpeista suoriutumiseen joko normaali- tai stressitilanteessa. Ryhmän keskuspankki seuraa keskitetysti vakuuksia ja vastaa vakuuksien käytöstä ja niiden siirrosta.

Suurin taseen sitoutuneisuutta aiheuttava erä on OP-Asuntoluottopankki Oyj:n vakuudellisten joukkolainojen vakuutena olevat asuntoluotot. Tämän lisäksi sitoutuneisuutta aiheuttavat pääasiassa keskuspankkioperaatiot ja johdannaisliiketoiminta. Likviditeettitarpeisiin varautumisen näkökulmasta varojen sitoutuneisuutta rajoitetaan määrällisellä limiitillä riskipolitiikassa.

Likviditeettipotentialin kasvattamiseksi on oleellista tunnistaa taseen saatavien kelpoisuus rahoituksen vakuutena ja kehittää valmiuksia saatavien käyttämiseksi rahoituksen vakuutena.

Likviditeetin turvaaminen stressitilanteissa

OP Ryhmän likviditeetin varautumissuunnitelmalla luodaan viitekehys, jolla turvataan ryhmän kyky selvittää maksuvelvoitteistaan myös maksuvalmiuskriisin aikana. Suunnitelma luo selkeät operatiiviset ohjeet ja toimintamallit lisääntyneen likviditeettiriskin havaitsemiseen sekä ohjaa oikea-aikaisesti ja oikein mitoitettuihin toimenpiteisiin likviditeettiriskin vähentämiseksi varmistamalla tehokas organisoituminen ja toiminta kriisin uhan kasvaessa. Varautumissuunnitelma määrittelee kullekin maksuvalmiuden valmiustasolle ohjaus- ja seurantamenettelyt, jotka tiukentuvat valmiustason noustessa.

Lisäksi OP Ryhmän elvytysuunnitelma sisältää likviditeetin hallinnan elvytystoimet.

Likviditeettiriskien raportointi

Keskusyhteisön johdolle raportoidaan likviditeettiriskeistä säännöllisesti, ja maksuvalmiustilanteen valmiustason noston myötä siirrytään tarvittaessa viikoittaiseen tai päivittäiseen tilanneraportointiin. OP Ryhmän yritykset raportoivat likviditeettiriskistä hallituksille säännöllisesti vähintään asetettujen limiittien tasolla. OP Ryhmän riskianalyyseissä riskienhallinta raportoi neljännesvuosittain keskusyhteisön hallituksen riskivaliokunnalle likviditeettiriskeistä.

Likviditeetin hallinta ja ohjaus yhteenliittymässä

Likviditeettisääntelyä ei sellaisenaan sovelleta yhteenliittymän yrityksiin, vaan EKP:n luvalla keskusyhteisö voi myöntää jäsenpankeilleen luvan poiketa likviditeettisääntelystä. OP Osuuskunta osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisönä on myöntänyt jäsenluottolaitoksilleen talletuspankkien yhteenliittymälain mukaisen poikkeusluvan, johon nojaten jäsenluottolaitoksiin ei sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen kuudennessa osassa mainittuja luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia. Asetuksen mukaista maksuvalmiutta valvotaan ja raportoidaan osuuspankkien yhteenliittymän tasolla. Poikkeusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että keskusyhteisö antaa ohjeet yhteenliittymän yrityksille maksuvalmiuden turvaamiseksi tarvittavasta riskienhallinnasta ja muista laadullisista vaatimuksista ja valvoo näiden ohjeiden noudattamista.

Keskusyhteisön toimiva johto vastaa OP Ryhmän keskitetystä likviditeettiriskin hallinnan järjestämisestä likviditeettistrategian linjausten mukaisesti. Sen on huolehdittava, että yhteenliittymän likviditeetin hallinta ja sen valvonta ovat jatkuvasti sopusoinnussa liiketoiminnan laajuuden ja laadun kanssa sekä täyttävät sääntelyn vaatimukset. Otto- ja antolainauksen myynnin ohjauksessa johto kiinnittää huomiota kasvu- ja kannattavuustavoitteiden lisäksi tuotteiden likviditeettiominaisuuksiin. Asiakaspalveluun liittyvän tuotekehityksen avulla on pyrittävä myös siihen, että likviditeetti- ja rahoitusrakenteen riskejä saadaan vähennettyä.

OP Ryhmän likviditeetti- ja tukkuvarainhankintasuunnitelman sekä valtuutukset varainhankinnan toteuttamiseksi pääomamarkkinoilla hyväksyvät OP Yrityspankin ja OP-Asuntoluottopankin hallitukset. Keskusyhteisön toimiva johto hyväksyy Likviditeetin varautumissuunnitelman, joka sisältää valmiustasopohjaisen maksuvalmiustilanteen ohjaus- ja valvontamenettelyt sekä rahoituslähteet.

OP Ryhmän keskuspankkina toimiva OP Yrityspankki Oyj turvaa niin koko ryhmän kuin kunkin osuuspankin tai muun ryhmään kuuluvan yrityksen maksuvalmiuden. OP Ryhmän keskuspankin Suomen Pankissa olevalle sekkitalille kerätään

ryhmän yhteisöjen likviditeetti. Näin ollen koko ryhmän maksuvalmiusasema hoidetaan aina keskitetysti sekkitilin kautta. OP Ryhmän keskuspankki vastaa ryhmän tukkuvarainhankinnasta, hallitsee ryhmän lyhytaikaista likviditeettiä ja ylläpitää maksuvalmiusreserviä, hoitaa keskitetysti ryhmän vähimmäisvarantovelvoitteen sekä vastaa päivänsisäisen likviditeettiriskin hallinnasta. OP Yrityspankki hoitaa keskitetysti ryhmän vieraan pääoman ehtoisen ja oman pääoman ehtoisen tukkuvarainhankinnan, ja OP-Asuntoluottopankki Oyj asuntolainavakuudellisen tukkuvarainhankinnan.

Hallituksen tai sen valtuuttaman toimielimen päätöksellä keskuspankki voi hyödyntää normaalitilanteessa koko OP Ryhmässä olevia vakuuksia. Raha- ja pääomamarkkinoiden häiriöistä tai muista syistä johtuvassa vakavassa maksuvalmiuskriisissä tai siihen varautumisessa keskusyhteisön hallitus tai sen valtuuttama toimielin velvoittaa yhteenliittymän jäsenpankit joko myymään luottoja OP-Asuntoluottopankki Oyj:hin tai asettamaan luottokantaansa OP-Asuntoluottopankki Oyj:n liikkeeseen laskeman katetun joukkovelkakirjalainan vakuudeksi väliluoton kautta. Tarvittavien luottojen määrä pohjautuu ryhmätasoiseen tarpeeseen ja määritellään pankkikohtaisesti. Päätös voidaan panna toimeen keskusyhteisön hallituksen tai sen valtuuttaman toimielimen päätöksellä. Jäsenpankit sitoutuvat toteuttamaan päätökseen liittyvät toimenpiteet välittömästi.

Osuuspankkien antolainauksen ensisijaiset rahoituslähteet ovat oma pääoma, talletusvarainhankinta ja väliluottorahoitus OP-Asuntoluottopankilta. Väliluottorahoituksen käyttö vähentää OP Ryhmän senior varainhankinnan tarvetta.

Mikäli osuuspankin asiakasliiketoiminnassa syntyy likviditeettiylijäämää, se ohjataan ryhmän keskuspankin tarjoamiin sijoitustuotteisiin tukemaan koko OP Ryhmän perustehtävän toteutusta. Osuuspankkien perustehtävään ei kuulu sijoitustoiminta.

Likviditeettiriskin kustannusten allokointi yhteenliittymässä

Tukkuvarainhankinnan ja likviditeettireservin ylläpidon kustannukset jaetaan jäsenpankeille keskusyhteisön toimivan johdon hyväksymän aiheuttamisperiaatteen pohjalta. Maksuvalmiuden ylläpidosta aiheutuvat kustannukset allokoidaan maksuvalmiustalletuksen kautta ja tukkuvarainhankinnan kustannukset OP-luottojen/-talletusten pohjakoron päälle lisättävällä marginaalilla tai jollakin muulla menettelyllä.

Markkinariskit

Rahoitustaseen korkoriskin hallinnan strategia

Rahoitustaseen korkoriski syntyy asiakastransaktioiden lopputulemana ja riskin suuruuteen vaikuttaa asiakkaiden luottojen ja talletusten kehitys. Rahoitustaseen korkoriski on määritelty OP Ryhmän merkittäväksi riskiksi.

Rahoitustaseen korkoriskin hallinnan yleiset periaatteet ovat seuraavat:

- Toimiva johto vastaa OP Ryhmän pankkitoiminnan rahoitustaseen korkoriskien hallinnan järjestämisestä korkoriskin hallinnan strategian linjausten mukaisesti siten, että käytännöt ovat perusteltuja, vankkoja ja dokumentoituja. Menettelyillä on varmistettava, että rahoitustaseen korkoriskin realisaatio pysyy ryhmätasolla ja pankeittain asetetuissa rajoissa ja että sääntelymukaisuus toteutuu rahoitustaseen korkoriskin hallinnan (IRRBB) osalta.
- Rahoitustaseen korkoriskilimiiteillä korkoriskin suuruus asetetaan kunkin jäsenpankin riskinkantokyvyn puitteisiin ottaen huomioon kunkin pankin talletusvarainhankinnan rakenne. Näin on oltava varsinkin silloin, kun korkokatetta pyritään lisäämään hyödyntämällä pitkän ja lyhyen koron välistä korkoeroa.
- Yhteenliittymän jäsenpankit hallinnoivat rahoitustaseensa korkoriskiä riskipolitiikan linjausten ja rajausten, keskusyhteisön antaman muun ohjeistuksen ja tavoiteasetannan sekä tili-, talletus- ja luottoehtojen määrittämissä puitteissa. Jäsenpankkien on ymmärrettävä korkoliikkeiden ja asiakaskäyttäytymisen vaikutukset korkokatteeseen ja niillä on oltava riittävä osaaminen johdannaisten käytöstä, jotta ne voivat hallita korkoriskiään ryhmän keskuspankin tarjoamilla tuotteilla. Jäsenpankit laativat vuosisuunnittelun yhteydessä tasehallintasuunnitelman, joka sisältää myös rahoitustaseen korkoriskin hallintasuunnitelman.
- Rahoitustaseen korkoriskiä seurataan kokonaisuutena OP Ryhmän keskuspankin toimesta ja pankkitoiminnan tasehallintatoimikunta voi antaa jäsenpankeille suosituksia korkoriskin hallintaan. Suositukset voivat olla myös sitovia.

- Keskusyhteisön on varmistettava korkoriskinsiirron liiketoiminnan luonnetta vastaava kuvautuminen ryhmän ja sen keskeisten yritysten tilinpäätöksiin keskitetyllä suojauslaskennalla.
- Korkotuloriskimittarilla arvioidaan korkokatteen muutosta ja nykyarvoriskimittarilla taseen ja taseen ulkopuolisiin erien arvomuutoksia koko sopimusten oletetuille juoksuajoille. Korkojen kehityksen osalta on arvioitava sekä korkojen yleisen tason että korkokäyrän muodon muutosten vaikutusta korkokatteeseen ja tase-erien nykyarvoon.
- Varoihin ja velkoihin sisältyvät optionaalisuudet on otettava korkoriskiä mitattaessa huomioon niin, että niiden vaikutus näkyy tulevissa kassavirroissa. Mallien toimivuus varmistetaan malliriskien hallinnan periaatteiden mukaisesti.
- Korkoriskiä mitattaessa oman pääoman erät - osakepääoma, osuuspääoma ja kertyneet voittovarot - ovat korottomia velkaeria ja ne asetetaan aikajanalle niiden päätetyn aikarakenteen mukaisesti. Omiin varoihin luettavat pääomalainat käsitellään riskilaskennassa niiden sopimusehtojen mukaisesti ja tuotto-osuuksien osalta kassavirtojen määrittelyssä lähtökohtana on pidettävä kulloistakin asiakaslupausta.
- Korkoriskin stressitestejä on suoritettava säännöllisesti. Tällöin testataan erityisesti asiakaskäytöksen muutosta suhteessa siihen, miten luotot, talletukset ja tuotto-osuudet ovat historiassaan käyttäytyneet portfoliona. Lisäksi on testattava muidenkin keskeisten toimintaoletuksien muutoksia kuten viitekorkojen nollalattian poistumista.
- OP Ryhmän uusien tuotteiden, palvelujen, toimintamallien, prosessien ja järjestelmien riskiarviointimenettelyllä on varmistettava, että korkoriskin hallinnan vaatimukset ovat asianmukaisesti kuvattu ja otettu huomioon asiakasliiketoimintaa kehitettäessä.
- Rahoitustaseen korkoriskille varataan taloudellista pääomaa suhteessa korkoriskiin.

Tasepankkitoiminnan muiden markkinariskien hallinta

Pankkitoiminta taseen kautta -ansaintalogiikan muut markkinariskit syntyvät lähinnä OP Ryhmän likviditeettireservin hoidosta sekä OP Yrityspankin joukkovelkakirjalainasalkusta.

OP Yrityspankin keskuspankkitoiminto hallinnoi OP Ryhmän pankkitoiminnan likviditeettireserviä. Sääntelyn mukainen maksuvalmiusvaatimus (LCR) määrittää reunaehdot likviditeettireservin koolle ja allokatiolle. Likviditeettireserviin kuuluu keskuspankkitalletuksen ohella likviditeettireservisalkku, johon kuuluvien erien on täytettävä sääntelyn luottokelpoisuus- ja likvidiysvaateet. Tämän vuoksi salkku sisältää arvopapereita, joista luottotappioiden realisoituminen on erittäin epätodennäköistä. Nämä arvopaperit ovat useimmiten kiinteäkorkoisia eli niiden arvo elää markkinakorkojen ja luottospreadien liikkeiden myötä.

Likviditeettireservisalkkua seurataan ja hallinnoidaan markkinariskin hallinnan keinoin:

- Pankkitoiminnan riskipolitiikka määrittelee riskien mittaamenetelmät ja riskinoton limiitit ja muut rajoitteet.
- Sijoitussalkulle laaditaan sijoitussuunnitelma, jossa kuvataan sijoitustoiminnan tavoitteet ja salkunhoidossa noudatettavat periaatteet. OP Yrityspankin hallitus hyväksyy sijoitussuunnitelman.
- Salkun riittävä hajautus varmistetaan liikkeeseenlaskijakohtaisilla rajoituksilla.

Lisäksi OP Yrityspankki sijoittaa yritysten joukkolainoihin. Yrityspankin joukkovelkakirjalainasalkku on OP Yrityspankin kannalta luotonannon vastine. Salkulle laaditaan sijoitussuunnitelma, jossa kuvataan sijoitustoiminnan tavoitteet ja salkunhoidossa noudatettavat periaatteet.

Pankkitoiminnan osake- ja kiinteistöriskiä hallitaan ensisijaisesti ohjeistuksella, jossa riskinotto on tarkkaan rajattua. Kiinteistöriski muodostuu lähinnä osuuspankkien omassa käytössä olevista kiinteistöistä. Pankkitoiminnan nykyisiin liiketoimintamalleihin ei kuulu osake- tai kiinteistöriskin kasvattaminen.

Mikäli osuuspankin asiakasliiketoiminnassa syntyy likviditeettilyijäämää, se ohjataan OP Ryhmän keskuspankin tarjoamiin sijoitustuotteisiin tukemaan koko OP Ryhmän perustehtävän toteutusta. Osuuspankkien perustehtävään ei kuulu sijoitustoiminta. Osuuspankit voivat yhteisöllisessä roolissa sijoittaa toimialueellaan paikallisiin pääomasijoitusrahastoihin. Sijoituksillaan pankit tukevat osuustoiminnallisten arvojensa mukaisesti alueensa menestystä ja alueensa sekä pankin asiakkaiden taloudellista toimeliaisuutta.

Autokaupan rahoituksessa voidaan tarjota tuotteita, joissa riski auton jälleenmyyntiarvosta sopimuskauden lopussa on OP Yrityspankilla. Jos toteutunut myyntihinta alittaa sopimuksen hinnoittelussa käytetyn arvion, ansainta jää tavoitellusta tai

syntyy tappiota. Riskin hallitsemiseksi on tärkeää rajata rahoitettavat kohteet sellaisiksi, että niiden hintakehitys on ennustettavaa ja realisointi sujuvaa.

Markets-toiminnan riskienhallinta

OP Ryhmän kaupankäynti pääomamarkkinatuotteilla on keskitetty OP Yrityspankin Markets-toiminnalle. Tähän kuuluvat osuuspankkien ja OP Yrityspankin myöntämiin lainoihin tehtyjen korkosuojaustuotteiden hinnoittelu ja suojaaminen markkinoille, erilliset korkosuojaukset, valuuttakauppa, strukturoidut sijoitustuotteet, kaupankäynti joukkovelkakirjalainoilla sekä hyödykejohdannaiset. Otettuja riskejä ovat markkinariskeistä korkoriski eri valuutoissa, valuuttariski, optioiden volatiliiteettiriski, luottomarginaaliriski sekä luottoriskeistä vastapuoli- ja liikkeeseenlaskijariski. Strukturoitujen sijoitustuotteiden takaisinostoista syntyy myös jonkin verran osakeriskiä. Markets vastaa ryhmän valuuttaposition hoidosta ja tekee tarpeen mukaan valuuttakauppoja markkinoille. Marketsin riskiasemia hallitaan käymällä aktiivista kauppaa markkinoilla. Marketsin riskin ja tuloksen seuranta on päivittäistä. Lisäksi riskienhallintatoiminto raportoi Marketsin riskeistä hallituksen riskivaliokunnalle ja toimivalle johdolle osana OP Ryhmän riskianalyysia.

Markets-toiminta altistuu sekä maksuvalmiuteen että markkinalikviditeettiin liittyville likviditeettiriskeille. Maksuvalmiuteen liittyvä riski johtuu vakuudellisten johdannaissopimusten markkina-arvoriippuvaisista vakuusvaateista, ja sitä hallitaan osana muuta keskuspankin likviditeetin hallintaa. Joidenkin markkinoiden ja tuotteiden alhainen markkinalikviditeetti, yleinen markkinalikviditeetin heikkeneminen tai keskusvastapuolen tekninen toimintahäiriö voi aiheuttaa sen, ettei tarvittavaa transaktioita voida toteuttaa oletettuun hintaan tai valitun suojausstrategian noudattaminen ei ole mahdollista. Markkinoiden likviditeetin liittyvien riskien osalta on huolehdittava, että asiakkaita on informoitu mahdollisista poikkeavien markkinatilanteiden seurauksista jo ennakoivasti. Lisäksi asiakasliiketoiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi on luotava valmius käyttää tarvittaessa vaihtoehtoisia keskusvastapuolta.

Marketsin markkinariskejä riskejä mitataan expected shortfall -mittareilla sekä erilaisilla tuote- ja positiokohtaisilla herkkyy- ja nimellisarvomittareilla. Toiminnan kannalta merkityksellisten markkinaliikkeiden vaikutuksia arvioidaan stressitestauksella, jotta ymmärretään harvinaisten ja vaikutukseltaan suurten markkinamuutosten riskit. Marketsin markkinariskeille lasketaan taloudellinen pääomatarve. Riskipoliittikka asettaa liiketoimintamalleille limiitit ja rajaukset. Riskipoliittikka laaditaan niin, että riskit ovat näkyvissä liiketoimintamalleittain ja että liiketoimintamallien ulkopuolinen riskinotto on tarkkaan rajattua.

Johdannaissopimusten solmimisesta aiheutuu vastapuoliriskiä, jota rajoitetaan asiakaskohtaisilla limiiteillä. Limiiteistä päätetään OP Yrityspankin luottopäätösten prosessissa. Johdannaisten vastapuoliriski sisältyy luottoriskin taloudelliseen pääomatarpeeseen. Riskin huomioimiseksi johdannaisten arvostuksia korjataan luottoriskin arvostusoikaisulla (CVA ja DVA). Arvostusoikaisun suuruuteen vaikuttaa johdannaisten luottoriskitön arvostus, korkotaso, valuuttakurssit, korko-optioiden volatiliiteetti ja luottoriskin markkinahinta. Luottoriskin arvostusoikaisun korkotason vaihtelusta johtuvaa heiluntaa vähennetään tekemällä johdannaissopimuksia.

Joukkovelkakirjojen ja rahamarkkinapapereiden omistuksesta aiheutuu liikkeeseenlaskijariskiä, jota rajoitetaan liikkeeseenlaskijakohtaisilla limiiteillä tai Markets-toiminnan täydentävien limiittien allokaatiolimiiteillä.

Osa luottoihin kytketyistä korkosuojista syntyvistä riskeistä siirretään Marketsiin, joka kattaa ne markkinoille. Toimintaan liittyviä riskejä ovat korko- ja volatiliiteettiriski. Joissakin tuotteissa asiakkaiden ennustetulla käyttäytymisellä on merkittävä vaikutus tuotteen hinnoitteluun ja riskin suojaamiseen. Jos asiakkaiden käytös kokonaisuutena poikkeaa merkittävästi ennustetusta, toteutunut asiakkuustuotto voi olla odotettua pienempi tai suurempi sekä riskipositio yli- tai alisuojattu. Asiakaskäyttämisen riski poikkeaa markkinariskeistä siinä, että riskiä ei voi suojata pankkien välisillä markkinoilla. Riskin hallinta perustuu asiakassuhteen hoitoon osuuspankeissa, asiakaskäyttämisen ajantasaiseen seurantaan sekä kertyneen tiedon hyödyntämiseen ennustemallien kehityksessä.

Varainhoito-liiketoimintamallin riskienhallinta

Varainhoito-liiketoiminnan tärkeimmät riskit ovat toiminnan järjestämiseen liittyvät operatiiviset riskit ja compliance-riskit sekä tulevan liiketoiminnan riskit, kuten muutokset taloudellisessa tilanteessa, kilpailutilanteessa tai asiakaskäyttämisenä. Varainhoidon tuotteiden myyntiin kohdistuu yksityiskohtaista sääntelyä, jolla pyritään varmistamaan, että asiakas ymmärtää sijoituspäätöksensä riskit, kustannukset sekä ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset.

Sijoitustuotteiden myyntiin liittyy maineriski. Markkinakehityksen vaikutus hallinnoitaviin varoihin altistaa liiketoiminnan ansainnan markkinariskeille.

Varainhoito-liiketoiminnassa alhainen likviditeetti voi olla sijoituskohteen ominaisuus (esimerkiksi kiinteistöt) tai likviditeetti voi heikentyä poikkeuksellisissa markkinatilanteissa, jolloin esimerkiksi tietyillä arvopapereilla ei käydä aktiivisesti kauppaa tai niiden osto- ja myyntikurssien välinen ero on suuri. Likviditeettiriski voi myös ilmetä ennalta arvaamattoman asiakaskäyttäytymisen takia etenkin turbulentissa markkinaympäristössä esimerkiksi sijoitusrahaston tavanomaista suurempina lunastuspyyntöinä. Tämä voi johtaa rahaston tilanteeseen, jossa se ei kykene suoriutumaan lunastuksista. Varainhoitoliiketoimintaan liittyvää likviditeettiriskiä on hallittava etukäteen kertomalla markkinointimateriaaleissa asiakkaille sijoituskohteeseen liittyvistä likvidisyysriskeistä. Ongelmatilanteissa likviditeettiriskiä hallitaan viivästyttämällä ja keskeyttämällä lunastuksia, perimällä lunastuspalkkioita tai muuttamalla hinnoittelua sekä mahdollisesti käteisallokaation lisäämisellä.

Toiminnan riskienhallintaprosesseja ovat uusien tuotteiden, palveluiden ja sijoituskohteiden riskiarviot sekä vähintään vuosittain tehtävät olemassa olevien prosessien ja toimintatapojen riskikartoitukset. Lisäksi uusien tuotteiden, palveluiden ja sijoituskohteiden kehittämisprosessiin kuuluu sisäinen käsittely, johon osallistuu varmentavien tukitoimintojen edustajia. Käsittelyssä varmistetaan, että kehittämisessä huomioidaan riskienhallinta ja sääntelymukaisuus sekä sisäisen valvonnan sisällyttäminen osaksi toimintamalleja ja tuotteiden valvontaa. Riippumattomat riskienhallinta- ja compliance-toiminnot laativat uusista tuotteista ja palveluista riskilausunnot. OP Varainhoidon liiketoiminnan riskienhallinnallisia prosesseja ovat myös sisäiset toimikunta- ja komiteakäsittelyt. Riskienhallinta- ja compliance-toiminnot osallistuvat komiteoihin, toimikuntaan ja uusien tuotteiden ja toimintamallien käsittelyyn.

Varmistamalla, että tuotetarjoama vastaa asiakaskysyntää ja -tarpeita voidaan parantaa asiakaspysyvyyttä tilanteessa, jossa asiakas haluaa vaihtaa tai hajauttaa sijoituskohteita. Riskeille varataan pääomatarvetta osana muut arvioitavat riskit - riskilajia.

2.3 Vakuutustoiminnan riskit

Henkivakuutusriskit

Henkivakuutustuotteiden sisältämät biometriset riskit johtuvat siitä, että pääosin kuolemantapausten perusteella korvauksia maksetaan enemmän kuin on ennakoitu tai eläkkeitä maksetaan ennakoitua pidempään. Kuolevuus ja jäljellä olevan eliniän odote vaikuttavat henkivakuutusyhtiön riskiasemaan kuolemanvaravakuutuksissa ja eläkevakuutuksissa. Varsinkin etuusperusteisessa ryhmäeläkevakuutuksessa ja muissa elinikäisiä eläkevakuutuksia sisältävissä kannoissa pitkäikäisyysriski on suuri, sillä nämä sopimukset eivät sisällä merkittävästi riskiasemaltaan vastakkaista kuolevuusriskiä.

Vakuutuksenottajien asiakaskäyttötymisestä syntyy raukeamisriski. Vakuutuksenottajalla on oikeus lopettaa vakuutusmaksujen maksaminen, lopettaa sopimus enneaikaisesti tai muuttaa sopimusta sopimukseen sisältyvän option perusteella siten, että muutetussa sopimuksessa yhtiöllä on aiempaa suurempi riski. Yksi esimerkki edellä mainituista optioista on asiakkaan oikeus vaihtaa varojensa tuotto sijoitussidonnaisesta laskuperustekorkoiseksi, mikä kasvattaa korkokuluja. Toinen esimerkki on eläkkeen lykkääminen, mikä kasvattaa sekä pitkäikäisyysriskiä että raukeamisriskiä. Asiakaskäyttötymiseen liittyvälle raukeamisriskille alttiita ovat erityisesti säästövakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset, joissa asiakkaalla on takaisinosto-oikeus, sekä riskivakuutukset, jotka vakuutuksenottaja voi päättää milloin vain niin halutessaan. Eläkevakuutuksissa takaisinosto on mahdollinen vain poikkeustapauksissa.

Kustannusriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa toteutuvat vakuutus sopimusten hallinnoinnin, hoidon ja korvaustoiminnan kustannukset eroavat hinnoittelussa arvioiduista kustannuksista. Vakuutusten enneaikainen raukeaminen voi myös vaarantaa vakuutusten hinnoittelussa käytettyjen kustannusoletusten pitävyyden ja siten myötävaikuttaa kustannusriskin toteutumiseen.

Henkivakuutusriskien edellyttämää pääomien tarvetta arvioidaan vakavaraisuuspääomavaateella (SCR) ja taloudellisella pääomatarpeella. Arviota täydennetään stressitesteillä.

Henkivakuutuksen vakuutusriskejä hallitaan huolellisella riskinvalinnalla ja hinnoittelulla sekä varmistamalla vakuutusvelan tarkka ja turvaava arvostus. Asiakas- ja riskinvalintalinjaukset kuvataan säännöllisesti päivitettävässä asiakas- ja riskivalintaohjeessa.

Kuolevuuteen ja pitkäikäisyyteen liittyvät riskit hinnoitellaan vakuutuksen myöntämishetken olosuhteiden ja tilanteen perusteella turvaavasti. Yhtiöllä on hyvin vähäiset oikeudet muuttaa näiden pitkäaikaisten sopimusten hintoja. Tästä syystä riski hinnoitteluperusteiden mahdollisesta muuttumisesta myöhemmin jää vakuutusyhtiön kannettavaksi siten, että uusmyynnin maksuja korotetaan ja yhtiö kirjaa myydylle kannalle vakuutusvelan täydennyksen. Riskiasemaltaan vastakkaisten vakuutusten tarjoaminen vähentää koko vakuutuskannan nettorisikiä.

Asiakaskäyttötymiseen liittyvää enneaikaista raukeamisriskiä ja riskiä asiakkaan optiosta vaihtaa varojensa tuottoa takuukorkoiseksi hallitaan kilpailukykyisellä tuotevalikoimalla, sopivilla tuoterakenteilla sekä kannusteilla ja sanktioilla sopimusehdoissa.

Kustannusriskiä hallitaan riittävällä kulukurilla sekä turvaavalla hinnoittelulla. Hinnoittelussa tehtyjen oletusten toteutumista seurataan jatkuvasti ja tarvittaessa uusmyynnin maksuja korotetaan ja myydyn vakuutuskannan osalta kirjataan vakuutusvelan täydennys.

Riskiä rajoitetaan myös jälleenvakuutuksella, jonka taso määritetään OP-Henkivakuutuksen hallituksen hyväksymissä jälleenvakuutusperiaatteissa. Jälleenvakuutusperiaatteissa asetetaan rajat enimmäisomapidätykselle sekä katastrofisuojaan kapasiteetille. Jälleenvakuutusperiaatteet rajoittavat myös jälleenvakuutuksen vastapuoliriskin ottovaltuuksia, sillä dokumentissa asetetaan limiitit vastapuolen luottoluokituksen ja jälleenvakuutuksen sopimustyyppin (sopimusliike, fakultatiivinen) perusteella.

Vastuullinen vakuutusmatemaatikko antaa vuosittain yhtiön hallitukselle selvityksen vakuutusvelan vaatimusten jatkuvasta noudattamisesta, vakuutusliikkeen luonteen asettamista vaatimuksista sekä aktuaaritoiminnon lausunnot vakuutuspolitiikasta ja jälleenvakuutusjärjestelyistä.

Vakuutusriskien sitomaa taloudellista pääomatarvetta limitoidaan suhteessa OP Ryhmän sisäiseen pääomaan. Vakuutusriskien määrää ohjaa osaltaan myös pääomasuunnitelmassa asetettu tavoite oman varallisuuden ja vakavaraisuuspääomavaateen suhteelle.

Vahinkovakuutusriskit

Vahinkovakuutusriskejä hallitaan huolellisella riskinvalinnalla ja hinnoittelulla sekä varmistamalla vakuutusvelan tarkka ja turvaava arvostus.

Vakuutusten hinnoittelu perustuu riskivastaavuuteen, jolla tarkoitetaan sitä, että vakuutuksen riskimaksu vastaa vähintään vakuutuksesta aiheutuvia korvauskustannuksia. Vakuutusmaksu sisältää myös komponentit toimintakuluille ja pääoman kustannukselle.

Vastuuvallinnan perusteet (asiakasvalinta ja sen kriteerit sekä lajikohtaiset päätöksentekorajat) määritellään vuosittain päivitettävässä riskipolitiikassa sekä sitä täydentävässä ohjeistuksessa. Dokumentit määrittävät päätöksentekovaltuudet porrastetusti vakuutusriskin suuruuden mukaan sekä vakuutuslajeittain riskit, joita merkitään vain rajoitetusti ja Vakuutusasiakkaat-johtoryhmän harkinnalla.

Vahinkovakuutuksen vakuutuskaudet ovat pääsääntöisesti vuosivakuutuksia tai sitä lyhyempiä, ja vakuutusriskitason muutokset pystytään useimmiten siirtämään vakuutuksen hintoihin nopeasti. Sellaisten pitkäkestoisten vakuutuslajien osalta, joissa riskien keskinäinen riippumattomuus ei ehkä toteudu, riskiä hallitaan asettamalla vuosittaiset merkitsemislimiitit.

Riskiä rajoitetaan myös jälleenvakuutuksella, jonka taso määritetään hallitusten hyväksymissä jälleenvakuutusperiaatteissa. Jälleenvakuutus toteutetaan pääosin riski- (vakuutettu kohde) ja vahinkotapahtumakohtaisin jälleenvakuutuslajien. Mahdolliset aukot jälleenvakuutusturvassa estetään huolellisella UW-ohjeistuksella. Jälleenvakuutusten saatavuuden muodostamaa riskiä valvotaan tiiviisti. Vakuutuslajista riippumatta suuret yksittäiset riskit, kuten luonnonkatastrofien tai ihmisen toiminnan mahdollisesti aiheuttamat vahinkokumulatiot, jälleenvakuutetaan.

Jälleenvakuutusperiaatteissa asetetaan rajat enimmäisomapidätykselle sekä katastrofisuojan kapasiteetille. Jälleenvakuutusperiaatteet rajoittavat myös jälleenvakuutuksen vastapuoliriskin ottovaltuuksia, sillä dokumentissa asetetaan limiitit vastapuolen luottoluokituksen ja jälleenvakuutuksen sopimustyyppin (sopimusliike, fakultatiivinen, fronting) perusteella. Paikalliset riskikeskittymät otetaan huomioon omaisuus- ja keskeytysriskien EML-arvioissa (Estimated Maximum Loss, suurin todennäköinen vahinko) ja jälleenvakuutuslajien sisältyvässä EML-murtumasuojassa.

Vakuutusvelan määrä arvioidaan turvaavasti niin, että se riittää vakuutuslajien aiheuttavien veloitteiden suorittamiseen. Tämä toteutetaan siten, että vakuutusvelalle arvioidaan ensin odotusarvo, jonka päälle on määritetty sen epävarmuudesta johtuva varmuuslisä. Vastuullinen vakuutusmatemaatikko antaa vuosittain yhtiön hallitukselle selvityksen vakuutusvelan vaatimusten jatkuvasta noudattamisesta, vakuutusliikkeen luonteen asettamista vaatimuksista sekä aktuaaritoiminnon lausunnot vakuutuspolitiikasta ja jälleenvakuutusjärjestelyistä.

Vahinkovakuutusriskejä arvioidaan vakavaraisuuspääomavaateella (SCR) ja taloudellisella pääomatarpeella. Arviota täydennetään stressitesteillä. Vakuutusriskien sitomaa taloudellista pääomatarvetta limitoidaan suhteessa ryhmän sisäiseen pääomaan. Vakuutusriskien määrää rajoittaa osaltaan myös pääomasuunnitelmassa asetettu tavoite oman varallisuuden ja vakavaraisuuspääomavaateen suhteelle.

Markkina- ja vastapuoliriskien hallinta henki- ja vahinkovakuutustoiminnassa

Rakenteellisen korkoriskin ja sijoitustoiminnan muiden riskien hallinta

Henki- ja vahinkovakuutuksen markkinariskien hallinta kattaa koko taseen markkinariskit, mikä käsittää vakuutusvelan, sijoitukset ja johdannaiset. Sijoitustoiminnan tarkoitus on asiakastuoton varmistaminen, vakuutusvelan katteena toimiminen ja katteen tuottava sijoittaminen. Sijoitustoiminnassa otetaan huomioon muun muassa vakuutusvelan kassavirtarakenteesta syntyvä rakenteellinen korkoriski sekä vakuutusvelan asettamat muut vaatimukset sijoitusomaisuudelle ja sen likviditeetille. Tätä varten yhtiöiden on vakuutus- ja omaisuusluoklajeittain eriteltävä tulevaisuuden kassavirrat, niihin liittyvät epävarmuudet ja syyt epävarmuuksien taustalla. Lisäksi yhtiöiden on määriteltävä

ja perusteltava sijoitussuunnitelmassa, millä sijoitusinstrumenteilla mikäkin osa vakuutusvelasta katetaan ja paljonko sallitaan poikkeamia sijoitussalkun ja vakuutusvelan kassavirtojen duraation, korkoherkkyyden ja muiden relevanttien tunnuslukujen välille. Myös kohtuusperiaatteen soveltaminen henkivakuutuksessa vaikuttaa sijoitustoiminnan tavoitteisiin ja riskinoton määrään.

Rakenteellisen korkoriskin eli korkotaseen riskin tarkastelu alkaa siitä, miten hyvin korkosijoitusten ja vakuutusvastuiden kassavirrat on sovitettu toisiinsa (Asset and Liability Management = ALM). Korkojen muutoksella on vaikutus sekä vakuutusvelkojen että sijoitusten ja suojaavien johdannaisten arvoon. Yhtiöiden korkotaseiden markkinariskejä hallitaan sijoitussuunnitelmien mukaisesti sijoitusallokaatiovalinnoilla ja vakuutusvelan korkosuojauksella tuotto-odotukset huomioon ottaen.

Solvensi II -kehikossa ja taloudellisen pääomatarpeen mallissa vakuutusvelan diskonttokäyrään sisältyy volatiliteettikorjaus, mikä altistaa korkotaseen myös luottomarginaaliriskille. Korkotaseen luottomarginaaliriskin tason kannalta oleellista on varojen ja velkojen riskiprofiilien yhdenmukaisuus. Yhtiön korkosijoitusten ja volatiliteettikorjaussalkun poikkeamat voivat olla maajakaumaan, yrityslainojen sektoreihin, luottoluokituksiin ja maturiteetteihin liittyviä. Korkosijoituksiin liittyy riski luottotappiosta ja sijoituskohteen luottoluokituksen heikentymisestä, mitä hallitaan riittävällä hajautuksella.

Markkinariskien suuruutta mitataan ja rajataan Value at Risk -mittarilla ja erilaisin herkkyysmittarein sekä taloudellisen pääomatarpeen ja vakavaraisuuspääomavaateen (SCR) määrällä. Arviota täydennetään stressitesteillä. Omaisuuslajiallokaatiojakaumaa tarkastelemalla arvioidaan vakuutusyhtiöiden riskikeskittymiä omaisuusluokatasolla.

Markkinariskejä rajoitetaan riskilimiiteillä, jotka asetetaan hallituksen vahvistamissa ansaintalogiikkakohtaisissa riskipolitiikoissa ja sijoitussuunnitelmissa. Riskipolitiikoissa asetetaan markkinariskeille limiitit, jotka määritellään OP Ryhmän riskinoton periaatteiden limiittien pohjalta. Yhtiöiden sijoitussuunnitelmissa asetetaan tavoitteet vastuuvelan korkosuojaukselle. Omaisuusluokkarajoitteet asetetaan likvideille ja epälikvideille sijoituksille. Sijoitussalkun luottoriskiä rajoitetaan luottoluokituslimiiteillä. Suomi-yhtiöstä OP-Henkivakuutukseen siirtyneelle henkivakuutuskannalle (ETA 1) ja eläkevakuutuskannalle (ETA 2) laaditaan kummallekin omat erilliset sijoitussuunnitelmat. Sijoitussuunnitelmissa vakuutusyhtiöiden hallitukset hyväksyvät myös johdannaisten käytön periaatteet. Ryhmän riskipolitiikan linjausten ja limitoinnin lisäksi sijoitussalkkuja rajaavat myös yhtiöiden hallitusten vahvistamat vastuullisen sijoittamisen periaatteet.

Vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnasta syntyy maariskiä, koska sijoitukset hajautetaan maantieteellisesti. Maariskiä rajoitetaan asettamalla riskin sijaintivaltion (riskimaan) ulkoisesta luottoluokituksesta riippuva enimmäislimiitti, jossa luottoluokituksena käytetään kansainvälisen luokituslaitosten valtiolle antamaa luokitusta. OP Ryhmän maakohtaisista enimmäislimiiteistä alokoidaan erikseen yhtiökohtaiset maalimiitit sekä OP-Henkivakuutukselle että Pohjola Vakuutukselle, millä rajoitetaan yhtiöiden sijoitusten maantieteellisiä keskittymiä. Sijoitusriskien maantieteellistä jakautumista seurataan säännöllisesti.

Vakuutusyhtiöiden vakuutusvelasta ei lähtökohtaisesti aiheudu valuuttariskiä, koska niiden vakuutusvelka on pääsääntöisesti euromääräinen ja OP-Henkivakuutuksen osalta kokonaan euromääräinen. Tästä syystä myös merkittävä osa vakuutusvelan katteena olevista sijoituksista allokoidaan euromääräisiin arvopapereihin tai sijoitusten avoin valuuttariski suojataan.

Vastapuoliriskien hallinta

Jälleenvakuuttajien vastapuoliriskiä hallitaan luottoluokka- ja vastapuolikohtaisilla limiiteillä sijoitussuunnitelmien ja hallituksen vahvistamien jälleenvakuutusperiaatteiden mukaisesti.

Sijoitussalkun vastapuoliriskiä rajoitetaan riskilimiiteillä, jotka sisältyvät sijoitussuunnitelmiin. Hajautuslimiitit asetetaan sekä suorille sijoituksille että rahastosijoituksille. Vakuutusyhtiöiden sijoitussalkkujen riittävä hajautus varmistetaan liikkeeseenlaskijalimiiteillä, jotka asetetaan vakuutusyhtiöiden sijoitussuunnitelmissa. Johdannaisten vastapuoliriskiä rajoitetaan johdannaistavapuoleten luottokelpoisuusluokituksilla. Hallituksen hyväksymässä johdannaisten käytön periaatedokumentaatiossa kuvataan käytettävät johdannaistinstrumentit, sekä toimintatavat.

Vastapuoliriskiin varataan pääomia sekä taloudellisen pääomatarpeen mallissa että SCR-laskennassa.

Liite 3. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden ja esittämisen muutokset

1. TLTRO III -rahoituksen efektiivinen korko

OP Ryhmällä oli joulukuun lopussa TLTRO III -rahoitusta yhteensä 12 miljardia euroa (16). TLTRO III -rahoituksen 23.6.2022-22.11.2022 välisen ajan korkoprosentti on kullekin lainaerälle kyseisen erän alkamispäivän ja 22.11.2022 välisen ajan EKP:n talletuskorkoprosentin keskiarvo, ja sen jälkeen EKP:n talletuskorko. TLTRO III-rahoitukseen ja sen suojaukseen liittyvien erien vaikutus oli katsauskaudella -10 miljoonaa (103).

Efektiivinen korko on laskettu TLTRO-rahoitukselle huomioimalla kaikki lainan sopimusehdot sekä johdon arviot odotetuista maksuista. Jos lainan sopimusehtoihin tai johdon arvioon tulee myöhemmin muutoksia, käsitellään ne lainan kirjanpitoarvon muutoksina. Lainan bruttomääräinen kirjanpitoarvo lasketetaan uudelleen siten, että se vastaa uudelleen arvioitujen rahavirtojen nykyarvoa, joka on määritetty diskonttaamalla käyttäen lainan alkuperäistä efektiivistä korkoa. Tästä syntyvä oikaisu kirjataan tulosvaikutteisesti.

2. IFRS 17 Vakuutus sopimukset käyttöönotto

OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardia 1.1.2023 lähtien, joka on pakollinen soveltamisen aloittamisajankohta. IFRS 17 -standardi on hyväksytty Euroopan unionissa 19.11.2021. OP Ryhmä on lisäksi soveltanut IFRS 17 -standardin muutosta, joka salli rahoitusvarojen luokittelua koskevan poikkeusmenettelyn. Sillä poistettiin kirjanpidollinen epäsymmetria vakuutus sopimusvelan ja niihin liittyvien rahoitusvarojen välillä IFRS 17:n käyttöönoton vuoksi oikaistujen vertailutietojen osalta. Muutos on hyväksytty Euroopan unionissa 8.9.2022.

IFRS 17 -standardilla on vaikutuksia OP Ryhmän vahinko- ja henkivakuutus tuotteiden arvostamiseen ja kirjaamiseen sekä niiden esittämiseen tilinpäätöksessä. Taseen esittämistä varten vakuutus sopimusten oikeudet ja velvoitteet netotetaan ja esitetään joko varoissa tai veloissa. Tuloslaskelmassa esitetään välisummana vakuutus palvelutulos ja erikseen sijoitustoiminnan tuotto. Lisäksi uusi standardi tuo lisää laadullisia ja määrällisiä liitetietovaatimuksia, mm. täsmäytyslaskelmia vakuutus sopimusten nettomääräisten kirjanpitoarvojen muutoksista kauden aikana ja arvostuskomponenttikohtaisen vakuutus palvelutuoton analyysin.

Standardin tärkein päämäärä on yhtenäistää vakuutus sopimusvelan arvostus globaalisti; nykyisen vakuutus sopimusstandardin arvostus perustuu kansallisiin arvostuksiin. IFRS 17:n mukaan arvostus perustuu ajantasaisiin estimaatteihin kuten vakuutus yhtiöiden vakavaraisuuslaskentakin. IFRS 17 -standardi eroaa kuitenkin vakavaraisuuslaskennasta tarkoituksensa ja periaate pohjaisuutensa osalta. Nykyinen käytäntö, jossa vakuutus sopimusvelka voi sisältää implisiittisiä marginaaleja riskin kantamisesta ja tulevista voitoista, lakkaa. Tämä johtaa siihen, että velan muutokset esitetään läpinäkyvästi.

Merkittävät muutokset OP Ryhmän IFRS-tilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin on esitetty alla.

IFRS 17 -standardia sovelletaan sopimuksiin, joiden mukaan OP Ryhmä ottaa vastaan merkittävän vakuutus riskin toiselta osapuolelta. Arviota tehtäessä huomioidaan kaikki sopimukseen sisältyvät eksplisiittiset tai implisiittiset ehdot, mutta jätetään huomioimatta ehdot, joilla ei ole kaupallista merkitystä. OP Ryhmän hallussa olevat sopimukset, joilla siirretään perustana olevien vakuutus sopimusten merkittävä vakuutus riski toiselle osapuolelle, luokitellaan jälleenvakuutus sopimuksiksi ja kuuluvat standardin soveltamisalaan. Vakuutus sopimukset ja jälleenvakuutus sopimukset altistavat OP Ryhmän myös rahoitus riskille. Rahoitus riskiä koskevista oletusmuutoksista ja markkinamuutoksista aiheutuvia velan muutoksia voidaan kumota tuloksessa varojen käyvän arvon muutoksilla.

Vakuutus sopimukset, joihin ei sisälly suoraa oikeutta sopimuksen ylijäämästä, arvostetaan yleisen arvostusmallin (GMM) mukaan. Tätä arvostusmallia sovelletaan tyypillisiin vahinkovakuutus sopimuksiin ja sellaisiin henkivakuutus sopimuksiin, jotka eivät täytä muuttuvaan palkkioon perustuvan -arvostusmallin (VFA) kriteereitä. Vakuutus sopimukset, joihin sisältyy suora oikeus sopimuksen ylijäämään, arvostetaan VFA-arvostusmallilla. Näitä ovat sijoitussidonnaisuuden sisältävät vakuutus sopimukset, joissa on merkittävä vakuutus riski. Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä OP Ryhmä arvioi sisältääkö sopimus suoraa oikeuksia osuuteen sopimuksen ylijäämästä käyttäen seuraavia kriteereitä:

- Sopimusehdoissa määrätään, että vakuutusnottaja osallistuu osuuteen selkeästi yksilöidystä perustana olevien erien muodostamasta kokonaisuudesta (esim. sijoituskori).
- OP Ryhmä odottaa maksavansa vakuutusnottajalle määrän, joka vastaa huomattavaa osuutta perustana olevien erien käypään arvoon perustuvasta tuotosta.
- OP Ryhmä odottaa huomattavan osuuden vakuutusnottajalle maksettavien määrien mahdollisesta muutoksesta vaihtelevan perustana olevien erien käyvän arvon muutoksen mukaisesti.

Alkuperäistä arvostamista varten vakuutus sopimukset tunnistetaan ja ryhmitellään salkuiksi perustuen samankaltaisiin riskeihin ja yhdessä hallinnointiin. Vakuutus sopimukset arvostetaan vakuutus sopimusryhmätasolla, joka muodostetaan vakuutusluokan, asiakasryhmän ja kohorttivuoden avulla. Sopimukset ryhmitellään edelleen niiden voitollisuuden perusteella, ja jos sopimusryhmä on tappiollinen heti alussa tai olemassa oleva ryhmä kääntyy tappiolliseksi, kirjataan tappio heti tulosvaikutteisesti.

Vakuutus sopimusten hankintakuluja aktivoidaan taseen varoihin siltä osin kuin ne voidaan katsoa liittyvän sopimusten uusimiseen. Aktivoitujen hankintakulujen kohdistetaan kokemuksesta dataa käyttäen tuleville vakuutus sopimusryhmille käyttäen

systemaattista ja rationaalista menetelmää ja esitetään tase-erässä Muut varat. Aktivoituidut rahavirrat kirjataan pois ja sisällytetään niihin liittyvän uuden vakuutus sopimusryhmän arvostukseen alkuperäisenä kirjaamishetkenä. OP Ryhmä arvioi säännöllisesti, onko vakuutus sopimusten hankinnasta aiheutuvia rahavirtoja koskevaa omaisuuserää vastaava rahamäärä kerrytettävissä. Tulosvaikutteinen arvonalentumistappio kirjataan, jos tosiseikat ja olosuhteet viittaavat siihen, että omaisuuserä saattaa olla arvoltaan alentunut. Tätä sovelletaan niille vahinkovakuutus tuotteille, joille on tyypillistä, että osa asiakkaista uusii lyhyet vuoden pituiset vakuutukset, milloin aktivoinnin kriteerit täyttyvät.

Vakuutus sopimusryhmä kirjataan aikaisimpana seuraavista ajankohdista:

- sopimusryhmän vakuutuskauden alku
- päivä, jona ryhmän ensimmäinen vakuutuksenottajalta saatava maksu erääntyy
- päivä, jona sopimusryhmästä tulee tappiollinen.

Alkuhetkellä vakuutus sopimusryhmän taseen arvo koostuu seuraavien komponenttien summana:

- sopimuksen täyttämistä aiheutuvien rahavirtojen pääoma-arvo oikaistuna rahan aika-arvolla
- riskioikaisu, joka kuvastaa OP Ryhmän riskinottohalukkuutta
- palvelumarginaali, joka on jäännöserä ja edustaa kertymätöntä voittoa.

Jos palvelumarginaali on negatiivinen, sopimusryhmä on tappiollinen ja tappio kirjataan heti tulosvaikutteisesti.

Vakuutus sopimusryhmien rahavirtoihin otetaan mukaan seuraavat erät:

- rahavirrat, jotka kuuluvat sopimuksen rajojen sisälle ja jotka liittyvät suoraan sopimuksen täyttämiseen (esim. hoito-, hallinto- ja korvaustoiminnan kulut sekä nettopalkkiokulut), mukaan lukien rahavirrat, joiden määrän tai ajoituksen suhteen OP Ryhmällä on harkintavaltaa
- sijoituskomponentit, joilla on suuri keskinäinen yhteys pääsopimuksena olevien vakuutus sopimusten kanssa
- mahdolliset kytketyt johdannaiset, jotka liittyvät läheisesti pääsopimuksena oleviin vakuutus sopimuksiin
- vakuutus sopimukseen mahdollisesti sisältyvä lupaus toimittaa erillisiä ei-vakuutus palveluita tai tavaroita, silloin kun kyse on liitännäisrahavirrasta.

Osaan henkivakuutus sopimuksia sisältyy sijoituskomponentteja, joiden määräytyminen vaihtelee sopimustyypeittäin. Näiden sijoituskomponenttien kulut esitetään erillään muista vakuutus palveluluista.

Myöhemmin kunkin raportointikauden lopussa vakuutus sopimusryhmän taseessa oleva kirjanpitoarvo sisältää:

- velan jäljellä olevalle vakuutuskaudelle (LRC), joka sisältää alkuperäisessä kirjaamisessa määritettyjen komponenttien raportointipäivän arvostukset, tulevaisuudessa toteutettavaan palveluun liittyvien sopimusten rahavirtojen pääoma-arvon ja palvelumarginaalin arvon
- velan toteutuneista vakuutus tapahtumista (LIC), joka sisältää vakuutus sopimusryhmälle kyseisenä ajankohtana kohdistettujen, toteutuneeseen palveluun liittyvät korvaukset ja kulut, joita ei ole vielä maksettu sekä korvaukset, jotka on toteutuneet mutta ei vielä raportoitu.

Vakuutus sopimusryhmiä arvostettaessa vastaisia rahavirtoja koskevat arviot kuvastavat arvostuspäivänä tehtäviä tulevaisuutta koskevia oletuksia; diskonttokorkona käytetään arvostuspäivän korkoja ja riskioikaisun arvio muulle kuin rahoitusriskille tarkistetaan. Palvelumarginaalille kertyvän koron määrittämiseen käytettävät diskonttokorot ovat GMM-arvostusmallin sopimuksille sopimusryhmän alussa määritetty locked-in-korko ja VFA-arvostusmallin sopimuksille raportointihetken korko.

Palvelumarginaali edustaa vakuutus sopimusryhmän kertymätöntä voittoa, ja sitä kirjataan tulosvaikutteisesti kullakin kaudella määrä, joka kuvastaa palveluja, joita kyseisellä kaudella on tuotettu vakuutus sopimusryhmän mukaisesti. Tuloutettava määrä määritetään:

- yksilöimällä vakuutus sopimusryhmään sisältyvät vakuutus turvayksiköt. Ryhmään sisältyvien vakuutus turvayksikköjen lukumäärä on ryhmään sisältyvien sopimusten mukaan tuotettavan vakuutus turvan määrä, joka määritetään ottamalla huomioon kunkin sopimuksen osalta sopimuksen mukaisesti annetut edut ja sopimuksen kestoaika
- kohdistamalla sopimukseen sisältyvä palvelumarginaali kauden lopussa (ennen kuin mitään kirjataan tulosvaikutteisesti kaudella tuotettujen palvelujen kuvastamiseksi) yhtä suurina erinä kullekin tarkasteltavana olevalla kaudella tuotetulle ja tulevaisuudessa tuotettavaksi odotetulle vakuutus turvayksikölle
- kirjaamalla tulosvaikutteisesti kaudella tuotetuille vakuutus turvayksiköille kohdistettu määrä.

OP Ryhmässä vakuutus turvayksiköt määritetään sopimuksen ennustetulle elinkaarelle. Tyypillisille lyhyille vahinkovakuutus sopimuksille vakuutus palvelua tulkitaan tarjottavan tasaisesti vakuutuskauden aikana ja vakuutusryhmätasaisen turvayksikön perustana käytetään samaan vakuutusryhmään kuuluvilta sopimuksilta saatavia vakuutusmaksuja. Henkivakuutus tuotteiden palvelumarginaalin ennustetun elinkaaren aikaiseen tuloutukseen vaikuttaa sopimuksen tyypistä riippuen säästön määrä ryhmittäin, sopimuksen odotettu pituus, korvaus- tai säästösomma, raukeamiset ja tulevat vakuutusmaksut. Palvelumarginaalin purkautuminen ja turvayksiköiden perusta vaihtelee vakuutuslajeittain: perusta on säästötyyppisille vakuutus tuotteille säästön määrän kehitys ja riskihenkivakuutuksille riskisumman kehitys. Kuitenkin vertailuvuonna 2022 riskihenkivakuutusten osalta perusta on vakuutusmaksu.

VFA-arvostusmallissa yhtiön osuus alla olevien sijoitusten käyvän arvon muutoksista sisältyy palvelumarginaaliin, joka muuttuu jokaisena raportointipäivänä.

Jälleenvakuutus sopimukset ryhmitellään samalla periaatteella kuin ensivakuutukset, mutta lisäksi ryhmitellään erikseen suhteelliset ja ei-suhteelliset jälleenvakuutus sopimukset. Vakuutuksenottajana tehtyjen jälleenvakuutus sopimusten alkuperäinen kirjaamispäivä on aikaisempi seuraavista:

- Jälleenvakuutus sopimusryhmän vakuutuskauden alkupäivä. Jos tämä päivä on myöhemmin kuin jälleenvakuutus sopimusryhmän vakuutuskauden alkupäivä, kirjaamista viivästytetään, kunnes perustana oleva vakuutus sopimus on alun perin kirjattu.
- Päivä, jolloin on kirjattu perustana olevan tappiollisen ensivakuutusten ryhmä silloin kun OP Ryhmä on tehnyt siihen liittyvässä jälleenvakuutus sopimuksen ryhmässä jälleenvakuutus sopimuksia joko samana päivänä tai aikaisemmin.

OP Ryhmä oikaisee vakuutuksenottajana tehtyjen jälleenvakuutus sopimusten ryhmän sopimukseen sisältyvää palvelumarginaalia ja tämän seurauksena kirjaa tuoton silloin kun kirjataan tappio joko tappiollisen perustana olevien vakuutus sopimusten ryhmän alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tai lisätään ryhmään tappiollisia perustana olevia vakuutus sopimuksia. Tämä palvelumarginaaliin tehtävä oikaisu ja siitä syntyvä tuotto määritetään kertomalla keskenään:

- perustana olevista vakuutus sopimuksista kirjattu tappio
- se prosenttiosuus perustana olevien vakuutus sopimusten korvausvaateista, jonka OP Ryhmä odottaa saavansa katetuksi vakuutuksenottajana tehtyjen jälleenvakuutus sopimusten ryhmän avulla.

Vakuutus sopimusryhmän tuotto esitetään tuloslaskelmassa rivillä vakuutusmaksutuotto, ja se muodostuu seuraavien komponenttien arvostamisesta: vastaiset rahavirrat, muuta riskiä kuin rahoitusriskiä koskeva riskioikaisu sekä palvelumarginaali. Vakuutus sopimusryhmään liittyvät kuluerät muodostuvat sattuneiden vahinkojen korvauskuluista, tappiollisten sopimusten tappioista, aiempiin kausiin liittyvistä muutoksista sekä toimintakuluista, ja esitetään rivillä vakuutuspalvelukulut. Jälleenvakuutus sopimuksiin liittyvät kulut ja tuotot esitetään rivillä jälleenvakuutus sopimusten nettotuotot. Tuloslaskelman erään 'Vakuutuksen nettorahoitustuotot ja -kulut' sisältyy diskonttokoron muutoksen ja muiden taloudellisten muutosten vaikutus vakuutus sopimusvelan arvoon sekä ajan kulumisen vaikutus eli diskonttauksen purkautuminen. Lisäksi erään sisältyy riskin pienentämisen vaihtoehdon (risk mitigation) soveltaminen tiettyihin henkivakuutus sopimuksiin. Tämän vaihtoehdon soveltaminen antaa mahdollisuuden oikaista VFA-arvostusmallin sopimusten kirjanpitokäsittelyä niin, että palvelumarginaalista siirretään tuloslaskelmaan rahoitusriskin osalta ne rahavirtojen muutokset, jotka kuuluvat suojattavaan position. Taseessa sopimuksiin liittyvät vastaiset rahavirrat esitetään nettona ja ryhmitellään joko taseen vakuutus sopimusvelkoihin tai -varoihin salkkutasolla sekä jälleenvakuutus sopimusvelkoihin tai -varoihin salkkutasolla. Nykyiseen tuloslaskelman kululajipohjaiseen esittämistapaan tulee muutos, sillä IFRS 17:n myötä osuus henkilöstökuluista, poistoista ja liiketoiminnan muista kuluista sisällytetään IFRS 17 -vakuutus sopimusvelan laskentaan ja esitetään erässä vakuutuspalvelukulut.

OP Ryhmä on tehnyt laatimisperiaatteita koskevat seuraavat merkittävät valinnat:

- Kauden vakuutukseen liittyvien rahoitustuottojen tai -kulujen esittäminen tulosvaikutteisesti; diskonttauskäyrät johdetaan riskittömän koron ja vakuutus sopimusten ominaisuuksista riippuvan likviditeettipreemion summasta (ns. bottom up -lähestymistapa), pitkät korot ekstrapoloiden. Vastaavasti vakuutus sopimusvelkaan liittyvät sijoitukset luokitellaan uudelleen niin, että niiden käypä arvo esitetään tulosvaikutteisesti. Soveltamisen aloittamisajankohtana lakkaa IFRS 4 -standardin sallima osakesijoituksia koskenut väliaikainen poikkeusmenettely.
- Riskin pienentämisen vaihtoehtoa käytetään tiettyihin VFA-arvostusmallin sopimuksiin, joita suojataan korkotaseen markkinariskien hallinnan tavoitteen ja strategian mukaisesti. Tällä poistetaan tuloksen epäsymmetriaa.
- Cost of Capital -menetelmää käytetään riskioikaisun määrittämisessä.
- OP Ryhmässä ei sovelleta vakuutusmaksujen kohdistamiseen perustuvaa lähestymistapaa (PAA) eikä Euroopan unionissa hyväksytyin IFRS 17 -standardin sallimaa valintaa yhdistää useita vuosikohortteja samaan ryhmään.

IFRS 17 -siirtymässä vakuutus sopimuksiin sovelletaan mukautettua takautuvaa siirtymätapaa kaikille tyypillisille vahinkovakuutus sopimuksille, joihin ei voida soveltaa täysin takautuvaa siirtymätapaa. Mukautusta käytetään erityisesti jo toteutuneiden kassavirtojen oikaisemiseen sekä diskonttokoron määritykseen. Jos täydellistä dataa täysin takautuvan lähestymistavan soveltamiseksi ei ole kaikilta osin käytettävissä, sovelletaan standardin sallimaa mukautettua takautuvaa siirtymätapaa tilanteisiin, joissa on mahdollista käyttää järkevää ja perusteltavissa olevaa informaatiota, joka on saatavissa ilman kohtuuttomia kustannuksia ja ponnisteluja. Mukautetun takautuvan siirtymätavan lopputulokset tulevat vastaamaan hyvin lähelle täysin takautuvan lähestymistavan lopputuloksia.

Lisäksi käyvän arvon siirtymätapaa sovelletaan henkivakuutus sopimuksille sekä muille vahinkovakuutus sopimuksille, joille ei sovelleta mukautettua takautuvaa siirtymätapaa. Kaikki sopimukset ryhmitellään siirtymäsääntöjen salliman vaihtoehdon mukaisesti kantakohtaisesti yhteen siirtymäkohorttiin. Täysin takautuva lähestymistapa on ensisijainen siirtymämalli, mutta sitä pitää pystyä soveltamaan ilman jälkiviisautta liittyen mm. dataan koskien ennen siirtymää tapahtuneisiin saatuihin ja maksettaviin rahavirtoihin, niiden estimaatteihin ja muutoksiin eriteltyinä jokaiselle vakuutus sopimusryhmälle sopimusten alkamisvuosi huomioiden.

IFRS 17 -siirtymän vaikutuksena OP Ryhmän oma pääoma 1.1.2022 laskee siirtymäajankohtana 52 miljoonaa euroa. RaVa-laskennassa käytetään Solvenssi II -arvostuksia, joten tämä muutos OP Ryhmän omaan pääomaan ei vaikuta RaVa-tunnuslukuun.

Oman pääoman muutos siirtymähetkellä 1.1.2022 on eritelty alla olevassa taulukossa. Omaa pääomaa kasvatti 'Muihin varoihin' kirjattavat vahinkovakuutuksen aktivoidut hankintakulut, jotka olivat 238 miljoonaa euroa. IFRS 17 -standardin mukaisesti arvostetut vakuutusvelat olivat siirtymähetkellä IFRS 4 -standardin mukaan arvostettuja vakuutusvelkoja suuremmat, mikä pienensi omaa pääomaa. IFRS 17 -vakuutusvelkoihin lisättävä riskioikaisu oli suurempi kuin IFRS 4 -laskentaan sisältyvä marginaali.

IFRS 17 siirtymähetken arvioitu vaikutus omaan pääomaan 1.1.2022

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 31.12.2021	3 459	323	2 184	8 090	14 057
Vahinkovakuutuksen siirtymähetken vaikutus		-121		324	202
Henkivakuutuksen siirtymähetken vaikutus		-99		-123	-223
Konsernioikaisujen vaikutus		15		4	19
Laskennallisen verosaamisen/-velan muutos				-51	-51
IFRS 17 -siirtymän vaikutus 1.1.2022 yhteensä		-205		153	-52
Oma pääoma 1.1.2022 (emoyhtiön omistajien osuus)	3 459	118	2 184	8 244	14 004

OP Ryhmän IFRS 17 -standardin mukaan arvostettu vuoden 2022 tulos ennen veroja arvioidaan olevan 100–140 miljoonaa euroa tilinpäätöstiedotteessa raportoitua vuoden 2022 tulosta ennen veroja (1 265 miljoonaa euroa) pienempi. Tuloserä johtuu pääosin henkivakuutuksen tuloksen muutoksesta, joka aiheutuu mm. tuloksen jakotuseroista. Lisäksi eroa aiheutti korkojen noususta johtuva tulevien asiakashyvitysten varausten muutos. IFRS 17 voimaantulolla ei ole vaikutusta vakuutusvelkojen kokonaiskannattavuuteen. IFRS 4 -standardin ja IFRS 17 -standardin arvostusmallien välillä tuloutuksen ajoituksessa voi esiintyä eroja.

Tuloslaskelmassa Vakuutuspalvelutulos korvaa Vakuutuskatteen. Vakuutuspalvelutulokseen sisältyy Vakuutusmaksutuotot sekä Vakuutuspalvelukulut. Vakuutusmaksutuotot sisältää palvelumarginaalin (CSM) tuloutuksen, odotettavissa olevien korvausten ja toimintakulujen sekä riskioikaisun muutoksen kaudelle sekä muutokset aiempien kausien maksuihin. Vakuutuspalvelukulut sisältävät vakuutusvelkojen toimintakulut, sattuneiden vahinkojen korvauskulut ja tappiollisten sopimusten tappiot sekä aiempiin kausiin liittyvät muutokset. Vakuutusvelkojen toimintakulut sisältävät liiketoiminnan kulut sekä nettopalkkiokulut. Näiden osuus sisällytetään tuloslaskelmalla osaksi vakuutuspalvelutulosta. Jälleenvakuutusvelkojen nettotuotot esitetään tuloslaskelmassa omalla rivillään osana Vakuutuspalvelutulosta.

Uusi erä tuloslaskelmalla on 'Vakuutuksen nettorahoitustuotot ja -kulut'. Erään sisältyy diskonttokoron muutoksen ja muiden taloudellisten muutosten vaikutus vakuutusvelkojen arvoon sekä ajan kulumisen vaikutus eli diskonttauksen purkautuminen. Lisäksi erään sisältyy riskin pienentämisen vaihtoehdon (risk mitigation) soveltaminen tiettyihin henkivakuutusvelkoihin. Tämän vaihtoehdon soveltaminen antaa mahdollisuuden oikaista VFA-arvostusmallin sopimusten kirjanpitoikäisyyttä niin, että siirretään palvelumarginaalista tuloslaskelmaan rahoitusriskin osalta ne rahavirtojen muutokset, jotka kuuluvat suojattavaan positioon. Tämä toimii vastaeränä suojaussalkun arvonmuutokselle.

Sijoitustoiminnan nettotuotoissa esitetään sijoitusomaisuuden tuotto käyvin arvoin. Sijoitustoiminnan nettotuotot yhdessä vakuutuksen nettorahoitustuottojen ja -kulujen kanssa kertovat sijoitustoiminnan tuloksellisuuden.

Tuloslaskelmalla esitettävät kulut pienenevät, koska IFRS 17 -standardin mukaisesti arvostettavien vakuutusvelkojen toimintakulut siirrettiin vakuutuspalvelutulokseen. Myös tuloslaskelman 'OP-bonukset omistaja-asiakkaille' -erä pieneni, koska vakuutusvelkoista maksettavat bonusten rahavirrat otetaan mukaan IFRS 17 -laskennan rahavirtoihin, milloin ne sisältyvät osaksi vakuutuspalvelutulosta.

OP Ryhmän taseen varoissa on IFRS 17 -standardin mukaan arvostettavien sopimusten jälleenvakuutusvelkojen varat. Vahinkovakuutuksen aktivoidut hankintakulut kirjataan erään 'Muut varat'. Taseen veloissa vakuutusvelkojen korvasivat IFRS 4 -standardin mukaiset vakuutusvelat.

Omassa pääomassa käyvän arvon rahaston määrä pieneni, koska vahinko- ja henkivakuutuksessa vakuutusvelkoihin liittyvät sijoitukset on luokiteltu uudelleen niin, että niiden käypä arvo esitetään nyt kokonaan tulosvaikutteisesti IFRS 17 -standardin salliman vaihtoehdon mukaisesti.

Palvelumarginaalin määrä siirtymähetkellä 1.1.2022 oli arviolta 780 miljoonaa euroa, josta henkivakuutuksen osuus on arviolta 690 miljoonaa euroa ja vahinkovakuutuksen osuus on arviolta 90 miljoonaa euroa. Vahinkovakuutuksella sopimukset ovat pääosin vuoden mittaisia. Uusille vakuutus sopimuksille muodostuu kauden alussa palvelumarginaalia, joka purkautuu kauden aikana. Henkivakuutuksessa palvelumarginaalia purkautuu tulokseen pitkillä sopimuksilla jopa vuosikymmenten kuluessa. Uusmyynnissä oleville kannoille syntyy myös uutta palvelumarginaalia. Palvelumarginaalin tuloutus suhteessa alkavaan CSM:ään oli vertailuvuonna noin 7 prosenttia. Vertailuvuotena riskihenkivakuutuksen turvayksiköt oli määritelty käyttäen maksuja ja vuoden 2023 alusta turvayksikoissa käytetään riskisummaa. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta OP Ryhmän tulokseen.

Solvenssi II -vakavaraisuuslaskennan ja IFRS 17 -arvostamisen erot

IFRS 17 muuttaa vakuutus sopimusten arvostamisen niiden sopimusten osalta, joihin standardia sovelletaan. Arvostaminen on markkinaehtoista ja lähellä Solvenssi II:n mukaisen vakavaraisuuslaskennan arvostamista. Pohjalla on pääosin samat vakuutus sopimusten kassavirrat kuin vakavaraisuuslaskennassa. Nämä kassavirrat diskontataan riskittömällä korolla ja likviditeettipreemiolla. Riskitön korko on sama kuin vakavaraisuuslaskennan riskitön korko ja likviditeettipreemio vastaa vakavaraisuuslaskennan volatilitteettikorjausta, mutta sen suuruus määritellään ryhmän vakuutusyhtiöiden vakuutus sopimusvelan luonteen ja sijoitusuniversumin perusteella. Vakuutus sopimusten arvoon lisätään Cost-of-capital-menetelmällä laskettu riskioikaisu, joka käsitteellisesti vastaa vakavaraisuuslaskennan riskimarginaalia, mutta se on laskettu yhtiön omilla parametreilla. IFRS 17 -vakuutus sopimusvelan osana varataan palvelumarginaali, joka jaksottaa vakuutus sopimusten voitot vakuutuskaudelle. Vakavaraisuuslaskennassa palvelumarginaalia vastaavaa erää ei vähennetä omasta varallisuudesta vaan vakuutus sopimusten voitto kasvattaa omaa varallisuutta heti sopimuksen ensimmäisellä arvostamishetkellä. IFRS 17 -vakuutus sopimusten hankintakuluista aktivoidaan taseen varoihin se osuus, jonka katsotaan kohdistuvan tuleviin vuosikohortteihin. Solvenssi II omassa varoissa taas ei huomioida aktivoituja hankintakuluja.

3. Vuoden 2023 tulos- ja tasekaavamuutokset

OP Ryhmä muutti virallista tilinpäätöksen tulos- ja tasekaavaa 1.1.2023 alkaen. Keskeiset muutokset tulos- ja tasekaavassa ovat seuraavat:

- a) Tuotot ja Kulut yhteensä rivit poistuivat, koska IFRS 17 -standardin voimaan tulon 1.1.2023 jälkeen vakuutustoiminnan tuottoja ja kuluja (esimerkiksi henkilöstökulut) esitetään rivillä vakuutuspalvelutulos.
- b) Korkokatteen (korkotuotot ja korkokulut) ja Nettopalkkiotuottojen (palkkiotuotot ja palkkiokulut) alarivit esitetään eriteltyinä.
- c) Saamisten arvonalentumiset siirrettiin tuloslaskelman lopusta korkokatteen jälkeen liiketoiminnan eriin.
- d) Uudet IFRS 17 -standardin mukaiset erät Vakuutuspalvelutulos ja Vakuutuksen nettorahoitustuotot lisättiin tuloslaskelmaan. Entinen vakuutustoiminnan rivi Vakuutuskate poistui.
- e) Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot esitetään omana rivinään erillään Sijoitustoiminnan nettotuotoista. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot sisältävät ainoastaan pankkitoiminnan ja ryhmätoimintojen erät. Sijoitustoiminnan nettotuotot sisältävät käypään arvoon laajan tuloksen kautta kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot, käypään arvoon tuloksen kautta kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot, sijoituskiinteistöjen nettotuotot, jaksotettuun hankintamenuon kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot, osakkuus- ja yhteisyrityksen tuloksen sekä IFRS 9 -standardin mukaisesti kirjattavien henkivakuutuksen sijoitus sopimusvelkojen nettotuotot.
- f) Liiketoiminnan kuluerät Henkilöstökulut, Poistot ja arvonalentumiset ja Liiketoiminnan muut kulut esitetään pääosin kuten aiemmin, osoittaen OP Ryhmän kulut yhteensä, mutta näiden erien jälkeen on lisätty erä Siirrot vakuutuspalvelutulokseen, joka kertoo, paljonko näistä kuluista esitetään Vakuutuspalvelutuloksessa.
- g) Uutena rivinä tuloslaskelmalla esitetään liikevoitto. Liikevoiton jälkeen esitetään OP-bonukset ennen riviä Tulos ennen veroja. OP-bonukset-rivi ei sisällä enää vakuutustoiminnan OP-bonuksia, koska ne esitetään vakuutuspalvelutuloksessa.
- h) Taseessa esitetään IFRS 17 -standardin mukaiset uudet tase-erät Vakuutus sopimusvarat, Jälleenvakuutus sopimusvarat, Vakuutus sopimusvelat ja Jälleenvakuutus sopimusvelat.
- i) Taseen erässä Sijoitus sopimusvelat esitetään henkivakuutuksen IFRS 9 -standardin mukaisesti arvostettavat sijoitus sopimukset.

Tuloslaskelma

	Selitys kaavamuutoksesta:
Korkotuotot	b) Uusi erittelyrivi
Korkokulut	b) Uusi erittelyrivi
Korkokate	Ei muutosta
Saamisten arvonalentumiset	c) Vaihdettu kaavassa paikkaa
Palkkiotuotot	b) Uusi erittelyrivi
Palkkiokulut	b) Uusi erittelyrivi
Nettopalkkiotuotot	Ei muutosta
Vakuutusmaksutuotot	d) Uusi IFRS 17- standardin mukainen rivi
Vakuutuspalvelukulut	d) Uusi IFRS 17- standardin mukainen rivi
Jälleenvakuutussopimusten nettotuotot	d) Uusi IFRS 17- standardin mukainen rivi
Vakuutuspalvelutulos	d) Uusi IFRS 17- standardin mukainen rivi
Vakuutuksen nettorahoitustuotot (+) /-kulut (-)	d) Uusi IFRS 17- standardin mukainen rivi
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen nettotuotot	e) Uusi rivi
Sijoitustoiminnan nettotuotot	e) Erän sisältö on muuttunut
Liiketoiminnan muut tuotot	Ei muutosta
Henkilöstökulut	Ei muutosta
Poistot ja arvonalentumiset	Ei muutosta
Liiketoiminnan muut kulut	Ei muutosta
Siirrot vakuutuspalvelutulokseen	f) Uusi IFRS 17- standardin käyttöönottoon liittyvä rivi
Liiketoiminnan kulut	f) Uusi IFRS 17- käyttöönottoon liittyvä rivi
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	g) Erän sisältö on muuttunut
Liikevoitto (-tappio)	g) Uusi rivi
Tulos ennen veroja	Ei muutosta
Tuloverot	Ei muutosta
Kauden tulos	Ei muutosta

Tase

	Selitys kaavamuutoksesta:
Käteiset varat	Ei muutosta
Saamiset luottolaitoksilta	Ei muutosta
Saamiset asiakkailta	Ei muutosta
Johdannaissopimukset	Ei muutosta
Sijoitusomaisuus	Ei muutosta
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	Ei muutosta
Vakuutus sopimusvarat	h) Uusi IFRS 17- standardin mukainen rivi
Jälleenvakuutus sopimusvarat	h) Uusi IFRS 17- standardin mukainen rivi
Aineettomat hyödykkeet	Ei muutosta
Aineelliset hyödykkeet	Ei muutosta
Muut varat	Ei muutosta
Verosaamiset	Ei muutosta
Varat yhteensä	Ei muutosta
Velat luottolaitoksille	Ei muutosta
Velat asiakkaille	Ei muutosta
Johdannaissopimukset	Ei muutosta
Vakuutus sopimusvelat	h) Uusi IFRS 17- standardin mukainen rivi
Jälleenvakuutus sopimusvelat	h) Uusi IFRS 17- standardin mukainen rivi
Velat sijoitus sopimuksista	i) Uusi IFRS 17- standardin mukainen rivi
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	Ei muutosta
Varaukset ja muut velat	Ei muutosta
Verovelat	Ei muutosta
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	Ei muutosta
Velat yhteensä	Ei muutosta
Oma pääoma	Ei muutosta
Osuuspääoma	Ei muutosta
Jäsenosuudet	Ei muutosta
Tuotto-osuudet	Ei muutosta
Käyvän arvon rahasto	Ei muutosta
Muut rahastot	Ei muutosta
Kertyneet voittovarot	Ei muutosta
Määräysvallattomien omistajien osuus	Ei muutosta
Oma pääoma yhteensä	Ei muutosta
Velat ja oma pääoma yhteensä	Ei muutosta

Liite 4. Segmenttiraportointi

Liiketoimintasegmentit

OP Ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Vähittäispankki, Yrityspankki ja Vakuutus. Liiketoimintasegmentteihin kuulumaton toiminta esitetään segmentissä "Ryhmätoiminnot". Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Segmenttijako ja esittämistapa perustuvat johdon raportointiin. Segmenttien tulosta ja kannattavuutta seurataan tulos ennen veroja -tasolla.

Yhtiöinä Vähittäispankki-segmenttiin sisältyvät osuuspankit, OP Kodit, OP Vähittäisasiakkaat Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj ja Pivo Wallet Oy. Korkokate on segmentin merkittävin tuottoerä. Tuottoja kertyy myös palkkiotuottoina ja sijoitustoiminnasta. Kulut muodostuvat pääosin henkilöstö- ja ICT-kuluista sekä toimipaikkaverkoston aiheuttamista kuluista ja OP-bonuksista omistaja-asiakkaille. Liiketoiminnan merkittävin riskilaji on luottoriski, mutta liiketoimintaan sisältyy myös markkinariskejä ja operatiivisia riskejä.

Yhtiöinä Yrityspankki-segmenttiin kuuluvat OP Yrityspankki Oyj (pl. keskuspankkitoiminnot), OP Säilytys Oy, OP Varainhoito Oy, OP Kiinteistösijoitus Oy ja OP-Rahastoyhtiö Oy. Korkokate on segmentin merkittävin tuottoerä. Tuottoja kertyy myös pankkitoiminnan ja varallisuudenhoidon palkkiotuottoina sekä sijoitustoiminnasta. Kulut muodostuvat pääosin henkilöstö- ja ICT-kuluista. Liiketoiminnan merkittävin riskilaji on luottoriski, mutta liiketoimintaan sisältyy myös markkinariskejä ja operatiivisia riskejä.

Vakuutus-segmenttiin sisältyy OP Ryhmän vahinkovakuutusyhtiö Pohjola Vakuutus Oyj sekä henkivakuutusyhtiö OP-Henkivakuutus Oy. Segmentin tuotteisiin kuuluvat yritys- ja yksityisasiakkaalle myytävät vahinko- ja henkivakuutukset. Liiketoiminnan tuotot muodostuvat pääosin vakuutusmaksutuotoista, palkkiotuotoista ja sijoitustoiminnan nettotuotoista. Vakuutus-segmentin merkittävimmät riskit ovat vakuutus- ja sijoitusriskit.

Ryhmätoiminnot-segmentti sisältää muita segmenttejä tukevat toiminnot. Segmenttiin kuuluvat pääosa OP Osuuskunnasta ja OP Yrityspankki Oyj:n keskuspankkitoiminnot. Liiketoimintasegmenttejä tukevien palveluiden kustannukset kohdistuvat segmenteille palveluveloituksina. Ryhmätoiminnot-segmentin tuotot koostuvat pääosin keskuspankkitoiminnan tuotoista ja liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjattavista OP Ryhmän sisäisistä veloituksista.

Segmenttiraportoinnin laatimisperiaatteet

Segmenttiraportointi noudattaa OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Segmenteille on kohdistettu ne tuotot, kulut, varat ja velat, joiden on katsottu välittömästi kuuluvan ja olevan järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Ne tuotot, kulut, sijoitukset ja pääomat, joita ei ole kohdistettu segmenteille, sekä segmenttien väliset konsernieliminoinnit raportoidaan sarakkeessa "Konsernieliminoinnit".

Tulos tammi-joulukuu 2022, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Ryhmä- toiminnot	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkokate	1 194	457	-5	-62	35	1 618
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja		-35		35		
Vakuutuskate			901		-12	889
Nettopalkkiotuotot	773	166	73	0	-6	1 005
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-9	136	-230	-11	-34	-149
Liiketoiminnan muut tuotot	39	18	36	657	-686	63
Tuotot yhteensä	1 996	776	774	583	-703	3 426
Henkilöstökulut	455	95	150	195	-1	894
Poistot ja arvonalentumiset	53	8	51	103	-2	214
Liiketoiminnan muut kulut	720	218	263	376	-704	874
Kulut yhteensä	1 229	321	464	674	-708	1 981
Saamisten arvonalentumiset	-96	-18	0	0	0	-115
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-168	-20	-21		0	-209
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)			143	0	0	143
Tulos ennen veroja	502	416	433	-91	4	1 265

OP Yrityspankin Baltian sivuliikkeiden nettotuotot olivat yhteensä 30 miljoonaa euroa.

Tulos tammi-joulukuu 2021, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Ryhmä- toiminnot	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkokate	959	414	-2	10	29	1 409
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja		-9		9		
Vakuutuskate			754		-11	743
Nettopalkkiotuotot	753	204	96	-2	-18	1 034
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-16	171	288	-5	-62	376
Liiketoiminnan muut tuotot	78	97	0	684	-804	54
Tuotot yhteensä	1 773	886	1 135	687	-866	3 616
Henkilöstökulut	447	93	160	216	-1	914
Poistot ja arvonalentumiset	69	14	66	137	-2	283
Liiketoiminnan muut kulut	705	211	267	444	-819	810
Kulut yhteensä	1 221	318	493	797	-822	2 007
Saamisten arvonalentumiset	-84	-74	0	0	0	-158
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-165	-20	-21		0	-205
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)			-117		-1	-118
Tulos ennen veroja	304	474	504	-109	-46	1 127

OP Yrityspankin Baltian sivuliikkeiden nettotuotot olivat yhteensä 29 miljoonaa euroa.

Yrityspankin ja Vähittäispankin välisten johdannaissopimusten markkinamuutoksista johtuva arvonmuutos eliminoidaan konsernissa.

Tase 31.12.2022, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Ryhmä- toiminnot	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	52	154	0	34 797		35 004
Saamiset luottolaitoksilta	29 713	310	904	13 173	-43 302	798
Johdannaissopimukset	1 266	5 612	76	169	-3 007	4 117
Saamiset asiakkailta	70 729	27 803	0	383	-369	98 546
Sijoitusomaisuus	537	298	8 714	20 485	-9 280	20 754
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			11 597			11 597
Aineettomat hyödykkeet	23	181	717	202	29	1 153
Aineelliset hyödykkeet	285	4	2	136	-4	423
Muut varat	635	1 756	1 201	-493	-280	2 819
Verosaamiset	137	3	91	24	48	303
Varat yhteensä	103 378	36 120	23 304	68 877	-56 163	175 516
Velat luottolaitoksille	11 615	-36	65	42 621	-41 965	12 301
Johdannaissopimukset	1 667	5 295	60	443	-3 033	4 432
Velat asiakkaille	63 951	14 043		4 876	-1 402	81 468
Vakuutusvelka			7 638			7 638
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista			11 662			11 662
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	16 941	1 672		23 537	-4 711	37 438
Varaukset ja muut velat	846	891	382	1 954	-224	3 849
Verovelat	514	2	117	372	4	1 008
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0	-51	380	1 435	-380	1 384
Velat yhteensä	95 535	21 816	20 303	75 239	-51 712	161 181
Oma pääoma						14 335

OP Yrityspankin Baltian sivuliikkeiden nettovarot olivat 619 miljoonaa euroa.

Tase 31.12.2021, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Ryhmä- toiminnot	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	57	183	0	32 606	0	32 846
Saamiset luottolaitoksilta	26 228	138	1 908	13 950	-41 683	541
Johdannaissopimukset	324	3 441	85	271	-653	3 467
Saamiset asiakkailta	70 952	25 666	0	580	-251	96 947
Sijoitusomaisuus	624	492	9 472	21 714	-9 356	22 945
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			13 137		0	13 137
Aineettomat hyödykkeet	27	189	768	234	-5	1 212
Aineelliset hyödykkeet	299	4	13	137	-7	446
Muut varat	397	567	988	827	-360	2 419
Verosaamiset	48	0	26	19	49	141
Myytävänä oleva pitkäaikaiset omaisuuserät			8		0	8
Varat yhteensä	98 957	30 679	26 405	70 337	-52 267	174 110
Velat luottolaitoksille	12 196	111	68	43 439	-39 163	16 650
Johdannaissopimukset	285	2 553	27	117	-715	2 266
Velat asiakkaille	62 222	15 448		2 801	-2 573	77 898
Vakuutusvelka			8 773			8 773
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista			13 210			13 210
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	16 420	1 406		21 355	-4 286	34 895
Varaukset ja muut velat	707	776	430	1 454	-232	3 134
Verovelat	471	11	226	399	1	1 109
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla			380	1 994	-392	1 982
Myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat			8		0	8
Velat yhteensä	92 301	20 304	23 123	71 559	-47 360	159 926
Oma pääoma						14 184

OP Yrityspankin Baltian sivuliikkeiden nettovarot olivat 1 677 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liite 5. Korkokate

Milj. €	2022	2021
Korkotuotot		
Saamiset luottolaitoksilta	111	0
Saamiset asiakkailta		
Lainat	1 623	1 238
Rahoitusleasingsaamiset	35	31
Yhteensä	1 658	1 269
Saamistodistukset		
Arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	0	0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	66	52
Jaksotettu hankintameno	0	0
Yhteensä	66	52
Johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus	-43	-144
Rahavirran suojaus	43	49
Rahavirran suojauksen tehoton osuus	-17	-4
Muut	0	
Yhteensä	-16	-99
Velat luottolaitoksille		
Negatiiviset korot	-23	172
Velat asiakkaille		
Negatiiviset korot	24	35
Muut	24	12
Yhteensä	1 843	1 441
Korkokulut		
Velat luottolaitoksille	-2	-1
Velat asiakkaille	82	12
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	207	136
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		
Pääomalainat		0
Muut	35	58
Yhteensä	35	58
Johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus	-159	-262
Muut	-40	-35
Yhteensä	-200	-296
Saamiset luottolaitoksilta		
Negatiiviset korot	75	120
Muut	14	5
Yhteensä	211	34
Korkokate ilman suojauslaskennan arvostuseriä	1 632	1 408
Suojaavat johdannaiset	-481	-154
Suojauskohteiden arvonmuutokset	467	156
Korkokate yhteensä	1 618	1 409

Efektiiivisen koron menetelmää käyttäen lasketut korkotuotot olivat yhteensä 1 770 (1 472) miljoonaa euroa.

Liite 6. Vakuutuskate

Milj. €	2022	2021
Vahinkovakuutusmaksutuotot, netto		
Vakuutusmaksutulo	1 606	1 543
Jälleenvakuuttajien osuus	-6	14
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-14	-13
Jälleenvakuuttajien osuus	0	0
Yhteensä	1 587	1 545
Vahinkovakuutuskorvaukset, netto		
Maksetut korvaukset	-1 043	-892
Jälleenvakuuttajien osuus	35	47
Korvausvastuun muutos*	130	-5
Jälleenvakuuttajien osuus	148	17
Yhteensä	-731	-834
Vahinkovakuutuksen muut erät	-2	-1
Henkivakuutuksen riskiliike	35	34
Vakuutuskate yhteensä	889	743

* Erään sisältyy vakuutusvelan laskuperustemuutosten seurauksesta -286 miljoonaa euroa (-42).

Liite 7. Nettopalkkiotuotot

Tammi-joulukuu 2022, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Ryhmä- toiminnot	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Palkkiotuotot						
Luotonanto	104	48		0	-1	150
Talletukset	22	3		0	0	25
Maksuliike	298	32		11	-12	329
Arvopapereiden välitys	8	22			-8	22
Arvopapereiden liikkeeseenlasku	0	6		0	0	6
Sijoitusrahastot	47	237	90	0	-109	265
Omaisuudenhoito	33	27		1	-13	48
Lainopilliset palvelut	27	0			0	27
Takaukset	12	13		0	0	25
Asunnonvälitys	72				0	72
Vakuutusten välitys	96		27		-70	53
Henkivakuutuksen kuormitustulo			87			87
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			1		0	1
Muut	94	8	0	2	-90	15
Yhteensä	814	395	206	14	-302	1 126
Palkkiokulut						
Luotonanto	0	2		0	-1	0
Maksuliike	29	3	1	2	-10	25
Arvopapereiden välitys		4	0	0	0	4
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	4		0	-4	0
Sijoitusrahastot		110	0		-109	1
Omaisuudenhoito		9	0	4		13
Takaukset		0				0
Vakuutusten välitys	-5		131		-70	56
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			0		0	0
Muut	16	98		8	-102	21
Yhteensä	41	229	133	15	-296	121
Nettopalkkiotuotot yhteensä	773	166	73	0	-6	1 005

Tammi-joulukuu 2021, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Ryhmä- toiminnot	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Palkkiotuotot						
Luotonanto	96	51		0	-1	146
Talletukset	21	3		0	0	24
Maksuliike	282	39		12	-12	321
Arvopapereiden välitys	11	28			-10	28
Arvopapereiden liikkeeseenlasku	0	6			0	6
Sijoitusrahastot	47	253	95	0	-115	279
Omaisuu denhoito	30	40		1	-25	45
Lainopilliset palvelut	25	0			0	25
Takaukset	11	13		0	0	24
Asunnonvälitys	78				0	78
Vakuutusten välitys	106		24		-76	53
Henkivakuutuksen kuormitustulo			104			104
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			14		0	14
Muut	84	2		1	-81	7
Yhteensä	790	436	237	13	-321	1 155
Palkkiokulut						
Luotonanto	0	1		0	-1	0
Maksuliike	27	5	1	3	-10	25
Arvopapereiden välitys		4	0	0	0	4
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	2		1	-2	1
Sijoitusrahastot		116	0		-115	1
Omaisuu denhoito		10	0	4	0	14
Takaukset		0				0
Vakuutusten välitys	-6		134		-76	53
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			5		0	5
Muut	16	93	0	8	-98	20
Yhteensä	37	231	141	15	-303	121
Nettopalkkiotuotot yhteensä	753	204	96	-2	-18	1 034

Liite 8. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Milj. €	2022	2021
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien nettotuotot		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	44	37
Muut tuotot ja kulut	-7	-3
Myyntivoitot ja -tappiot	-10	14
Valuutta-arvostusvoitot ja -tappiot	3	18
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset*	-1	2
Yhteensä	29	67
* Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) vakuutustoiminnan saamistodistuksista		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot		
2022		
2021		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Korkotuotot ja -kulut	4	3
Arvostusvoitot ja -tappiot	-24	-5
Yhteensä	-20	-2
Osakkeet ja osuudet		
Arvostusvoitot ja -tappiot	9	1
Osingot ja voitto-osuudet	2	4
Yhteensä	11	5
Johdannaiset		
Korkotuotot ja -kulut	-8	35
Arvostusvoitot ja -tappiot	-456	-130
Yhteensä	-464	-95
Yhteensä	-474	-92
Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	19	18
Arvostusvoitot ja -tappiot	-6	-55
Yhteensä	13	-38
Osakkeet ja osuudet		
Arvostusvoitot ja -tappiot	-209	219
Osingot ja voitto-osuudet	89	71
Yhteensä	-120	290
Yhteensä	-107	252
Rahoitusvarat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	20	37
Arvostusvoitot ja -tappiot	-279	-57
Yhteensä	-259	-20
Osakkeet ja osuudet		
Arvostusvoitot ja -tappiot	-24	-4
Osingot ja voitto-osuudet	9	7
Yhteensä	-16	3
Johdannaiset		
Arvostusvoitot ja -tappiot	0	-15
Yhteensä	0	-15
Yhteensä	-275	-32
Yhteensä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot	-855	129

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokratuotot	51	51
Arvostusvoitot ja -tappiot	6	31
Vastike- ja hoitokulut	-42	-37
Muut	1	1
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	16	45

Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavien nettotuotot

Lainat ja muut saamiset		
Korkotuotot	7	8
Korkokulut	1	-8
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	-2	3
Lainat ja muut saamiset yhteensä	6	3

Vahinkovakuutuserät

Diskonttauksen purkautuminen, vahinkovakuutukset	-21	-17
--	-----	-----

Ajan kulumisesta johtuva vahinkovakuutuksen diskontatun vakuutusvelan lisäys on diskonttauksen purkautuminen. Diskonttauksen purkautuminen lasketaan kuukausittain käyttäen edellisen kuukauden lopun diskonttauskorkoa ja kuukauden alun diskontattua vakuutusvelkaa. Diskonttauskorko oli 2,0 prosenttia (0,85).

Henkivakuutuserät

Korkohyvitykset asiakkaiden vakuutussäästöille	-76	-79
Korkotäydennysten muutos	356	135
Muut vakuutustekniset erät**	370	66
Yhteensä	650	122

** Muut vakuutustekniset erät sisältää muiden vakuutusteknistien varausten kuin korkotäydennysten muutokset.

Osakkuus- ja yhteisyritykset

Käyvän arvon menetelmällä käsiteltävät	17	18
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät	8	10
Yhteensä	25	27

Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	-149	376
---	-------------	------------

Markkinakorkojen nousu ja osakekurssien lasku tekivät sijoitusympäristöstä haastavan.

Liite 9. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. €	2022	2021
Oman käytön kiinteistöjen vuokratuotot	9	9
Oman käytön kiinteistöjen myyntivoitot	2	3
Leasingsopimukset	1	1
ICT-tuotot	1	1
Perintätoiminta	1	2
Muut*	50	39
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	63	54

* Liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti Pohjola Sairaalan myynti 32 miljoonalla eurolla. Vertailukaudella liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti Checkout Finland Oy:n myynti.

Liite 10. Henkilöstökulut

Milj. €	2022	2021
Palkat ja palkkiot	664	653
Muuttuva palkitseminen	75	105
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	121	113
Etuuspohjaiset järjestelyt*	7	8
Muut henkilösivukulut	27	36
Henkilöstökulut yhteensä	894	914

* Liite 34.

Henkilöstörahasto

OP Ryhmän henkilöstörahastoon kuuluu noin 95 prosenttia koko henkilöstöstä.

OP Ryhmän henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2022 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: OP Ryhmän tuottojen ja kulujen kasvuo 50 %:n painolla ja keskittäjäasiakkaiden määrän nettokasvu 50 %:n painolla.

Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2022 on noin 1,5 % (2,8 %) rahaston jäsenten palkkasummasta. Vuonna 2022 kirjattiin palkkioita yhteensä 5 miljoonaa euroa (14,7).

Pitkäaikaiset palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen koostuu tulospalkkiojärjestelmästä ja henkilöstörahastosta. Ryhmätasoiset strategiset tavoitteet huomioidaan lyhyen aikavälin palkitsemisen ja henkilöstörahaston mittareissa.

Järjestelmien kulut jaksotetaan ansaintajakson alusta maksuhetkeen asti (oikeuden syntymisjaksolle) henkilöstökuluihin ja vastaava velka kirjataan siirtovelkoihin.

Tulospalkkiojärjestelmä

Tulospalkkiojärjestelmän ansaintajakso on 6 tai 12 kuukautta. Tulospalkkio perustuu vuosisuunnitelmasta johdettuihin yritys-, tiimi- tai henkilökohtaisiin tavoitteisiin ja kattaa koko OP Ryhmän henkilöstön.

Palkkio on porrastettu vaatavuusluokan mukaan ja palkkiomaksimit vastaavat 1–12 kuukauden palkkaa vuositasona. Kiinteän ja muuttuvan palkkion suhde on siten 8–100 % riippuen palkkiomaksimista.

Tulospalkkiojärjestelmän ansaintamittarit vuonna 2022

OP Keskusyhteisökonsernissa tavoitteiden saavuttamisen perusteella muodostuneeseen palkkioon sovelletaan kerrointa, joka perustuu Keskusyhteisökonsernin tulokseen ennen veroja. Tulokorteilla olevat vuosisuunnittelusta johdetut tavoitteet päätetään liiketoiminnoissa/toiminnoissa.

Osuuspankkien lyhyen tulospalkitseminen perustuu pankkitasoihin yhteisiin tavoitteisiin sekä henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Mittaristossa näkyy vahvasti mm. asiakaskokemus, myynti sekä strategiasta johdetut tavoitteet.

OP Ryhmän kaikille johtajille yhteiset ryhmätasoiset mittarit olivat OP Ryhmän tuottojen ja kulujen kasvuo 20 %:n painolla ja keskittäjäasiakkaiden määrän nettokasvu 20 %:n painolla.

Tulospalkkion ansaintamittareiden toteuman lisäksi lopulliseen palkkion maksuun vaikuttaa laadullinen arviointi, jossa esihenkilö arvioi henkilön ohjeiden ja sääntelyn mukaista toimintaa. Tarkastelussa huomioidaan myös kestävyysriskit niiden henkilöiden ja roolien osalta, joille kestävyysriskien huomiointi on olennainen osa työtehtäviä. Tulospalkkiota leikataan rikkeiden kriittisyyden ja määrän perusteella kertoimella 0–1.

Muuttuvan palkitsemisen maksamisen edellytykset vuonna 2022

Palkkion maksun edellytyksenä on, että OP Ryhmän CET1-vakavaraisuus on maksuhetkellä yli CET1 tason, jonka ylittämällä ei tule voitonjakorajoitteita + 2 % ja LCR-tunnusluku on palkkion maksua edeltävän vuoden tilinpäätöksessä yli 110 %. Lisäksi edellytetään, että henkilö ei ole irtisanoutunut OP Ryhmän palveluksesta ennen maksuhetkeä ja OP Ryhmään kuuluvan yrityksen tulos tai asiakasliiketoiminnan tulos on voitollista.

Mikäli jälkikäteen huomataan, että henkilölle on maksettu palkkiota vastoin tulospalkkiojärjestelmän ehtoja, yhtiön hallituksella on oikeus päättää muuttuvan palkkion jättämisestä maksamatta joko kokonaan tai osittain tai maksetun palkkion takaisinperinnästä, mikäli palkkion maksaminen olisi vastoin voimassa olevaa sääntelyä tai OP Ryhmän sisäisiä ohjeita.

Järjestelmän kulut jaksotetaan ansaintajakson alusta maksuhetkeen asti (oikeuden syntymisjaksolle) henkilöstökuluihin ja vastaava velka kirjataan siirtovelkoihin.

OP Osuuskunnan hallitus päättää OP Ryhmän tulospalkkiojärjestelmän ehdot, vaativuusluokkien mukaiset palkkiomaksimit sekä rakenteellisen viitekehikon, jonka puitteissa ryhmään kuuluvat yritykset voivat valita järjestelmän mittarit ja asettaa näille tavoitteita.

Muuttuvan palkkion maksamisen viivästäminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta henkilöille, joiden toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö") on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (233/2021), vakuutusyhtiöitä koskevassa komission delegoidussa asetuksessa (2015/35) ja sijoituspalvelulaissa (213/2012). Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään kuuluu OP Ryhmässä mm. toimitusjohtajat ja muut toiminnan johtamiseen osallistuvat henkilöt sekä sisäiseen valvontatoimeen kuuluvat henkilöt.

Mikäli riskiprofiiliin vaikuttavan henkilön palkkiot ansaintavuodelta ylittävät 50.000 € tai muodostavat vähintään kolmasosan (luottolaitoksissa ja vakuutusyhtiöissä) tai neljäsosan (sijoituspalveluyhtiöissä, kiinteistösijoituksessa ja rahastoyhtiössä) vuotuisista yhteenlasketuista palkkioista, maksetaan palkkiosta ansaintavuotta seuraavana vuonna 60 % ja loppuosa 40 % palkkiosta maksetaan seuraavien neljän (johtokunnan jäsenillä viiden) vuoden aikana neljässä (viidessä) yhtä suuressa erässä niin, että maksusuoritusten välillä on vähintään vuosi. Mikäli riskipositioon kuuluvan henkilön muuttuva palkitseminen ansaintavuodelta on erityisen suuri eli vastaa vähintään 8 kuukauden palkkaa ja on vähintään 200 000 euroa, maksetaan palkkiosta ansaintavuotta seuraavana vuonna 40 % ja loppuosa (60 %) palkkiosta maksetaan seuraavien neljän (johtokunnan jäsenillä viiden) vuoden aikana neljässä (johtokunnan jäsenillä viidessä) yhtä suuressa erässä niin, että maksusuoritusten välillä on vähintään vuosi.

Muuttuvasta palkkiosta puolet maksetaan rahana ja puolet sidotaan OP Osuuskunnan hallituksen päättämän viiteinstrumentin arvoon. Viiteinstrumentin arvoon sidottu palkkio maksetaan henkilölle vuoden odotusajan jälkeen. Viiteinstrumenttina käytetään luottolaitoksissa ja vakuutusyhtiöissä tuotto-osuuteen sidottua synteettistä instrumenttia ja sijoituspalveluyhtiöissä, kiinteistösijoituksessa sekä rahastoyhtiössä OP Private Strategia 50 -rahaston tuottoa synteettisenä instrumenttina.

Valvontatoimissa työskentelevien henkilöiden palkitseminen

Riippumattomissa valvontatoiminnoissa, kuten riskienhallinnassa, sisäisessä tarkastuksessa sekä compliance- ja aktuaari-toiminnoissa työskentelevien henkilöiden palkitsemisen tavoitteet eivät saa vaarantaa tehtävän riippumattomuutta. Muuttuvan palkkion tulee muodostua valvottavasta liiketoiminnasta riippumatta eikä riskienhallintajohtajan mittareissa saa olla suoria myynnillisiä tavoitteita. Suosituksena on myös, että tuloskortille valitaan jokin valvontatoimen suorittamista mittaava laadullinen mittari.

OP Ryhmän palkitsemisen seuranta

OP Ryhmä seuraa kokonaispalkitsemisen markkinaehtoisuutta säännöllisesti eri palkkatutkimusten avulla.

OP Osuuskunnan hallitus seuraa vuosittain, miten maksetut palkkiot suhteutuvat OP Ryhmän menestykseen suhteessa vertailuyhtiöihin ja suhteessa asiakkaille maksettuihin palautuksiin. Myös ryhmätason sisäistä vertailua palkitsemisesta ja rakenteista tehdään säännöllisesti.

Muuttuvasta palkitsemisesta kirjatut kulut*

Milj. €	2022	2021
Henkilöstörahasto	5	19
Tulospalkkiot	71	86
Pitkän aikavälin ohjelmat:		
vuoden 2014–2016 ohjelma	0	
vuoden 2017–2020 ohjelma		1
Yhteensä	76	105

* Ilman sosiaalikuluja

Lisätietoja palkitsemisjärjestelmistä on saatavilla www.op.fi > OP Ryhmä > Hallinnointi > Palkitseminen

Liite 11. Poistot ja arvonalentumiset

Miij. €	2022	2021
Poistot		
Rakennukset	11	17
Koneet ja kalusto	9	10
Yrityskaupan yhteydessä muodostuneet aineettomat hyödykkeet	10	10
Tietojärjestelmät ja muut	148	192
Käyttöoikeusomaisuuserät	26	31
Vuokralle annettu omaisuus	-1	-1
Muut	2	1
Yhteensä	205	260
Arvonalentumiset		
Oman käytön kiinteistöt	6	17
Tietojärjestelmät	0	0
Käyttöoikeusomaisuuserät	2	4
Muut		1
Yhteensä	8	22
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	214	283

Liite 12. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	2022	2021
ICT-kulut		
Tuotanto	228	231
Kehittäminen	153	133
Toimitilat	56	53
Viranomais- ja tilintarkastusmaksut*	88	69
Ostetut palvelut	123	115
Tietoliikenne	32	32
Markkinointi	39	31
Yhteiskuntavastuu	14	9
Vakuutus- ja varmuuskulut	9	10
Muut	133	125
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	874	810

* Tilintarkastajille maksetut palkkiot tilintarkastuksesta vuodelta 2022 olivat 3,4 miljoonaa euroa (3,0), tilintarkastuslain 1 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja toimeksiannoista 0,1 miljoonaa euroa (0,2), veroneuvonnasta 0,2 miljoonaa euroa (0,3) ja muista palveluista 1,1 miljoonaa euroa (1,0). KPMG Oy Ab:n suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut OP Ryhmään kuuluville yhteisöille olivat yhteensä 1,3 miljoonaa euroa (1,3) (ei sis. alv.). Suluissa on esitetty vuoden 2021 tiedot.

OP Ryhmälle vuodelle 2022 laskettu vakauserä oli 68,0 miljoonaa euroa (53,0).

OP Ryhmälle vuodelle 2022 laskettu talletussuojamaksu 37,7 miljoonaa euroa (33,5) on katettu täysin vanhasta talletussuojarahastosta tilitettyillä maksuilla.

OP Ryhmä alensi toimipaikkojensa lämpötilaa yhdellä asteella ja teki useita muita energiansäästötoimenpiteitä.

Kehittämismenot

Milj. €	2022	2021
Kehittämisen ICT-kulut	153	133
Oman työn osuus	63	62
Kehittämisen kulut tuloslaskelmalla yhteensä	216	195
Aktivoidut ICT-menot	81	84
Aktivoidut oman työn osuus	16	15
Aktivoidut kehittämismenot yhteensä	97	99
Kehittämismenot yhteensä	313	294
Poistot ja arvonalentumiset	145	177

OP Ryhmä investoi jatkuvasti toimintansa kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen. Keskusyhteisö tytäryhtiöineen vastaa OP Ryhmän tuotteiden ja palveluiden, digitaalisten kanavien sekä yhteisen teknologia-, data- ja kyberturvallisuuskyvykkyyksien kehittämisestä ja varmistaa palveluiden korkean laadun, saatavuuden ja tietoturvallisuuden.

Liite 13. Saamisten arvonalentumiset

Milj. €	2022	2021
Luotto- ja takaustappioiden poistetut saamiset	133	126
Palautukset poistetuista saamisista	-15	-13
Odotettavissa olevat luottotappiot** (ECL) saamisista asiakkailta ja taseen ulkopuolisista eristä	-3	46
Odotettavissa olevat luottotappiot** (ECL) saamistodistuksista*	0	0
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	115	158

* Vakuutuslaitosten saamistodistusten odotettavissa olevat luottotappiot esitetään sijoituslaitosten nettotuotoissa.

** Tappiota koskeva vähennyserä on eritelty liitetiedossa 37. Saamisten ja saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä.

Liite 14. OP-bonukset omistaja-asiakkaille

Milj. €	2022	2021
Kertyneet uudet OP-bonukset omistaja-asiakkaille	215	210
Käyttämättömää vanhentuneet OP-bonukset	-5	-5
OP-bonukset omistaja-asiakkaille yhteensä	209	205

Liite 15. Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)

	2022	2021
Väliaikaisen poikkeusmenettelyn piirissä olevat sijoitustoiminnan nettotuotot IFRS 9 mukaan kirjattuna		
Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti		
Osakkeet ja osuudet		
Arvostusvoitot ja -tappiot	-209	221
Yhteensä (A)	-209	221
Väliaikaisen poikkeusmenettelyn piirissä olevat sijoitustoiminnan nettotuotot IAS 39 mukaan laskettuna		
Osakkeet ja osuudet		
Myyntivoitot ja -tappiot	12	115
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset	-78	-13
Yhteensä (B)	-66	103
Väliaikaisen poikkeusmenettelyn (overlay approach) tuloslaskelma vaikutus (-A+B)	143	-118
Väliaikaisen poikkeusmenettelyn (overlay approach) laaja tuloslaskelma vaikutus -(-A+B)	-143	118

Väliaikaisesta poikkeusmenettelystä kerrotaan laatimisperiaatteiden kohdassa 7.3.5.

Liite 16. Tuloverot

Milj. €	2022	2021
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	221	213
Aikaisempien tilikausien verot	0	-3
Laskennalliset verot	21	13
Tuloslaskelman verot	242	224
Yhteisön tuloveroprosentti	20,0	20,0
Voimassaolevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys tuloslaskelmassa esitettyihin veroihin		
Tulos ennen veroja	1 265	1 127
Verokannan mukainen osuus tuloksesta	253	225
Edellisten tilikausien verot	0	-3
Verovapaat tuotot	-10	-7
Vähennyskelvottomat kulut ja Ky-muotoisten yhtymien tulo-osuudet	4	6
Käyttämättömien tappioiden uudelleenarviointi	0	-3
Veron oikaisut	-5	5
Konsernin sisäisen kaupan myyntivoiton vaikutus	0	
Muut erät	0	0
Tuloslaskelman verot	242	224

Varoja koskevat liitetiedot

Liite 17. Käteiset varat

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Kassa	183	181
Vaadittaessa maksettavat talletukset keskuspankeissa		
OP Yrityspankki Oyj:n vähimmäisvarantotalletus	882	863
Shekkitilit*	34 820	32 665
Käteiset varat yhteensä	35 004	32 846

* Shekkitilille sisältyy johdannaisten keskusvastapuoliselvityksen käteisvaroja yhteensä -471 (-11) miljoonaa euroa.

Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän mukaisesti luottolaitokset joutuvat pitämään vähimmäisvarantoja (varantotalletus) kansallisissa keskuspankeissa. Varantotalletus on Euroopan keskuspankin ilmoittaman velvoiteprosentin mukainen osuus varantopohjasta. Varantopohjaan luetaan talletukset (laaja) sekä enintään kahden vuoden velkapaperit. Talletuksia toisilta varantovelvollisilta ei lueta varantopohjaan. Varantotalletus on tällä hetkellä 1 prosentti varantopohjasta. OP Ryhmässä luottolaitokset tekevät varantotalletuksen OP Yrityspankki Oyj:hin. OP Yrityspankki Oyj huolehtii ryhmän luottolaitosten valtuuttamana välittäjänä koko ryhmän talletusvelvollisuudesta Suomen Pankkiin.

Liite 18. Saamiset luottolaitoksilta

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	652	283
Muut	69	70
Yhteensä	721	353
Luotot ja muut saamiset		
Vaadittaessa maksettavat	0	0
Muut	79	189
Yhteensä	79	189
Yhteensä	800	542
Tappiota koskeva vähennyserä*	-2	-1
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	798	541

* Tappiota koskeva vähennyserä on eritelty liitetiedossa 37. Saamisten ja saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä.

Liite 19. Johdannaissopimukset

Varat

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät		
Korkojohdannaiset	2 107	2 262
Valuuttajohdannaiset	717	401
Osake- ja indeksijohdannaiset	0	0
Luottojohdannaiset		0
Hyödykejohdannaiset	42	7
Yhteensä	2 866	2 672
Suojaavat johdannaissopimukset*		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	1 190	556
Valuuttajohdannaiset	62	239
Yhteensä	1 252	796
Johdannaissopimukset yhteensä	4 117	3 467

* Tase-erä sisältää johdannaissopimusten positiiviset arvonmuutokset ja maksetut preemiot.

Velat

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät		
Korkojohdannaiset	2 057	1 492
Valuuttajohdannaiset	683	412
Luottojohdannaiset		0
Muut	39	29
Yhteensä	2 779	1 933
Suojaavat johdannaissopimukset*		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	1 514	333
Valuuttajohdannaiset	135	1
Rahavirran suojaus		
Korkojohdannaiset	4	0
Yhteensä	1 653	333
Johdannaissopimukset yhteensä	4 432	2 266

* Tase-erä sisältää johdannaissopimusten negatiiviset arvonmuutokset ja saadut preemiot.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset 31.12.2022

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset, josta	11 949	24 758	46 177	82 884	845	1 980
Keskusvastapuoliselvitetävät	10 000	16 055	29 841	55 896	114	73
Settled-to-market (STM)	7 979	15 524	29 621	53 124	113	71
Collateralised-to-market (CTM)	2 022	531	220	2 772	1	2
Korkotermiinit						
OTC-korko-optiot						
Call ja capit						
Ostetut	1 089	2 529	-643	2 976	286	-56
Asetetut	589	4 223	2 919	7 731	46	417
Put ja floorit						
Ostetut	953	7 390	5 237	13 581	522	85
Asetetut	1 082	7 120	1 452	9 654	22	375
OTC-korkojohdannaiset yhteensä	15 661	46 021	55 142	116 824	1 722	2 801
Korkofutuurit	838	1 050		1 888	0	0
Pörssijohdannaiset yhteensä	838	1 050		1 888	0	0
Korkojohdannaiset yhteensä	16 499	47 071	55 142	118 712	1 722	2 801
Valuuttajohdannaiset						
Valuuttatermiinit	51 317	604	4	51 924	705	674
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset	91	2 826	401	3 318	185	175
Valuuttaoptiot						
Call						
Ostetut	192	1		193	3	0
Asetetut	190	1		191	0	3
Put						
Ostetut	187			187	2	2
Asetetut	208			208	1	2
OTC-valuuttajohdannaiset yhteensä	52 184	3 431	405	56 020	896	856
Valuuttajohdannaiset yhteensä	52 184	3 431	405	56 020	896	856
Luottojohdannaiset						
Luottoriskinvaihtosopimukset	34	63	13	110	1	34
Luottojohdannaiset yhteensä	34	63	13	110	1	34
Muut						
Muut termiinit	102	57		159	10	5
Muut swap-sopimukset	286	816	26	1 128	79	75
Muut OTC-johdannaiset yhteensä	387	873	26	1 287	89	80
Muut futuurit	52	16		68	1	2
Muut johdannaiset yhteensä	439	889	26	1 355	91	82
Kaupankäynnin johdannaiset yhteensä	69 157	51 453	55 587	176 197	2 710	3 772

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset 31.12.2021

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	6 958	21 900	45 220	74 078	1 611	826
Keskusvastapuoliselvitetävät	4 675	14 536	26 779	45 990	6	8
Settled-to-market (STM)	4 434	14 316	26 611	45 361	6	8
Collateralised-to-market (CTM)	241	219	168	629	0	0
Korkotermiinit						
OTC-korko-optiot						
Call ja capit						
Ostetut	2 901	4 139	964	8 005	154	8
Asetetut	2 281	4 819	2 950	10 051	58	224
Put ja floorit						
Ostetut	852	4 699	3 609	9 160	199	49
Asetetut	1 235	7 456	1 412	10 104	39	137
OTC-korkojohdannaiset yhteensä	14 228	43 014	54 156	111 397	2 061	1 244
Korkofutuurit	517	950		1 467	0	0
Pörssijohdannaiset yhteensä	517	950		1 467	0	0
Korkojohdannaiset yhteensä	14 745	43 964	54 156	112 864	2 061	1 244
Valuuttajohdannaiset						
Valuuttatermiinit	38 834	1 354	3	40 191	389	400
Koron- ja valuutanvaihto-sopimukset	568	2 937	403	3 908	151	182
Valuuttaoptiot						
Call						
Ostetut	111			111	1	0
Asetetut	138			138	0	2
Put						
Ostetut	132			132	1	0
Asetetut	101			101	0	1
OTC-valuuttajohdannaiset yhteensä	39 885	4 291	406	44 582	543	585
Valuuttajohdannaiset yhteensä	39 885	4 291	406	44 582	543	585
Osake- ja indeksijohdannaiset						
Osakeindeksioptiot						
Call						
Ostetut	2			2	0	
OTC-osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	2			2	0	
Osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	2			2	0	
Luottojohdannaiset						
Luottoriskinvaihtosopimukset	34	783	110	926	2	35
Luottojohdannaiset yhteensä	34	783	110	926	2	35
Muut						
Muut termiinit	36	44		81	3	24
Muut swap-sopimukset	196	500	28	724	101	19
Muut optiot						
Put						
Ostetut		600		600	0	
Asetetut		600		600		0
Muut OTC-johdannaiset yhteensä	233	1 744	28	2 005	104	43
Muut johdannaiset yhteensä	260	1 744	28	2 032	104	43
Kaupankäynnin johdannaiset yhteensä	54 925	50 782	54 700	160 406	2 710	1 908

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset – käyvän arvon suojaus 31.12.2022

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset, josta	11 471	40 499	23 786	75 756	76	108
Keskusvastapuoliselvitetävät	11 451	40 469	23 688	75 608	76	100
Settled-to-market (STM)	3 364	18 079	7 679	29 121	13	49
Collateralised-to-market (CTM)	8 088	22 390	16 009	46 487	62	51
Korkotermiinit						
OTC-korko-optiot						
Call ja capit						
Ostetut	1 300	7 652	7 253	16 205	1 105	92
Put ja floorit						
Ostetut		43	150	193	3	2
Asetetut		5 703	994	6 697	67	74
OTC-korkojohdannaiset yhteensä	12 771	53 897	32 183	98 851	1 250	276
Korkojohdannaiset yhteensä	12 771	53 897	32 183	98 851	1 250	276
Valuuttajohdannaiset						
Valuuttatermiinit	42			42	38	10
Koron- ja valuuttavaihto-sopimukset		1 872	681	2 553	11	166
OTC-valuuttajohdannaiset yhteensä	42	1 872	681	2 595	49	176
Valuuttajohdannaiset yhteensä	42	1 872	681	2 595	49	176
Käyvän arvon suojauksen johdannaiset yhteensä	12 813	55 769	32 864	101 446	1 300	452

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset – rahavirran suojaus 31.12.2022

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä	Varat	Velat
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset, josta	693	4 242	2 087	7 021	9	18
Keskusvastapuoliselvitetävät	692	4 192	2 072	6 956	0	18
Settled-to-market (STM)	192	1 592	1 912	3 696	0	14
Collateralised-to-market (CTM)	500	2 600	159	3 259	0	5
OTC korkojohdannaiset yhteensä	693	4 242	2 087	7 021	9	18
Korkojohdannaiset yhteensä	693	4 242	2 087	7 021	9	18
Valuuttajohdannaiset						
Valuuttatermiinit	3 735			3 735	12	125
OTC-valuuttajohdannaiset yhteensä	3 735			3 735	12	125
Valuuttajohdannaiset yhteensä	3 735			3 735	12	125
Rahavirran suojauksen johdannaiset yhteensä	4 428	4 242	2 087	10 756	21	143
Suojauksen johdannaiset yhteensä	17 241	60 010	34 951	112 202	1 321	596

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2021

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	5 591	22 216	22 646	50 454	31	9
Keskusvastapuoliselvitetävät	5 511	22 216	22 498	50 226	5	4
Settled-to-market (STM)	1 581	9 243	8 226	19 051	2	1
Collateralised-to-market (CTM)	3 930	12 973	14 272	31 175	2	3
OTC korko-optiot						
Call ja capit						
Ostetut	690	5 855	6 790	13 335	356	164
Put ja floorit						
Asetetut		1 358	313	1 671	4	28
OTC korkojohdannaiset yhteensä	6 281	29 430	29 749	65 460	391	201
Korkojohdannaiset yhteensä	6 281	29 430	29 749	65 460	391	201
Valuuttajohdannaiset						
Valuuttatermiinit	17			17	18	0
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset	730	1 217	351	2 297	63	83
OTC valuuttajohdannaiset yhteensä	746	1 217	351	2 314	81	84
Valuuttajohdannaiset yhteensä	746	1 217	351	2 314	81	84
Käyvän arvon suojauksen johdannaiset yhteensä	7 028	30 646	30 100	67 774	473	285

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset - rahavirran suojaus 31.12.2021

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset, josta	151	1 593	2 604	4 347	1	1
Keskusvastapuoliselvitetävät	141	1 543	2 589	4 272	0	1
Settled-to-market (STM)	141	1 043	2 474	3 657	0	1
Collateralised-to-market (CTM)		500	114	614	0	0
OTC korkojohdannaiset yhteensä	151	1 593	2 604	4 347	1	1
Korkojohdannaiset yhteensä	151	1 593	2 604	4 347	1	1
Valuuttajohdannaiset						
Valuuttatermiinit	3 978			3 978	158	0
OTC-valuuttajohdannaiset yhteensä	3 978			3 978	158	0
Valuuttajohdannaiset yhteensä	3 978			3 978	158	0
Rahavirran suojauksen johdannaiset yhteensä	4 129	1 593	2 604	8 325	159	1
Suojauksen johdannaiset yhteensä	11 156	32 240	32 704	76 099	632	287

Johdannaiset yhteensä 31.12.2022

Mij. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	29 963	105 209	89 412	224 584	2 981	3 096
Keskusvastapuoliselvitetävät	22 144	60 716	55 600	138 460	190	191
Settled-to-market (STM)	11 535	35 194	39 212	85 941	126	134
Collateralised-to-market (CTM)	10 609	25 521	16 388	52 519	64	58
Valuuttajohdannaiset	55 961	5 303	1 086	62 350	958	1 157
Luottojohdannaiset	34	63	13	110	1	34
Muut johdannaiset	439	889	26	1 355	91	82
Johdannaiset yhteensä	86 398	111 463	90 538	288 399	4 031	4 368

Johdannaiset yhteensä 31.12.2021

Mij. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	21 176	74 987	86 509	182 671	2 453	1 447
Keskusvastapuoliselvitetävät	10 327	38 295	51 866	100 487	11	13
Settled-to-market (STM)	6 155	24 603	37 311	68 069	9	11
Collateralised-to-market (CTM)	4 171	13 692	14 554	32 418	2	3
Valuuttajohdannaiset	44 610	5 508	757	50 874	782	669
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	2			2	0	
Luottojohdannaiset	34	783	110	926	2	35
Muut johdannaiset	260	1 744	28	2 032	104	43
Johdannaiset yhteensä	66 081	83 021	87 403	236 506	3 342	2 195

* Käyvät arvot sisältävät kertyneet korot, jotka taseessa esitetään muissa varoissa tai varauksissa ja muissa veloissa. Lisäksi keskusvastapuoliselvityksessä olevien johdannaisten käyvät arvot on netotettu taseessa.

Keskusvastapuoliselvityksessä olevat korkojohdannaiset netotetaan taseessa. Nettoutuksen vaikutukset on esitetty liitteessä 44. Muut johdannaissopimukset esitetään taseessa bruttomääräisenä. OP Yhteinliittymän vakavaraisuuslaskennassa käytetään myös johdannaisten nettoutusta.

Suojauslaskennassa olevien korkojohdannaissopimusten keskikorot – käyvän arvon suojaus 31.12.2022

	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä
Korkojohdannaiset				
Keskusvastapuoliselvitetävät	0,701	0,642	0,586	0,635
OTC korkojohdannaiset		3,086	3,006	3,040
Korkojohdannaiset yhteensä	0,701	0,646	0,596	0,640

Suojauslaskennassa olevien korkojohdannaissopimusten keskikorot – käyvän arvon suojaus 31.12.2021

	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä
Korkojohdannaiset				
Keskusvastapuoliselvitetävät	1,103	0,297	0,205	0,341
OTC korkojohdannaiset	3,362		3,040	3,169
Korkojohdannaiset yhteensä	1,144	0,297	0,223	0,354

Suojauslaskennassa olevien valuuttajohdannaisten keskihinnat merkittävistä valuutoista 31.12.2022

	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä
Valuuttatermiinit: EUR:USD	1,0406			1,0406

Suojauslaskennassa olevien valuuttajohdannaisten keskihinnat merkittävistä valuutoista 31.12.2021

	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä
Valuuttatermiinit: EUR:USD	1,1327			

Suojauslaskennassa olevien koron ja valuutanvaihtosopimusten keskikoron merkittävistä valuutoista 31.12.2022

	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä
AUD			2,440	2,440
GBP		2,151		2,151
HKD		2,959		2,959
JPY		0,700	1,300	1,000
SEK			4,432	4,432
NOK		4,454		4,454
USD	2,328	1,675	3,611	2,538

Suojauslaskennassa olevien koron ja valuutanvaihtosopimusten keskikoron merkittävistä valuutoista 31.12.2021

	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä
AUD			2,440	2,440
GBP	2,500	1,326	0,880	1,569
HKD		2,959		2,959
JPY			1,300	1,300
NOK			3,800	3,800
USD	1,943	1,954	3,611	2,783

Suojauslaskennassa olevien korkojohdannaissopimusten keskikoron - rahavirransuojaus 31.12.2022

	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä
Korkojohdannaiset				
OTC korkojohdannaiset	0,940	0,792	0,876	0,841
Korkojohdannaiset yhteensä	0,940	0,792	0,876	0,841

Suojauslaskennassa olevien korkojohdannaissopimusten keskikoron - rahavirransuojaus 31.12.2021

	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä
Korkojohdannaiset				
OTC korkojohdannaiset	1,048	0,750	0,881	0,854
Korkojohdannaiset yhteensä	1,048	0,750	0,881	0,854

Suojauslaskennassa olevien valuuttajohdannaisten keskihinnat merkittävistä valuutoista 31.12.2022

	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä
Valuuttajohdannaiset				
Valuuttatermiinit				
Average EUR:AUD	1,4896			1,4896
Average EUR:CHF	0,9703			0,9703
Average EUR:GBP	0,8618			0,8618
Average EUR:USD	1,0645			1,0645

Suojauslaskennassa olevien valuuttajohdannaisten keskihinnat merkittävistä valuutoista 31.12.2021

	< 1 v	1-5 v	> 5 v	Yhteensä
Valuuttajohdannaiset				
Valuuttatermiinit				
Average EUR:CHF	1,0769			1,0769
Average EUR:GBP	0,8934			0,8934
Average EUR:SGD	1,6250			1,6250
Average EUR:USD	1,1998			1,1998

Suojauslaskennan vaikutukset taloudelliseen asemaan ja tulokseen

Milj. €	Korkoriskin suojaus	
	31.12.2022	31.12.2021
Käyvän arvon suojaukset		
Suojattujen saamisten kirjanpitoarvo*	35 445	32 235
- josta suojausoikaisujen kertynyt määrä**	-3 139	94
Suojattujen velkojen kirjanpitoarvo***	34 780	26 440
- josta suojausoikaisujen kertynyt määrä	-3 166	264
Jäljellä oleva suojausoikaisujen määrä ei-jatkuvista suojauksista	86	53

* Esitetty taseen erässä Saamiset asiakkailta ja Sijoitusomaisuus.

** Tiedossa huomioidaan myös tulosvaikutteiset käyvän arvon rahastoon kohdistuvat oikaisut.

*** Esitetty taseen erässä Velat asiakkalle, Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat ja Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla.

Milj. €	Korkoriskin suojaus	
	31.12.2022	31.12.2021
Käyvän arvon suojaukset		
Suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	-481	-154
Suojauskohteen arvon muutos, jota käytetään perustana kirjattaessa suojauksen tehottomuutta kaudella	465	156
Tuloslaskelmassa esitetty suojauksen tehottomuus	-16	2

Milj. €	Korkoriskin suojaus	
	31.12.2022	31.12.2021
Rahavirran suojaukset		
Suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	-558	-127
Suojauskohteen arvon muutos, jota käytetään perustana kirjattaessa suojauksen tehottomuutta kaudella	540	131
Tuloslaskelmassa esitetty suojauksen tehottomuus	-17	4
Rahavirran suojausrahaston muutos jatkuvista suojauksista	-540	-131
Rahavirran suojausrahaston muutos terminoiduista suojauksista	2	2

Liite 20. Saamiset asiakkailta

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Luotot yleisölle ja julkisyhteisöille	96 946	95 535
Rahoitusleasingsaamiset*	2 228	2 120
Takaussaamiset	5	6
Yhteensä	99 180	97 662
Tappiota koskeva vähennyserä**	-634	-715
Saamiset asiakkailta yhteensä	98 546	96 947

* Rahoitusleasingsaamiset on eritelty liitetiedossa 26.

** Tappiota koskeva vähennyserä on eritelty liitetiedossa 37. Saamisten ja saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä.

OP Ryhmässä on kaksi kansainvälisten periaatteiden pohjalta kehitettyä vastuullisen yritysrahoituksen tuotetta: vihreä laina ja kestävyyskriteerilaina. Vihreissä lainoissa yritysasiakas sitoutuu käyttämään lainatut varat määriteltyihin kohteisiin. Kestävyyskriteerilainoissa yritysasiakas sitoutuu yhdessä valittaviin vastuullisuustavoitteisiin lainanmyönnön yhteydessä. Kestävyyskriteerilainan vastuullisuustavoitteet vaikuttavat lainan marginaaliin. Näiden lainojen ja limiittien yhteenlasketut vastuut olivat joulukuun lopussa 5,2 miljardia euroa (3,0).

Liite 21. Sijoitusomaisuus

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat		
Saamistodistukset	295	331
Osakkeet ja osuudet	86	78
Yhteensä	381	409
Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti		
Saamistodistukset	283	356
Osakkeet ja osuudet (Overlay- lähestymistapa)	1 405	1 557
Osakkeet ja osuudet (muut kuin Overlay- lähestymistapa)	51	68
Yhteensä	1 739	1 981
Rahoitusvarat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi		
Saamistodistukset	1 420	1 987
Osakkeet ja osuudet	199	218
Yhteensä	1 619	2 206
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	16 259	17 411
Osakkeet ja osuudet	0	0
Yhteensä	16 259	17 412
Jaksotettu hankintameno		
Saamistodistukset	1	1
Muut	46	50
Yhteensä	47	51
Sijoituskiinteistöt	561	724
Osakkuusyhtiöt		
Osakkuusyritykset	148	163
Yhteisyrietykset	0	0
Yhteensä	148	163
Sijoitusomaisuus yhteensä	20 754	22 945
Sijoituskiinteistöjen muutokset, milj. €	2022	2021
Hankintameno 1.1.	687	653
Lisäykset	24	13
Vähennykset	-134	-86
Siirrot erien välillä	13	107
Hankintameno 31.12.	590	687
Kertyneet käyvän arvon muutokset 1.1.	37	-30
Tilikauden käyvän arvon muutokset	-17	31
Vähennykset	-35	21
Muut muutokset	-15	15
Kertyneet käyvän arvon muutokset 31.12.	-29	37
Kirjanpitoarvo 31.12.	561	724

Sijoituskiinteistöjen lisäykset sisältää hankinnan jälkeen toteutuneita aktivoituja menoja 28 miljoonaa euroa (13). Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutokset on kirjattu sijoitustoiminnan nettotuottoihin. OP Ryhmä myi maaliskuussa 2022 viisi sairaalakiinteistöä.

OP Ryhmän yritykset eivät omista sijoituskiinteistöjä, joihin kohdistuisi merkittäviä aravalainsäädännön mukaisia luovutus- ja myyntihintaa koskevia rajoituksia.

Operatiivisella vuokrasopimuksella vuokralle annettujen sijoituskiinteistöjen erittely on liitteessä 26.

Sijoituskiinteistöt sisältävät vakuutena olleita kiinteistöjä 1 miljoonaa euroa (2).

Osakkuusyhtiöistä on kerrottu liitetiedossa 23. Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset.

Liite 22. Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Osakkeet ja osuudet	11 237	12 873
Muut sijoitukset	360	264
Yhteensä	11 597	13 137

Liite 23. Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltävät sijoitukset

Taseeseen merkityt määrät:

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Osakkuusyritykset	148	162
Yhteisyrietykset	1	1
Yhteensä	148	163

Tuloslaskelmaan merkityt määrät:

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Osakkuus- ja yhteisyrietykset	25	27
Yhteensä	25	27

Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrietyksiin

OP Ryhmällä on 14 (16) osakkuusyritystä ja 3 (3) yhteisyrietystä, jotka yksittäin tarkasteltuna eivät ole merkittäviä. Yllä olevassa taulukossa on esitetty OP Ryhmän osuus näiden osakkuus- ja yhteisyrietysten tuloksesta. Neljä (4) osakkuusyrityksenä käsiteltäviä pääomasijoitusrahastoa on arvostettu käypään arvoon IAS 28:n mukaisesti.

OP Ryhmän sijoituksille osakkuus- ja yhteisyrietyksiin ei ole noteerattua markkinahintaa.

Osakkuus- tai yhteisyrietysoosuksiin ei liity ehdollisia velkoja. Yhteisyrietyksiin ei liity myöskään sellaisia tilinpäätökseen merkitsemättömiä sitoumuksia, jotka koskevat rahoituksen tai voimavarojen järjestämistä tai velvoitetta toisen sijoittajan omistusoosuuden hankintaan tiettyjen vastaisten tapahtumien toteutuessa.

Milj. €	Pääomaosuus- menetelmällä yhdistellyt osakkuusyritykset		Käypään arvoon arvostetut osakkuusyritykset		Yhteisyrietykset	
	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021
Jatkuvien toimintojen voitosta	7	8	16	17	2	2
Laajasta tuloksesta	7	8	16	17	2	2

Liite 24. Aineettomat hyödykkeet

Aineettomien hyödykkeiden muutokset, milj. €	Liikearvo	Tuotemerkit	Vakuutus sopimuksiin liittyvät asiakassuhteet ja vakuutusten hankintamenot	Tieto- järjestelmät ja muut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2022	631	166	507	932	2 236
Lisäykset*				97	97
Vähennykset				-201	-201
Muut muutokset				2	2
Hankintameno 31.12.2022	631	166	507	831	2 135
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2022	-3	-4	-461	-558	-1 025
Tilikauden poistot			-10	-147	-157
Tilikauden arvonalentumiset				0	0
Vähennykset				199	199
Muut muutokset				0	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2022	-3	-4	-470	-506	-983
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	629	162	37	325	1 153

* Sisäisen kehittämistyön osuus 16 miljoonaa euroa.

Aineettomien hyödykkeiden muutokset, milj. €	Liikearvo	Tuotemerkit	Vakuutus sopimuksiin liittyvät asiakassuhteet ja vakuutusten hankintamenot	Tieto- järjestelmät ja muut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2021	633	166	507	1 460	2 767
Lisäykset*				108	108
Vähennykset**	-2			-637	-639
Siirto myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät				-1	-1
Siirrot erien välillä				1	1
Hankintameno 31.12.2021	631	166	507	932	2 236
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2021	-3	-4	-450	-998	-1 455
Tilikauden poistot			-10	-192	-202
Tilikauden arvonalentumiset				0	0
Vähennykset				634	634
Muut muutokset				-2	-2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2021	-3	-4	-461	-558	-1 025
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	629	162	46	374	1 212

* Sisäisen kehittämistyön osuus 15 miljoonaa euroa.

** Liikearvon vähennys, 2 miljoonaa euroa, on aiheutunut Checkout Finland Oy:n osakekannan myynnistä.

Tietojärjestelmät ja muut

Kirjanpitoarvo, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Tietojärjestelmät	180	302
Kehitettävät tietojärjestelmät	149	76
Muut	-4	-5
Yhteensä	325	374

Aineettomalle oikeudelle, joka ei ole vielä valmis käytettäväksi, tehdään arvonalentumistestaus kaksi kertaa vuodessa ja aina kun esiintyy jokin viite siitä, että keskeneräisen aineettoman oikeuden arvo saattaa olla alentunut. Keskeneräisen aineettoman omaisuuserän osalta testataan, että pystyykö se tuottamaan tulevaisuudessa riittävästi vastaista taloudellista hyötyä sen kirjanpitoarvon kattamiseksi.

Aineettomat hyödykkeet, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Liikearvo	629	629
Tuotemerkit	162	162
Yhteensä	791	791

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankittujen tuotemerkkien vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, sillä ne vaikuttavat rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan.

Vakuutus sopimuksiin liittyvät asiakassuhteet ja vakuutusten hankintamenot

OP Ryhmän taseeseen on kohdistettu asiakassuhteisiin ja vakuutus sopimuksiin kohdistuvaa aineetonta hyödykettä, joka syntyi osana Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n hankintaa vuonna 2012 sekä Suomi-Yhtiöiden kannan siirroista vuosina 2015 ja 2016. Henkivakuutuksen asiakassuhteista sekä henkivakuutuksen vakuutus sopimuksista muodostuneet aineettomat hyödykkeet kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi arvioitun taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Liikearvon arvonalentumistesti

Liikearvo, milj. €			
Segmentti	Hankittu liiketoiminta	2022	2021
Vakuutus	Pohjola-Yhtymä Oyj:n vahinkovakuutus- sekä henkivakuutusliiketoimintojen ja Pohjola-Yhtymä Oyj:n ICT-toimintojen hankinta	449	449
Yrityspankki	Pohjola-Yhtymä Oyj:n rahasto- sekä varainhoitoliiketoimintojen hankinta ja Pohjola Finance Oy:n liiketoimintojen hankinta	180	180
Yhteensä		629	629

Liikearvon arvonalentumistestaus

Vuoden 2022 lopussa liikearvon määrä yhteensä oli 629 miljoonaa euroa (629).

Testausperiodin ja rahavirtojen ennustejakson pituudeksi määritettiin IAS 36 -standardin mukainen 5 vuotta. Ennustekauden jälkeisten kausien rahavirtojen kasvuodotus tarkasteltiin rahavirtayksikkökohtaisesti ja terminaalijakson tasaisena kasvuna käytettiin edellisen ennustekauden tai enintään 2 prosentin kasvuodotusta. Rahavirtalaskelmien ennusteet johdetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston vahvistamasta OP Ryhmän kehittämisen suuntaviivat määrittävästä strategiaprozessista ja niistä johdetuista odotuksista liiketoimintojen kehitymisestä tulevaisuudessa. Liiketoimintojen suunnittelussa sekä liiketoiminnan tavoiteasetannassa on huomioitu OP Ryhmän vastuullisuusohjelman mukaiset tavoitteet. Kunkin testausyksikön rahavirtaennusteet on hyväksytty ennusteen laatineen liiketoiminnan hallituksessa. Rahavirtaennusteista on vähennetty tuloverot voimassa olevan tuloverokannan mukaisesti. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden ennustettujen rahavirtojen oman pääoman tuottovaatimusten jälkeinen yli-/alijäämä on testauksessa diskontattu nykyarvoon oman pääoman tuottovaatimusta vastaavalla diskonttokorolla. Diskonttokoron laskennan perusteena on käytetty toimialakohtaista markkinatietoa ja diskonttokorko kuvastaa tässä sijoittajien näkemystä liiketoiminnan riskeistä ja sijoitukseen sitoutuneen pääoman tuotto-odotuksesta. Vuoden 2022 laskelmissa käytetty diskonttokorko vaihteli 6,3-7,9 prosentin välillä. Vuonna 2021 diskonttokorko vaihteli 5,4-7,2 prosentin välillä. Markkinatietoihin perustuen vahinko- ja henkivakuutusliiketoiminnan diskonttokorkoa nostettiin 0,2 prosenttiyksikköä 7,4 prosenttiyksikköön, varainhoito- ja rahastoliiketoiminnan diskonttokorkoa nostettiin 1,7 prosenttiyksikköä 7,9 prosenttiyksikköön. Rahavirrat ja käyttö pääoma - liiketoiminnan diskonttokorko nousi 0,9 prosenttiyksikköä 6,3 prosenttiyksikköön. Arvonalentumistestaus vuonna 2022 osoitti, että testattavien rahavirtayksiköiden kerrytettävissä oleva rahamäärä ylitti niiden oman pääoman tuottovaatimuksen ja yli-/alijäämä tuotto oli positiivinen kussakin testatussa rahavirtayksikössä, joten liikearvojen arvonalentumiskirjaustarvetta ei testauksen perusteella havaittu. Liikearvon arvonalentumistestauksen laatimisperiaatteet on kuvattu Liitteessä 1, kohdassa 9.2.

Liikearvon herkkyyshanalyysi

Rahavirtayksiköihin kohdistuva herkkyyshanalyysi suoritettiin kullekin rahavirtayksikölle erikseen perustuen kunkin rahavirtayksikön keskeisiin muuttujiin. Herkkyyttä tarkasteltiin yhden muuttujan muutoksena suhteessa ennusteissa käytettyihin arvoihin. Herkkyyshanalyysi ei sisällä kaikkien keskeisten muuttujien yhtäaikaista muutoksia. Lisäksi, herkkyyshanalyysistä johdettiin kunkin rahavirtayksikön keskeisen muuttujan suhteellinen muutos, joka aiheuttaisi liikearvon arvonalentumisriskin.

Keskeiset käytetyt oletukset laskettaessa rahavirtayksikön kerrytettävissä olevaa rahamäärää ja suhteellinen muutos, joka aiheuttaisi liikearvon arvonalentumisriskin.

Segmentti	Rahavirtayksikkö	Liikearvo, milj. €	Keskeiset muuttujat	Rahavirta- ennusteissa käytetty arvo, %	Arvonalentumisriskin aiheuttama muutos, %-yksikköä
Vakuutus	Pohjola Vakuutus Oy	400	Diskonttokorko,%	7,4	10,7
			Yhdistetty kulusuhde, %	88,0–90,4	9,8
			Sijoitustoiminnan nettotuotto, %	1,2–1,9	-4,2
	OP-Henkivakuutus Oy	49	Diskonttokorko,%	7,4	5,0
			Liikekulujen kasvu, %	-0,1–4,4	3,7
			Sijoitustoiminnan marginaali, %	0,8–1,7	-0,9
Yrityspankki	OP Varainhoito Oy	97	Diskonttokorko,%	7,9	11,6
			Hallinnoitavien varojen kasvu, %	8,0–9,2	-10,6
			Kulujen kasvu, %	1,5–4,9	9,8
	OP-Rahastoyhtiö Oy	71	Diskonttokorko,%	7,9	25,5
			Rahastopääomien kasvu, %	8,0–9,2	-16,4
			Kiinteäluonteisten kulujen kasvu, %	0,6–8,3	22,5
Rahavirrat ja käyttöpääoma -liiketoiminta-alue	13	Diskonttokorko,%	6,3	5,6	
		Luottokannan kasvu, %	0,5–3,3	-43,0	
			Kulujen kasvu, %	-3,2–9,0	32,0

Tuotemerkkien arvonalentumistestaus

Tuotemerkkien arvonalentumistestaus on suoritettu erikseen Pohjola ja A-Vakuutus -tuotemerkeille. Rahavirtalaskelmissa käytetyt ennusteet perustuvat vahinkovakuutusliiketoiminnan liiketoimintajohdon hyväksymiin pitkän tähtäimen suunnitelmiin ja niistä johdettuihin 5 tulevan vuoden kassavirtaennusteisiin. Ennustekauden jälkeisten kausien kassavirtojen kasvuna käytettiin 2 prosentin kasvuodotusta. Arvonalentumistestauksen perusteella tuotemerkeille ei ole tarvetta tehdä arvonalentumiskirjauksia vuoden 2022 tilinpäätöksessä. Tuotemerkkien arvostamiseen ja arvonalentumiseen liittyvät periaatteet on kuvattu Liitteessä 1, kohdassa 9.5.

Liite 25. Aineelliset hyödykkeet

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Omassa käytössä olevat kiinteistöt		
Maa- ja vesialueet	35	40
Rakennukset	190	201
Koneet ja kalusto	27	27
Muut aineelliset hyödykkeet	13	13
Käyttöoikeusomaisuuserät	158	165
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	422	446
josta keskeneräiset hankinnat	1	1

Aineellisten hyödykkeiden muutokset, milj. €	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Vuokralle annettu omaisuus	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2022	669	48	15	1	733
Lisäykset	35	14	1		51
Vähennykset	-75	-26	-1	0	-103
Siirrot myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin		0			0
Siirrot erien välillä	-13			0	-13
Hankintameno 31.12.2022	616	36	15	1	667
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2022	-428	-21	-1	-1	-452
Tilikauden poistot	-13	-9	0		-22
Tilikauden arvonalentumiset	8				8
Tilikauden arvonalentumisten peruutukset	0		1		0
Vähennykset	42	21			63
Muut muutokset	0		0		0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2022	-391	-9	-1	-1	-402
Käyttöoikeusomaisuuserä*					158
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	225	27	13	0	422

Aineellisten hyödykkeiden muutokset, milj. €	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Vuokralle annettu omaisuus	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2021	857	84	15	2	958
Lisäykset	31	7	1		40
Vähennykset	-74	-43	-1	0	-119
Siirrot myytävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin		0			0
Siirrot erien välillä	-146	1	0	0	-146
Hankintameno 31.12.2021	669	48	15	1	733
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2021	-477	-49	-2	-1	-530
Tilikauden poistot	-17	-10	0		-28
Tilikauden arvonalentumiset	-17				-17
Tilikauden arvonalentumisten peruutukset	1				1
Vähennykset	45	38	1		85
Siirrot erien välillä	38				38
Muut muutokset	0	0	0		0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2021	-428	-21	-1	-1	-452
Käyttöoikeusomaisuuserä*					165
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	241	27	14	0	446

* Liite 26.

Liite 26. Vuokrasopimukset

Käyttöoikeusomaisuuserät, milj. €	Toimitilat	Autot	IT-laitteet	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2022	154	2	2	7	165
Lisäykset	17	1	1	1	19
Vähennykset	0	0	0	-4	-5
Tilikauden poistot	-22	-1	-1	-2	-26
Tilikauden arvonalentumiset	-1				-1
Tilikauden arvon muutokset	4	0		0	4
Muut muutokset	2				2
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	153	2	1	2	158

Käyttöoikeusomaisuuserät, milj. €	Toimitilat	Autot	IT-laitteet	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2021	188	2	2	11	205
Lisäykset	8	2	0	2	11
Vähennykset	0	0	0	-1	-1
Tilikauden poistot	-23	-1	-1	-5	-31
Tilikauden arvonalentumiset	-4				-4
Tilikauden arvon muutokset	-15	0		0	-15
Muut muutokset	1				1
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	154	2	2	7	165

Vuokrasopimusvelat, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
* Kirjanpitoarvo	231	242
Sopimuksiin perustuvat maturiteetit		
< 1 vuotta	32	34
1-2 vuotta	30	30
2-3 vuotta	27	28
3-4 vuotta	23	22
4-5 vuotta	19	21
yli 5 vuotta	118	124

* Liite 34. Varaukset ja muut velat.

Tuloslaskelmaan merkityt erät, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Korkokulut	-3	-3
Käyttöoikeusomaisuuserien poistot	-26	-31
Käyttöoikeusomaisuuserien arvonalentumiset	-1	-4
Edelleen vuokrauksesta saadut vuokratuotot	2	1
Vuokrasopimusvelkoihin sisällyttämiin muuttuviin vuokriin liittyvät kulut	0	1
Myynti- ja takaisinvuokraustapahtumista syntyvät voitot tai tappiot	-1	-1
Lyhytaikaisten ja arvoltaan vähäisten vuokrasopimusten kulut	-11	-10
Vuokrasopimuksista lähtevä rahavirta yhteensä	-47	-49

Vuokralleantajan operatiiviset vuokrasopimukset

OP Ryhmän yritykset ovat antaneet vuokralle omistamiaan sijoituskiinteistöjä.

Operatiivisten vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
< 1 vuotta	41	37
1-2 vuotta	30	26
2-3 vuotta	26	23
3-4 vuotta	21	19
4-5 vuotta	19	15
yli 5 vuotta	86	64
Yhteensä	223	183

Rahoitusleasingsaamiset

OP rahoittaa rahoitusleasingilla irtainta käyttöomaisuutta, kiinteistöjä ja muita tiloja.

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Rahoitusleasingsopimusten vuokrasaamisien maturiteettijakauma		
< 1 vuotta	763	666
1-2 vuotta	590	569
2-3 vuotta	390	380
3-4 vuotta	294	220
4-5 vuotta	138	170
yli 5 vuotta	216	202
Bruttosijoitus rahoitusleasingsopimuksiin	2 391	2 207
Kertymätön rahoitustuotto (-)	-162	-83
Vähimmäisvuokrien nykyarvo	2 229	2 124

Vähimmäisvuokrasaamisten nykyarvo

< 1 vuotta	707	637
1-2 vuotta	552	550
2-3 vuotta	366	369
3-4 vuotta	280	213
4-5 vuotta	131	167
yli 5 vuotta	192	189
Yhteensä	2 229	2 124

Tuloslaskelmaan merkityt erät, Milj. €

	31.12.2022	31.12.2021
Korkotuotot rahoitusleasingsaamisista	35	31
Rahoitusleasingsopimuksista kertynyt myyntivoitto/-tappio	1	1

Liite 27. Muut varat

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Maksujenvälityssaamiset	163	252
Eläkevarat	183	86
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot		
Korot	436	360
Korot johdannaissaamisista	41	41
Palkkiosaamiset omaisuudenhoidosta	4	5
Tuottoerusteiset palkkiot omaisuudenhoidosta		1
Merkintä-, lunastus- ja hallinnointipalkkiosaamiset	28	31
Muut	117	122
Johdannaissaamiset, keskusvastapuoliselvitys	47	8
Johdannaissopimusten CSA saamiset	353	488
Arvopaperisaamiset	1	5
Saamiset ensivakuutustoiminnasta	162	142
Korvaustenhoitosopimukset	156	165
Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta	88	90
Jälleenvakuuttajien osuus vakuutusmaksuvastuusta	7	7
Jälleenvakuuttajien osuus korvausvastuusta	271	123
Muut saamiset	761	492
Yhteensä	2 819	2 419

Liite 28. Verosaamiset ja -velat

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Tuloverosaamiset	59	7
Laskennalliset verosaamiset	244	135
Verosaamiset yhteensä	303	141
Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Tuloverovelat	66	75
Laskennalliset verovelat	942	1 034
Verovelat yhteensä	1 008	1 109
Laskennalliset verosaamiset	31.12.2022	31.12.2021
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista	82	0
Poistoista ja arvonalennuksista	13	12
Varauksista ja luottojen arvonalentumisista	2	1
Verotuksellisista tappioista	0	4
Rahavirran suojauksesta	81	0
Vakuutusvelan korkoriskin suojauksesta		41
Johdannaisten jaksotuserosta	50	8
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	15	15
Konserniyhdistelyistä	32	27
Muista väliaikaisista eroista	76	72
Netotettu laskennallisista verovelosta	-108	-46
Yhteensä	244	135
Laskennalliset verovelat	31.12.2022	31.12.2021
Verotuksellisista varauksista	770	749
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista	-1	38
Rahavirran suojauksesta	1	32
Vakuutusvelan korkoriskin suojauksesta	27	
Tasoituserien eliminoinnista	86	82
Sijoitusten käypään arvoon arvostamisesta	66	112
Yritystojen kauppahinnan kohdistuksesta	38	39
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	46	26
Konserniyhdistelyistä	17	17
Netotettu laskennallisista verosaamisista	-108	-62
Yhteensä	942	1 034
Laskennallinen verosaaminen (+)/-velka (-), netto	-699	-899

Laskennallisten verojen muutokset	31.12.2022	31.12.2021
Laskennalliset verosaamiset / -velat 1.1.	-899	-888
Kirjattu tuloslaskelmaan		
Verotuksellisista varauksista	-34	-19
Poistoista ja arvonalentumisista	-1	3
Tasoitumäärän eliminoinnista	-4	-14
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	1	1
Vakuutusvelan korkoriskin suojauksesta	-56	-22
Johdannaisten jaksotuserosta	30	19
Sijoitusten arvostuksesta	30	8
Muut	14	12
Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan		
Käyvän arvon rahasto		
Käyvän arvon arvostuksesta	137	-12
Rahavirran suojauksesta	111	27
Siirrot tuloslaskelmaan	-3	-3
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/(tappiot)	-24	-10
Muut	0	
Laskennalliset verosaamiset yhteensä 31.12., (+)/-velka (-), netto	-699	-899
Tuloverosaamiset, (+)/-velka (-), netto	-6	-68
Versaamiset yhteensä, (+)/-velka (-), netto	-705	-968

Sellaiset verotukselliset tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista olivat vuoden 2022 lopussa 8 miljoonaa euroa (38). Tappiot vanhenevat ennen vuotta 2033.

Velkoja ja omaa pääomaa koskevat liitetiedot

Liite 29. Velat luottolaitoksille

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Velat keskuspankeille	11 977	16 000
Velat luottolaitoksille		
Vaadittaessa maksettavat		
Talletukset	246	503
Muut velat	1	1
Yhteensä	247	503
Muut kuin vaadittaessa maksettavat		
Talletukset	69	68
Muut velat	9	79
Yhteensä	78	147
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille yhteensä	12 301	16 650

Liite 30. Velat asiakkaille

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat		
Yksityiset	45 997	44 826
Yritykset ja julkisyhteisöt	29 690	29 983
Yhteensä	75 688	74 809
Muut		
Yksityiset	901	790
Yritykset ja julkisyhteisöt	533	13
Yhteensä	1 434	803
Talletukset yhteensä	77 121	75 612
Muut rahoitusvelat		
Vaadittaessa maksettavat		
Yksityiset	7	6
Yritykset ja julkisyhteisöt	7	1
Yhteensä	14	7
Muut		
Yritykset ja julkisyhteisöt	4 333	2 280
Yhteensä	4 333	2 280
Muut rahoitusvelat yhteensä	4 347	2 287
Velat asiakkaille yhteensä	81 468	77 898

Liite 31. Vakuutusvelka

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Vahinkovakuutuksen vakuutusvelka	3 213	3 297
Henkivakuutuksen muu kuin sijoitussidonnainen taattujen osien vakuutusvelka	4 423	5 559
Henkivakuutuksen muu kuin sijoitussidonnainen sijoitussopimusten taattujen osien velka	2	1
Yhteensä	7 638	8 858

Liitteen luvut sisältävät sijoitussidonnaisten sopimusten korvausvastuun. Tästä johtuen liitteen luvut eivät täsmää taseeseen.

Velat vahinkovakuutus sopimuksista ja jälleenvakuuttajien osuus

Milj. €	31.12.2022			31.12.2021		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Eläemuotoinen korvausvastuu	1 300	-6	1 294	1 535	-7	1 528
Muut tapauskohtaiset varaukset	479	-248	230	275	-103	172
Ammattitautien erillisvaraus	5	0	5	7		7
Kollektiivinen korvausvastuu	711	-17	693	770	-13	757
Varatut korvaustenhoitokulut	134	0	134	151		151
Vakuutusmaksuvastuu	621	-7	614	606	-7	600
Vastuavelan korkosuojat	-37	0	-37	-48		-48
Vahinkovakuutuksen vakuutusvelka yhteensä	3 213	-278	2 935	3 297	-130	3 168

Vakuutus sopimuksista aiheutuvan vakuutusvelan ja jälleenvakuutus sopimuksista aiheutuvien saamisten muutokset

Milj. €	2022			2021		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Korvausvastuu						
Korvausvastuu 1.1.	2 691	-123	2 568	2 733	-106	2 627
Maksetut korvaukset tilikaudella	-1 180	35	-1 145	-1 042	47	-995
Velan/saamisen muutos	1 050	-183	868	1 047	-64	983
Tilikaudella sattuneet vahingot	1 399	-173	1 226	1 180	-64	1 116
Lisäys (vähennys) edellisiin tilikausiin	-63	-10	-73	-91	0	-91
Laskuperustemuutokset	-286	0	-286	-42		-42
Diskonttauksen purkautuminen	20	0	20	17		17
Korkosuojien arvonmuutos	11	0	11	-64		-64
Kurssivoitot (tappiot)	0	0	0	0		0
Korvausvastuu 31.12.	2 592	-271	2 321	2 691	-123	2 568

Jäljellä olevan sopimusajan velka

Vakuutusvelka 1.1.	606	-7	600	593	-7	586
Lisäys	573	-7	565	555	-7	548
Vähennys	-558	7	-552	-542	7	-536
Diskonttauksen purkautuminen	1	0	1	1		1
Vakuutusvelka 31.12.	621	-7	614	606	-7	600
Vahinkovakuutuksen vakuutusvelka yhteensä	3 213	-278	2 935	3 297	-130	3 168

Vakuutus sopimusten jäljellä olevan sopimusajan vakuutusvelka on määritetty pääosin sopimuskohtaisesti pro rata parte temporis -säännöllä.

Vahinkovakuutussopimuksista aiheutuvan vakuutusvelan määrittäminen

a) Käytetyt menetelmät ja oletukset

Vakuutusvelan määrä on arvioitu siten, että se riittää kohtuullisen suurella todennäköisyydellä vakuutussopimuksista aiheutuvien veloitteiden suorittamiseen. Tämä on toteutettu siten, että vakuutusvelalle on ensin arvioitu odotusarvo ja sen jälkeen on määritetty sen epävarmuudesta johtuva varmuuslisä.

Eläkemuotoinen korvausvastuu on jatkuvana eläkkeenä maksettavien ansionmenetyskorvausten kassavirran diskontattu nykyarvo. Käytetty diskonttauskorko päätetään ottaen huomioon vallitseva korkotaso, lain edellyttämä turvaavuus, viranomaisen asettama diskonttauskoron yläraja sekä vakuutusvelkaa kattavalle omaisuudelle saatava kohtuullinen tuotto-odotus. Käytetty diskonttauskorko vuoden 2022 lopussa on 2,0 % (0,85 %). Kuolevuusmallina on käytetty Suomen väestötilastoon pohjautuvaa ikäkohorttikuolevuusmallia, joka olettaa havaitun elinikien pitenemisen trendin jatkuvan.

Korvausvastuuseen sisältyy asbestivastuita, jotka ovat lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ammattitautitapauksia. Näiden korvausten kassavirtaennuste perustuu selvitykseen, jossa on otettu huomioon se, kuinka paljon asbestia on vuosittain käytetty raaka-aineena Suomessa, sekä se, miten eri asbestisairauksien latenssiajat ovat jakautuneet. Asbestikorvausten kehittymistä seurataan vuosittain, ja toteutuma on noudattanut ennustetta hyvin.

Kollektiivisen korvausvastuun määrittämiseen on käytetty useita tilastollisia menetelmiä: Bornhuetter-Ferguson, Cape Cod ja Chain Ladder. Näitä sovellettaessa joudutaan menetelmän valinnan lisäksi tekemään myös muita valintoja kuten esimerkiksi päättämään, kuinka monen sattumisvuoden tilastoaineistoon niitä sovelletaan.

Kollektiivisen korvausvastuun määrittämisessä suurimmat riskit liittyvät

- Tulevan inflaation arvioimiseen (pl. lakisääteisten vakuutusten perusteella maksettavat ansionmenetys-korvaukset)
- Korvauskäytäntöjen ja lakimuutosten aiheuttamien muutosten oikaisemiseen korvausten kehityskolmioissa (eli antaako historia oikean kuvan tulevaisuudesta)
- Historiatietojen oikeellisuuteen kymmenien vuosien ajalta.

Kollektiivisesta korvausvastuusta ainoastaan eläkemuotoinen vastuu on diskontattu.

Kollektiivista korvausvastuuta arvioitaessa konsernin vahinkovakuutussopimuskanta on jaettu useaan eri luokkaan riskin ja muun muassa maksettujen korvausten kassavirran maturiteetin perusteella. Jokaisessa luokassa kollektiivinen korvausvastuu lasketaan ensin kullakin yllä mainitulla tilastollisella menetelmällä. Näistä on valittu se, mikä sopii parhaiten tarkasteltavaan luokkaan. Valinnan kriteereinä on käytetty sitä, kuinka hyvin malli olisi ennustanut aikaisempien sattumisvuosien kehittymisen, sekä menetelmän antaman arvion herkkyyttä käytettävien tilastovuosien lukumäärälle. Valitun menetelmän antamaan odotusarvoon on lisätty varmuuslisä 2–15 %. Varmuuslisän määrään vaikuttaa tulevien kassavirtojen epävarmuus ja duraatio sekä historiatietojen laatu.

Lakisääteisen tapaturma- ja liikennevakuutuksen sairaanhoitokulu- ja kuntoutuskorvausten kollektiivista korvausvastuuta arvioitaessa on otettu huomioon se, että yli 10 vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat korvaukset rahoitetaan jakojärjestelmän avulla.

Menetelmien ja oletusten muutosten vaikutus velan määrään	2022	2021
Menetelmien ja oletusten muutosten vaikutus velan määrään	-286	-42
Yhteensä	-286	-42

b) Korvausten kehitys

Korvauskolmioissa on verrattu toteutuneita korvauskuluja aikaisempiin arvioihin. Korvauskehitystä kuvaavat kolmiot on laadittu vahinkojen sattumisvuosittain.

Korvauskehitys on esitetty kymmeneltä vuodelta pitkäaikaisia vastuuta lukuun ottamatta. Korvauskolmiossa ei seurata poolien osuuksia. Lopullisiksi vahvistettujen eläkkeiden pääoma-arvot on käsitelty, kuten ne olisi maksettu lopulliseksi vahvistamisen yhteydessä pääoma-arvon suuruisina. Pitkäaikaisten vastuuden eli lopullisiksi vahvistettujen eläkkeiden ja asbestivahinkojen osalta on esitetty vakuutusvelan riittävyttä koskevat tiedot.

Korvauskolmiot, bruttolike, milj. €

Sattumisvuosi	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Yhteensä
Arvio kokonaiskorvausmenosta											
0*	903	931	976	1 000	1 043	1 121	1 116	1 052	1 180	1 399	10 721
n+1	879	905	887	1 006	1 063	1 149	1 116	1 041	1 170		
n+2	861	920	902	995	1 078	1 164	1 097	1 030			
n+3	885	939	910	998	1 079	1 161	1 087				
n+4	891	929	912	996	1 080	1 152					
n+5	888	930	912	1 000	1 070						
n+6	900	931	913	990							
n+7	903	931	903								
n+8	903	922									
n+9	894										
Nykyinen arvio kokonaiskorvausmenosta	894	922	903	990	1 070	1 152	1 087	1 030	1 170	1 399	10 617
Kertyneet maksetut korvaukset	-864	-886	-868	-941	-1 012	-1 089	-1 015	-882	-973	-692	-9 222
Korvausvastuu vuosilta 2013–2022	30	36	35	49	58	63	73	148	196	707	1 395
Korvausvastuu aiemmilta vuosilta											206

* = Sattumisvuoden lopussa

Latenttien ammattitautien korvauskehitys, milj. €

Tilivuosi	Kollektiivinen korvausvastuu	Tunnetut eläkevastuut	Maksetut korvaukset	Korvauskulut	Peruste-muutokset*	Riittävyys
2013	28	53	-4	-1	1	0
2014	22	53	-4	-2	2	0
2015	19	54	-4	-2	2	-1
2016	17	53	-5	-1	2	1
2017	14	53	-5	-3	3	0
2018	13	51	-6	-2		-2
2019	10	52	-5	-3	3	0
2020	9	54	-5	-6	1	-5
2021	7	52	-6	-3	1	-2
2022	5	47	-6	1	-1	0

Lopullisiksi vahvistettujen eläkkeiden kehitys, milj. €

Tilivuosi	Vuoden alussa	Vuoden lopussa	Uudet eläkepääomat	Maksetut eläkkeet	Peruste-muutokset*	Riittävyys
2013	940	965	51	37	23	12
2014	965	1 010	54	40	36	5
2015	1 010	1 046	53	44	30	2
2016	1 046	1 080	54	49	31	3
2017	1 080	1 141	54	52	75	16
2018	1 141	1 145	56	54		-2
2019	1 145	1 206	38	56	80	1
2020	1 206	1 245	82	54	25	14
2021	1 245	1 240	116	63	-31	27
2022	1 240	1 055	55	61	-166	14

* Diskonttauskoron ja kuolevuusmallin muutosten vaikutus lopullisiin eläkepääomiin.

Korvauskolmiot, nettoliike, milj. €

Sattumisvuosi	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Yhteensä
Arvio kokonaiskorvausmenosta											
0*	861	897	957	992	1 019	1 081	1 092	1 034	1 117	1 227	10 277
n+1	829	868	877	1 000	1 026	1 109	1 089	1 012	1 103		
n+2	819	875	892	990	1 045	1 114	1 073	998			
n+3	843	887	898	994	1 046	1 118	1 063				
n+4	847	887	901	992	1 050	1 109					
n+5	847	885	900	997	1 038						
n+6	858	886	902	988							
n+7	859	887	893								
n+8	859	877									
n+9	849										
Nykyinen arvio kokonaiskorvausmenosta	849	877	893	988	1 038	1 109	1 063	998	1 103	1 227	10 145
Kertyneet maksetut korvaukset	-822	-843	-858	-939	-984	-1 059	-993	-872	-944	-520	-8 833
Korvausvastuu vuosilta 2013–2022	28	34	35	49	53	50	70	126	159	707	1 312

Korvausvastuu aiemmilta vuosilta 190

* = Sattumisvuoden lopussa

Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulujen muutos

Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulut kasvoivat 3 miljoonaa euroa, edellisellä tilikaudella korvauskulut kasvoivat 3 miljoonaa euroa. Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulun muutos kuvaa vakuutusvelan riittävyttä, joka on vakuutusvelan turvaavuudesta johtuen keskimäärin positiivinen.

Henkivakuutuksen vakuutusvelan muutokset

Velka, milj. €	1.1.2022	Vakuutus-		Hyvitetyt		Muut	
		maksuista aiheutunut vastuun kasvu	Vapautu- neet vastuut	korot ja arvon- muutokset	veloitukset ja hyvitykset	Muut erät	31.12.2022
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka							
Muu kuin sijoitussidonnainen vakuutusvelka korkotakuulla diskontattuna	2 594	134	-220	76	-96	50	2 538
Eriytetty tase 1	735	0	-38	27	-4	-147	574
Eriytetty tase 2	1 759	3	-164	53	9	-349	1 311
Muu kuin sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka korkotakuulla diskontattuna	1	0	0	0	0	0	2
Korkotäydennys	211					-78	132
Markkinakorolla diskonttauksen vaikutus	145					-278	-133
Muut erät	115					-114	1
Yhteensä	5 560	137	-422	156	-91	-916	4 425

Velka, milj. €	1.1.2021	Vakuutus-		Hyvitetyt		Muut	
		maksuista aiheutunut vastuun kasvu	Vapautu- neet vastuut	korot ja arvon- muutokset	veloitukset ja hyvitykset	Muut erät	31.12.2021
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka							
Muu kuin sijoitussidonnainen vakuutusvelka korkotakuulla diskontattuna	2 697	128	-218	79	-97	6	2 594
Eriytetty tase 1	804	0	-38	29	-4	-56	735
Eriytetty tase 2	2 025	4	-197	59	9	-140	1 759
Muu kuin sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka korkotakuulla diskontattuna	2	0	0	0	0	0	1
Korkotäydennys	237					-26	211
Markkinakorolla diskonttauksen vaikutus	253					-109	145
Muut erät	70					45	115
Yhteensä	6 088	132	-453	166	-92	-280	5 560

Muun kuin sijoitussidonnaisen liikkeen vakuutus- ja sijoitussopimusten sekä sijoitussidonnaisten vakuutusten velkaa muodostettaessa on noudatettu kansallisen tilinpäätöksen laskentaperiaatteita lukuun ottamatta, että vakuutusvelan diskonttauskorossa on siirrytty lähemmäksi ajantasaista korkotasoa. Taseeseen on kirjattu henkivakuutusyhtiön omalla sijoitusriskillä olevia vakuutus- ja kapitalisaatiosopimusten säästöjä, joiden korkotakuu vaihtelee 1,5 %-4,5 % välillä ja jotka on diskontattu kansallisen tilinpäätöksen vakuutusvelassa korkotakuun määrällä. Korkotäydennykseen on kirjattu kansallisen tilinpäätöksen diskonttauskoron alentamisen vaikutus. Osa markkina- ja diskonttauskoron välisestä korkoriskistä on suojattu korkosijoituksilla, joiden arvo on kirjattu osaksi vakuutus- ja kapitalisaatiosopimuksista kirjattavaa velkaa.

Riskihenkivakuutusten velkana käytetään maksusiirtovastuuta.

Menevään jälleenvakuutukseen liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen sopimusten velkojen ja saamisten kanssa ja merkitään taseeseen erikseen.

Ryhmäeläkevakuutuksen velkaa on täydennetty jäljellä olevan elinajan odotteen kasvun takia vuosittain 2011 lähtien.

Hyvitetyt korot sisältävät maksetut takuukorot ja johdon harkinnan mukaisesti jaetut ja maksetut asiakashyvitykset.

Liite 32. Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka		
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	4 453	5 332
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	7 210	7 878
Yhteensä	11 662	13 210

Tilanteen 31.12.2021 erittely on oikaistu.

Vakuutusvelan muutokset

Velka, milj. €	1.1.2022	Vakuutus- maksuista aiheutunut vastuun kasvu	Vapautuneet vastuut	Hyvitetyt korot ja arvön- muutokset	Muut veloitukset ja hyvitykset	Muut erät	31.12.2022
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka							
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	5 332	135	-260	-711	-15	-29	4 453
Sijoitussidonnaisten sijoitus- sopimusten velka	7 878	611	-444	-838	-24	27	7 210
Yhteensä	13 210	746	-704	-1 549	-39	-2	11 662

Velka, milj. €	1.1.2021	Vakuutus- maksuista aiheutunut vastuun kasvu	Vapautuneet vastuut	Hyvitetyt korot ja arvön- muutokset	Muut veloitukset ja hyvitykset	Muut erät	31.12.2021
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka							
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	4 796	176	-246	614	-17	8	5 332
Sijoitussidonnaisten sijoitus- sopimusten velka	6 486	747	-357	966	-22	57	7 878
Yhteensä	11 282	924	-602	1 580	-39	65	13 210

Sijoitussidonnaisten sopimusten riippuvuus varoista on vakuutuksenottajan valinta. Yhtiötasolla arvönmuutosta ei voi verrata mihinkään benchmark-indeksiin. Takuukorkoisten sijoitussopimusten maksamaa tuottoa ei voi luotettavasti verrata mihinkään benchmark-indeksiin. Tuotto perustuu katteena olevan omaisuuden tuottoon. Yhtiön omaisuudella ei ole benchmarkia.

Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset on arvostettu käypään arvoon.

Sijoitussidonnaisten sopimusten velka arvostetaan tilinpäätöshetken sopimuksiin liitettyjen varojen markkina-arvoilla.

Tilanteen 31.12.2021 erittely on oikaistu.

Liite 33. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Joukkovelkakirjalainat	10 563	10 838
Huonomman etuoikeuden luokan joukkovelkakirjalainat (SNP)	4 306	3 926
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	12 262	12 353
Muut		
Sijoitustodistukset	1 083	297
Yritystodistukset	9 287	7 539
Kaupankäynnissä omaan salkkuun sisältyvät (-)*	-63	-58
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	37 438	34 895

* OP Ryhmän hallussa olevat omat joukkovelkakirjalainat on netotettu velkaa vastaan.

Rahoituksen rahavirtojen velkojen muutosten täsmäytys taseen eriin

Milj. €	Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
Tase arvo 1.1.2022	34 895	1 982
Rahoituksen rahavirtojen muutokset		
Joukkovelkakirjojen lisäykset	5 310	
Asuntovakuudellisten joukkovelkakirjojen lisäykset	2 782	
Sijoitustodistusten lisäykset	1 194	
Yritystodistusten lisäykset	12 443	
Debentuurit lisäykset		6
Lisäykset yhteensä	21 728	6
Joukkovelkakirjojen vähennykset	-3 946	
Asuntovakuudellisten joukkovelkakirjojen vähennykset	-1 545	
Sijoitustodistusten vähennykset	-407	
Yritystodistusten vähennykset	-10 695	
Debentuurit vähennykset		-522
Vähennykset yhteensä	-16 593	-522
Rahoituksen rahavirtojen muutokset yhteensä	5 135	-517
Arvostukset	-2 591	-82
Tasearvo 31.12.2022	37 438	1 384

Milj. €	Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
Tase arvo 1.1.2021	34 706	2 261
Rahoituksen rahavirtojen muutokset		
Joukkovelkakirjojen lisäykset	3 148	
Asuntovakuudellisten joukkovelkakirjojen lisäykset	807	
Sijoitustodistusten lisäykset	371	
Yritystodistusten lisäykset	8 145	
Lisäykset yhteensä	12 471	
Joukkovelkakirjojen vähennykset	-2 497	
Asuntovakuudellisten joukkovelkakirjojen vähennykset	-1 028	
Sijoitustodistusten vähennykset	-348	
Yritystodistusten vähennykset	-7 953	
Pääomalainat vähennykset		-43
Debentuurit vähennykset		-211
Vähennykset yhteensä	-11 825	-254
Rahoituksen rahavirtojen muutokset yhteensä	646	-254
Arvostukset	-457	-24
Tasearvo 31.12.2021	34 895	1 982

Merkittävimmät liikkeeseenlaskut vuoden 2022 aikana	Kirjanpito- arvo	Käypääarvo	Korko-%
OP Yrityspankki Oyj			
OP Corporate Bank plc Issue of EUR 1,250,000,000 due 15 Dec 2025 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	1 250,0	1 222,5	Kiinteä 2,875 %
OP Corporate Bank plc Issue of EUR 1,000,000,000 0.125 per cent. Unsubordinated Instruments due 1 July 2024 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	1 000,0	953,1	Kiinteä 0,125%
OP Corporate Bank plc Issue of EUR 1,000,000,000 0.500 per cent. Unsubordinated Instruments due 12 August 2025 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	1 000,0	923,0	Kiinteä 0,500%
OP Corporate Bank plc Issue of EUR 1,000,000,000 0.100 per cent. Instruments due 16 November 2027 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	1 000,0	839,6	Kiinteä 0,100%
OP Corporate Bank plc Issue of EUR 800,000,000 Floating Rate Note due 17 May 2024 under the EUR 20,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	800,0	807,6	EUB3 + 1,000 %
OP-Asuntoluottopankki Oyj			
OP Mortgage Bank issue of EUR 1.000.000.000 1,000 per cent. Covered Notes due 5 October 2027 under the EUR 20.000.000.000 Euro Medium Term Covered Note Programme	1 000,0		EUB3 + 1,000 %
OP Mortgage Bank issue of EUR 1.000.000.000 3 month Euribor + 1,00 per cent. Covered Notes due 13 September 2023 under the EUR 20.000.000.000 Euro Medium Term Covered Note Programme	1 000,0		EUB3 + 1,000 %
OP Mortgage Bank issue of EUR 1.250.000.000 2,750 per cent. Covered Notes due 22 June 2026 under the EUR 25.000.000.000 Euro Medium Term Covered Bond (Premium) Programme	1 250,0		Kiinteä 2,750 %

OP Yrityspankki Oyj laski tammikuussa liikkeeseen senior non-preferred -ehtoisen vihreän joukkovelkakirjalainan, jonka määrä on 500 miljoonaa euroa ja laina-aika 5,5 vuotta. Kansainvälisille vastuullisille instituutiosijoittajille suunnatulla lainalla tuetaan vihreää siirtymää, ja sen kautta hankitut varat kohdistetaan kestävään yritysrahoitukseen. Rahoitettavia toimialoja ovat uusiutuva energia, ympäristöystävällinen rakentaminen (green buildings) ja luonnonvarojen kestävä käyttö sisältäen maankäytön.

Huhtikuussa OP-Asuntoluottopankki Oyj laski liikkeeseen vihreän katetun joukkovelkakirjalainan, jonka määrä on 1 miljardi euroa ja laina-aika 5,5 vuotta. Kiinteäkorkoinen kiinteistövakuudellinen joukkovelkakirjalaina on suunnattu kansainvälisille instituutiosijoittajille, ja sen kautta hankitut varat kohdistetaan OP-Asuntoluottopankin Green Covered Bond -viitekehysten mukaisesti OP Ryhmän vihreiksi tunnistettuihin asuntoluottoihin. Rahoitettava toimiala on energiatehokkaat asuinrakennukset (green buildings).

Liite 34. Varaukset ja muut velat

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Varaukset		
Tappiota koskeva vähennyserä	32	22
Uudelleenjärjestelyvaraus	1	0
Muut varaukset	3	6
Muut velat		
Maksujenvälitysvelat	1 122	1 057
Siirtovelat		
Korkovelat	186	168
Korkovelat johdannaisista	34	19
Muut siirtovelat	507	498
Johdannaisten CSA velat	1 290	807
Eläkevelat	30	49
Vuokrasopimusvelat	231	242
Arvopapereiden ostovelat	6	4
Ostolaskuvelat	14	34
Velat ensivakuutustoiminnasta	58	51
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	42	26
Korvaustenhoitosopimukset	134	152
Yhteensä	3 656	3 106
Muut	156	0
Varaukset ja muut velat yhteensä	3 849	3 134

Varausten muutokset

Milj. €	Tappiota koskeva vähennyserä	Uudelleenjärjestely	Muut	Yhteensä
1.1.2022	22	0	6	28
Varausten lisäykset	11	0	2	13
Käytetyt varaukset			-1	-1
Käyttämättömien varausten peruutukset			-4	-4
31.12.2022	33	1	3	37

Milj. €	Tappiota koskeva vähennyserä	Uudelleenjärjestely	Muut	Yhteensä
1.1.2021	29	0	3	32
Varausten lisäykset			4	4
Käytetyt varaukset	-7	0	-0	-7
Käyttämättömien varausten peruutukset		0	-1	-1
31.12.2021	22	0	6	28

Korvaustenhoidosopimukset

Korvaustenhoidosopimukset ovat sellaisia sopimuksia, jotka eivät ole vakuutus sopimuksia, mutta joiden perusteella hoidetaan toisen täysomavastuullisen osapuolen puolesta korvausten maksaminen. Näistä merkittävimpiä ovat sellaiset captive-järjestelyt, joissa vakuutettu riski on jälleenvakuutettu kokonaan asiakkaan kanssa samaan konserniin kuuluvassa captive-yhtiössä, sekä lakisäästeisten tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuutusten eläkeuotoisten korvausten indeksikorotukset ja eräät muut korvausten korotukset sekä yli kymmenen vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat sairaanhoitokorvaukset ja julkisen sektorin potilasvakuutus.

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

OP Ryhmän eläkejärjestelyt on hoidettu vakuutusyhtiöissä ja OP-Eläkesäätiössä. Etuuspohjaisina järjestelyinä on käsitelty lisäeläkkeisiin liittyvät järjestelyt eläkesäätiössä ja vakuutusyhtiöissä. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisissa hoidettu lakisääteinen eläketurva on käsitelty maksupohjaisena järjestelyinä.

Lisäeläkkeet OP-Eläkesäätiössä ja vakuutusyhtiöissä

OP-Eläkesäätiö hoitaa OP Ryhmään kuuluvien työnantajien henkilöstölleen järjestämää lisäeläketurvaa. Eläkesäätiön tarkoituksena on myöntää eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluville työntekijöille vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä ja sairausavustusta sekä perhe-eläkettä heidän edunsaajilleen ja hautausavustusta. Lisäksi eläkesäätiö voi myöntää toimintapiiriin kuuluville kuntoutukseen liittyviä etuuksia. Lisäeläketurvan järjestäminen on vapaaehtoista. Eläkesäätiön tarjoama lisäeläketurva on kokonaan rahastoitu.

OP-Eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluu jokainen 20 vuotta täyttänyt henkilö, joka on yhtäjaksoisesti ollut kaksi vuotta TyEL:n mukaisessa työsuhteessa eläkesäätiön kuuluvaan työnantajaan ja jonka työsuhde on alkanut ennen 1.7.1991. Eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika alkaa siitä ajankohdasta, jona hän työnantajan palveluksessa ollessaan täytti 23 vuotta. Eläkkeen perusteena olevalla palkalla tarkoitetaan samaan työsuhteeseen perustuvaa 31.12.2006 saakka voimassa olleen TEL:n mukaista eläkepalkkaa. OP-Eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluvien henkilöiden eläkeikä vaihtelee 60-65 vuoden välillä riippuen siitä, mihin henkilöryhmään työntekijä eläkesäätiön sääntöjen mukaan kuuluu.

Toiminnan merkittävin riski liittyy siihen, että toteutunut sijoitusomaisuuden tuotto jäisi alle vähimmäistuottotavoitteen. Riskin toteutuminen useampana vuotena peräkkäin johtaisi kannatusmaksujen perintään.

OP-Eläkesäätiön keskeisimmät vakuutusmatemaattiset riskit liittyvät korko- ja markkinariskiin, eliniän systemaattiseen pitenemiseen sekä inflaatoriskiin. Eläkevelvoitteen diskonttauksessa käytettävän korkotason muutoksella on olennainen vaikutus eläkevelvoitteen määrään.

Sijoitustoiminnasta vastaa eläkesäätiön hallitus, joka hyväksyy eläkelaitokselle sen varojen sijoittamista koskevan sijoitussuunnitelman. Eläkelaitoksen vastuullinen aktuaari laatii vuosittain ennusteen vastuuvelan ja eläkemenojen kehityksestä. Tämän pohjalta sijoitusomaisuuden allokaatiossa otetaan huomioon vastuuvelan luonteen asettamat vaatimukset sijoitustoiminnalle turvaavuuden, tuottavuuden ja likviditeetin osalta sekä eläkekassan riskinkantokyky.

Lisäeläkkeitä on järjestetty myös henkivakuutusyhtiöissä. Pääsääntöisesti vakuutetuilla henkilöillä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle iässä 63. Lisäksi vakuutetuilla on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä kuoleman jälkeen edunsaajilla on oikeus hautausavustukseen ja perhe-eläkkeeseen. Vakuutusmaksuja peritään eläkeiän 65 mukaisena. Työnantaja maksaa kertamaksuna kattamattoman osan eläkkeestä henkilön jäädessä eläkkeelle luvatussa eläkeiässä 63.

Osassa järjestelyjä vakuutettujen lisäeläkeikä vaihtelee välillä 62-65 ja vakuutusmaksuja peritään siten, että luvattu etuus on täyteen katettu eläkeikään mennessä.

Maksettavat etuudet on sidottu TyEL-indeksiin. Työnantajalta peritään vuosittain lisämaksua, jos vakuutusyhtiön oma indeksihyvitys on pienempi kuin etuuksille annettava indeksi.

Raportoitaessa luvattuja etuuksia IAS 19-standardin mukaisesti keskeisimmät riskit liittyvät tilinpäätöshetken inflaatio-odotukseen, palkka-inflaatio-odotukseen ja korkotasoon. Näissä järjestelyissä merkittävin riski on inflaatio-olettama, joka vaikuttaa etuuksien korotusoletuksen kautta eläkevelvoitteeseen. Käytetty korkotaso vaikuttaa eläkevelvoitteen ohella myös velvoitetta vastaavien varojen arvoon pienentäen mahdollisten muutosten vaikutusta kirjattavaan nettoeläkevelkaan.

Etuuspoijajsten eläkejärjestelyjen tasearvot, milj. €	Etuuspoijajset eläkevelvoitteet		Eläkevarojen käyvät arvot		Nettovelat (-varat)	
	2022	2021	2022	2021	2022	2021
Avaava tase 1.1.	617	595	-654	-589	-37	7
Tuloslaskelmaan kirjatut etuuspoijajset eläkekulut						
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	6	7			6	7
Korkokulu (-tuotto)	6	2	-6	-2	0	0
Hallintokulut			1	1	1	1
Yhteensä	12	9	-5	-1	7	8
Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut uudelleen määrittämisestä aiheutuvat tappiot (-voitot)						
Taloudellisten odotusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset tappiot (voitot)	-160	27			-160	27
Väestötilastollisten odotusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset tappiot (voitot)		0				0
TyEL:n korkoeron tuotto ja vanhuus- eläkkeiden vastuun kasvu (netto)						
Kokemusperäiset tarkistukset	3	11			3	11
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta etuuspoijajsen nettovelan (-varan) nettokorkoon sisältyvää määrää (-)			36	-87	36	-87
Yhteensä	-156	38	36	-87	-120	-50
Muut						
Työnantajan suorittamat maksut*			-3	-2	-3	-2
Maksetut etuudet	-24	-25	24	25		
Yhteensä	-24	-25	21	23	-3	-2
Päättävä tase 31.12.	449	617	-602	-654	-153	-37
Taseeseen kirjatut velat ja varat, milj. €					31.12.2022	31.12.2021
Nettovelat/-varat (Eläkesäätiö)					-183	-86
Nettovelat (Vakuutusyhtiöiden lisäeläkejärjestelyt)					30	49
Nettovelat yhteensä					30	49
Nettovarat yhteensä					-183	-86

Eläkesäätiön varojen ryhmittely 31.12.2022, milj. €	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet	101
Joukkovelkakirjalainat	112
Kiinteistöt	7
Sijoitusrahastot	289
Johdannaiset	1
Muut varat	32
Yhteensä	543

Eläkesäätiön varojen ryhmittely 31.12.2021, milj. €	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet	97
Joukkovelkakirjalainat	180
Kiinteistöt	12
Sijoitusrahastot	257
Johdannaiset	0
Muut varat	31
Yhteensä	577

Eläkejärjestelyn varoihin sisältyy, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Muita saamia OP Ryhmään kuuluvilta yrityksiltä	33	32
Yhteensä	33	32

Vuonna 2023 suoritettavien maksujen määrä etuusperusteisen eläkejärjestelyyn arvioidaan olevan 4 miljoonaa euroa. Etuusperusteisen eläkevelvoitteen duraatio 31.12.2022 oli eläkesäätiössä 12,3 vuotta ja muissa järjestelyissä 17,0 vuotta.

Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2022	Eläkesäätiö	Vakuutusyhtiöt
Diskonntauskorko, %	3,6	3,4
Tuleva palkankorotusolettama, %	3,3	3,3
Tulevat eläkkeiden korotukset, %	2,7	2,7
Vaihtuvuus, %	0,0	0,0
Inflaatio, %	2,5	2,5
Arvioitu jäljellä oleva työssäoloaika vuosina	5,1	7,0
Eliniän odote 65-vuotiaille henkilöille		
Miehet	21,4	21,4
Naiset	25,4	25,4
Eliniän odote 45-vuotiaille henkilöille 20 vuoden kuluttua		
Miehet	23,7	23,7
Naiset	28,1	28,1

Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2021	Eläkesäätiö	Vakuutusyhtiöt
Diskonntauskorko, %	0,9	1,0
Tuleva palkankorotusolettama, %	2,9	3,0
Tulevat eläkkeiden korotukset, %	2,3	2,3
Vaihtuvuus, %	0,0	0,0
Inflaatio, %	2,1	2,2
Arvioitu jäljellä oleva työssäoloaika vuosina	5,2	7,2
Eliniän odote 65-vuotiaille henkilöille		
Miehet	21,4	21,4
Naiset	25,4	25,4
Eliniän odote 45-vuotiaille henkilöille 20 vuoden kuluttua		
Miehet	23,7	23,7
Naiset	28,1	28,1

Herkkyyshanalyysi keskeisistä vakuutus- matemaattisista oletuksista 31.12.2022	Eläkesäätiö Etuuspohjaisen eläkevastuun muutos		Vakuutusyhtiöiden lisäeläkejärjestelyt etuuspohjaisen nettoeläkevastuun muutos	
	Milj. €	%	Milj. €	%
Diskonttaus korko				
0,5 prosenttiyksikön kasvu	-20	-5,6	-2	-8,5
0,5 prosenttiyksikön lasku	22	6,2	3	9,6
Eläkkeiden korotukset				
0,5 prosenttiyksikön kasvu	21	5,7	6	24,3
0,5 prosenttiyksikön lasku	-19	-5,4	-6	-22,6
Kuolevuus				
Eliniän odotuksen 1 vuoden kasvu	12	3,2	1	2,9
Eliniän odotuksen 1 vuoden lasku	-11	-3,1	-1	-2,8

Herkkyyshanalyysi keskeisistä vakuutus- matemaattisista oletuksista 31.12.2021	Eläkesäätiö Etuuspohjaisen eläkevastuun muutos		Vakuutusyhtiöiden lisäeläkejärjestelyt etuuspohjaisen nettoeläkevastuun muutos	
	Milj. €	%	Milj. €	%
Diskonttaus korko				
0,5 prosenttiyksikön kasvu	-34	-6,9	-4	-10,0
0,5 prosenttiyksikön lasku	38	7,8	5	11,6
Eläkkeiden korotukset				
0,5 prosenttiyksikön kasvu	34	7,0	11	23,8
0,5 prosenttiyksikön lasku	-32	-6,5	-10	-21,9
Kuolevuus				
Eliniän odotuksen 1 vuoden kasvu	19	3,9	2	3,9
Eliniän odotuksen 1 vuoden lasku	-18	-3,7	-2	-3,7

Liite 35. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Muut		
Debentuurit	1 384	1 982
Velat, joilla on huonompi etuoikeus yhteensä	1 384	1 982

Debentuurit

Debenttuurilaina 10 miljardia Japanin jeniä, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 3.7.2025. Lainaehdoissa on liikkeeseenlaskijalla mahdollisuus ennenaikaiseen takaisinlunastukseen tilanteessa, jossa lainan pääomaa ei voida enää lukea pankin toissijaisiin omiin varoihin. Lainan korko on vaihtuva JPY Libor + 0,735%.

Debenttuurilaina 100 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 25.9.2025. Lainaehdoissa on liikkeeseenlaskijalla mahdollisuus ennenaikaiseen takaisinlunastukseen tilanteessa, jossa lainan pääomaa ei voida enää lukea pankin toissijaisiin omiin varoihin. Lainan korko on kiinteä 2,405 % p.a.

Debenttuurilaina 3 250 miljoonaa Ruotsin kruunua, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 3.6.2030. Lainaehdoissa on liikkeeseenlaskijalla mahdollisuus ennenaikaiseen takaisinlunastukseen tilanteessa, jossa lainan pääomaa ei voida enää lukea pankin toissijaisiin omiin varoihin. Lainan korko on vaihtuva 3mStibor + 2,300%.

Debenttuurilaina 1 000 miljoonaa euroa, joka on 10 vuoden bullet-laina, erääntyy 9.6.2030. Lainaehdoissa on liikkeeseenlaskijalla mahdollisuus ennenaikaiseen takaisinlunastukseen tilanteessa, jossa lainan pääomaa ei voida enää lukea pankin toissijaisiin omiin varoihin. Lainan korko on kiinteä 1,625 % p.a.

Lainat on laskettu liikkeeseen kansainvälisillä pääomamarkkinoilla.

OP Yrityspankki Oyj:llä ei ole lainasopimusten ehtoja koskevia rikkomuksia pääoman, koron eikä muiden ehtojen osalta. Lainojen nimellisarvon ja kirjanpitoarvon ero johtuu käyvän arvon suojauksen korkoriskiarvostuksesta.

Liite 36. Oma pääoma

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
OP Ryhmän omistajien osuus		
Osuuspääoma, jäsenosuudet	217	215
josta irtisanotut jäsenosuudet	8	7
Osuuspääoma, tuotto-osuudet	3 369	3 244
josta irtisanotut tuotto-osuudet	377	330
Rahastot		
Sidotut rahastot		
Vararahasto	795	795
Käyvän arvon rahasto		
Rahavirran suojauksesta	-337	96
Käypään arvoon arvostamisesta		
Saamistodistuksista	-377	56
Tappiota koskeva vähennyserä saamistodistuksista	8	7
Osakkeista ja osuuksista	0	0
Osakkeista ja osuuksista (overlay approach)	50	164
Muut sidotut rahastot	1	13
Vapaat rahastot		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	0	0
Muut vapaat rahastot	1 375	1 375
Kertyneet voittovarot		
Edellisten kausien voitto (tappio)	8 101	7 191
Kauden voitto (tappio)	1 014	900
OP Ryhmän omistajien osuus omasta pääomasta	14 217	14 057
Määräysvallattomien osuus	118	128
Oma pääoma yhteensä	14 335	14 184

Osuuspääoma, jäsenosuudet

OP Ryhmän omaan pääomaan sisältyy osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua pankin hallintoon ja päätöksentekoon.

Osuuspääoma, tuotto-osuudet

OP Ryhmän omaan pääomaan sisältyy myös osuuspankkien jäsenten tekemät sijoitukset tuotto-osuuksiin, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Vuodelle 2021 tuottotavoite oli 3,25 % ja vuodelle 2022 4,45 %. Maksettava korko vahvistetaan vuosittain jälkikäteen. Tuottotavoite voi muuttua vuosittain. Tuotto-osuuksiin ei liity asiakasomistajien oikeuksia eivätkä ne anna äänivaltaa.

Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Ryhmän osuuspääomien lukumäärät

(1 000 kpl)	Osuus- pääoma, jäsen- osuudet	Osuus- pääoma, tuotto- osuudet	Osuuspääomien lukumäärä yhteensä
1.1.2021	2 122	29 617	31 739
Osuuspääoman lisäykset	103	4 045	4 148
Osuuspääoman palautukset	-72	-1 222	-1 294
31.12.2021	2 153	32 440	34 593
Osuuspääoman lisäykset	92	2 857	2 949
Osuuspääoman palautukset	-77	-1 611	-1 688
31.12.2022	2 168	33 686	35 854

Rahastot

Vararahasto

Vararahasto on muodostunut sinne aikaisempina kausina siirretyistä voittovaroista ja osuuspankkien arvonnkorotusrahastosta ja luottotappiovarauksista siirretyistä osuudesta. Vararahastoa voidaan käyttää sellaisten tappioiden kattamiseen, joihin vapaa oma pääoma ei riitä. Vararahastoa voidaan käyttää myös osakepääoman korottamiseen ja sitä voidaan alentaa samalla tavoin kuin osakepääomaa. Osuuskuntamuotoisessa luottolaitoksessa vararahastoa saadaan käyttää vain tappioiden kattamiseen. Osakeyhtiössä 1.9.2006 alkaen vararahastoa ei ole voinut enää kartuttaa.

Käyvän arvon rahasto

Rahasto sisältää käypään arvoon muiden laajan tuloslaskelman kautta kirjattavien ja väliaikaisen poikkeusmenettelyn (overlay approach) piirissä olevien oman pääoman ehtoisten rahoitusvarojen käyvän arvon muutoksen. Rahastoon merkityt erät realisoituvat tuloslaskelmaan, kun arvopaperista luovutaan tai kirjataan arvonalennus. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen kautta kirjattavien saamistodistusten odotettu tappio kirjataan oikaistamaan käyvän arvon rahastoa. Rahastoon on kirjattu myös rahavirran suojausluhteissa olevien korkojohdannaisten tehokkaaksi todennettu laskennallisilla veroilla oikaistu arvomuutosnetto. Arvomuutokset realisoituvat tuloslaskelmaan sille tilikaudelle, jona suojausten kohteena olevat rahavirrat toteutuvat.

Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen

Milj. €	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat			Yhteensä
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet (overlay approach)	Rahavirran suojaus	
Avaava tase 1.1.2021	109	70	203	382
Käyvän arvon muutokset	-43	167	-88	36
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-14	-56		-70
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset		7		7
Siirrot korkokatteeseen			-47	-47
Laskennalliset verot	11	-24	27	15
Päättävä tase 31.12.2021	63	164	96	323

Milj. €	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat			Yhteensä
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet (overlay approach)	Rahavirran suojaus	
Avaava tase 1.1.2022	63	164	96	323
Käyvän arvon muutokset	-525	-171	-512	-1 208
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-16	-53		-69
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset		81		81
Siirrot korkokatteeseen			-28	-28
Laskennalliset verot	108	29	108	245
Päättävä tase 31.12.2022	-369	50	-337	-656

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli -820 miljoonaa euroa (404) ja siihen liittyvä laskennallinen verosaaminen/-velka oli 164 miljoonaa euroa (-81). Käypään arvoon muiden laajan tuloksen kautta kirjattavien saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä katsauskauden aikana oli käyvän arvon rahastossa -1 miljoonaa euroa (2).

Markkinakorkojen nousu ja osakekurssien lasku tekivät sijoitusympäristöstä haastavan.

Muut sidotut rahastot

Rahastot on muodostettu aikaisempien tilikausien voittovaroista perustuen yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin, joissa on määritelty myös niiden käyttötarkoitukset. Uudelleenarvostusrahasto sisältää aiemmin omassa käytössä olleen sijoituskiinteistön kirjanpitoarvon ja käyvän arvon eron luokittelun muutoshetkellä.

Muut vapaat rahastot

Rahastot on muodostettu aikaisempien tilikausien voittovaroista perustuen yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin taikka yhtiökokouksen, edustajiston tai osuuskuntakokouksen päätökseen.

Kertyneet voittovarot

Kertyneet voittovarot sisältävät myös konserniyritysten erillistilinpäätöksiin sisältyvät vapaaehtoiset varaukset ja poistoeron sekä vakuutusyhtiöiden tasoitusmäärän että etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot) laskennallisella verolla vähennettynä.

Muut tasetta ja taseen ulkopuolisia eriä koskevat liitetiedot

Liite 37. Saamisten ja saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä

Luottoriskille alttiina olevat vastuut ja niiden tappiota koskeva vähennyserä

OP Ryhmän luottoriskin muodostumista ja hallintaa on kuvattu liitteessä 2 kappaleessa 2.2. Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan periaatteet on kuvattu liitteessä 1 kappaleessa 7.4 Arvonalentuminen.

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan jaksotettuun hankintamenuon arvostettaville saamisille sekä käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattaville saamistodistuksille (sijoitukset joukkovelkakirjalainoihin). Saamisia OP Ryhmässä ovat luotot, valmuisluotot (esim. luottokortit ja luotolliset tilit), leasing- ja factoringsaamiset. Lisäksi odotettavissa olevia luottotappioita lasketaan taseen ulkopuolisille erille kuten luottolupauksille, rahoituslimiiteille ja pankkitakauksille. Saamistodistukset sen sijaan ovat sijoituksia joukkovelkakirjalainoihin. Odotettavissa olevia luottotappioita varten kirjataan tappiota koskeva vähennyserä taseeseen, tai kun kyseessä on saamistodistukset, muun laajan tuloksen eriin.

Odotettavissa olevien luottotappioiden määrään vaikuttavat useat tekijät mm: vastuun määrä, vastuun voimassaoloaika, asiakkaan luottoluokka ja vakuuden arvo sekä tulevaisuuteen suuntautuva informaatio.

Seuraavassa taulukossa esitetään saamiset, jotka ovat alttiina luottoriskille ja joille lasketaan odotettavissa oleva luottotappio. Siinä taseen ja taseen ulkopuoliset vastuut kuvaavat myös luottoriskille alttiina olevan vastuiden enimmäismäärää ottamatta huomioon vakuuksia tai muita luoton laatua parantavia järjestelyitä. Taseen ulkopuolinen vastuu edustaa pankkia sitovaa vastuun määrää tai takauksen määrää.

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain 31.12.2022

Vastuut	Vaihe 1		Vaihe 2		Vaihe 3*	
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä		Vastuut yhteensä
Milj. €						
Saamiset asiakkailta (brutto)						
Vähittäispankki	62 761	8 256	51	8 306	2 127	73 195
Yrityspankki	26 588	2 518	109	2 627	451	29 666
Saamiset asiakkailta yhteensä	89 349	10 774	159	10 933	2 578	102 861
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja limiitit						
Vähittäispankki	6 705	371	0	372	39	7 115
Yrityspankki	8 351	493	29	521	71	8 944
Nostovarot ja limiitit yhteensä	15 056	864	29	893	110	16 059
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Vähittäispankki	2 636	54		54	26	2 715
Yrityspankki	6 943	448		448	72	7 462
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	9 579	501		501	98	10 178
Saamistodistukset						
Ryhmätoiminnot	12 982	73		73		13 055
Vakuutus	4 999	52		52	10	5 062
Saamistodistukset yhteensä	17 982	125		125	10	18 117
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	131 965	12 265	188	12 453	2 797	147 215

* Vaiheen 3 saamisten vastuista 146 miljoonaa euroa ovat ostettuja tai alun perin myönnettyjä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroihin kuuluvia eriä (POCI).

Tappiota koskeva vähennyserä arvonalentumisvaiheittain 31.12.2022

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuoliset nostovarot ja limitit*	Vaihe 1		Vaihe 2		Vaihe 3****		Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä
	Milj. €	Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä			
Saamiset asiakkailta							
Vähittäispankki		-18	-78	-1	-79	-363	-457
Yrityspankki		-30	-23	-5	-28	-182	-245
Saamiset asiakkailta yhteensä		-48	-101	-6	-108	-546	-701
Taseen ulkopuoliset sitoumukset**							
Vähittäispankki		-1	-1		-1	-2	-4
Yrityspankki		-3	-2		-2	-24	-29
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä		-4	-3		-3	-26	-32
Saamistodistukset***							
Ryhmätoiminnot		-1	-1		-1		-2
Vakuutus		-8	-1		-1	-5	-14
Saamistodistukset yhteensä		-9	-2		-2	-5	-16
Yhteensä		-61	-106	-6	-112	-577	-750

* Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

**** Vaiheen 3 tappiota koskevasta vähennyserästä kohdistuu 45 miljoonaa euroa ostettuihin tai alun perin myönnettyihin luottoriskin johdosta arvotetaan alentuneisiin rahoitusvaroihin (POCI).

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenveto tappiota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tappiota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenveto ja tunnusluvut 31.12.2022	Vaihe 1		Vaihe 2		Vaihe 3	
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä		Yhteensä
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät						
Vähittäispankki	72 102	8 681	51	8 732	2 192	83 026
Yrityspankki	41 882	3 459	137	3 596	595	46 072
Tappiota koskeva vähennyserä						
Vähittäispankki	-19	-79	-1	-80	-366	-460
Yrityspankki	-33	-25	-5	-30	-206	-274
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vähittäispankki	-0,03 %	-0,91 %	-1,98 %	-0,92 %	-16,68 %	-0,55 %
Yrityspankki	-0,08 %	-0,71 %	-3,81 %	-0,83 %	-34,69 %	-0,59 %
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät yhteensä	113 983	12 139	188	12 328	2 787	129 098
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-52	-104	-6	-110	-572	-734
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,05 %	-0,86 %	-3,31 %	-0,89 %	-20,53 %	-0,57 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Ryhmätoiminnot	12 982	73		73		13 055
Vakuutus	4 999	52		52	10	5 062
Tappiota koskeva vähennyserä						
Ryhmätoiminnot	-1	-1		-1		-2
Vakuutus	-8	-1		-1	-5	-14
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Ryhmätoiminnot	-0,01 %	-1,18 %		-1,18 %		-0,02 %
Vakuutus	-0,15 %	-1,85 %		-1,85 %	-49,16 %	-0,27 %
Saamistodistukset yhteensä	17 982	125		125	10	18 117
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-9	-2		-2	-5	-16
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,05 %	-1,46 %		-1,46 %	-49,16 %	-0,09 %

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain 31.12.2021*

Vastuut	Vaihe 1	Vaihe 2		Yhteensä	Vaihe 3*	Vastuut yhteensä
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset asiakkailta (brutto)						
Vähittäispankki	61 835	7 608	8	7 615	2 095	71 545
Yrityspankki	24 673	1 058	247	1 304	508	26 486
Saamiset asiakkailta yhteensä	86 508	8 665	254	8 919	2 603	98 031
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja limiitit						
Vähittäispankki	6 445	277	10	286	36	6 767
Yrityspankki	4 279	190	88	278	75	4 631
Nostovarot ja limiitit yhteensä	10 724	466	98	564	110	11 398
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Vähittäispankki	3 397	46		46	16	3 458
Yrityspankki	7 196	121		121	78	7 396
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	10 593	166		166	94	10 854
Saamistodistukset						
Ryhmätoiminnot	13 160	31		31		13 191
Vakuutus	4 180	36		36	7	4 223
Saamistodistukset yhteensä	17 340	67		67	7	17 414
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	125 165	9 365	352	9 717	2 815	137 697

* Vaiheen 3 saamisten vastuista 86 miljoonaa euroa ovat ostettuja tai alun perin myönnettyjä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroihin kuuluvia eriä (POCI).

Tappiota koskeva vähennyserä arvonalentumisvaiheittain 31.12.2021

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuoliset nostovarot ja limiitit*	Vaihe 1	Vaihe 2		Yhteensä	Vaihe 3****	Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset asiakkailta						
Vähittäispankki	-19	-59	-2	-61	-319	-398
Yrityspankki	-23	-23	-2	-25	-269	-317
Saamiset asiakkailta yhteensä	-42	-82	-4	-86	-588	-715
Taseen ulkopuoliset sitoumukset**						
Vähittäispankki	-1	-1		-1	-1	-2
Yrityspankki	-3	-3		-3	-14	-20
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	-4	-3		-3	-15	-22
Saamistodistukset***						
Ryhmätoiminnot	-2	-1		-1		-2
Vakuutus	-7	-2		-2	-3	-12
Saamistodistukset yhteensä	-8	-2		-2	-3	-14
Yhteensä	-54	-87	-4	-91	-606	-751

* Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

**** Vaiheen 3 tappiota koskevasta vähennyserästä kohdistuu 23 miljoonaa euroa ostettuihin tai alun perin myönnettyihin luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneisiin rahoitusvaroihin (POCI).

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenvedo tappiota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tappiota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenvedo ja tunnusluvut 31.12.2021	Vaihe 1		Vaihe 2		Vaihe 3	
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet	Yhteensä		Yhteensä
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät						
Vähittäispankki	71 676	7 930	17	7 947	2 146	81 770
Yrityspankki	36 149	1 368	335	1 703	661	38 513
Tappiota koskeva vähennyserä						
Vähittäispankki	-20	-59	-2	-61	-319	-400
Yrityspankki	-26	-25	-2	-27	-283	-337
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vähittäispankki	-0,03 %	-0,75 %	-12,91 %	-0,77 %	-14,87 %	-0,49 %
Yrityspankki	-0,07 %	-1,85 %	-0,63 %	-1,61 %	-4,283 %	-0,88 %
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät yhteensä	107 825	9 298	352	9 650	2 808	120 283
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-46	-85	-4	-89	-603	-737
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-0,91 %	-1,23 %	-0,92 %	-21,46 %	-0,61 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Ryhmätoiminnot	13 160	31		31		13 191
Vakuutus	4 180	36		36	7	4 223
Tappiota koskeva vähennyserä						
Ryhmätoiminnot	-2	-1		-1		-2
Vakuutus	-7	-2		-2	-3	-12
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Ryhmätoiminnot	-0,01 %	-2,00 %		-2,00 %		-0,02 %
Vakuutus	-0,16 %	-4,16 %		-4,16 %	-49,03 %	-0,28 %
Saamistodistukset yhteensä	17 340	67		67	7	17 414
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-8	-2		-2	-3	-14
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,05 %	-3,17 %		-3,17 %	-49,03 %	-0,08 %

Vakuudet tai muut luoton laatua parantavat järjestelyt

OP Ryhmän luottoriskinhallinnan toimenpiteet luottoriskin vähentämiseksi on kuvattu liitteessä 2 kappaleessa 2.2. Yleisin luottoriskin vähentämisen toimenpiteitä on erilaisten vakuuksien käyttö. Suurimmat kotitalouksien luottojen ryhmät ovat asuntoluotot sekä valmiusluotot. Asuntoluottojen osuus kotitalouksien vastuista on 77% (77%). Asuntoluotoissa vakuutena on tyypillisesti luoton kohteena oleva asuinkiinteistö.

Seuraavassa taulukossa esitetään kotitalouksien asuntoluottojen jakauma 31.12.2022 LTV tasoittain rinnakkain tappiota koskevan vähennyserän kanssa. LTV (loan to value) eli luototusaste kuvaa lainan tasearvoa suhteessa asuinkiinteistövakuuden käypään arvoon. Lainalla voi olla myös muita vakuuksia, mutta niitä ei ole huomioitu taulukossa. Mitä pienempi LTV % on, sitä suurempi on vakuuden arvo suhteessa luoton määrään. Tappiota koskeva vähennyserä on suhteellisesti sitä pienempi mitä pienempi LTV %.

31.12.2022	Asuntoluotot yhteensä	
	Taseessa oleva vastuun määrä	Tappiota koskeva vähennys- erä
LTV %/Milj. €		
0-50 %	10 985	0
51-70 %	17 798	-19
Yli 70 %	13 754	-55
Yhteensä	42 536	-74
30.12.2021		
	Asuntoluotot yhteensä	
	Taseessa oleva vastuun määrä	Tappiota koskeva vähennys- erä
LTV %/Milj. €		
0-50 %	10 170	0
51-70 %	18 086	-18
Yli 70 %	13 061	-59
Yhteensä	41 317	-78

Tappiota koskevan vähennyserän muutokset tilikauden aikana

Alla olevassa taulukossa esitetään odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvien vastuuden muutos arvonalentumisvaiheittain vuoden 2022 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

Arvonalentumisvaiheet on selostettu liitteessä 1 kohdassa 7.4.1.

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset erät, milj. €	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
Saamiset asiakkailta; taseen- ja taseen ulkopuoliset erät 1.1.2022	107 825	9 650	2 808	120 283
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2, ml. lyhennykset	-6 564	6 194		-370
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3, ml. lyhennykset	-432		378	-53
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1, ml. lyhennykset	2 937	-3 224		-288
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3, ml. lyhennykset		-582	532	-50
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1, ml. lyhennykset	65		-75	-10
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2, ml. lyhennykset		238	-272	-33
Vaihe pysynyt samana, ml. lyhennykset	23 512	1 160	162	24 834
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	-14 270	-985	-434	-15 689
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	910*	-122	-203	585
Lopulliseksi luottotappioksi kirjatut	0	0	-111	-111
Saamiset asiakkailta; taseen- ja taseen ulkopuoliset erät 31.12.2022	113 983	12 328	2 787	129 098

* Vaiheen 1 positiivinen nettomuutos liittyy taseen ulkopuolisten limiittien korotuksiin.

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset erät, milj. €

Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain vuoden 2022 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

Tappiota koskeva vähennyserä saamisista asiakkailta, milj €	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
	12 kk	voimassa- oloaika	voimassa- oloaika	
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2022	46	89	603	737
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-5	38		33
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-3		67	64
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2	-18		-16
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-12	57	45
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	1		-6	-6
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		4	-23	-19
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	17	14	30	61
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-8	-14	-92	-114
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	4	7	40	51
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset (netto)	0	2	5	7
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennystilin pienentymiset	0	0	-108	-108
Odotettavissa olevat luottotappiot nettomuutos	6	21	-31	-3
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2022	52	110	572	734

Siirroissa vaiheesta 1 vaiheeseen 3 verrataan rahoitusvaran nykyistä vuoden lopun vaihetta 3 vuoden alun tilanteeseen. Näistä kuitenkin noin 76 prosenttia (ks. default capture rate -tunnusluku alla) on raportoitu vaiheessa 2 vuoden 2021 aikana, joten sopimukset ovat pääsääntöisesti siirtyneet vaiheeseen 3 vaiheen 2 kautta. Sopimus voi siirtyä suoraan vaiheeseen 3 ulkoisen maksuhäiriön takia.

Siirroissa vaiheesta 3 vaiheisiin 2 tai 1 verrataan vuoden alun vaihetta 3 vuoden lopun vaiheeseen kaksi tai yksi. Siirrot ovat tapahtuneet kuitenkin pääsääntöisesti vuoden 2022 sisällä vähintään 1 kuukauden viiveellä.

Suurin osa luotoista on siirtynyt vaiheeseen 2 OP:n suhteellisen SICR mallin perusteella kaikissa luottoluokissa. Maksujen erääntyminen yli 30 päivää aiheuttaa siirron vaiheeseen 2 useimmin keski- ja heikomman tason luottoluokissa. Lainanhoitojoustot aiheuttavat siirron vaiheeseen 2 yritysasiakkailta useammin keski- ja heikomman tason luottoluokissa, kun taas henkilöasiakkaissa ne vaikuttavat vaiheeseen 2 siirtoihin kaikissa luottoluokissa. Heikoimmat luottoluokat luokitellaan vaiheeseen 2 absoluuttisen luottoluokkarajan perusteella. Erityisesti heikoimmassa luottoluokissa on useampia syitä vaiheeseen 2 siirroille. Järjestämättömät lainat tunnustetaan ajantasaisesti ja se aiheuttaa välittömän siirron vaiheeseen 3.

Järjestämättömät saamiset (non-performing) luokitellaan vaiheeseen 3 eli sen määritelmä on sama kuin IFRS 9 standardin mukainen luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneet rahoitusvaroihin kuuluvat erät (credit impaired).

OP Ryhmä päivitti kesäkuussa 2022 lifetime EAD -mallit ja maturiteettimallin. Mallimuutokset lisäsivät OP Ryhmän odotettavissa olevia luottotappioita 7 miljoonaa euroa, mikä raportoidaan yllä olevassa taulukossa rivillä "muutokset mallioletuksissa ja metodologiassa". Lifetime EAD -malleja käytetään IFRS 9 ECL-laskennassa estimoimaan sopimuksen taseessa olevat vastuut maksukyvyttömyyshetkellä koko sopimuksen elinajalle. Maturiteettimallia käytetään IFRS 9 ECL-laskennassa estimoimaan sopimuksen elinaikaa niille henkilö- ja yritysastuiden valmiusluotoille, joiden luottoriski on kasvanut merkittävästi ja joiden siten ECL lasketaan koko sopimuksen elinajalta (vaihe 2). Maturiteettimallia käytetään henkilö- ja yritysastuiden valmiusluotoille, sillä näillä ei ole sopimuksen mukaista päättymispäivää.

OP Ryhmä on päivittänyt arvioitaan Venäjän Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyssodan aiheuttamista taloudellisista vaikutuksista asiakkaidensa luottoriskiä. Ukrainan sodan vaikutuksiin Q1 2022 tehty johdon harkintaa sisältävä ns. "management overlay" -varaus 34 miljoonaa euroa, joka kohdistui riskillisimpiin toimialoihin eli maatalouteen, rakentamiseen, energiaan ja kuljetukseen, on edellä mainituista syistä pääosin purettu. Vaikutuksia odotettiin syntyvän mm. liiketoiminnan päättymisestä sekä energian, raaka-aineiden ja muiden tuotantokustannusten noususta, mutta ne ovat toteutuneet arvioitua vaimeampina, koska kohonneita tuotantokustannuksia on pystytty siirtämään hintoihin ja etenkin maatalouteen ja energiasektoriin on ohjattu valtion tukitoimia.

OP Ryhmä on päivittänyt arviotaan sähkön hinnan- ja Euribor-korkojen nousun sekä asuntovakuuksien hinnan laskun vaikutuksesta asuntoluottojen luottoriskiä. Arviointi tehtiin stressitestinä, jossa mitattiin kotitalouksien kassavirtaa ja arvioitiin sen perusteella mahdollisia asiakkaita, joiden maksukyky on vaarantunut. Analyysin perusteella kasvatettiin alkuvuonna tehtyä "management overlay" ECL-varausta 17,4 miljoonaa euroa 42,4 miljoonaan euroon. Sähkön hintakehitykseen Suomessa vaikuttaa useampi epävarma muuttuja.

Rakentamisen toimialaan tehtiin Q4/2022 OP Ryhmän analyysin perusteella 5,3 miljoonan euron "management overlay" ECL-varaus. Analyysi perustui toimialan heikentyneisiin näkyymiin ja se tehtiin stressitestinä oletuksilla, että liikevaihto laskee -10%, kustannusinflaatio kasvaa +8% ja korkotaso +3%.

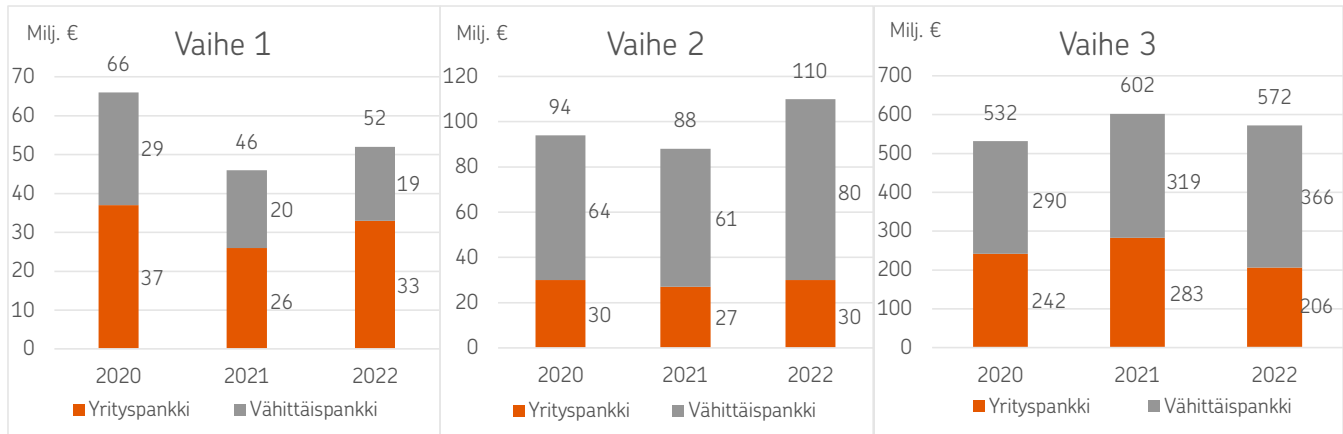
Lisäksi OP Ryhmä on Q4/2022 varautunut 5 miljoonan euron "management overlay" ECL varauksella vuoden 2023 ensimmäisellä vuosipuoliskolla tehtävään takautuvaan kantakorjaukseen lainanhoitajoihin liittyen.

Vuoden 2021 lopussa OP Ryhmä teki 34 miljoonan euron ECL-lisävarauksen liikekiinteistövakuudellisiin saataviin. Varauskella ennakoitiin riskillisimpien liikekiinteistöjen vakuusarvioinnin päivityksestä aiheutuvaa ECL:n kasvua ja todennäköisiä maksukyvyttömyyksiä. Varausta on purettu vuoden 2022 aikana vastaten sitä osaa sopimuksista, joihin päivitykset vakuusarvoihin ja maksukyvyttömyyksiin on tehty. Purkamatta on vuoden lopussa 11 miljoonaa euroa.

Seuraavassa taulukossa esitetään ECL ennen harkinnanvaraisia management overlay varauksia, edellä kuvatut management overlay varaukset ja raportoidun ECL:n yhteismäärä.

	Vähittäispankki	Yrityspankki	Yhteensä
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2022			
ECL ennen harkinnanvaraisia varauksia	401	267	668
Harkinnanvaraiset management overlay -varaukset			
Venäjä-Ukraina sota	2		2
Sähkön hinta, korkotaso & vakuuksien arvo	42		42
Rakentaminen toimiala	3	3	5
Lainanhoitajoustejen tuleva takautuva korjaus	5		5
Liikekiinteistövakuudellisten luottojen vakuusarvostus	11		11
Harkinnanvaraiset management overlay -varaukset yhteensä	63	3	66
Raportoitu ECL yhteensä	465	269	734
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2021			
ECL ennen harkinnanvaraisia varauksia	374	331	706
Harkinnanvaraiset management overlay varaukset			
Liikekiinteistövakuudellisten luottojen vakuusarvostus ja maksukyvyttömyydet	26	6	31
Harkinnanvaraiset management overlay -varaukset yhteensä	26	6	31
Raportoitu ECL yhteensä	400	337	737

Seuraavissa kaavioissa havainnollistetaan asiakassamien odotettavissa olevien luottotappioiden kehitystä arvonalentumisvaiheittain viime vuosina. Kaavioissa näkyy vaiheen 3 pienennys vuoden 2022 aikana johtuen lopullisten luottotappioiden kirjauksesta ja vaiheen 3 vastuiden takaisinmaksusta.

ECL laskennassa makroekonomiset tekijät päivitetään kvartaaleittain. ECL lasketaan kolmen eri skenaarion painotettuna keskiarvona. Skenaaripainot ovat olleet normaalilla tasolla eli heikko 20%, perus 60% ja vahva 20%. Vuoden 2022 aikana makroekonomisten ennusteiden päivitykset ovat kasvattanut odotettavissa olevien luottotappioiden määrää 4 miljoonalla eurolla.

Saamistodistukset, milj. €

	Vaihe 1 12 kk	Vaihe 2 Koko voimassa- oloaika	Vaihe 3 Koko voimassa- oloaika	Yhteensä
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2022	7	2	5	14
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	0	1		1
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		3	3
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	0	0		0
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		0	0	0
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	3	0	0	3
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-1	-1	-1	-3
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	0	0	0	-1
Odotettavissa olevat luottotappiot nettomuutos	1	0	2	3
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2022	8	2	6	16

Alla olevassa taulukossa esitetään odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvien vastuiden muutos arvonalentumisvaiheittain vuoden 2021 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset erät, milj. €

	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
Saamiset asiakkailta; taseen- ja taseen ulkopuoliset erät 1.1.2021	104 895	9 203	2 587	116 685
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2, ml. lyhennykset	-4 982	4 660		-322
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3, ml. lyhennykset	-370		320	-49
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1, ml. lyhennykset	2 370	-2 593		-223
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3, ml. lyhennykset		-758	696	-62
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1, ml. lyhennykset	54		-62	-8
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2, ml. lyhennykset		187	-207	-20
Vaihe pysynyt samana, ml. lyhennykset	-5 369	-279	-224	-5 872
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	27 550	862	153	28 565
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-16 322	-1 626	-342	-18 291
Lopulliseksi luottotappioksi kirjatut		-6	-113	-119
Saamiset asiakkailta; taseen- ja taseen ulkopuoliset erät 31.12.2021	107 825	9 650	2 808	120 283

Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain vuoden 2021 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

	Vaihe 1 12 kk	Vaihe 2 voimassa- oloaika	Vaihe 3 voimassa- oloaika	Yhteensä
Tappiota koskeva vähennyserä saamisista asiakkailta, milj €				
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2021	65	93	533	692
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-3	30		26
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-1		34	33
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2	-13		-10
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-19	78	60
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	1		-6	-5
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		5	-16	-11
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	15	11	27	53
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-21	-14	-55	-89
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	-16	-6	86	65
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennystilin pienentymiset		0	-78	-78
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos	-19	-6	70	45
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2021	46	89	603	737

Siirroissa vaiheesta 1 vaiheeseen 3 verrataan rahoitusvaran nykyistä vuoden lopun vaihetta 3 vuoden alun tilanteeseen. Näistä kuitenkin noin 81 prosenttia (ks. default capture rate -tunnusluku alla) on raportoitu vaiheessa 2 vuoden 2021 aikana, joten sopimukset ovat pääsääntöisesti siirtyneet vaiheeseen 3 vaiheen 2 kautta. Sopimus voi siirtyä suoraan vaiheeseen 3 ulkoisen maksuhäiriön takia.

Siirroissa vaiheesta 3 vaiheisiin 2 tai 1 verrataan vuoden alun vaihetta 3 vuoden lopun vaiheeseen kaksi tai yksi. Siirrot ovat tapahtuneet kuitenkin pääsääntöisesti vuoden 2021 sisällä 1 kuukauden viiveellä.

Suurin osa luotoista on siirtynyt vaiheeseen 2 OP:n suhteellisen SICR-mallin perusteella kaikissa luottoluokissa. Maksujen erääntyminen yli 30 päivää aiheuttaa siirron vaiheeseen 2 useimmin keski- ja heikomman tason luottoluokissa. Lainahoitojoustot aiheuttavat siirron vaiheeseen 2 yritysasiakkailta useammin keski- ja heikomman tason luottoluokissa, kun taas henkilöasiakkaissa ne vaikuttavat vaiheeseen 2 siirtoihin kaikissa luottoluokissa. Heikoimmat luottoluokat luokitellaan vaiheeseen 2 absoluuttisen luottoluokkarajan perusteella. Erityisesti heikoimmissa luottoluokissa on useampia syitä vaiheeseen 2 siirroille. Maksukyvyttömyys tunnistetaan ajantasaisesti ja se aiheuttaa välittömän siirron vaiheeseen 3.

Järjestämättömät saamiset (non-performing) luokitellaan vaiheeseen 3 eli sen määritelmä on sama kuin IFRS 9 standardin mukainen luottoriskin jodosta arvoltaan alentuneet rahoitusvaroihin kuuluvat erät (credit impaired).

OP Ryhmä kalibroi Q1/2021 aikana vähittäisasiakkaiden luottoluokitusmallin vastaamaan vuoden 2020 maksukyvyttömyyden määritelmää. Tämä vaikutti huhtikuussa vähittäisasiakkaiden IFRS 9 PD malliin sekä kvantitatiiviseen SICR-malliin, jolla päätellään sopimuksen siirto vaiheesta 1 vaiheeseen 2. SICR mallissa käytetyt alkuperäiset PD-käyrät kalibroitiin vertailukelpoisiksi, jolloin kalibroinnilla ei ollut merkittävää vaikutusta ECL:n määrään. OP Ryhmä päivitti varsinaisen vähittäisasiakkaiden IFRS 9 PD-mallin ja kvantitatiivisen SICR mallin Q4/2021 osana normaalia mallipäivitystä.

Vähittäisasiakkaiden IFRS 9 PD-malli päivitettiin mm. uuden maksukyvyttömyyden määritelmän mukaisen aineiston perusteella. Lisäksi tarkennettiin mallin segmentointia ja muutettiin makrotaloudelliseksi selittäviksi tekijöiksi 12 kk Euribor, josta on poistettu inflaation ja BKT:n muutoksen vaikutus, 3 kk Euribor reaalikorko, josta on poistettu inflaation vaikutus sekä työttömyysasteen muutos (aiemmin BKT:n muutos, 12 kk Euribor ja työttömyysasteen muutos). Odotettavissa olevien luottotappioiden määrä parani 2 miljoonaa euroa ja se esitetään muutoksena mallioletuksissa ja metodologiassa.

OP Ryhmä on käyttänyt johdon harkintaa ja tehnyt 31 miljoonan euron suuruisen ECL lisävarauksen kohdistuen lähinnä stagella 3 oleviin liikekiinteistövakuudellisiin saataviin. Varauksella ennakoidaan riskillisimpien liikekiinteistöjen vakuusarvoihin päivityksestä aiheutuvaa ECL:n kasvua ja todennäköisiä maksukyvyttömyyksiä. Varaus puretaan vakuusarvoihin päätyttyä todennäköisesti vuoden 2022 aikana.

Saamistodistukset, milj. €

	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
	12 kk	voimassa- oloaika	voimassa- oloaika	
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2021	7	3	6	16
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	0	0		0
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	0	0		0
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		0	0	0
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	2		0	2
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-2	-1	-1	-4
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	0	0	0	0
Odotettavissa olevat luottotappiot, nettomuutos	0	-1	-1	-2
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2021	7	2	5	14

Seuraavassa taulukossa on esitetty luottoluokittain taseen saamisten sekä taseen ulkopuoliset bruttomääräiset vastuut, vastuun määrää vakuuden vähentämisen jälkeen sekä tappiota koskeva vähennyserä. Luottoluokkia 1-12 käytetään yritysten ja julkisyhteisöjen luottoluokituksessa ja A-F kotitalouksien luottoluokittelussa. Luottoluokat on yhdistelty taulukkoon niin, että yritysasiakkaan luottoluokka 2 käsittää luottoluokat 2 ja 2,5 jne. Henkilöasiakkaissa luottoluokka A sisältää A+, A ja A- jne. OP Ryhmän luottoluokittelua on kuvattu liitteessä 2 kappaleessa 2.2.1. Nettovastuu on laskettu sopimuskohtaisesti eikä siinä ole huomioitu ylivakuuksia.

31.12.2022

Milj. €	Taseen vastuut			Taseen ulkopuolinen vastuu brutto			Netto vastuu vakuuden jälkeen			Tappiota koskeva vähennyserä			
	Rating	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3
1	1 104			4 269			3 173				0		
2	2 237	6		1 872	4		2 536	6			0	0	
3	3 978	9		2 216	2		3 140	3			0	0	
4	6 573	195		3 476	66		3 824	204			-3	0	
5	10 459	461		2 838	221		2 872	455			-3	-1	
6	8 796	1 321		2 238	240		2 426	975			-8	-5	
7	6 340	564		1 478	216		1 556	123			-13	-5	
8	1 533	1 205		317	380		237	408			-12	-16	
9		400			60			50				-11	
10		160			19			18				-11	
11			859			172			317				-303
12			57			3			45				-44
A	23 845	249		3 397	3		1 903	10			0	0	
B	13 017	1 014		1 870	37		1 458	69			-2	-1	
C	7 784	1 472		500	46		937	123			-4	-4	
D	3 694	1 929		163	62		636	258			-7	-14	
E		1 950			39			333				-42	
F			1 663			33			245				-225
Yhteensä	89 360	10 933	2 578	24 634	1 394	208	24 698	3 034	608		-52	-110	-572

30.12.2021

Milj. €	Taseen vastuut			Taseen ulkopuolinen vastuu brutto			Netto vastuu vakuuden jälkeen			Tappiota koskeva vähennyserä			
	Rating	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3
1	116			162			151				0		
2	2 397	6		2 059	14		2 603	8			0	0	
3	5 672	113		2 518	36		4 507	113			0	0	
4	5 457	75		2 291	44		2 438	75			-2	0	
5	10 203	67		3 046	19		2 892	17			-3	0	
6	8 259	317		2 539	34		2 228	17			-6	0	
7	5 584	476		1 514	74		1 324	77			-12	-2	
8	1 714	943		469	275		309	197			-10	-18	
9	1	390		0	58		1	33				-6	
10	5	153		0	14		5	21				-7	
11			812			172			298				-324
12			83			3			66				-67
A	23 048	234		3 965	2		2 771	9			0	0	
B	12 490	843		1 996	33		1 816	57			-2	-1	
C	7 695	1 238		561	43		980	113			-3	-3	
D	3 863	2 043		196	46		699	216			-9	-11	
E		2 022	1		39	0		344	0			-40	0
F			1 708			29			234				-211
Yhteensä	86 506	8 919	2 603	21 317	731	205	22 726	1 295	598		-46	-89	-603

OP Ryhmä voi kirjata lopullisen luottotappion kokonaan tai osaksi rahoitusvaroista mutta kohdistaa niihin vielä tämän jälkeen perintätöimenpiteitä. Tällaisten rahoitusvarojen jäljellä oleva määrä oli 31.12.2022 176 (179) miljoonaa euroa.

Luottoriskin merkittävä lisääntyminen (SICR)

Luottoriskin merkittävä lisääntyminen todetaan järjestelmäteknisesti laatimisperiaatteissa (Liite 1 kappale 7.4.1) esitetyllä tavalla.

SICR-mallin sopimusten luokittelu luottoriskiominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin on identtinen koko voimassaoloajan PD-mallien (probability at default eli maksukyvyttömyyden todennäköisyys) kanssa. Luottoluokitukset ovat merkittävin PD-mallien syöttötieto. Sekä nykyiset PD:t että kynnyksiarvo-PD:t sisältävät tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota (alla).

SICR:n tehokkuutta arvioidaan jokaisena raportointipäivänä seuraavien tunnuslukujen avulla:

Maksukyvyttömyyden havainnointiasteella (Default capture rate) mitataan, kuinka moni sopimus oli vaiheessa 2 ennen kuin se siirtyi vaiheeseen 3.

Tunnusluku oli 81 prosenttia (66) 31.12.2022. Mitä korkeampi tunnusluku on, sitä paremmin SICR malli pystyy havaitsemaan luottoriskin merkittävän kasvun. Vaiheessa 2 olevien sopimusten suhteellinen osuus oli 10 prosenttia (9) koko ei-maksukyvyttömästä luottokannasta.

PD:n suhteellisen kasvun SICR-kriteerille on kehitetty oma malli, jonka parametrit lasketaan historia-aineistosta. Näiden parametrien lisäksi SICR-malliin vaikuttavat mm. sopimuksen luottoluokka, segmentti ja makrotaloudelliset muuttujat, jotka yhdessä määrittävät sopimuksen elinajan PD:n. Lisäksi suhteellisen kasvun vertailuun vaikuttaa sopimuksen kulunut ja jäljellä oleva elinaika. Näistä syistä yleistä raja-arvoa PD:n kasvulle ei ole määritetty, vaan tilanne on sopimuskohtainen. Voidaan kuitenkin todeta, että keskimäärin PD:n kaksin-kolminkertaistuminen aiheuttaa kvantitatiivisen SICR-kriteerin laukeamisen.

Odotettavissa olevan luottotappion laskentamalleihin sisällytetty tulevaisuuteen suuntautuva informaatio

SICR:n arviointi sekä odotettavissa olevan luottotappion laskenta sisältää tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota, OP Ryhmä on analysoinut millä makrotaloudellisilla muuttujilla on selittävä merkitys luottoriskin määrään.

Seuraavassa taulukossa on esitetty yhteenveto tärkeimpien malleissa käytettyjen viiden makrotaloudellisen muuttujan arvoista ajanjaksolta 2022–2027 (keskiarvo, minimi ja maksimi) kolmessa skenaariossa, joita on käytetty odotettavissa olevan luottotappion laskennassa. Makrotaloudelliset ennusteet ulottuvat 30 vuoden päähän mutta seuraavat 5 vuotta ovat ECL laskennan kannalta merkityksellisimmät. Näitä arvoja on käytetty kaikkiin tuoteryhmiin 31.12.2022.

Makrotaloudellinen muuttuja	Skenaario	Keskiarvo (%)	Minimi (%)	Maksimi (%)
BKT:n kasvu	Heikko	-3,6	-3,6	-2,0
	Perus	-0,5	-0,5	2,0
	Vahva	2,7	2,0	3,2
Työttömyys %	Heikko	8,1	6,8	8,6
	Perus	7,0	6,7	7,4
	Vahva	6,1	5,2	6,8
Asuntojen hintaindeksi	Heikko	-0,9	-6,6	0,9
	Perus	0,8	-5,1	3,0
	Vahva	2,3	-3,5	4,5
12kk Euribor, josta poistettu BKT:n kasvu ja inflaatio	Heikko	-0,6	-4,1	0,6
	Perus	0,3	-0,4	1,6
	Vahva	1,2	-0,4	0,7
3 kk:n reaalikorko	Heikko	-0,2	-0,6	
	Perus	-0,1	-0,6	0,1
	Vahva		-0,6	0,2

Skenaarioiden todennäköisyyksien painot olivat 31.12.2022 Heikko 20 prosenttia, Perus 60 prosenttia ja Vahva 20 prosenttia.

Käytettyjen makrotaloudellisten muuttujien järkevyyttä arvioidaan PD, LGD, EAD ja enneaikaisen takaisinmaksun mallien toimivuuden tarkastelun yhteydessä.

Seuraavassa taulukossa esitetty yhteenveto tärkeimpien malleissa käytettyjen viiden makrotaloudellisen muuttujan arvoista ajanjaksolta 2021–2026 (keskiarvo, minimi ja maksimi) kolmessa skenaariossa, joita on käytetty odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa. Makrotaloudelliset ennusteet ulottuvat 30 vuoden päähän mutta seuraavat 5 vuotta ovat ECL laskennan kannalta merkityksellisimmät. Näitä arvoja on käytetty kaikkiin tuoteryhmiin 31.12.2021.

Makrotaloudellinen muuttuja	Skenaario	Keskiarvo (%)	Minimi (%)	Maksimi (%)
BKT:n kasvu	Heikko	0,3	-0,6	2,8
	Perus	1,8	1,1	3,5
	Vahva	3,3	2,1	5,1
Työttömyys %	Heikko	7,9	7,5	8,4
	Perus	6,8	6,5	7,8
	Vahva	5,8	4,7	7,7
Asuntojen hintaindeksi	Heikko	0,4	-0,8	2,9
	Perus	2,5	2,0	4,0
	Vahva	3,5	3,0	4,9
12kk Euribor	Heikko	-1,5	-2,0	-1,3
	Perus	-1,5	-2,1	-1,1
	Vahva	-1,7	-2,5	-1,0
Reaalikorko	Heikko	-2,0	-2,6	-1,8
	Perus	-2,1	-2,8	-1,7
	Vahva	-2,3	-3,2	-1,8

Skenaarioiden todennäköisyyksien painot olivat 31.12.2021 Heikko 20 prosenttia, Perus 60 prosenttia ja Vahva 20 prosenttia.

Skenaariot perustuvat OP Ryhmän ekonomistien tekemiin ennusteisiin. Ennusteprosessissa huomioidaan myös ulkopuolisten laitosten, kuten OECD:n, International Monetary Fundin, Suomen Pankin, Valtionvarainministeriön jne. tuottamat vastaavat ennusteet sekä akateemiset tutkimukset.

Seuraavassa taulukossa esitetään olennaisten saamisten tappiota koskeva vähennyserä eri skenaarioissa arvonalentumisvaiheittain 31.12.2022.

Yritys- ja kotitalousasiakkaiden tappiota koskevat vähennyserät yhteensä, milj €	Painotettu tappiota koskeva vähennyserä	Tappiota koskeva vähennyserä heikossa skenaariossa	Tappiota koskeva vähennyserä perusskenaariossa	Tappiota koskeva vähennyserä vahvassa skenaariossa
Vaihe 1	47	51	47	43
Vaihe 2	95	104	95	88
Vaihe 3	520	520	520	520
Yhteensä	662	675	662	651

Seuraavassa taulukossa esitetään olennaisten saamisten tappiota koskeva vähennyserä eri skenaarioissa arvonalentumisvaiheittain 31.12.2021.

Yritys- ja kotitalousasiakkaiden tappiota koskevat vähennyserät yhteensä, milj €	Painotettu tappiota koskeva vähennyserä	Tappiota koskeva vähennyserä heikossa skenaariossa	Tappiota koskeva vähennyserä perusskenaariossa	Tappiota koskeva vähennyserä vahvassa skenaariossa
Vaihe 1	42	46	43	39
Vaihe 2	85	91	84	79
Vaihe 3	554	554	554	554
Yhteensä	681	691	681	672

Sekä henkilö- että yritysasiakkaissa kaikki riskiparametrit vaikuttavat samansuuntaisesti niin, että tappiota koskeva vähennyserä on suurin heikossa skenaariossa. Vaiheen 3 LGD-malli on riippumaton makrotaloudellisista tekijöistä mutta merkittävä osa vaiheen 3 vastuista arvioidaan kassavirtapohjaisella asiantuntija-arviolla, jossa huomioidaan myös tulevaisuuteen suuntautuva informaatio.

Herkkyysanalyysi

Herkkyysanalyysillä kuvataan tappiota koskevan vähennyserän herkkyyttä makrotaloudellisten tekijöiden muutoksille. Alla esitetty analyysi kuvaa ainoastaan jokseenkin mahdollista talouden heikkenemistä eikä lainkaan talouden noususuhdannetta. Lisäksi kaikki herkkyysanalyysin eri komponentit eivät taloudellisessa taantumassa välttämättä kehity yhdessä herkkyysanalyysissä esitetyllä tavalla.

Merkittävimmät makromuuttujat riskiparametreissa ja vastuuryhmissä ovat 12 kuukauden Euribor -korko, 3 kuukauden Euribor -reaalikorko, josta on vähennetty inflaation vaikutus ja BKT:n kehitys. Herkkyysanalyysissä käytetyt muutokset ovat 1 %-yksikön kasvu 12 kuukauden Euribor -korossa, 1 %-yksikön kasvu 3 kuukauden Euribor -korossa, 1 %-yksikön kasvu inflaatiossa ja 3,5 %-yksikön lasku BKT:n kasvuasteessa. Luvut kuvastavat siis nykyistä heikompaa suhdannetta ja ovat kaikki tappiota koskevaa vähennyserää kasvattavia ja perustuvat seuraaviin asioihin. Herkkyysanalyysissä käytettyjen muutosten tasot perustuvat muuttujien käyttäytymiseen historiallisella periodilla, ja muutokset vastaavat karkeasti keskihajonnan suuruista muutosta.

Herkkyysanalyysi tehdään vain vaiheen 1 ja 2 sopimuksille. Herkkyysanalyysissä huomioidaan merkittävän luottoriskin kasvun (SICR) myötä tapahtuvat vaiheen 1 ja 2 väliset siirtymät mikä näkyy vähennyksenä vaiheessa 1 ja lisäyksenä vaiheessa 2.

Seuraavassa taulukossa esitetään kotitalouksien ja yritysasiakkaiden ryhmien tappiota koskevan vähennyserän (31.12.2022) muutoksen herkkyys kun taloudellinen tilanne heikkenee korkotason, reaalikoron, inflaation ja BKT:n muutosten yhteisvaikutuksesta.

Ryhmä Vaihe	Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2022	Tappiota koskevan vähennyserän herkkyysanalyysi*	Suhteellinen muutos
Kotitaloudet			
Vaihe 1	-5	-5	1 %
Vaihe 2	-17	-19	13 %
Yritysiukkaat			
Vaihe 1	-8	-9	8 %
Vaihe 2	-24	-30	23 %
Yhteensä	-55	-64	16 %

* 1 %-yksikön 12 kk Euribor koron kasvu, 1 %-yksikön 3 kk Euribor reaalikoron kasvu, 1 %-yksikön inflaation kasvu ja 3,5 %-yksikön BKT:n kasvun lasku kaikissa skenaarioissa.

Tappiota koskevat vähennyserät määräytyvät pitkälti ensimmäisten vuosien perusteella, jolloin herkkyysoanalyysin tulosten kannalta olennaisia ovat simuloitujen skenaarioiden ensimmäiset vuodet.

Korkotasojen 1 % -yksikön nousu nostaa tappiota koskevan vähennyserän määrää sekä henkilö- että yritysasiakkaissa. BKT:n kasvulla on negatiivinen suhde tappiota koskevan vähennyserän määrään kaikkien mallikomponenttien kautta. BKT:n kasvun heikkeneminen kasvattaa sekä henkilöasiakkaiden että yritysasiakkaiden PD:n arvoja. Lisäksi se vaikuttaa LGD:n kautta siten, että BKT:n lasku heikentää asuntovakuuksien käyvän arvon kehitystä, joka vaikuttaa vaiheen 2 sopimuksiin.

Analyysi osoittaa, että merkittävimmät suhteelliset ja absoluuttiset muutokset kohdistuvat yritysasiakkaisiin, jossa vaiheen 1 ja 2 sopimusten tappiota koskevat vähennyserän määrät kasvavat merkittävästi. Henkilöasiakkaissa muutokset ovat huomattavasti alhaisempia kuin yritysasiakkaiden kohdalla koska niiden riskiparemetrien estimaatit eivät ole niin herkkiä talouden suhdanteille.

Seuraavassa taulukossa esitetään kotitalouksien ja yritysasiakkaiden ryhmien tappiota koskevan vähennyserän (31.12.2021) muutoksen herkkyys kun taloudellinen tilanne heikkenee korkotason, investointien kasvuasteen ja BKT:n muutosten yhteisvaikutuksesta:

Ryhmä Vaihe	Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2021	Tappiota koskevan vähennyserän herkkysoanalyysi*	Suhteellinen muutos
Kotitaloudet			
Vaihe 1	12	12	3 %
Vaihe 2	51	58	13 %
Yritysasiakkaat			
Vaihe 1	30	33	8 %
Vaihe 2	34	45	33 %
Yhteensä	127	147	16 %

* 1 % -yksikön 12 kk Euribor koron kasvu, 6 %-yksikön investoinnin kasvuasteen lasku ja 3,5 %-yksikön BKT:n kasvun lasku kaikissa skenaarioissa.

Tappiota koskevat vähennyserät määräytyvät pitkälti ensimmäisten vuosien perusteella, jolloin herkkyysoanalyysin tulosten kannalta olennaisia ovat simuloitujen skenaarioiden ensimmäiset vuodet.

Korkotasojen 1 % -yksikön nousu nostaa tappiota koskevan vähennyserän määrää sekä henkilö- että yritysasiakkaissa. BKT:n kasvulla on negatiivinen suhde tappiota koskevan vähennyserän määrään kaikkien mallikomponenttien kautta. BKT:n kasvun heikkeneminen kasvattaa sekä henkilöasiakkaiden että yritysasiakkaiden PD:n arvoja. Lisäksi se vaikuttaa LGD:n kautta siten, että BKT:n lasku heikentää asuntovakuuksien käyvän arvon kehitystä, joka vaikuttaa vaiheen 2 sopimuksiin.

Analyysi osoittaa, että merkittävimmät suhteelliset ja absoluuttiset muutokset kohdistuvat yritysasiakkaisiin, jossa vaiheen 1 ja 2 sopimusten tappiota koskevat vähennyserän määrät kasvavat merkittävästi. Henkilöasiakkaissa muutokset ovat huomattavasti alhaisempia kuin yritysasiakkaiden kohdalla koska niiden riskiparemetrien estimaatit eivät ole niin herkkiä talouden suhdanteille.

Liite 38. Annetut vakuudet

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	1	1
Luotot (covered bondien vakuutena)	21 048	19 429
Muut	14 128	18 526
Annetut vakuudet yhteensä*	35 176	37 955
Vakuudelliset johdannaisvelat	701	744
Vakuudelliset muut velat	12 000	16 004
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	12 262	12 353
Yhteensä	24 962	29 101

* Lisäksi keskuspankkiin on pantattu 1,5 miljardin euron kirjanpitoarvosta joukkovelkakirjalainoja, joista 1,0 miljardia euroa on päivän sisäisen limiitin vakuutena. Joukkovelkakirjalainat ovat nostettavissa ilman keskuspankin ennakkolupaa, joten niitä ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa.

Liite 39. Saatut rahoitusvakuudet

OP on vastaanottanut rahoitusvakuuslain mukaisia vakuuksia, jotka se voi myydä tai pantata edelleen.

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Saatujen vakuuksien käyvät arvot		
Muut	1 228	678
Yhteensä	1 228	678

Johdannaisista aiheutuvaa luottoriskiä vähennetään vakuuksien avulla, jolloin käytössä on ISDA- yleissopimukseen liitettävä ISDA Credit Support Annex -sopimus (CSA). Vakuusjärjestelmässä vastapuoli toimittaa saatavan vakuudeksi arvopapereita tai käteistä. CSA-sopimuksiin liittyvien, käteisenä saatujen vakuuksien määrä oli tilinpäätöshetkellä 1 228 miljoonaa euroa (678). Vakuudeksi saatuja arvopapereita ei tilinpäätöshetkellä ollut.

Liite 40. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Varat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat						
	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon muun laajan erien kautta kirjattavat	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	35 004						35 004
Saamiset luottolaitoksilta	798						798
Johdannaissopimukset			2 867			1 251	4 117
Saamiset asiakkailta	98 546						98 546
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				11 597			11 597
Saamistodistukset	1	16 259	295	1 420	283		18 257
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0	86	199	1 456		1 741
Muut rahoitusvarat	2 865						2 865
Rahoitusvarat							172 927
Muut kuin rahoitusvarat							2 589
Yhteensä 31.12.2022	137 214	16 259	3 247	13 216	1 739	1 251	175 516

Varat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat						
	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon muun laajan erien kautta kirjattavat	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	32 846						32 846
Saamiset luottolaitoksilta	541						541
Johdannaissopimukset			2 672			796	3 467
Saamiset asiakkailta	96 947						96 947
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				13 137			13 137
Saamistodistukset	1	17 411	331	1 987	356		20 087
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0	78	218	1 624		1 921
Muut rahoitusvarat	2 469						2 469
Rahoitusvarat							171 415
Muut kuin rahoitusvarat							2 695
Yhteensä 31.12.2021	132 805	17 412	3 080	15 342	1 981	796	174 110

Velat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		12 301		12 301
Johdannaissopimukset	2 779		1 653	4 432
Velat asiakkaille		81 468		81 468
Vakuutusvelka		7 638		7 638
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	11 662			11 662
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		37 438		37 438
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 384		1 384
Muut rahoitusvelat		3 152		3 152
Rahoitusvelat				159 476
Muut kuin rahoitusvelat				1 705
Yhteensä 31.12.2022	14 441	143 382	1 653	161 181

Velat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		16 650		16 650
Johdannaissopimukset	1 933		333	2 266
Velat asiakkaille		77 898		77 898
Vakuutusvelka		8 773		8 773
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	13 210			13 210
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		34 895		34 895
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 982		1 982
Muut rahoitusvelat		2 581		2 581
Rahoitusvelat				158 256
Muut kuin rahoitusvelat				1 670
Yhteensä 31.12.2021	15 143	142 780	333	159 926

Yleiseen liikkeeseen laskettuihin velkakirjoihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuon. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo joulukuun lopussa oli n. 1 225 (337) miljoonaa euroa kirjanpitoarvoa pienempi (suurempi). Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenuon. Näiden käyvät arvot ovat jaksotettua hankintamenua pienemmät, mutta luotettavien käypien arvojen määrittämiseen liittyy epävarmuutta.

Liite 41. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Varojen käyvät arvot 31.12.2022, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	736	265	740	1 741
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	1 226	701	70	1 998
Sijoitussidonnaiset sopimukset	7 431	4 167		11 597
Johdannaissopimukset	5	4 035	77	4 117
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	13 057	2 401	801	16 259
Rahoitusinstrumentit yhteensä	22 456	11 569	1 688	35 712
Sijoituskiinteistöt			561	561
Yhteensä	22 456	11 569	2 249	36 274

Varojen käyvät arvot 31.12.2021, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	909	316	696	1 920
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	1 814	640	221	2 675
Sijoitussidonnaiset sopimukset	8 517	4 619		13 137
Johdannaissopimukset	1	3 360	106	3 467
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	14 119	2 758	534	17 411
Rahoitusinstrumentit yhteensä	25 360	11 694	1 557	38 610
Sijoituskiinteistöt			724	724
Yhteensä	25 360	11 694	2 281	39 335

Velkojen käyvät arvot 31.12.2022, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	7 472	4 190		11 662
Johdannaissopimukset	7	4 332	94	4 432
Yhteensä	7 479	8 522	94	16 094

Velkojen käyvät arvot 31.12.2021, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	8 565	4 645		13 210
Muut		0		0
Johdannaissopimukset	2	2 234	30	2 266
Yhteensä	8 566	6 879	30	15 476

Käypään arvoon arvostus

Johdannaiset

Listattujen johdannaisten hinta saadaan suoraan markkinoilta. OTC-johdannaisten arvostuksessa käytetään markkinoilla yleisesti käytössä olevia malleja ja menetelmiä, jotka sopivat parhaiten kyseisen rahoitusinstrumentin arvostamiseen. Näitä tarvitaan mm. korko ja -valuuttakäyrien ja volatiliiteettipintojen muodostamiseen sekä optioiden arvostukseen. Yleisesti näiden mallien syöttötiedot voidaan johtaa markkinoilta. Kuitenkin joidenkin sopimusten arvostuksessa joudutaan käyttämään malleja, joiden syöttötietoja ei voida havaita markkinoilta vaan ne joudutaan arvioimaan. Nämä sopimukset on luokiteltu tasolle 3.

Middle Office vastaa pankkitoiminnan johdannaisten käyvän arvon arvostuksista, ml. tason 3 arvostuksista, ja niissä käytetyn markkinadatan, arvostuskäyrien ja volatiliiteettipintojen laadusta ja luotettavuudesta osana päivittäistä arvostusprosessia. Middle Office vertaa sopimustasolla arvostushintoja säännöllisesti CSA-vastapuolten ja keskusvastapuolen toimittamiin arvostuksiin ja selvittää tarvittaessa mahdolliset merkittävät arvostuserot.

Riskienhallinnan ohjaus on vastuussa uusien arvostusmallien ja menetelmien hyväksymisestä sekä arvostusprosessin valvonnasta. Arvostusten varmennus perustuu mm. arvostamiseen käyttäen vaihtoehtoisia lähteitä sekä markkinahinnoille, että muille syöttötiedoille. Varmennusprosessissa arvostushintoja voidaan verrata CSA-vastapuolten ja keskusvastapuolen toimittamiin hintoihin. Lisäksi on mahdollista käyttää myös kolmansien osapuolten tarjoamia arvostuspalveluja.

Pankkitoimintaan liittyvässä OTC -johdannaisten arvostuksessa huomioidaan kaupan osapuolten luottoriski ja luottoriskipreemioiden ylittävät rahoituskustannukset. Luottoriskiä oikaistaan vastapuoliriskikorjauksella (ns. Credit Valuation Adjustment "CVA") sekä omalla luottoriskikorjauksella (ns. Debit Valuation Adjustment, "DVA"). CVA- ja DVA -arvostusoikaisu lasketaan vastapuolikohtaisesti. CVA- ja DVA-oikaisu lasketaan vastapuolikohtaisesti simuloimalla johdannaisten markkina-arvoja ja maksukyvyttömyystilanteita perustuen pääsääntöisesti markkinoilta saataviin tietoihin. Maksukyvyttömyystodennäköisyyksien arvioinnissa hyödynnetään vastapuolten rating-informaatiota, likvidejä luottoriski-indeksijä sekä markkinadatatoimittajien luottoriskisektorikäyriä. OTC-johdannaisten rahoituskustannusten vaikutusta arvostukseen arvioidaan muokkaamalla arvostuksessa käytettäviä diskonttokäyriä pääomallisten ja pääomattomien luottoriski-instrumenttien luottoriskipreemioiden tilastollisten erojen avulla.

Käyvän arvon hierarkia

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörssissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasolle 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset sekä sellaiset pitkän maturiteetin johdannaiset, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan, tietyt private equity -sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml.arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat, kiinteistösijoitukset sekä hedge-rahastot.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Siirrot eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä. Siirrot tasojen välillä johtuvat pääosin käytettävissä olevien markkinanoteerausten määrästä.

OP Ryhmän liiketoiminnan kannalta tärkeitä johdannaisia ovat koronvaihtosopimukset ja korko-optiot. Koronvaihtosopimukset arvostetaan johtamalla markkinoilla havaittavien koronvaihtosopimusten ja muiden korkojohdannaisten hinnoista arvostuskäyrät. Arvostuskäyriä käytetään ennustamaan tulevia rahavirtoja ja määrittämään rahavirtojen nykyarvot myös sellaisilla koronvaihtosopimuksilla, joiden hinta ei ole suoraan markkinoilta havaittavissa. Korko-optioiden arvostuksessa toimitaan vastaavalla tavalla. Koronvaihtosopimukseen verrattuna käytetään myös markkinoilta havaittavia korko-optioiden hintaa kuvaavia volatiliitteja.

Monirakenteisten johdannaisten, esimerkiksi osakerakenteiden, arvostamisessa käytetään mallia, jossa simuloidaan markkinahintojen kehitystä ja lasketaan johdannaisten toteutunut arvo kussakin simulaatiossa. Johdannaisten hinta saadaan laskemalla simulaatioiden keskiarvo.

Tason 2 syöttötietoihin kuuluvat muun muassa: vastaavanlaisten erien noteeratut hinnat toimivilla markkinoilla ja samanlaisten erien noteeratut hinnat muilla kuin toimivilla markkinoilla, markkinakorot, implisiittiset volatiliitteit ja luottoriskimarginaalit.

Tason 3 syöttötiedot ovat syöttötietoja, jotka eivät ole havainnoitavissa arvostettavalle erälle. Tason 3 syöttötietoihin kuuluvat muun muassa: historiallisen volatiliiteetin käyttö option arvostamisessa, sellaiset pitkät korot, joita vastaavia sopimuksia ei ole markkinoilla havaittavissa.

Kiinteistösijoituksilla ei ole samanlaisia päivittäin noteerattavia hintoja tai hintalähteitä kuin likvideillä markkinoilla. Kiinteistöjen arvostusprosessi perustuu ulkopuolisten arvioitsijoiden käyttöön (kiinteistön arvo yli 1 MEur) tai liiketoiminnan omaiin arviointimenetelmiin.

Suorien kiinteistösijoitusten arvostuksen lähteenä ovat pääsääntöisesti ulkopuolisten auktorisoitujen arvioitsijoiden antamat arviokirjat. Ulkopuolinen arvioitsija valitsee itsenäisesti kunkin kohteen arviointiin parhaiten sopivan menetelmän. Yleisesti käytettyjä arviointimenetelmiä ovat kauppa-arvomenetelmä, tuottoarvomenetelmä ja jälleenhankinta-arvomenetelmä. Kiinteistörahastojen arvot saadaan kohderahastoilta kunkin kohderahaston sääntöjen määrittelemänä ajankohtina ja sääntöjen määrittelemän standardin mukaisena. Arvostukset perustuvat pääsääntöisesti kohderahastojen yksittäisten kiinteistökohteiden yhteenlaskettuihin arvoihin lisätynä kohderahaston nettovarallisuudella. Yksittäisten kohteiden arvot perustuvat pääsääntöisesti ulkopuolisten riippumattomien auktorisoitujen arvioitsijoiden laatimiin arviokirjoihin.

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)

Erittely rahoitusvaroista ja rahoitusveloista

Rahoitusvarat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Johdannais-sopimukset	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Varat yhteensä
Avaava tase 1.1.2022	916	106	534	1 557
Tuloslaskelman nettotuotot	-174	-30	0	-204
Laajan tuloslaskelman nettotuotot			-1	-1
Hankinnat	113		0	113
Myynnit	-80			-80
Lyhennykset	-9			-9
Siirrot tasoon 3	46		476	522
Siirrot tasosta 3	-2		-208	-210
Päättävä tase 31.12.2022	810	77	801	1 688

Rahoitusvarat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Johdannais-sopimukset	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Varat yhteensä
Avaava tase 1.1.2021	916	61	301	1 278
Tuloslaskelman nettotuotot	-197	45	0	-152
Laajan tuloslaskelman nettotuotot			0	0
Hankinnat	99		2	101
Myynnit	-88		-8	-96
Lyhennykset	-5		-3	-8
Siirrot tasoon 3	193		378	571
Siirrot tasosta 3	0		-137	-137
Päättävä tase 31.12.2021	916	106	534	1 557

Rahoitusvelat, milj. €	Johdannais-sopimukset	Velat yhteensä
Avaava tase 1.1.2022	30	30
Tuloslaskelman nettotuotot	63	63
Päättävä tase 31.12.2022	94	94

Rahoitusvelat, milj. €	Johdannais-sopimukset	Velat yhteensä
Avaava tase 1.1.2021	42	42
Tuloslaskelman nettotuotot	-11	-11
Päättävä tase 31.12.2021	30	30

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 31.12.2022

Milj. €	Korkokate	Sijoitus- toiminnan nettotuotot	Laaja tulos- laskelma/ Käyvän arvon rahaston muutos	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista
Realisoituneet nettotuotot	-188	14	0	-174
Realisoitumattomat nettotuotot	-93		-1	-94
Nettotuotot yhteensä	-281	14	-1	-268

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 31.12.2021

Milj. €	Korkokate	Sijoitus- toiminnan nettotuotot	Laaja tulos- laskelma/ Käyvän arvon rahaston muutos	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista
Realisoituneet nettotuotot	-233	36	0	-198
Realisoitumattomat nettotuotot	57		0	56
Nettotuotot yhteensä	-177	36	0	-141

Hierarkiatason 3 johdannaiset ovat asiakkaiden tarpeisiin strukturoituja johdannaisia, joiden markkinariski on katettu vastaavalla johdannaissopimuksella. Tulosvaikutusta avoimesta markkinariskistä ei synny. Tason 3 johdannaiset liittyvät OP Yrityspankin liikkeeseen laskemiin strukturoituihin joukkovelkakirjalainoihin, joiden tuotto määräytyy kytketyn johdannaisten arvonkehityksen perusteella. Näiden kytkettyjen johdannaisten arvonmuutosta ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa. Lisäksi tasolle 3 on luokiteltu pitkän maturiteetin johdannaisia, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan.

Arvostustekijöiden muutokset

Arvostusmenetelmissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2022 aikana.

Herkkyysanalyysi epävarmuutta sisältävistä laskentaparametreista 31.12.2022

Instrumenttityyppi, milj. €	Saamiset	Velat	Nettosaldo	Herkkyysanalyysi	Jokseenkin mahdollinen käyvän arvon muutos
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat					
Joukkolainasijoitukset	21		21	2,1	10 %
Epälikvidit sijoitukset	169		169	25,4	15 %
Pääomarahastot*	469		469	46,9	10 %
Kiinteistöpääomarahastot***	151		151	30,2	20 %
Johdannaiset					
Indeksilainojen suojat ja strukturoidut johdannaiset sekä pitkän maturiteetin johdannaiset**	77	-94	-17	-1,9	11 %
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat					
Joukkolainasijoitukset	801		801	80,1	10 %
Sijoituskiinteistöt					
Sijoituskiinteistöt***	561		561	112,2	20 %

Herkkyysanalyysi epävarmuutta sisältävistä laskentaparametreista 31.12.2021

Instrumenttityyppi, milj. €	Saamiset	Velat	Nettosaldo	Herkkyysanalyysi	Jokseenkin mahdollinen käyvän arvon muutos
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat					
Joukkolainasijoitukset	47		47	4,7	10 %
Epälikvidit sijoitukset	174		174	26,1	15 %
Pääomarahastot*	543		543	54,3	10 %
Kiinteistöpääomarahastot***	153		153	30,6	20 %
Johdannaiset					
Indeksilainojen suojat ja strukturoidut johdannaiset sekä pitkän maturiteetin johdannaiset**	106	-30	76	8,4	11 %
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat					
Joukkolainasijoitukset	534		534	53,4	10 %
Sijoituskiinteistöt					
Sijoituskiinteistöt***	724		724	144,8	20 %

* Pääomarahastojen arvo riippuu pääasiassa kohdeyritysten tuloskehityksestä ja vastaavien listattujen yhtiöiden PE-kertoimista. Pääomarahastojen käyvän arvon kehitystä seurataan Total Value per Pid-in (TVPI) -kertoimella, joka on muuttunut keskimäärin 10 %.

** Seuraavien stressiskenaarioiden: osakkeiden volatilitiitin (30%), osakkeiden osinkojen (30%), luottoriskipremioiden (30%) ja merkittävien korrelaatiomuutosten yhteenlaskettu arvonmuutos.

*** Kiinteistöpääomarahastojen ja sijoituskiinteistöjen arvostuksessa käytetään pääsääntöisesti tuottoarvomenetelmää, jonka pääkomponentit ovat tuottovaade ja nettovuokrataso. Tuottovaateen muutos +/- 1 %-yksiköllä johtaa keskimäärin noin 20 %:n muutokseen käyvässä arvossa.

Liite 42. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Takaukset	570	641
Takuuvastuut	2 668	2 727
Luottolupaukset	14 267	15 203
Lyhytaikaisiin kauppatapahtumiin liittyvät sitoumukset	736	679
Muut*	1 420	1 378
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	19 662	20 629

* Josta vahinkovakuutus toiminnan sitoumukset pääomarahastoihin 200 miljoonaa euroa (174)

Liite 43. Ehdolliset velat ja varat

OP Ryhmään kuuluvat vakuutusyhtiöt merkitsevät vakuutus sopimuksia poolien kautta. Poolin jäsenet ovat ensisijaisesti vastuussa omasta suhteellisesta osuudestaan. Osuudet perustuvat sopimuksiin, jotka vahvistetaan vuosittain. Eräissä poolissa poolin jäsenet vastaavat maksukyvyttömän poolijäsenen veloitteista omien osuuksiensa suhteessa. Vakuutusyhtiöt kirjaavat yhteisvastuun kautta tulevat vastuut ja saamiset, mikäli yhteisvastuun realisointuminen on todennäköistä.

Liite 44. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

Rahoitusvarat

31.12.2022, milj. €	Rahoitus- varojen brutto- määrä	Rahoitusvelkojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusvaroista*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvarojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa		
				Johdannais- yleis- sopimukset***	Saadut vakuudet	Nettomäärä
Johdannaiset	6 154	-2 037	4 117	-3 278	-1 228	-388

31.12.2021, milj. €	Rahoitus- varojen brutto- määrä	Rahoitusvelkojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusvaroista*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvarojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa		
				Johdannais- yleis- sopimukset***	Saadut vakuudet	Nettomäärä
Johdannaiset	3 829	-361	3 467	-1 958	-678	832

Rahoitusvelat

31.12.2022, milj. €	Rahoitus- velkojen brutto- määrä	Rahoitusvarojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusveloista*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvelkojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa		
				Johdannais- yleis- sopimukset***	Annetut vakuudet	Nettomäärä
Johdannaiset	5 994	-1 562	4 432	-3 278	-263	891

31.12.2021, milj. €	Rahoitus- velkojen brutto- määrä	Rahoitusvarojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusveloista*	Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvelkojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa		
				Johdannais- yleis- sopimukset***	Annetut vakuudet	Nettomäärä
Johdannaiset	2 611	-345	2 266	-1 958	-488	-180

* Shekkitilille sisältyy johdannaisten keskusvastapuoliselvityksen käteisvaroja yhteensä 471 (11) miljoonaa euroa.

** Käyvät arvot ilman kertyneitä korkoja.

*** OP Ryhmän käytäntönä on solmia johdannaisyleissopimukset kaikkien johdannaistavastapuolien kanssa.

OTC-johdannaisten keskusvastapuoliselvitys

Finanssivastapuolten kanssa solmitut standardiehtoiset OTC-johdannaiskaupat selvitetään London Clearing House:n kanssa EMIR-asetuksen (EU 648/2012) mukaisesti. Toimintamallissa johdannaisten vastapuoleksi muuttuu päivittäisen selvitysprosessin päätteeksi keskusvastapuoli, jonka kanssa netotetaan johdannaisten päiväkohtaiset maksut. Lisäksi päivittäin joko maksetaan tai saadaan vakuus, joka vastaa avointen sopimusten käypien arvojen muutosta (variation margin), joka selvitystavasta riippuen käsitellään vakuutena tai lopullisena suorituksena. Vakuuskäsittelyn piirissä olevat Keskusvastapuoliselvittävät korkojohdannaiset esitetään nettona taseessa.

Muut kahdenvälisesti selvitettävät OTC- johdannaiset

Konsernin ja muiden asiakkaiden välisiin johdannaiskauppihin sekä sellaisiin johdannaiskauppihin, joita asetuksen mukainen keskusvastapuoliselvitys ei koske, sovelletaan joko ISDA:n, konsernin omaa tai Finanssiala ry:n johdannaisyleissopimusta. Näiden sopimusten perusteella johdannaisten maksuja voidaan netottaa transaktiokohtaisesti maksupäivittäin ja vastapuolen maksukyvyttömyys- ja konkurssitilanteissa. Sopimusehdoissa voidaan lisäksi vastapuolikohtaisesti sopia vakuuksista. Nämä johdannaiset esitetään taseessa bruttoperusteisesti.

Liite 45. Rahavirran liitetiedot

Milj. €	2022	2021
Saadut korot	2 298	1 476
Maksetut korot	-747	-350
Tilikauden tulokseen tehdyt oikaisut		
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut		
Saamisten arvonalentumiset	130	171
Vakuutusteknisten erien muutokset	-1 377	-365
Rahoitusinstrumenttien arvon muutokset	584	404
Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutokset	17	23
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	7	8
Poistot ja arvonalentumiset	214	283
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	-25	-27
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	0	0
Maksetut tuloverot	242	224
Muut	-75	-99
Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa		
Myyntivoitot, investointien rahavirtaan kuuluva osuus	-33	-35
Oikaisut yhteensä	-316	540
Rahavarat		
Käteiset varat	35 004	32 846
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	652	283
Yhteensä	35 656	33 129

Riskienhallinnan liitetiedot

OP Ryhmän riskienhallinnan periaatteet on kuvattu liitetiedossa 2.

OP Ryhmän riskiasema on esitetty liitetiedossa 46, vähittäis- ja yritys pankkitoiminnan riskiasema 47-52, vakuustoiiminnan riskiasema liitetiedoissa 53-83. OP Ryhmä julkistaa ns. Pilari III mukaiset tiedot OP Ryhmän riski- ja vakavaraisuusraportissa.

OP Ryhmän riskiasema

Liite 46. OP Ryhmän vastuuden maajakauma

Pääosa OP Ryhmän maavastuista on EU-maissa. Vastuut sisältävät kaikki tase-erät sekä taseen ulkopuoliset erät ja ne perustuvat vakavaraisuudessa käytettyihin arvoihin.

OP Ryhmän vastuuden maajakauma 2022

Milj. €	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luotto- laitos- vastuut	Yritys- vastuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset*	Vakuudelliset saamis- todistukset**	Muut	Kokonais- vastuut
Suomi	39 499	368	54 370	64 423	315	634	1 203	160 811
Baltia	136		4 185	94			27	4 441
Muut Pohjoismaat	72	379	2 290	139	18	1 434	0	4 332
Saksa	2 481	356	179	64		1 302	17	4 398
Ranska	260	348	104	228	0	941	0	1 880
Iso-Britannia	31	451	88	215	0	21	0	806
Italia	50	18	21	23			0	111
Espanja		40	37	14			0	91
Muut EU-maat	2 149	453	561	225	32	696	0	4 116
Muu Eurooppa		81	68	41	19		0	209
USA	126	384	98	411	111	33	0	1 163
Venäjä		55	0	3			0	59
Aasia		612	61	47		8	0	729
Muut maat	29	120	141	49	1 621	1 479	2 596	6 035
Yhteensä	44 833	3 666	62 202	65 976	2 116	6 548	3 843	189 184

* Sisältää myös korkorahastoja 41 miljoonaa euroa.

** Muodostuu RMBS, ABS ja Covered Bond sijoituksista.

OP Ryhmän vastuiden maajakauma 2021

Milj. €	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luotto- laitos- vastuut	Yritys- vastuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoitukset*	Vakuudelliset saamis- todistukset**	Muut	Kokonais- vastuut
Suomi	38 286	379	53 071	64 472	398	573	815	157 994
Baltia	167		3 761	105			28	4 062
Muut Pohjoismaat	68	402	1 860	144	11	1 648	0	4 133
Saksa	2 362	279	108	89		1 451	55	4 343
Ranska	219	350	84	262	0	993	0	1 908
Iso-Britannia	31	354	109	213	0	28		736
Italia	109	17	24	23				173
Espanja		15	9	14			0	38
Muut EU-maat	2 764	445	637	212	31	830	0	4 919
Muu Eurooppa		89	92	36	20		0	236
USA	152	146	62	484	127	34	0	1 004
Venäjä		77	2	5				84
Aasia		549	164	33		10		756
Muut maat	31	71	170	47	1 739	1 577	2 522	6 156
Yhteensä	44 188	3 173	60 152	66 139	2 325	7 145	3 420	186 542

* Sisältää myös korkorahastoja 35 miljoonaa euroa.

** Muodostuu RMBS, ABS ja Covered Bond sijoituksista.

Vähittäis- ja Yrityspankkitoiminnan riskiasema

Liite 47. Luottotappioiden ja arvonalentumisten kehitys

Milj. €	2018	2019	2020	2021	2022
Luotto- ja takaustappioina poistetut saamiset	70	68	117	126	133
Suoritukset poistetuista saamisista	-15	-23	-10	-13	-15
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamisista asiakkailta ja taseen ulkopuolisista eristä	-10	41	119	46	-3
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamistodistuksista	1	0	-1	0	0
Yhteensä	46	87	225	158	115

Liite 48. OP Ryhmän varainhankinnan rakenne

Milj. €	31.12.2022	Osuus, %	31.12.2021	Osuus, %
Velat luottolaitoksille	12 301	8,8	16 650	12,1
Velat asiakkaille				
Talletukset	77 121	55,1	75 612	54,8
Muut	4 347	3,1	2 287	1,7
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat				
Sijoitus- ja yritystodistukset sisältäen ECP:t (Euro Commercial Paper)	10 370	7,4	7 835	5,7
Joukkovelkakirjat	10 501	7,5	10 780	7,8
Huonomman etuoikeuden luokan joukkovelkakirjalainat (SNP)	4 306	3,1	3 926	2,8
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	12 262	8,8	12 353	9,0
Muut velat	3 849	2,7	3 134	2,3
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	1 384	1,0	1 982	1,4
Jäsenosuudet	217	0,2	215	0,2
Tuotto-osuudet	3 369	2,4	3 244	2,4
Yhteensä	140 026	100,0	138 019	100,0

Liite 49. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan

31.12.2022, milj. €	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Rahoitusvarat						
Käteiset varat	35 004					35 004
Saamiset luottolaitoksilta	755	32	11		0	798
Saamiset asiakkailta	5 574	8 991	39 408	19 987	24 587	98 546
Sijoitusomaisuus						
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	150	48	82	14	0	295
Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti		1	278	2	2	283
Rahoitusvarat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi	8	54	827	395	136	1 420
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	840	1 116	9 029	5 203	70	16 259
Jaksotettu hankintameno	0	0	1			1
Rahoitusvarat yhteensä	42 331	10 243	49 636	25 601	24 795	152 606
Rahoitusvelat						
Velat luottolaitoksille	12 301					12 301
Velat asiakkaille	80 242	1 140	86	0		81 468
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	5 637	6 950	18 125	6 499	228	37 438
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla			1 384			1 384
Rahoitusvelat yhteensä	98 180	8 090	19 595	6 499	228	132 592
Takaukset	24	104	176	13	253	570
Takuuvastuut	297	738	848	526	258	2 668
Luottolupaukset	14 267					14 267
Lyhytaikaisiin kauppatapahtumiinliittyvät sitoumukset	120	496	119	0	1	736
Muut	555	152	340	250	124	1 420
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	15 263	1 490	1 484	788	637	19 662
31.12.2021, milj. €						
Rahoitusvarat						
Käteiset varat	32 846					32 846
Saamiset luottolaitoksilta	395	28	12	3	103	541
Saamiset asiakkailta	6 495	8 723	38 314	20 358	23 057	96 947
Sijoitusomaisuus						
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	132	68	72	59	0	331
Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	6	2	347	0	2	356
Rahoitusvarat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi	30	31	1 091	633	203	1 987
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	394	1 061	9 619	6 145	192	17 411
Jaksotettu hankintameno		0	1			1
Rahoitusvarat yhteensä	40 298	9 913	49 455	27 199	23 557	150 421
Rahoitusvelat						
Velat luottolaitoksille	645	2 000	14 000	6		16 650
Velat asiakkaille	77 514	300	51	33		77 898
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	4 883	7 677	12 896	9 077	362	34 895
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	495		1 487			1 982
Rahoitusvelat yhteensä	83 537	9 977	28 435	9 115	362	131 426
Takaukset	112	78	193	7	252	641
Takuuvastuut	328	741	825	579	253	2 727
Luottolupaukset	15 203					15 203
Lyhytaikaisiin kauppatapahtumiinliittyvät sitoumukset	118	396	155	0	9	679
Muut	526	655	0	197		1 378
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	16 288	1 870	1 173	783	514	20 629

Liite 50. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan

31.12.2022, milj. €	1 kk tai alle	>1-3 kk	>3-12 kk	>1-2 v	>2-5 v	> 5 v	Yhteensä
Rahoitusvarat							
Käteiset varat	35 004						35 004
Saamiset luottolaitoksilta	735	20	32	11			798
Saamiset asiakkailta	12 064	22 483	58 163	586	2 980	2 269	98 546
Sijoitusomaisuus							
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	23	103	48	9	94	17	295
Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti			248	8	27	0	283
Rahoitusvarat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi		8	56	182	702	472	1 420
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	678	774	1 062	1 643	6 977	5 125	16 259
Jaksotettu hankintameno	0	0	0	1			1
Rahoitusvarat yhteensä	48 504	23 388	59 609	2 440	10 780	7 884	152 606
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	12 301						12 301
Velat asiakkaille	78 055	2 255	1 140	8	11	0	81 468
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	2 801	4 230	7 423	4 076	12 208	6 702	37 438
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	67	277			1 040		1 384
Rahoitusvelat yhteensä	93 224	6 761	8 563	4 083	13 258	6 702	132 592
31.12.2021, milj. €							
Rahoitusvarat							
Käteiset varat	32 846						32 846
Saamiset luottolaitoksilta	380	21	28	4	7	100	541
Saamiset asiakkailta	15 210	20 489	55 669	465	2 873	2 241	96 947
Sijoitusomaisuus							
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	22	78	85	10	67	69	331
Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	0		326	18	6	6	356
Rahoitusvarat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi			61	222	909	796	1 987
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat	612	200	1 145	2 036	7 216	6 204	17 411
Jaksotettu hankintameno	0			0	1		1
Rahoitusvarat yhteensä	49 071	20 787	57 314	2 755	11 079	9 416	150 421
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	16 650	0	0		0	0	16 650
Velat asiakkaille	76 108	1 487	294	8	1	0	77 898
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	2 927	3 946	6 403	2 851	9 436	9 332	34 895
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	77	804	7		1 094		1 982
Rahoitusvelat yhteensä	95 762	6 237	6 704	2 859	10 532	9 332	131 426

Liite 51. Korko- ja markkinariskin herkkyyshanalyysi

Taseen korkoriski

Valuutta, milj. €	2022		2021	
	-200bp	+200bp	-200bp	+200bp
EUR	-395	458	2 729	1 115

Riski raportoidaan kaikille valuutoille euroina. Valuuttamääräisten erien määrät ovat pieniä ja niiden valuutta- ja korkoriskit pääsääntöisesti suojataan.

Korkoriski lasketaan kassavirtojen nykyarvon muutosherkkytenä korkokäyrän 2 %-yksikön yhdensuuntaiselle muutokselle. Laskenta tehdään kuukausittain ja se kattaa OP Ryhmän luottolaitosten ja OP Osuuskunnan rahoitustaseen kaikki korolliset tase-erät ja korolliset taseen ulkopuoliset erät. Laskennassa sovelletaan eräpäivättömien asiakastalletusten korkoherkkyden laskentaan mallia "Markkinakoron muutosten välittyminen talletuskorkoihin" ja luottoihin ennakkaisten takaisinmaksujen mallia.

Vähittäispankkitoiminnan rahoitustaseen korkotuloriski

Valuutta, milj. €	-100bp		+100bp	
	2022	2021	2022	2021
EUR	-289	-90	286	380

Vähittäispankkitoiminnan korkoriskiä lasketaan myös korkotuloriskimenetelmällä, jossa korkotuloriski määritetään yhden vuoden aikaperiodille. Riski saadaan jakamalla laskentahetkestä kolmelle seuraavalle vuodelle 1%-yksikön yhdensuuntaisella koronmuutoksella laskettu korkotuloriski kolmella. Laskenta ja raportointi tehdään kuukausittain ja se kattaa vähittäispankkitoiminnan rahoitustaseen kaikki korolliset tase-erät ja korolliset taseen ulkopuoliset erät. Korkotuloriskin laskennassa huomioidaan myös negatiiviset erot, mutta korkoihin sovelletaan -2%:n alarajaa. Luottoihin sopimusehtojen perusteella sovellettava viitekorkojen 0 % -lattia otetaan laskennassa huomioon. Taseen rakenne pidetään ennallaan korvaamalla erääntyvät erät vastaavilla korkosidonnaisuuksilla tai kiinteäkorkoisten juoksuajoilla. Laskennassa käytetään mallinukseen perustuvaa erääntymismallia eräpäivättömille talletuksille ja ennakkaisten takaisinmaksujen mallia luotoille. Vähittäispankkitoiminta sisältää tässä yhteydessä osuuspankkien rahoitustoiminnan.

Markkinariskin herkkyyshanalyysi

Milj. €		Muutos	
		2022	2021
Korkovolatiliteetti*	10bp	-0,1	-2
Valuuttavolatiliteetti*	10 %-yksikköä	0,1	0
Luottoriskipremio**	10bp	-52	-55

* Kaupankäyntisalkku.

** Pitkäaikainen sijoitusomaisuus.

Liite 52. Likviditeettireservi

Likviditeettireservi esitetään Ryhmätoiminnot-segmentissä.

Likviditeettireservin maturiteetti- ja luottoluokitusjakauma 31.12.2022, milj. €

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa*	34 979	526	388	108	170		36 171	96,1
Aa1-Aa3	119	391	214	0	35	0	759	2,0
A1-A3	6	0	2	3	0		12	0,0
Baa1-Baa3	37	42	33	3	0	0	114	0,3
Ba1 tai alempi	0	42	41	25	0		108	0,3
Sisäisesti luokiteltu	158	216	81	2	0		457	1,2
Yhteensä	35 300	1 217	759	140	205	0	37 621	100,0

* ml. Talletukset keskuspankissa

Likviditeettireservin (pl. Talletukset keskuspankissa) keskimääräinen jäljellä oleva juoksuaika on 4,0 vuotta.

Likviditeettireservin maturiteetti- ja luottoluokitusjakauma 31.12.2021, milj. €

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa*	32 837	603	604	226	254		34 524	91,7
Aa1-Aa3	106	346	439	391	329	0	1 609	4,3
A1-A3	2	2	0	8	2		15	0,0
Baa1-Baa3	1	112	101	41	11	0	267	0,7
Ba1 tai alempi	0	66	30	39	0		134	0,4
Sisäisesti luokiteltu	305	213	115	267	196		1 095	2,9
Yhteensä	33 250	1 342	1 289	971	792	0	37 645	100,0

* ml. Talletukset keskuspankissa

Likviditeettireservin (pl. Talletukset keskuspankissa) keskimääräinen jäljellä oleva juoksuaika on 4,0 vuotta.

Vakuustoitiminnan riskiasema

Liite 53. Vahinkovakuustoitiminnan riskiherkkyys

Oheisessa taulukossa on kuvattu eri riskimuuttujien vaikutusta tulokseen ja vakavaraisuuspääomaan.

Riskimuuttuja	Kokonais- määrä 2022, milj. €	Muutos riski- muuttujassa	Vaikutus tulokseen/ omaan pääomaan, milj. €	Vaikutus yhdistettyyn kulusuhteeseen
Maksutuotot*	1 598	kasvaa 1 %	16	paranee 0,7 %-yksikköä
Korvauskulut*	868	kasvaa 1 %	-9	heikkenee 0,5 %-yksikköä
Suurvahinko yli 12,5 milj. €		1 kappale	-13	heikkenee 0,8 %-yksikköä
Henkilöstökulut*	141	kasvaa 8 %	-11	heikkenee 0,7 %-yksikköä
Toimintokohtaiset kulut*/**	434	kasvaa 4 %	-17	heikkenee 1,1 %-yksikköä
Inflaatio kollektiivisessa korvausvastuussa	693	kasvaa 0,25 %-yksikköä	-5	heikkenee 0,3 %-yksikköä
Elinikä diskontatussa vakuutusvelassa	1 621	kasvaa 1 vuotta	-38	heikkenee 2,4 %-yksikköä
Diskonttokorko diskontatussa vakuutusvelassa	1 621	laskee 0,1 %-yksikköä	-22	heikkenee 1,4 %-yksikköä

Riskimuuttuja	Kokonais- määrä 2021, milj. €	Muutos riski- muuttujassa	Vaikutus tulokseen/ omaan pääomaan, milj. €	Vaikutus yhdistettyyn kulusuhteeseen
Maksutuotot*	1 555	kasvaa 1 %	16	paranee 0,8 %-yksikköä
Korvauskulut*	983	kasvaa 1 %	-10	heikkenee 0,6 %-yksikköä
Suurvahinko yli 5 milj. €		1 kappale	-8	heikkenee 0,5 %-yksikköä
Henkilöstökulut*	140	kasvaa 8 %	-11	heikkenee 0,7 %-yksikköä
Toimintokohtaiset kulut*/**	431	kasvaa 4 %	-17	heikkenee 1,1 %-yksikköä
Inflaatio kollektiivisessa korvausvastuussa	757	kasvaa 0,25 %-yksikköä	-5	heikkenee 0,3 %-yksikköä
Elinikä diskontatussa vakuutusvelassa	1 931	kasvaa 1 vuotta	-45	heikkenee 2,9 %-yksikköä
Diskonttokorko diskontatussa vakuutusvelassa	1 931	laskee 0,1 %-yksikköä	-29	heikkenee 1,9 %-yksikköä

* Liukuva 12 kuukautta.

** Vahinkovakuutuksen toimintokohtaiset kulut ilman sijoitusten hoitokuluja ja muiden palveluiden tuottamiseen liittyviä kuluja.

Liite 54. Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulon ja vakuutusmäärien luokkajakaumia

Vakuutusmaksutulon jakautuminen EML-luokittain* yritysten omaisuusvakuutuksessa

Omaisuusvakuutuksen riskillisyyttä voidaan tarkastella luokittelemalla riskit luokkiin niiden EML* määrien mukaan. Oheisessa taulukossa on luokittelun perusteella laskettu kuhunkin luokkaan tulevien riskien maksutulo.

Milj. €	5-20	20-50	50-100	100-500
2022	16	24	15	27
2021	16	23	14	22

* EML = Estimated Maximum Loss, kohdekohtainen maksimivahingon määrä.

Vakuutusmaksutulon jakautuminen TSI-luokittain* yritysten vastuuvakuutuksessa

Vastuuvakuutuksen riskillisyyttä voidaan tarkastella luokittelemalla riskit luokkiin niiden TSI-määrien* mukaan. Oheisessa taulukossa on luokittelun perusteella laskettu kuhunkin luokkaan tulevien riskien maksutulo.

Milj. €	4-10	10-30	30-90
2022	8	13	4
2021	7	11	3

* TSI= Total Sum Insured, kokonaisvakuutusmäärä

Rakennusvirhevakuutuksen vakuutusmäärät

Rakennusvirhevakuutuksen volyyimia kuvaa vakuutus sopimusten vakuutusmäärä. Vakuutusmäärän brutto- ja nettoluvut on eritelty oheisessa taulukossa. Rakennusvirhevakuutuksen vakuutuskausi on 10 vuotta.

Milj. €	Brutto		Netto*	
	2022	2021	2022	2021
Rakennusvirhevakuutus	2 019	1 812	2 019	1 812

* Vakuutusyhtiön vastuulla jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen, ennen vastavakuuksia.

Liite 55. Vahinkovakuutuksen suurvahinkojen kehitys

Havaittujen suurvahinkojen lukumäärät havaitsemisvuosittain vuosilta 2018-2022

Vahinkovakuutuksessa seurataan tiiviisti suurvahingoista aiheutuvaa korvausmenoa. Tämä korvausmeno selittää merkittävän osuuden vakuutusliikkeen vuosittaisesta tuloksen vaihtelusta. Lisäksi suurvahingoista aiheutuvan korvausmenon seurannalla voidaan havaita riskeissä tai niiden valinnassa tapahtuneita muutoksia. Tässä tarkastelussa suurvahingoiksi on luokiteltu vahingot, joiden brutto- tai nettomäärä on yli 2 miljoonaa euroa. Suurvahinkoja tapahtuu eniten omaisuus- ja keskeytysvakuutuksessa. Lakisääteisissä vakuutuksissa suurvahinkoriski on pieni suhteessa vakuutuslajin suureen volyyymiin.

Taulukon määrät voivat vanhojen sattumisvuosien osalta muuttua riippuen siitä, miten vahinkojen lopullinen suuruus kehittyi.

Bruttomäärä

Yli 2 milj. € vahinkojen lukumäärä	Laki-sääteiset	Muu tapaturma ja sairaus	Kasko ja kuljetus	Omaisuus ja keskeytys	Vastuu ja oikeusturva	Pitkä-kestoiset
2018				16	3	
2019	2			8	3	
2020	1			15	2	
2021	1			13	2	
2022	0			24	3	
				Korvaukset yhteensä		651 milj. €

Bruttomäärä korvaukset yhteensä, milj. €

2018-2022	9			592	50	
-----------	---	--	--	-----	----	--

Nettomäärä

Yli 2 milj. € vahinkojen lukumäärä	Laki-sääteiset	Muu tapaturma ja sairaus	Kasko ja kuljetus	Omaisuus ja keskeytys	Vastuu ja oikeusturva	Pitkä-kestoiset
2018				14	3	
2019	2			8	2	
2020	1			15	1	
2021	1			11	1	
2022	0			24	3	
				Korvaukset yhteensä		287 milj. €

Nettomäärä korvaukset yhteensä, milj. €

2018-2022	9			348	32	
-----------	---	--	--	-----	----	--

Liite 56. Vahinkovakuutuksen vakuutusliikkeen kannattavuus

Vakuutusmaksutuottojen (brutto ja netto) sekä yhdistetyn kulusuhteen (netto) kehitys

Vakuutusmaksutuotoilla kuvataan vakuutusluokan volyyymiä. Sen avulla voidaan arvioida vakuutusluokan merkittävyyttä kokonaisuuden kannalta. Vastaavasti yhdistetyn kulusuhteen (CR) avulla voidaan arvioida vakuutusluokan tuloksen vaihtelua sekä vakuutusluokan kannattavuutta. Yhdistetty kulusuhde on esitetty erikseen oikaistuna kertaluonteisilla erillä, jotka kohdistuvat aikaisempiin vakuutuskausiin.

2022, milj. €	Brutto VM-tuotto	Netto VM-tuotto	Netto CR*	Netto** CR*
Lakisääteiset	428	426	10 %	75 %
Muu tapaturma ja sairaus	339	336	90 %	91 %
Kasko ja kuljetus	343	341	96 %	96 %
Omaisuus ja keskeytys	460	394	103 %	103 %
Vastuu ja oikeusturva	112	98	84 %	84 %
Pitkäkestoiset	3	2	63 %	71 %
Yhteensä	1 685	1 598	85 %	88 %

2021, milj. €	Brutto VM-tuotto	Netto VM-tuotto	Netto CR*	Netto** CR*
Lakisääteiset	415	414	69 %	79 %
Muu tapaturma ja sairaus	319	318	82 %	82 %
Kasko ja kuljetus	333	332	89 %	89 %
Omaisuus ja keskeytys	435	396	93 %	93 %
Vastuu ja oikeusturva	106	94	85 %	85 %
Pitkäkestoiset	2	2	32 %	32 %
Yhteensä	1 610	1 555	85 %	88 %

* Yhdistetty kulusuhde (Combined ratio) lasketaan jakamalla korvauskulujen (netto) ja vakuutusliikkeen liikekulujen summa vakuutusmaksutuotoilla (netto). Aineettomien oikeuksien poistoja ei ole otettu huomioon.

** Kertaluonteiset vakuutustekniseen laskelmaan vaikuttavat muutokset eliminoitu.

Liite 57. Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan luonnetta kuvaavia tietoja

Velan luonnetta kuvaavia tietoja	2022	2021
Velat vakuutus sopimuksista (netto, milj. €)		
Latentit ammatitaudit	5	7
Muu	2 929	3 161
Yhteensä (ennen siirtoja)	2 935	3 168
Velan duraatio (vuosina)		
Diskontattu vakuutusvelka	13,7	15,4
Diskonttaamaton vakuutusvelka	2,3	2,3
Yhteensä	8,5	10,2
Diskontatun velan määrä (netto, milj. €)		
Tunnettu eläemuotoinen korvausvastuu	1 354	1 598
Kollektiivinen korvausvastuu	235	298
Vakuutusmaksuvastuu	33	36
Yhteensä	1 621	1 931

Liite 58. Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan arvioitu maturiteettijakauma

31.12.2022, milj. €	0-1 v	1-5 v	5-10 v	10-15 v	yli 15 v	Yhteensä
Vakuutusmaksuvastuu*	444	126	24	7	12	614
Korvausvastuu						
Diskonttaamaton	385	285	79	15	6	769
Diskontattu	88	365	311	241	548	1 552
Vakuutusvelka yhteensä**	916	776	413	264	566	2 935

* Sisältää diskontattua vastuuta 33 miljoonaa euroa.

** Ilman vakuutusvelan korkoriskiä suojaavien johdannaisten arvoa.

31.12.2021, milj. €	0-1 v	1-5 v	5-10 v	10-15 v	yli 15 v	Yhteensä
Vakuutusmaksuvastuu*	433	123	24	7	12	600
Korvausvastuu						
Diskonttaamaton	360	267	74	14	5	720
Diskontattu	89	373	345	283	758	1 848
Vakuutusvelka yhteensä**	882	763	443	304	775	3 168

* Sisältää diskontattua vastuuta 36 miljoonaa euroa.

** Ilman vakuutusvelan korkoriskiä suojaavien johdannaisten arvoa.

Liite 59. Vahinkovakuutuksen sijoitusten jakauma

	31.12.2022		31.12.2021	
	arvo*, milj. €	%	arvo*, milj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	622	15	596	14
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	632	16	590	14
Johdannaiset***	-10	0	7	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 526	62	2 555	60
Valtiot	303	7	432	10
Inflaatiolinkatut joukkovelkakirjalainat		0		0
Investment Grade	1 834	45	1 750	41
Kehittyvät markkinat ja High Yield	206	5	187	4
Strukturoidut sijoitukset****	181	4	187	4
Osakkeet yhteensä	557	14	629	15
Suomi	67	2	113	3
Kehittyneet markkinat	326	8	328	8
Kehittyvät markkinat	88	2	114	3
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	6	0	6	0
Pääomasijoitukset	69	2	69	2
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	31	1	33	1
Hedge fund -rahastot	31	1	33	1
Kiinteistösijoitukset yhteensä	336	8	473	11
Suorat kiinteistöt	155	4	301	7
Epäsuorat kiinteistösijoitukset	181	4	172	4
Yhteensä	4 071	100	4 287	100

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

Liite 60. Vahinkovakuutuksen sijoitusriskien herkkyyshanalyysi

Alla olevassa taulukossa on selvitys sijoitusriskien herkkyyksistä sijoitusluokittain. Vakuutusvelan laskentaan liittyvän diskonttauskoron herkkyysherkkyystarkastelu on esitetty vakuutusvelan liitetiedoissa 53. Sijoitusten ja vakuutusvelan muutosten vaikutukset kumoavat toisiaan.

Vahinkovakuutus	Kanta käyvin arvoin 31.12.2022, milj. €	Riskiparametri	Vaikutus omaan pääomaan, milj. €		
			Muutos	31.12.2022	31.12.2021
Joukkolainat ja korkorahastot *	3 148	Korko	1 %-yksikkö	122	100
Osakkeet**	513	Markkina-arvo	10 %	48	55
Pääomasijoitukset ja noteeraamattomat osakkeet	75	Markkina-arvo	10 %	7	7
Raaka-aineet		Markkina-arvo	10 %		
Kiinteistöt	336	Markkina-arvo	10 %	34	47
Valuutta	80	Valuutan arvo	10 %	15	22
Luottoriskipreemio***	3 148	Luottoriskimarginaali	0,1 %-yksikköä	12	12
Johdannaiset	-10	Volatiliteetti	10 %-yksikköä	0	1

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset, vaihtovelkakirjalainat ja korkojohdannaiset.

** Sisältää hedge fund -rahastot ja osakejohdannaiset.

*** Sisältää jvk- ja vvk-lainat sekä rahamarkkinasijoitukset mukaan lukien kehittyneiden valtioiden liikkeelle laskemat jvk-lainat ja korkojohdannaiset.

Vuoden 2021 luvut on oikaistu vertailukelpoisiksi vuoden 2022 lukujen kanssa

Liite 61. Vahinkovakuutuksen korkosijoitusten riskiasema

Koron muutoksista aiheutuvaa markkinariskiä seurataan luokittelemalla sijoitukset instrumenteittain duraation mukaan. Vakuutusvelan korkoriskiä tasaavaa vaikutusta ei ole esitetty taulukossa, koska vakuutusvelasta vain osa on diskontattu hallinnollisella korolla (liite 31).

Käypä arvo juoksuajan tai uudelleenhinnoittelupäivän mukaan, milj. €* 31.12.2022 31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021
0-1 vuotta	782	712
>1-3 vuotta	738	692
>3-5 vuotta	827	672
>5-7 vuotta	353	453
>7-10 vuotta	173	230
>10 vuotta	22	103
Yhteensä	2 895	2 862
Modifioitu duraatio	2,8	3,3
Efekttiivinen korko, %	1,4	0,9

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat ja korkorahastot.

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2022*, milj. €								
Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	202	79	55	3	3	7	348	12,0
Aa1-Aa3	380	71	92	40	1	6	591	20,4
A1-A3	61	172	273	101	80	4	691	23,9
Baa1-Baa3	90	336	356	179	72	10	1 042	36,0
Ba1 tai alempi	41	45	26	7	6	4	128	4,4
Sisäisesti luokiteltu	9	35	25	24	11	-9	95	3,3
Yhteensä	782	738	827	353	173	22	2 895	100,0

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2021*, milj. €								
Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	13	110	46	46	3	50	267	9,3
Aa1-Aa3	502	87	56	25	11	10	690	24,1
A1-A3	60	130	169	135	64	22	580	20,3
Baa1-Baa3	91	294	347	206	133	15	1 087	38,0
Ba1 tai alempi	30	39	28	11	8	6	121	4,2
Sisäisesti luokiteltu	15	33	26	30	11	1	116	4,1
Yhteensä	712	692	672	453	230	103	2 862	100,0

* Ei sisällä luottojohdannaisia.

Maturiteetti on ilmoitettu juoksuajan loppuun. Jos paperilla on Call-mahdollisuus, maturiteetti on ilmoitettu ensimmäiseen mahdolliseen Call-päivään saakka.

Vahinkovakuutuksen korkosalkun keskimääräinen luottoluokitus Moody's:n luokituksen mukaan on A2.

Vahinkovakuutuksen korkosalkun keskimääräinen jäljellä oleva juoksu-aika on 3,0 vuotta (laskettu Call-päivän ja eräpäivän perusteella).

Liite 62. Vahinkovakuutuksen sijoitusten valuuttariski

Valuuttapositio, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
USD	22	69
SEK	0	1
GBP	7	9
Muut	50	6
Yhteensä*	80	85

* Valuuttapositio on 2,0 % (2,0 %) sijoituskannasta. Valuuttapositio lasketaan yksittäisten valuuttojen itseisarvojen summana.

Liite 63. Vahinkovakuutuksen sijoitusten vastapuoliriski

Luottoluokitusjakauma, milj. €	31.12.2022		31.12.2021	
	Sijoitus*	Vakuutus**	Sijoitus*	Vakuutus**
Moody's vastaavuus				
Aaa	348		267	
Aa1–Aa3	591	63	690	24
A1–A3	691	183	580	70
Baa1–Baa3	1 042		1 087	0
Ba1 tai alempi	128		121	
Sisäisesti luokiteltu	95	40	116	42
Yhteensä	2 895	287	2 862	137

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkolainat ja korkorahastot.

** Sisältää jälleenvakuuttajien osuuden vakuutusvelasta ja saamiset jälleenvakuuttajilta.

Liite 64. Henkivakuutustoiminnan luonnetta kuvaavia tietoja ja vakuutusvelan herkkyyshanalyysi

Henkivakuutustoiminnan keskeisimmät riskit ovat henkivakuutuksen sijoitusomaisuuden markkinariskit, vakuutusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso, sekä vakuutettujen elinajanodotteen ennakoitua nopeampi kasvu.

Henkivakuutusliiketoiminnan vakuutus- ja sijoitussopimuskanta 31.12.2022

	Vastuu 31.12.2022, milj. €	Vakuutettuja tai sopimuksia, kpl	Duraatio korkokäyrällä 31.12.2022
Sijoitussidonnaiset sopimukset	11 662	319 919	10,9
Sijoitussidonnaiset vakuutus sopimukset	4 453	193 165	10,8
Henkivakuutus/Säästäminen	2 902	69 489	10,3
Yksilöllinen eläkevakuutus	1 421	108 320	10,2
Ryhmäeläkevakuutus	130	6 171	12,7
Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset	7 210	126 754	11,0
Säästäminen	4 463	75 634	12,7
Yksilölliset eläkesopimukset	1 457	41 878	7,7
Ryhmäeläkesopimukset	117	6 384	10,4
Kapitalisaatiosopimukset	1 173	2 858	7,9
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset	4 425	464 146	9,4
Vakuutus sopimukset diskontattuna perustekorolla	4 555	464 142	9,6
Henkivakuutus/Säästäminen	997	38 483	7,9
Takuukorko 4,5 %	33	346	7,2
Takuukorko 3,5 %	293	4 749	10,4
Takuukorko 2,5 %	95	4 390	7,9
Takuukorko 1,5 %	1	82	12,8
Takuukorko 4,5% (Eriytetty tase 1)	574	28 916	6,5
Yksilöllinen eläkevakuutus	2 156	57 632	7,3
Takuukorko 4,5 %	213	5 403	5,3
Takuukorko 3,5 %	398	15 366	6,9
Takuukorko 2,5 %	233	18 209	12,9
Takuukorko 1,5 %	1	83	11,6
Takuukorko 4,5% (Eriytetty tase 2)	1 311	18 571	6,8
Ryhmäeläkevakuutus	1 316	35 982	10,8
Etuusperusteinen 3,5 %	784	19 858	10,1
Etuusperusteinen 2,5 %	80	2 210	11,2
Etuusperusteinen 1,5 %	290	7 981	13,0
Etuusperusteinen 0,5 %	84	2 302	10,6
Maksuperusteinen 3,5 %	8	61	9,0
Maksuperusteinen 2,5 %	62	3 231	11,1
Maksuperusteinen 1,5 %	7	284	12,5
Maksuperusteinen 0,5 %	1	55	17,9
Yksilölliset riskihenkivakuutukset	82	328 239	4,3
Ryhmähenkivakuutukset	4	3 806	1,3
Muut kuin sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset diskontattuna perustekorolla	2	4	6,1
Kapitalisaatiosopimukset	2	4	5,2
Takuukorko 2,5 %	1	3	2,8
Takuukorko 1,5 %	1	1	7,8
Markkinakorolla diskonttauksen vaikutus	-133		
Muut vakuutusvelan erät	1		
Yhteensä	16 087	774 880	10,0

Henkivakuutusliiketoiminnan vakuutus- ja sijoitussopimuskanta 31.12.2021

	Vastuu 31.12.2021, milj. €	Vakuutettuja tai sopimuksia, kpl	Duraatio korkokäyrällä 31.12.2021
Sijoitussidonnaiset sopimukset	13 125	317 726	10,9
Sijoitussidonnaiset vakuutus sopimukset	5 290	193 165	10,8
Henkivakuutus/Säästäminen	3 417	74 641	10,7
Yksilöllinen eläkevakuutus	1 725	112 297	10,5
Ryhmäeläkevakuutus	147	6 227	14,1
Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset	7 836	124 561	11,0
Säästäminen	4 855	73 040	12,8
Yksilölliset eläkesopimukset	1 779	43 592	8,0
Ryhmäeläkesopimukset	104	5 342	10,7
Kapitalisaatiosopimukset	1 098	2 587	7,9
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset	5 560	481 647	9,4
Vakuutus sopimukset diskontattuna perustekorolla	5 299	481 643	9,6
Henkivakuutus/Säästäminen	1 194	43 354	9,1
Takuukorko 4,5 %	34	382	8,2
Takuukorko 3,5 %	317	5 414	11,8
Takuukorko 2,5 %	106	5 198	9,0
Takuukorko 1,5 %	1	87	13,2
Takuukorko 4,5% (Eriytetty tase 1)	735	32 273	7,4
Yksilöllinen eläkevakuutus	2 663	60 010	8,4
Takuukorko 4,5 %	232	5 750	5,6
Takuukorko 3,5 %	427	15 872	7,8
Takuukorko 2,5 %	244	18 069	14,6
Takuukorko 1,5 %	1	83	13,3
Takuukorko 4,5% (Eriytetty tase 2)	1 759	20 236	7,9
Ryhmäeläkevakuutus	1 355	36 392	12,4
Etuusperusteinen 3,5 %	842	21 022	12,0
Etuusperusteinen 2,5 %	86	2 334	13,6
Etuusperusteinen 1,5 %	266	7 183	16,7
Etuusperusteinen 0,5 %	88	2 194	11,6
Maksuperusteinen 3,5 %	7	67	12,8
Maksuperusteinen 2,5 %	58	3 249	13,4
Maksuperusteinen 1,5 %	7	285	14,1
Maksuperusteinen 0,5 %	0	58	17,8
Yksilölliset riskihenkivakuutukset	84	337 692	4,1
Ryhmähenkivakuutukset	3	4 195	1,5
Muut kuin sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset diskontattuna perustekorolla	1	4	6,1
Kapitalisaatiosopimukset	1	4	6,1
Takuukorko 2,5 %	1	3	4,5
Takuukorko 1,5 %	1	1	8,7
Markkinakorolla diskonttauksen vaikutus	145		
Muut vakuutusvelan erät	115		
Yhteensä	18 686	799 373	10,5

Henkivakuutusvelkojen herkkyys laskentaolettamuksien muutoksille

Koska säästö- ja sijoitusmuotoisia vakuutuksia on myyty runsaasti hyvin pitkäaikaisina sopimuksina, vakuutuksenottajat päättävät sopimuksiaan tarpeidensa mukaan takaisinostoon ennen sopimuksen mukaista päättymispäivää. Tämän takia takaisinostojen määrä on suuri. Yhtiö huomioi tästä aiheutuvan tulevien yli- tai alijäämien poisjäännin henkivakuutuksen vakavaraisuusasemaa laskiessaan.

Sen sijaan yksilöllisten eläkevakuutusten takaisinostoriski on hyvin vähäinen, sillä lainsäädäntö rajaa takaisinostomahdollisuudet vain laissa mainittuihin tilanteisiin kuten avioero ja pitkäaikainen työttömyys. Takaisinostona maksetaan vakuutuksen kertynyt takaisinostoarvo.

Yksilöllisten eläkevakuutusten eläkemaksatuksen alkua lykätään. Vakuutusta ottaessaan vakuutuksenottajalla ei ole ollut usein realistista käsitystä todellisesta eläkkeelle jäämisestään. Toisaalta yksilöllisten eläkevakuutusten verokohtelua on muutettu vuosikymmenien aikana useampaan kertaan siten, että eläkkeelle jäämisen mahdollisuutta vakuutuksen avulla on lykätty myöhempisiin ikävuosiin.

Eläkevakuutusten kuolevuushavainnot osoittavat, että laskuperusteiden mukaiset elinajanodotteet ovat liian matalia. Yksilöllisten eläkevakuutusten kuoleman- ja elämänvaraturvien riskit kompensoivat toisiaan niin suurella määrällä, että elinajanodotteen kasvamisesta huolimatta tarvetta kuolevuustäydennykseen ei ole. Sen sijaan ryhmäeläkevakuutuksissa elämänvaraosan riski on suurempi kuin kuolemanvaran ja siten vakuutusvelkaa on ollut syytä täydentää. Mikäli kuolevuusoletusta muutetaan siten että vakuutettujen elinajanodote kasvaa keskimäärin 1 vuotta kasvaa vakuutusvelka 25 miljoonaa euroa (28).

Säästö- ja sijoitusvakuutuksissa kuoleman- ja elämänvaraturvien riskit lähes kompensoivat toisensa, joten niihin ei ole ollut syytä tehdä kuolevuustäydennystä.

Muodostaessaan vakuutussopimusten velkaa yhtiö on noudattanut kansallisen tilinpäätöksen periaatteita lukuun ottamatta sitä, että yhtiö on siirtynyt diskonttauskorossa lähemmäksi ajantasaista korkoa. Yhtiön riskillä on vakuutussopimusten säästöjä, joiden takuukorko on 0,5% - 4,5%. Niiden sopimusten joiden laskuperustekorko on 4,5%, vakuutusvelkaa on pysyvästi täydennetty niin, että vakuutusvelan diskonttokorkona on 3,5% (pl. Keskinäisestä Henkivakuutusyhtiö Suomesta siirtyneet vakuutussäästöt, jotka kuuluvat OP-Henkivakuutuksen muusta taseesta eriytettyihin taseisiin). Lisäksi kaikkien takuukorkoisten sopimusten vakuutusvelkaa on täydennetty varaamalla myytyjen vastuuvakauksien suojanneiden korkosijoitusten myynnistä tuloutunut tuotto vastuuvakauksien korkotäydennykseksi jäljellä olevalle korkosijoitusten juoksuajalle. Korkotäydennysten jälkeen yhtiön laskuperustekorkoisen kannan keskimääräinen diskonttokorko on 2,6%. Osan markkina- ja diskonttauskoron välisestä korkoriskistä yhtiö on suojannut korkosijoituksilla. Koska korkosijoituksista saatava etu käytetään vakuutus- ja kapitalisaatiosopimusten taattuihin etuihin, vähennetään niiden velkaa kansallisen tilinpäätöksen arvosta korkosijoitusten arvolla 133 miljoonaa euroa (+145).

Kansallisessa tilinpäätöksessä 0,1%-yksikön diskonttauskoron alentaminen kasvattaisi vakuutusvelkaa 23 miljoonaa euroa (24).

OP-Henkivakuutukseen siirtyi 31.12.2015 kannanluovutuksena vastuuvakauksia Keskinäisestä Henkivakuutusyhtiö Suomesta. Tuolloin siirtyneistä säästövakuutuksista muodostettiin yhtiön muusta taseesta eriytetty tase. Keskinäisen Henkivakuutusyhtiö Suomen yksilöllinen eläkevakuutuskanta yhdisteltiin 30.9.2016 OP Henkivakuutus Oy:n. Myös tästä kannasta on muodostettu yhtiön muusta taseesta eriytetty tase. Eriytetyillä taseilla on omat voitonjakopolitiikkansa, jotka on määritetty kannanluovutussuunnitelmissa. Eriytettyihin taseisiin sisältyvät myös tulevien lisäetujen vastuut, jotka puskuroivat eriytettyjen taseiden markkina- ja asiakaskäyttämiskeskeisiä.

Sijoitussidonnaisten vakuutussopimusten velka arvostetaan tilinpäätöshetken sopimuksiin liitettyjen varojen markkina-arvoilla.

Sijoitussopimuksia on kolmenlaisia: OP-Henkivakuutuksen sijoitussopimukset ovat kapitalisaatiosopimuksia ja sellaisia sijoitussidonnaisia säästösopimuksia, joissa kuolemanvaraturva on vakuutusvelan suuruinen, sekä eläkesopimuksia, joissa kuolemanvaraturva on lähes vakuutusvelan suuruinen siten, että merkittävää vakuutusriskiä ei synny. Osassa kapitalisaatiosopimuksia on oikeus harkinnanvaraiseen lisäetuun ja ne on arvostettu vakuutussopimusstandardin mukaan. Osassa taas ei ole tätä oikeutta ja ne sekä muut sijoitussopimukset on arvostettu standardin IAS 39 mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi.

Liite 65. Henkivakuutuksen vakuutusvelan purkautuminen kassavirroiksi

31.12.2022, milj. €	Duraatio						
	2023-2024	2025-2026	2027-2031	2032-2036	2037-2041	2042-2046	2047-
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-1 495	-1 701	-3 641	-2 708	-2 150	-1 682	-1 833
Vakuutus sopimukset	-499	-660	-1 338	-953	-688	-485	-653
Henkivakuutus/Säästäminen	-404	-481	-889	-623	-474	-340	-490
Yksilöllinen eläkevakuutus	-86	-161	-398	-290	-186	-124	-117
Ryhmäeläkevakuutus	-9	-19	-52	-40	-29	-20	-46
Sijoitussopimukset	-996	-1 041	-2 302	-1 755	-1 461	-1 197	-1 180
Säästäminen	-489	-489	-1 252	-1 124	-984	-1 073	-1 040
Yksilölliset eläkesopimukset	-249	-326	-574	-290	-169	-84	-94
Ryhmäeläkesopimukset	-11	-15	-49	-43	-28	-15	-10
Kapitalisaatiosopimukset	-247	-211	-427	-298	-280	-25	-36
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset	-838	-866	-1 576	-818	-439	-354	-509
Vakuutus sopimukset	-788	-834	-1 543	-808	-437	-352	-505
Henkivakuutus/Säästäminen	-166	-170	-366	-213	-85	-53	-69
Takuukorko 4,5 %	-6	-6	-15	-10	-2	-1	-1
Takuukorko 3,5 %	-42	-48	-100	-66	-53	-35	-53
Takuukorko 2,5 %	-23	-19	-26	-14	-9	-7	-11
Takuukorko 1,5 %	0	0	0	0	0	0	-1
Takuukorko 4,5 % (Eriytetty tase 1)	-95	-98	-224	-122	-20	-10	-3
Yksilöllinen eläkevakuutus	-411	-478	-794	-307	-137	-142	-164
Takuukorko 4,5 %	-37	-69	-115	-21	-4	-1	0
Takuukorko 3,5 %	-52	-110	-185	-66	-31	-15	-15
Takuukorko 2,5 %	-17	-33	-82	-36	-4	-69	-79
Takuukorko 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Takuukorko 4,5 % (Eriytetty tase 2)	-304	-264	-411	-184	-97	-57	-70
Ryhmäeläkevakuutus	-198	-179	-374	-285	-215	-157	-272
Etuusperusteinen 3,5 %	-132	-117	-242	-179	-132	-92	-127
Etuusperusteinen 2,5 %	-12	-10	-20	-15	-13	-10	-17
Etuusperusteinen 1,5 %	-35	-30	-61	-53	-47	-40	-93
Etuusperusteinen 0,5 %	-11	-10	-19	-15	-11	-8	-13
Maksuperusteinen 3,5 %	-1	-2	-4	-2	0	0	-2
Maksuperusteinen 2,5 %	-6	-10	-27	-19	-11	-5	-16
Maksuperusteinen 1,5 %	-1	-1	-2	-2	-1	-1	-3
Maksuperusteinen 0,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Yksilölliset riskihenkivakuutukset	-10	-7	-10	-2	0	0	0
Ryhmähenkivakuutukset	-4	0	0				
Sijoitussopimukset	0	-1	-1				
Kapitalisaatiosopimukset	0	-1	-1				
Takuukorko 2,5 %	0	0	0				
Takuukorko 1,5 %	0	0	-1				
Vastaisten lisäetujen vastuu	0	0	0				
Korkotäydennys	-49	-32	-32	-10	-2	-2	-4
Yhteensä	-2 333	-2 568	-5 217	-3 526	-2 589	-2 036	-2 342

31.12.2021, milj. €	Duraatio						
	2022-2023	2024-2025	2026-2030	2031-2035	2036-2040	2041-2045	2046-
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-1 651	-1 688	-3 402	-2 228	-1 609	-1 073	-1 204
Vakuutus sopimukset	-578	-653	-1 348	-828	-538	-351	-467
Henkivakuutus/Säästäminen	-471	-469	-915	-548	-366	-241	-349
Yksilöllinen eläkevakuutus	-97	-166	-387	-249	-150	-96	-85
Ryhmäeläkevakuutus	-10	-18	-45	-31	-22	-14	-32
Sijoitussopimukset	-1 073	-1 035	-2 055	-1 400	-1 070	-722	-738
Säästäminen	-548	-499	-1 127	-922	-695	-637	-659
Yksilölliset eläkesopimukset	-288	-343	-565	-279	-143	-69	-62
Ryhmäeläkesopimukset	-10	-13	-34	-26	-17	-9	-6
Kapitalisaatiosopimukset	-226	-179	-329	-172	-215	-7	-11
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset	-927	-870	-1 650	-865	-484	-303	-453
Vakuutus sopimukset	-823	-828	-1 608	-850	-481	-301	-449
Henkivakuutus/Säästäminen	-181	-168	-384	-252	-93	-56	-68
Takuukorko 4,5 %	-7	-5	-15	-11	-3	-2	-1
Takuukorko 3,5 %	-54	-45	-108	-77	-51	-36	-53
Takuukorko 2,5 %	-27	-20	-31	-16	-10	-7	-10
Takuukorko 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Takuukorko 4,5 % (Eriytetty tase 1)	-94	-98	-230	-149	-29	-12	-3
Yksilöllinen eläkevakuutus	-443	-486	-868	-337	-197	-111	-171
Takuukorko 4,5 %	-38	-69	-127	-22	-4	-1	0
Takuukorko 3,5 %	-50	-109	-197	-72	-33	-17	-14
Takuukorko 2,5 %	-20	-18	-87	-33	-52	-30	-77
Takuukorko 1,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Takuukorko 4,5 % (Eriytetty tase 2)	-335	-289	-456	-209	-108	-63	-80
Ryhmäeläkevakuutus	-179	-164	-344	-257	-191	-134	-210
Etuusperusteinen 3,5 %	-143	-128	-262	-196	-145	-101	-143
Etuusperusteinen 2,5 %	-12	-10	-21	-16	-14	-11	-19
Etuusperusteinen 1,5 %	-5	-5	-12	-11	-9	-8	-19
Etuusperusteinen 0,5 %	-11	-10	-19	-13	-9	-6	-10
Maksuperusteinen 3,5 %	-1	-2	-4	-1	-1	-1	-2
Maksuperusteinen 2,5 %	-5	-8	-25	-19	-11	-6	-14
Maksuperusteinen 1,5 %	-1	-1	-2	-2	-2	-1	-2
Maksuperusteinen 0,5 %	0	0	0	0	0	0	0
Yksilölliset riskihenkivakuutukset	-16	-11	-13	-3	0	0	0
Ryhmähenkivakuutukset	-3	0	0				
Sijoitussopimukset	0	0	-1	0			
Kapitalisaatiosopimukset	0	0	-1	0			
Takuukorko 2,5 %	0	0	-1				
Takuukorko 1,5 %	0	0	0	0			
Korkotäydennys	-103	-42	-41	-15	-3	-2	-5
Yhteensä	-2 577	-2 558	-5 053	-3 094	-2 093	-1 376	-1 657

Liite 66. Henkivakuutuksen liiketoiminnan kannattavuus

Milj. €	31.12.2022			31.12.2021		
	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaus-suhde	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaus-suhde
Henkivakuutus	476	453	95 %	448	425	95 %
Riskihenkivakuutus	37	18	48 %	37	18	50 %
Vakuutussäästäminen	439	435	99 %	411	407	99 %
Eläkevakuutus	50	46	92 %	55	52	95 %
Etuusperusteinen	26	22	82 %	26	21	80 %
Maksuperusteinen	24	24	102 %	29	31	108 %
OP-Henkivakuutus	526	499	95 %	503	477	95 %

Etuusperusteisen ryhmäeläkkeen korvausmeno sisältää vuonna 2022 kuolevuustäydennyksen vähennyksen 1,1 miljoonaa euroa ja 2021 kuolevuustäydennyksen kasvun 0,9 miljoonaa euroa.

Liite 67. Henkivakuutuksen sijoitusten jakauma

	31.12.2022		31.12.2021	
	Käypä arvo*, milj. €	Osuus (%)	Käypä arvo*, milj. €	Osuus (%)
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	614	19 %	748	21 %
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	601	19 %	743	20 %
Johdannaiset***	13	0 %	5	0 %
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	1 976	61 %	2 126	58 %
Valtiot	182	6 %	256	7 %
Investment Grade	1 469	45 %	1 586	44 %
Kehittyvät markkinat ja High Yield	161	5 %	121	3 %
Strukturoidut sijoitukset****	163	5 %	163	4 %
Osakkeet yhteensä	419	13 %	546	15 %
Suomi	44	1 %	91	2 %
Kehittyneet markkinat	240	7 %	283	8 %
Kehittyvät markkinat	65	2 %	98	3 %
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	3	0 %	3	0 %
Pääomasijoitukset	67	2 %	70	2 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	38	1 %	40	1 %
Hedge fund -rahastot	38	1 %	40	1 %
Kiinteistösijoitukset yhteensä	189	6 %	186	5 %
Suorat kiinteistöt	24	1 %	23	1 %
Epäsuorat kiinteistösijoitukset	165	5 %	163	4 %
Yhteensä	3 235	100 %	3 646	100 %

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

Liite 68. ETA 1 sijoitusten jakauma

Suomi-yhtiöstä vuonna 2015 siirretyistä yksilöllisestä henkivakuutuskannasta (ETA 1) muodostettiin kannanluovutusten yhteydessä eriytetty tase (ETA 1), joilla on muusta henkivakuutustoiminnasta poikkeava voitonjakopolitiikka.

	31.12.2022		31.12.2021	
	Käypä arvo*, milj. €	Osuus (%)	Käypä arvo*, milj. €	Osuus (%)
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	47	8 %	43	6 %
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	47	8 %	43	6 %
Johdannaiset***	0	0 %	0	0 %
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	503	86 %	641	87 %
Valtiot	122	21 %	200	27 %
Investment Grade	319	54 %	388	52 %
Kehittyvät markkinat ja High Yield	21	4 %	23	3 %
Strukturoidut sijoitukset****	42	7 %	30	4 %
Osakkeet yhteensä	26	4 %	38	5 %
Kehittyneet markkinat	16	3 %	26	4 %
Kehittyvät markkinat	2	0 %	1	0 %
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	0	0 %	0	0 %
Pääomasijoitukset	8	1 %	10	1 %
Kiinteistösijoitukset yhteensä	10	2 %	18	2 %
Suorat kiinteistöt	0	0 %	8	1 %
Epäsuorat kiinteistösijoitukset	10	2 %	10	1 %
Yhteensä	586	100 %	740	100 %

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

Sijoitustaseen nettotuotto käyvin arvoin oli -10 miljoonaa (18). Nettotuotto on laskettu vähentämällä sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisen vastuuvelan arvonmuutos.

Liite 69. ETA 2 sijoitusten jakauma

Suomi-yhtiöstä vuonna 2015 siirretyistä yksilöllisestä henkivakuutuskannasta (ETA 2) muodostettiin kannanluovutusten yhteydessä eriytetty tase (ETA 2), joilla on muusta henkivakuutustoiminnasta poikkeava voitonjakopolitiikka.

	31.12.2022		31.12.2021	
	Käypä arvo*, milj. €	Osuus (%)	Käypä arvo*, milj. €	Osuus (%)
Sijoitusomaisuuden allokatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	106	8 %	65	4 %
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	106	8 %	65	4 %
Johdannaiset***			0	0 %
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	1 168	86 %	1 585	89 %
Valtiot	390	29 %	612	35 %
Investment Grade	636	47 %	826	47 %
Kehittyvät markkinat ja High Yield	1	0 %		0 %
Strukturoidut sijoitukset****	141	10 %	147	8 %
Osakkeet yhteensä	53	4 %	80	5 %
Kehittyneet markkinat	26	2 %	50	3 %
Kehittyvät markkinat	3	0 %	1	0 %
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	0	0 %	0	0 %
Pääomasijoitukset	24	2 %	29	2 %
Kiinteistösijoitukset yhteensä	38	3 %	42	2 %
Suorat kiinteistöt	16	1 %	19	1 %
Epäsuorat kiinteistösijoitukset	22	2 %	23	1 %
Yhteensä	1 365	100 %	1 772	100 %

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövuokudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

Sijoitustaseen nettotuotto käyvin arvoin oli -16 miljoonaa (40). Nettotuotto on laskettu vähentämällä sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisen vastuuvelan arvonmuutos.

Liite 70. Henkivakuutuksen sijoitusriskien herkkyyshanalyysi

Henkivakuutus	käyvin arvoin, milj. €	Riskiparametri	Muutos	Vaikutus omaan pääomaan, milj. €	
				31.12.2022	31.12.2021
Joukkolainat ja korkorahastot*	2 590	Korko	1 %-yksikköä	55	83
Osakkeet **	387	Markkina-arvo	10 prosenttia	34	47
Pääomasijoitukset ja noteeraamattomat osakkeet	70	Markkina-arvo	10 prosenttia	7	7
Raaka-aineet		Markkina-arvo	10 prosenttia		
Kiinteistöt	189	Markkina-arvo	10 prosenttia	19	19
Valuutta	61	Markkina-arvo	10 prosenttia	11	17
Luottoriskipreemio***	2 590	Luottoriskimarginaali	0,1 %-yksikköä	10	10
Johdannaiset	13	Volatiliteetti	10 %-yksikköä	0	1

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset, vaihtovelkakirjalainat ja korkojohdannaiset.

** Sisältää hedge fund -rahastot ja osakejohdannaiset.

*** Sisältää jvk- ja vk-lainat sekä rahamarkkinasijoitukset mukaan lukien kehittyneiden valtioiden liikkeelle laskemat jvk-lainat ja korkojohdannaiset.

Vuoden 2021 luvut on oikaistu vertailukelpoisiksi vuoden 2022 lukujen kanssa.

Liite 71. ETA 1 sijoitusriskien herkkyyshanalyysi

Yksilöllisen henkivakuutuskannan eriytetty tase (erillistase 1)	käyvin arvo in, milj. €	Riskiparametri	Muutos	Vaikutus omaan pääomaan, milj. €	
				31.12.2022	31.12.2021
Joukkolainat ja korkorahastot*	550	Korko	1 %-yksikköä	21	32
Osakkeet **	18	Markkina-arvo	10 prosenttia	2	3
Pääomasijoitukset ja noteeraamattomat osakkeet	8	Markkina-arvo	10 prosenttia	1	1
Raaka-aineet		Markkina-arvo	10 prosenttia		
Kiinteistöt	10	Markkina-arvo	10 prosenttia	1	2
Valuutta	16	Markkina-arvo	10 prosenttia	2	3
Luottoriskipreemio***	550	Luottoriskimarginaai	0,1 %-yksikköä	3	3
Johdannaiset		Volatiliteetti	10 %-yksikköä	0	0

ETA 1 kannan sijoitus- ja asiakaskäyttämisen riskejä on puskuroitu tulevien lisäetujen vastuulla. Puskurit riittävät kattamaan merkittävän negatiivisen sijoitusomaisuuden tuoton eriytetyille kannoille, minkä jälkeen OP Ryhmä kantaa kannan kaikki riskit. Puskurin ylittävät muutokset sijoitustuotoissa vaikuttavat OP Ryhmän omaan pääomaan. Erillistase 1:n puskuri on 87 miljoonaa euroa (98).

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset, vaihtovelkakirjalainat ja korkojohdannaiset.

** Sisältää hedge fund -rahastot ja osakejohdannaiset.

*** Sisältää jvk- ja vvk-lainat sekä rahamarkkinasijoitukset mukaan lukien kehittyneiden valtioiden liikkeelle laskemat jvk-lainat ja korkojohdannaiset.

Vuoden 2021 luvut on oikaistu vertailukelpoisiksi vuoden 2022 lukujen kanssa.

Liite 72. ETA 2 sijoitusriskien herkkyyshanalyysi

Yksilöllisen henkivakuutuskannan eriytetty tase (erillistase 2)	käyvin arvo in, milj. €	Riskiparametri	Muutos	pääomaan, milj. €	
				31.12.2022	31.12.2021
Joukkolainat ja korkorahastot*	1 274	Korko	1 %-yksikköä	51	79
Osakkeet **	29	Markkina-arvo	10 prosenttia	3	5
Pääomasijoitukset ja noteeraamattomat osakkeet	24	Markkina-arvo	10 prosenttia	2	3
Raaka-aineet		Markkina-arvo	10 prosenttia		
Kiinteistöt	38	Markkina-arvo	10 prosenttia	4	4
Valuutta	43	Markkina-arvo	10 prosenttia	4	5
Luottoriskipreemio***	1 650	Luottoriskimarginaai	0,1 %-yksikköä	7	8
Johdannaiset		Volatiliteetti	10 %-yksikköä	0	0

ETA 2 kannan sijoitus- ja asiakaskäyttämisen riskejä on puskuroitu tulevien lisäetujen vastuulla. Puskurit riittävät kattamaan merkittävän negatiivisen sijoitusomaisuuden tuoton eriytetyille kannoille, minkä jälkeen OP Ryhmä kantaa kannan kaikki riskit. Puskurin ylittävät muutokset sijoitustuotoissa vaikuttavat OP Ryhmän omaan pääomaan. Erillistase 2:n puskuri on 160 miljoonaa euroa (201).

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset, vaihtovelkakirjalainat ja korkojohdannaiset.

** Sisältää hedge fund -rahastot ja osakejohdannaiset.

*** Sisältää jvk- ja vvk-lainat sekä rahamarkkinasijoitukset mukaan lukien kehittyneiden valtioiden liikkeelle laskemat jvk-lainat ja korkojohdannaiset.

Vuoden 2021 luvut on oikaistu vertailukelpoisiksi vuoden 2022 lukujen kanssa.

Liite 73. Henkivakuutuksen korkosijoitusten riskiasema

Käypä arvo juoksuajan tai uudelleenhinnoittelupäivän mukaan, milj. €*	31.12.2022	31.12.2021
0-1 vuotta	570	988
>1-3 vuotta	506	498
>3-5 vuotta	674	547
>5-7 vuotta	244	355
>7-10 vuotta	153	236
>10 vuotta	57	95
Yhteensä	2 204	2 719
Modifioitu duraatio	2,8	3,0
Keskikorko, %	1,3	0,9

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat ja korkorahastot.

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2022*, milj. €

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	250	16	43	4	44		357	16,2 %
Aa1-Aa3	116	35	59	20	5	19	253	11,5 %
A1-A3	45	126	189	72	50	10	493	22,3 %
Baa1-Baa3	123	256	332	118	46	10	884	40,1 %
Ba1 tai alempi	29	35	20	4	5	3	96	4,4 %
Sisäisesti luokiteltu	8	38	31	25	4	15	121	5,5 %
Yhteensä	570	506	674	244	153	57	2 204	100,0 %

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2021*, milj. €

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	10	13	3	40	62	32	159	5,9 %
Aa1-Aa3	768	40	28	12	5	9	862	31,7 %
A1-A3	97	97	149	71	68	23	505	18,6 %
Baa1-Baa3	92	307	316	189	88	24	1 016	37,3 %
Ba1 tai alempi	14	21	18	6	6	4	69	2,5 %
Sisäisesti luokiteltu	8	21	33	37	6	2	108	4,0 %
Yhteensä	988	498	547	355	236	95	2 719	100,0 %

* Ei sisällä luottojohdannaisia.

Maturiteetti on ilmoitettu juoksuajan loppuun. Jos paperilla on Call-mahdollisuus, maturiteetti on ilmoitettu ensimmäiseen mahdolliseen Call-päivään saakka.

Henkivakuutuksen korkosalkun keskimääräinen luottoluokitus Moody's:n luokituksen mukaan on A1.

Henkivakuutuksen korkosalkun keskimääräinen jäljellä oleva juoksuikä on 3,4 vuotta (laskettu Call-päivän ja eräpäivän perusteella).

Liite 74. ETA 1 korkosijoitusten riskiasema

Käypä arvo juoksuajan tai uudelleenhinnoittelupäivän mukaan, milj. €*	31.12.2022	31.12.2021
0-1 vuotta	62	75
>1-3 vuotta	108	139
>3-5 vuotta	176	190
>5-7 vuotta	67	105
>7-10 vuotta	56	95
>10 vuotta	31	46
Yhteensä	500	650
Modifioitu duraatio	4,3	5,0
Keskikorko, %	1,0	0,6

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat ja korkorahastot.

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2022*, milj. €

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	2	12	40	12	27	11	105	20,9 %
Aa1-Aa3	41	13	14	8	5	13	93	18,6 %
A1-A3	3	23	45	13	7	5	96	19,3 %
Baa1-Baa3	5	49	63	26	12	2	158	31,6 %
Ba1 tai alempi	5	6	3	1	0	0	15	3,0 %
Sisäisesti luokiteltu	6	5	10	7	5		33	6,6 %
Yhteensä	62	108	176	67	56	31	500	100,0 %

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2021*, milj. €

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	0	36	52	27	38	18	170	26,2 %
Aa1-Aa3	44	26	17	8	4	19	119	18,3 %
A1-A3	9	17	36	16	17	5	101	15,5 %
Baa1-Baa3	16	44	68	37	28	4	196	30,2 %
Ba1 tai alempi	5	7	5	1	0	0	20	3,0 %
Sisäisesti luokiteltu	1	8	11	16	7	0	43	6,7 %
Yhteensä	75	139	190	105	95	46	650	100,0 %

* Ei sisällä luottojohdannaisia.

Maturiteetti on ilmoitettu juoksuajan loppuun. Jos paperilla on Call-mahdollisuus, maturiteetti on ilmoitettu ensimmäiseen mahdolliseen Call-päivään saakka.

ETA 1 korkosalkun keskimääräinen luottoluokitus Moody's:n luokituksen mukaan on A2.

ETA 1 korkosalkun keskimääräinen jäljellä oleva juoksu-aika on 4,8 vuotta (laskettu Call-päivän ja eräpäivän perusteella).

Liite 75. ETA 2 korkosijoitusten riskiasema

Käypä arvo juoksuajan tai uudelleenhinnoittelupäivän mukaan, milj. €*	31.12.2022	31.12.2021
0-1 vuotta	108	85
>1-3 vuotta	238	412
>3-5 vuotta	353	388
>5-7 vuotta	144	251
>7-10 vuotta	137	194
>10 vuotta	106	159
Yhteensä	1 086	1 488
Modifioitu duraatio	4,6	5,5
Keskikorko, %	1,0	0,5

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat ja korkorahastot.

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2022*, milj. €

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	2	63	85	45	69	36	300	27,6 %
Aa1-Aa3	63	22	35	25	18	62	226	20,8 %
A1-A3	10	60	80	30	15	3	197	18,2 %
Baa1-Baa3	25	87	134	32	23	6	308	28,3 %
Ba1 tai alempi							0	0,0 %
Sisäisesti luokiteltu	8	6	19	13	11		56	5,1 %
Yhteensä	108	238	353	144	137	106	1 086	100,0 %

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2021*, milj. €

Vuotta	0-1	1-3	3-5	5-7	7-10	10-	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	3	137	121	81	78	59	479	32,2 %
Aa1-Aa3	47	65	40	19	39	86	297	20,0 %
A1-A3	19	73	54	63	16	5	230	15,5 %
Baa1-Baa3	16	123	156	60	51	8	414	27,8 %
Ba1 tai alempi							0	0,0 %
Sisäisesti luokiteltu		13	16	28	10	1	68	4,6 %
Yhteensä	85	412	388	251	194	159	1 488	100,0 %

* Ei sisällä luottojohdannaisia.

Maturiteetti on ilmoitettu juoksuajan loppuun. Jos paperilla on Call-mahdollisuus, maturiteetti on ilmoitettu ensimmäiseen mahdolliseen Call-päivään saakka.

ETA 2 korkosalkun keskimääräinen luottoluokitus Moody's:n luokituksen mukaan on A1.

ETA 2 korkosalkun keskimääräinen jäljellä oleva juoksu-aika on 5,4 vuotta (laskettu Call-päivän ja eräpäivän perusteella).

Liite 76. Henkivakuutuksen sijoitusten valuuttariski

Valuuttapositio, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
USD	18	57
SEK	0	1
GBP	7	9
Muut	37	6
Yhteensä*	61	72

* Kokonaisnettovaluuttapositio.

Valuuttapositio oli 1,9 % sijoituskannasta (2,0 %).

Liite 77. ETA 1 sijoitusten valuuttariski

Valuuttapositio, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
USD	9	18
SEK	0	0
GBP	1	0
Muut	6	5
Yhteensä*	16	23

* Kokonaisnettovaluuttapositio.

Valuuttapositio oli 2,8 % sijoituskannasta (3,2 %).

Liite 78. ETA 2 sijoitusten valuuttariski

Valuuttapositio, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
USD	28	50
SEK	0	0
GBP	1	0
Muut	15	15
Yhteensä*	43	65

* Kokonaisnettovaluuttapositio.

Valuuttapositio oli 3,2 % sijoituskannasta (3,7 %).

Liite 79. Henkivakuutuksen sijoitusten vastapuoliriski

Luottoluokitusjakauma, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Moody's vastaavuus	Sijoitus*	Sijoitus*
Aaa	357	159
Aa1–Aa3	253	862
A1–A3	493	505
Baa1–Baa3	884	1 016
Ba1 tai alempi	96	69
Sisäisesti luokiteltu	121	108
Yhteensä	2 204	2 719

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkolainat ja korkorahastot.

Liite 80. ETA 1 sijoitusten vastapuoliriski

Luottoluokitusjakauma, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Moody's vastaavuus	Sijoitus*	Sijoitus*
Aaa	105	170
Aa1–Aa3	93	119
A1–A3	96	101
Baa1–Baa3	158	196
Ba1 tai alempi	15	20
Sisäisesti luokiteltu	33	43
Yhteensä	500	650

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkolainat ja korkorahastot.

Liite 81. ETA 2 sijoitusten vastapuoliriski

Luottoluokitusjakauma, milj. €	31.12.2022	31.12.2021
Moody's vastaavuus	Sijoitus*	Sijoitus*
Aaa	300	479
Aa1–Aa3	226	297
A1–A3	197	230
Baa1–Baa3	308	414
Ba1 tai alempi	0	0
Sisäisesti luokiteltu	56	68
Yhteensä	1 086	1 488

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkolainat ja korkorahastot.

Liite 82. ETA 1 sijoitusten luottoriski

	31.12.2022		31.12.2021		Luottoriskin muutoksesta aiheutunut käyvän arvon muutos	
	Käypä arvo*, milj. €	Luottojohdannaiset nimellisarvo, milj. €	Käypä arvo*, milj. €	Luottojohd. nimellisarvo, milj. €	Sijoitukset muutos *****	Luottojohd. Muutos *****
Luottoriskille alttiina olevat sijoitukset						
Rahamarkkinat yhteensä	47		43			
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	47		43			
Johdannaiset***			0			
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	503		641		-7	0
Valtiot	122		200		1	
Inflaatiolinkatut joukkovelkakirjalainat						
Investment Grade	319		388		-7	0
Kehittyvät markkinat ja High Yield	21		23		-1	
Strukturoidut sijoitukset****	42		30			
Yhteensä	550		684		-7	0

Ei sisällä rahamarkkinasijoituksia, vaihtovelkakirjalainasijoituksia.

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

***** Likvidien korkosijoitusten pl. Rahamarkkina kokonaistuotosta vähennetty juokseva tuotto ja korkoliikkeen tuotto suhteessa EUR swap-käyrään.

***** Suorilla luottoriskijohdannaisilla kokonaistuotto. Menetelmä ei sovellu strukturoiduille sijoituksille.

Liite 83. ETA 2 sijoitusten luottoriski

	31.12.2022		31.12.2021		Luottoriskin muutoksesta aiheutunut käyvän arvon muutos	
	Käypä arvo*, milj. €	Luottojohdannaisten nimellisarvo milj. €	Käypä arvo*, milj. €	Luottojohd. nimellisarvo milj. €	Sijoitukset muutos ***** milj. €	Luottojohd. Muutos ***** milj. €
Luottoriskille alttiina olevat sijoitukset						
Rahamarkkinat yhteensä	106		65			
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	106		65			
Johdannaisten***			0			
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	1 168		1 585		-11	0
Valtiot	390		612		2	
Inflaatiolinkatut joukkovelkakirjalainat						
Investment Grade	636		826		-13	0
Kehittyvät markkinat ja High Yield	1				0	
Strukturoidut sijoitukset****	141		147			
Yhteensä	1 274		1 650			

Ei sisällä rahamarkkinasijoituksia, vaihtovelkakirjalainasijoituksia.

* Sisältää siirtyneet korot.

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat.

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allok. aatioon (deltavasta-arvo).

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat.

***** Likvidien korkosijoitusten pl. Rahamarkkina kokonaistuotosta vähennetty juokseva tuotto ja korkoliikkeen tuotto suhteessa EUR swap-käyrään.

***** Suorilla luottoriskijohdannaisilla kokonaistuotto. Menetelmä ei sovellu strukturoiduille sijoituksille.

Muut liitetiedot

Liite 84. Omistukset tytäryrityksissä, strukturoiduissa yhteisöissä sekä yhteisissä toiminnoissa

OP Ryhmän rakenne

Seuraavassa kuviossa on kuvattu OP Ryhmän rakenne. Jäsenosuuspankit muodostavat ryhmän laskentateknisen emoyhtiön. OP Ryhmään yhdistellään jäsenosuuspankkien lisäksi jäsenosuuspankkien keskeisimmät tytäryhtiöt sekä keskusyhteisö OP Osuuskunta ja sen tytäryritykset, osakkuusyrietykset sekä erilaiset yhteisjärjestelyt.

OP Ryhmän rakenne

Tilikauden aikana tapahtuneet muutokset tytäryrityksissä ja strukturoiduissa yhteisöissä

Pohjola Vakuutus Oy on myynyt Pohjola Sairaala Oy:n osakekannan kokonaisuudessaan Pihlajalinna-konserniin kuuluvalla Pihlajalinna Terveys Oy:lle. Yrityskauppa julkistettiin 2.7.2021. Nettovelaton kauppahinta oli 32 miljoonaa euroa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) hyväksyi yrityskaupan 14.1.2022. Pohjola Sairaala siirtyi Pihlajalinnan omistukseen 1.2.2022.

OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyt merkittävät tytäryritykset 2022

OP Ryhmän merkittäviä tytäryrityksiä ovat sellaiset yhtiöt, joiden toiminta vaatii toimiluvan sekä muut liiketoiminnan kannalta keskeiset yritykset. Kaikki konserniin yhdistellyt merkittävät tytäryritykset ovat kokonaan omistettuja, eikä niissä ole näin ollen merkittäviä määräysvallattomien omistajien osuuksia.

Yhtiö	Kotipaikka	Omistus- osuus, %	Osuus ääni- vallasta, %
OP Osuuskunta	Helsinki	100,0	100,0
OP-Asuntoluottopankki Oyj	Helsinki	100,0	100,0
OP-Henkivakuutus Oy	Helsinki	100,0	100,0
OP-Vähittäisasiakkaat Oyj	Helsinki	100,0	100,0
OP-Rahastoyhtiö Oy	Helsinki	100,0	100,0
Pivo Wallet Oy	Helsinki	100,0	100,0
OP Yrityspankki Oyj	Helsinki	100,0	100,0
OP Kiinteistösijoitus Oy	Helsinki	100,0	100,0
OP Varainhoito Oy	Helsinki	100,0	100,0
Pohjola Vakuutus Oy	Helsinki	100,0	100,0
OP Säilytys Oy	Helsinki	100,0	100,0

OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään tytäryhtiöinä lisäksi 34 (40) OP Kotia. OP Kodit tarjoavat kiinteistöjen ja asuntojen välityspalveluita sekä isännöintipalveluita ja ne ovat 100%:sti omistettuja tytäryhtiöitä. OP Kotien lisäksi on yhdistelty 26 kpl (26) muita tytäryrityksiä.

OP Ryhmän teknisen emoyhtiön muodostavat jäsenosuuspankit 2022

Pankin nimi	Tase 31.12.2022, milj. €	Vaka- varaisuus % 31.12.2022	Toimitusjohtaja 31.12.2022
Alajärven Op	399	40,5	Markku Pelkonen
Ala-Satakunnan Op	337	47,4	Jari Katila
Alavieskan Op	99	29,0	Antero Alahautala
Sydänmaan Op	479	42,1	Juha Mäki
Andelsbanken för Åland	673	24,4	Johnny Nordqvist
Andelsbanken Raseborg	533	25,8	Mats Enberg
Etelä-Hämeen Op	2269	36,6	Mika Helin
Etelä-Karjalan Op	2377	37,9	Petri Krohns
Etelä-Pirkanmaan Op	885	33,3	Juha Luomala
Etelä-Pohjanmaan Op	1721	27,7	Olli Tarkkanen
Euran Op	317	49,4	Timo Viitanen
Haapamäen Seudun Op	81	47,3	Hannu Petjoi
Hailuodon Op	62	34,1	Jani Isomaa
Humppilan-Metsämaan Op	113	46,3	Jari Salokangas
Janakkalan Op	513	47,7	Mikko Suutari
Jokilaaksojen Op	491	31,5	Juha Pajumaa
Jokioisten Op	161	31,4	Ville Aarnio
Joki-Pohjanmaan Op	462	30,1	Markku Niskala
Jämsän Seudun Op	427	60,4	Kari Mäkelä
Järvi-Hämeen Op	602	43,1	Teemu Sarhema
Kainuun Op	1179	39,1	Teuvo Perätalo
Kangasalan Seudun Op	685	34,0	Jyrki Turtiainen
Kangasniemen Op	233	51,1	Seppo Laurila
Kemin Seudun Op	506	41,6	Heikki Palosaari
Kerimäen Op	109	46,5	Sakari Kangas
Keski-Pohjanmaan Op	1785	29,4	Jyrki Rantala
Keski-Suomen Op	4374	31,5	Pasi Sorri
Kiteen Seudun Op	420	59,6	Jani Pakarinen
Koitin-Pertunmaan Op	97	56,3	Jorma Somero
Korpilahden Op	123	37,8	Tuomas Uppsala
Korsnäs Andelsbank	167	44,5	Ann-Cathrine Koski
Kronoby Andelsbank	169	38,6	Kaj Nylund
Kuhmon Op	275	53,5	Martti Pulkkinen
Kuortaneen Op	91	32,8	Suvi-Katariina Kangastie
Kuusamon Op	346	30,9	Kari Kivelä
Kymenlaakson Op	2437	38,4	Juha Korhonen
Laihian Op	136	31,1	Markku Jaatinen
Lapin Op	127	38,5	Juha Teerialho
Lehtimäen Op	89	23,2	Veli-Jussi Haapala
Lemin Op	113	26,6	Petteri Mattila
Limingan Op	163	26,2	Petteri Juusola
Liperin Op	299	32,9	Jukka Asikainen
Lounaismaan Op	2196	35,1	Jouni Hautala
Lounaisrannikon Op	919	27,1	Sami Peura
Lounais-Suomen Op	838	46,1	Leena Nikula
Luumäen Op	132	56,5	Tiina Pesonen
Länsi-Kymen Op	702	28,7	Saila Rosas
Länsi-Suomen Op	3837	40,8	Matti Kiuru
Maaningan Op	204	34,7	Ari Väänänen
Mouhijärven Op	109	32,4	Kirsi Soltin
Multian Op	103	44,5	Arto Laitinen
Nagu Andelsbank	109	20,2	Alice Björklöf
Nakkila-Luvian Op	329	37,4	Jussi Kuvaja
Niinijokivarren Op	89	65,8	Kaisa Markula

Nilakan Seudun Op	231	35,3	Eeva Karppinen
Op Harjuseutu	167	49,4	Sanna Metsänranta
Op Vakka-Auranmaa	1113	41,7	Lasse Vehviläinen
Oulun Op	4853	25,0	Keijo Posio
Outokummun Op	206	55,0	Ari Karhapää
Paltamon Op	92	46,2	Maarit Korpinen
Pedersörenejdens Andelsbank	624	27,9	Agneta Ström-Hakala
Petäjäveden Op	121	43,9	Jaakko Ylitalo
Pohjois-Hämeen Op	641	34,7	Pertti Pyykkö
Pohjois-Karjalan Op	2236	31,7	Jaana Reimasto-Heiskanen
Pohjois-Savon Op	4230	34,5	Mikko Vepsäläinen
Pohjolan Op	2048	28,7	Mikko Kokkonen
Polvijärven Op	185	47,3	Ari Noponen
Posion Op	157	51,3	Vesa Jurmu
Pudasjärven Op	281	46,2	Pertti Purola
Pulkkilan Op	60	42,1	Marja Hyvärinen
Punkalaitumen Op	114	56,5	Petri Antila
Purmo Andelsbank	54	26,1	Tony Hellman
Päijät-Hämeen Op	2197	24,7	Mika Kivimäki
Raahentienoon Op	834	40,8	Kalle Arvio
Rantasalmen Op	172	36,7	Jaana Vänskä
Rautalammin Op	95	36,1	Esko-Pekka Markkanen
Riistaveden Op	162	22,4	Ismo Salmela
Rymättylän Op	96	31,8	Mikko Pajola
Rääkkylän Op	101	44,4	Heli Silvennoinen
Sallan Op	121	41,5	Jaakko Ovaskainen
Satapirkan Op	1548	42,2	Olli Näsi
Savitaipaleen Op	151	49,6	Samppa Oksanen
Siikajoen Op	76	27,0	Petri Mattila
Siikalatvan Op	110	33,1	Jarmo Pistemaa
Suomenselän Op	1176	35,7	Mika Korkia-Aho
Suur-Savon Op	3057	36,7	Jari Himanen
Taivalkosken Op	118	29,8	Piia Mourujärvi
Tampereen Seudun Op	5743	24,0	Jani Vilpponen
Tervolan Op	102	33,9	Jussi Kuittinen
Tervon Op	80	26,2	Jani Kääriäinen
Tornion Op	438	29,5	Terhi Kuivila
Turun Seudun Op	5068	22,1	Petteri Rinne
Tuusniemen Op	183	30,5	Esa Simanainen
Tyrnävän Op	140	22,8	Antto Joutsiniemi
Utajärven Op	256	37,6	Terttu Hagelin
Uudenmaan Op	22095	17,1	Olli Lehtilä
Vaara-Karjalan Op	564	43,7	Raili Hyvönen
Vasa Andelsbank	1333	22,7	Ulf Nylund
Vehmersalmen Op	132	30,8	Petri Tyllinen
Vesannon Op	105	37,3	Sami Vuorenmaa
Vimpelin Op	115	41,0	Matti Mäkinen
Ylitornion Op	133	46,8	Laura Harju-Autti
Ylä-Kainuun Op	356	35,5	Eija Sipola
Yläneen Op	86	48,7	Heikki Eskola
Ylä-Pirkanmaan Op	561	29,9	Leena Selkee
Ylä-Savon Op	604	43,6	Mikko Paananen
Ylä-Uudenmaan Op	378	38,3	Mikko Purmonen
Ypäjän Op	92	44,8	Kirsi-Marja Hiidensalo

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt strukturoidut yhteisöt

OP-Ryhmä toimii sijoittajana ja sijoitusrahastojen hallinnoijana erilaisissa sijoitusrahastoissa saadakseen sijoitustuottoja sekä erilaisia palkkiotuottoja. OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään 2 (2) kiinteistörahastoa. Rahastot on luokiteltu strukturoiduksi yhteisöiksi, sillä OP Ryhmän määräysvalta ei perustu äänioikeuksiin vaan merkityksellisten toimintojen ohjaamiseen, altistumiseen rahaston muuttuviin tuottoihin sekä rahaston hallinnon järjestämiseen. Näihin rahastoihin liittyy myös ryhmän kannalta olennaisimmat määräysvallattomien omistajien osuudet.

Alla olevassa taulukossa on esitetty ne strukturoidut yhteisöt, joissa on merkittävä määräysvallattomien osuus.

Nimi	Toimipaikka	Pääasiallinen toimiala	Omistusosuus, % 2022	Omistusosuus, % 2021	Maarays- vallattomien osuus, %
Real Estate Funds of Funds II Ky	Helsinki	Kiinteistörahasto	27,8	27,8	72,3

Taloudellista informaatiota koskeva yhteenveto tytäryrityksistä, joissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus

Alla olevassa taulukossa on esitetty taloudellista informaatiota koskeva yhteenveto niistä tytäryrityksistä, jossa on OP Ryhmän kannalta olennainen määräysvallattomien omistajien osuus. Taloudellinen informaatio vastaa tytäryrityksen tilinpäätöksissä esitettyjä lukuja, joihin on tehty mm. käyvän arvon oikaisuja vastaamaan OP Ryhmän laatimisperiaatteita. Esitetyt luvut ovat ennen sisäisten liiketapahtumien eliminointia.

Yhteenveto taseesta Milj. €	Real Estate Fund of Funds II Ky	
	2022	2021
Rahavarat	0	0
Sijoitukset	2	3
Muut varat	1	1
Varat yhteensä	3	4
Muut velat	-1	-1
Velat yhteensä	-1	-1
Nettovarallisuus	5	5
Kertyneet määräysvallattomien omistajien osuudet	3	4
Yhteenveto laajasta tuloslaskelmasta		
Liikevaihto	-1	-1
Jatkuvien toimintojen voitto tai tappio verojen jälkeen	0	0
Laaja tulos	0	0
Määräysvallattomien omistajien osuus laajasta tuloksesta	0	0
Määräysvallattomille omistajille maksetut voitto-osuudet	0	0
Yhteenveto rahavirroista		
Liiketoiminnasta kertynyt nettorahavirta	0	1
Investointeihin käytetty nettorahavirta		
Rahoitukseen käytetty nettorahavirta	0	-1
Rahavarojen nettomuutos	0	0
Rahavarat tilikauden alussa	0	0
Rahavarat tilikauden lopussa	0	0

Yhteiset toiminnot

OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään yhteisinä toimintoina noin 647 (712) kiinteistöyhtiötä yhdistelemällä OP Ryhmän omistusosuutta vastaava osuus kiinteistöyhtiön omaisuuseristä. Luokittelu yhteisiin toimintoihin on tehty liiketoiminnan luonteen mukaisesti vaikka OP Ryhmällä on määräysvalta osaan kiinteistöyhtiöistä. Kiinteistöyhtiöiden osakkeet oikeuttavat tiettyjen huoneistojen hallintaan, joista osa on OP Ryhmän omassa käytössä. Kukin keskinäisen kiinteistöyhtiön osakas on vastuussa osuudestaan yhtiön lainoista. Näistä yhteisistä toiminnoista osa muodostaa OP Ryhmän konttoriverkoston Suomessa ja ne sisältyvät taseessa aineellisiin hyödykkeisiin liitetietoon 25. Loput kiinteistöyhtiöt ovat sijoituskiinteistöjä ja ne sisältyvät liitetietoon 21.

Yhteenvedo yhteisten toimintojen yhdistelyn tasevaikutuksesta

Milj. €	2022	2021
Oman käytön kiinteistöt	111	88
Sijoituskiinteistöt	561	724
Varat yhteensä	672	812
Velat yhteensä	3	3

Merkittävimmät OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyt yhteiset toiminnot 2022

Nimi	Kotipaikka	Toimiala	Omistusosuus
Asunto Oy Oulun Kalevankulma	Oulu	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Ansatie 5	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Hämeenkivi	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Jyväskylän Kassatalo	Jyväskylä	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Koskikatu 9	Joensuu	Kiinteistön omistus ja hallinta	56,9
Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vammalan Torikeskus	Vammala	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Mikkelin Forum Oy	Mikkeli	Kiinteistön omistus ja hallinta	87,1
As Oy Lappeenrannan Mariankulma	Lappeenranta	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy STC Viinikkala	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 1	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 2	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	53,7
Kiinteistö Oy Kouvolan Karhut	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vuosaaren Pohjoinen Ostoskeskus	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis I	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	50,0
Kiinteistö Oy Koskitammi	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Helsingin Frantseninkatu 13	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Topeliuksenkatu 41b	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	50,0
Kiinteistö Oy Tuusulan Jatke	Tuusula	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Keskinäinen Kiinteistö Oy Marikko	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Koivuhaan Yrityskeskus	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Aleksis Kiven katu 21-23	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	50,0

Merkittävimmät OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyt yhteiset toiminnot 2021

Nimi	Kotipaikka	Toimiala	Omistusosuus
Asunto Oy Oulun Kalevankulma	Oulu	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Ansatie 5	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Hämeenkiivi	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Jyväskylän Kassatalo	Jyväskylä	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Koskikatu 9	Joensuu	Kiinteistön omistus ja hallinta	56,9
Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vammalan Torikeskus	Vammala	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Mikkelin Forum Oy	Mikkeli	Kiinteistön omistus ja hallinta	87,1
As Oy Lappeenrannan Mariankulma	Lappeenranta	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Helsingin Puutarhurinkuja 2	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy STC Viinikkala	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 1	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Grand Cargo Terminal 2	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	53,7
Kiinteistö Oy Kouvolan Karhut	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Vuosaaren Pohjoinen Ostoskeskus	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis I	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	50,0
Kiinteistö Oy Koskitammi	Tampere	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Kuopion Isabella	Kuopio	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Oulun Kiilakivi	Oulu	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Turun Joukahaisenkatu 9	Turku	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Helsingin Frantseninkatu 13	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Topeliuksenkatu 41b	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	50,0
Kiinteistö Oy Tuusulan Jatke	Tuusula	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Keskinäinen Kiinteistö Oy Marikko	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Koivuhaan Yrityskeskus	Vantaa	Kiinteistön omistus ja hallinta	100,0
Kiinteistö Oy Aleksis Kiven katu 21-23	Helsinki	Kiinteistön omistus ja hallinta	50,0

Konsernitilinpäätökseen on merkitty osuus yhteisessä määräysvallassa olevista omaisuuseristä ja niihin kohdistuvista veloista.

Osuudet konsolidoimattomissa strukturoiduissa yhteisöissä

OP Ryhmään kuuluva OP-Rahastoyhtiö Oy hallinnoi OP-rahastoja. OP-Rahastoyhtiö Oy käyttää useissa hallinnoimissaan rahastoissa salkunhoitajana OP Varainhoito Oy:tä. Lisäksi ryhmään kuuluva OP Kiinteistösijoitus Oy hallinnoi useita kiinteistörahastoja. Useissa rahastoissa hallinnointiyhtiö ohjaa merkityksellisiä toimintoja tekemällä sijoituspäätökset rahaston sääntöjen mukaisesti. OP Ryhmän yrityksillä ei ole muissa em. yritysten hallinnoimissa rahastoissa sellaisia omistuksia, jotka altistaisivat ryhmän merkittävästi kohteen muuttuvalle tuotolle ja aiheuttaisivat siten konsolidointivelvoitteen.

OP Ryhmä saa konsolidoimattomista rahastoista hallinnointipalkkiotuottoja, jotka sisältyvät tuloslaskelmassa palkkiotuottoihin. Lisäksi OP Ryhmä saa konsolidoimattomista rahastoista sijoittajana tuottoja, jotka on merkitty sijoitustoiminnan nettotuottoihin sen mukaan, mihin tase-erään sijoitukset on merkitty taseessa.

OP Ryhmän sijoitukset OP -rahastoihin sekä OP Kiinteistösijoitus Oy:n rahastoihin on merkitty taseessa sijoitusomaisuuteen. OP Ryhmän tappioriski rajoittuu sijoituksen tasearvoon. Sijoitukset OP Ryhmän hallinnoimiin rahastoihin 31.12.2022 ovat yhteensä 244 miljoonaa euroa (234).

Liite 85. Maakohtaiset tiedot

OP Ryhmä toimii pääosin Suomessa. OP Yrityspankki Oyj:llä on kuitenkin pankkitoimintaa ja rahoitustoimintaa harjoittavat sivuliikkeet Virossa, Latviassa ja Liettuassa. OP Yrityspankki Oyj:n hallitus hyväksyi 10.2.2021 sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Baltian tytäryhtiöt OP Finance AS (Viro), OP Rinance SIA (Latvia) ja AB OP Finance (Liettua) sulautuvat rajat ylittävällä sulautumisella emoyhtiönsä OP Yrityspankki Oyj:iin 31.10.2021.

2022

Nimi	Kotipaikka	
OP Corporate Bank plc Estonian Branch	sivuliike	Viro
OP Corporate Bank plc Latvian Branch	sivuliike	Latvia
OP Corporate Bank plc Lithuanian Branch	sivuliike	Liettua

Taloudellista asemaa koskevat tiedot 31.12.2022, milj. €	Viro	Latvia	Liettua	Yhteensä
Liiketoiminnan tuottojen yhteenlaskettu määrä	19	18	30	67
Liikevoiton tai -tappion yhteenlaskettu määrä ennen veroja	6	5	14	25
Tilikauteen kohdistuvien tuloverojen yhteenlaskettu määrä	1	0	3	4
Henkilöstön yhteenlaskettu määrä henkilötyövuosina	39	37	44	120

2021

Nimi	Kotipaikka	
OP Corporate Bank plc Estonian Branch	sivuliike	Viro
OP Corporate Bank plc Latvian Branch	sivuliike	Latvia
OP Corporate Bank plc Lithuanian Branch	sivuliike	Liettua

Taloudellista asemaa koskevat tiedot 31.12.2021, milj. €	Viro	Latvia	Liettua	Yhteensä
Liiketoiminnan tuottojen yhteenlaskettu määrä	16	19	21	56
Liikevoiton tai -tappion yhteenlaskettu määrä ennen veroja	4	10	9	23
Tilikauteen kohdistuvien tuloverojen yhteenlaskettu määrä	2	1	2	5
Henkilöstön yhteenlaskettu määrä henkilötyövuosina	38	35	43	115

Liite 86. Lähipiiritapahtumat

OP Ryhmän lähipiiri muodostuu OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyistä yhtiöistä, osakkuusyhtiöistä, johdon avainhenkilöistä ja näiden läheisistä perheenjäsenistä sekä muista lähipiiriin kuuluvista yhtiöistä. OP Ryhmän johdon avainhenkilöihin luetaan OP Ryhmän pääjohtaja, OP Osuuskunnan johtokunnan jäsenet ja suoraan pääjohtajalle raportoivat johtajat sekä OP Osuuskunnan hallituksen puheenjohtaja, hallituksen jäsenet ja hallintoneuvoston jäsenet. Johdon avainhenkilöiden lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa johdon avainhenkilöllä tai heidän läheisellä perheenjäsenellä on määräysvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP Ryhmän henkilöstörähoasto ja OP-Eläkesäätiö.

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

Liiketapahtumat OP Ryhmän ja sen lähipiiriin kuuluvien tytäryritysten kesken on eliminoitu konserniyhdistelyssä, eivätkä ne sisälly tämän liitetiedon lukuihin.

Liiketapahtumat lähipiirin kanssa 2022

Tuhatta euroa	Osakkuusyhtiöt	Johdon avainhenkilöt	Muut
Luotot	110 233	16 285	
Talletukset	3 936	10 720	32 856
Korkotuotot	1 333	146	
Korkokulut	142	8	36
Vakuutusmaksutuotot		62	6 073
Palkkiotuotot	1	30	
Palkat ja palkkiot sekä tulospalkat			
Palkat ja palkkiot		5 209	
Lähipiirin omistamien			
Osuuksien lukumäärä, kpl		240	

Liiketapahtumat lähipiirin kanssa 2021

Tuhatta euroa	Osakkuusyhtiöt	Johdon avainhenkilöt	Muut
Luotot	110 244	16 410	
Talletukset	6 554	8 022	32 118
Korkotuotot	1 454	88	0
Korkokulut		5	0
Vakuutusmaksutuotot		56	7 928
Palkkiotuotot	1	7	0
Palkkiokulut		1	
Luottojen arvonalentumiset	6		
Palkat ja palkkiot sekä tulospalkat			
Palkat ja palkkiot		5 763	
Lähipiirin omistamien			
Osuuksien lukumäärä, kpl		219	

Johdon avainhenkilöiden työsuhde-etuudet

Keskusyhteisö OP Osuuskunnalla on hallitus, johon kuuluu pääjohtaja toimiaikanaan ja 9-13 muuta hallintoneuvoston valitsemaa jäsentä. Hallitus valitsee vuosittain keskuudesta puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, mihin tehtäviin ei voida valita pääjohtajaa. Pääjohtaja toimii OP Osuuskunnan toimitusjohtajana.

Johtokunta toimii keskusyhteisön johtoryhmänä ja pääjohtajan tukena keskusyhteisön ja sen konsernin johtamisessa, strategisten linjausten valmistelussa, merkittävien tai luonteeltaan periaatteellisten operatiivisten asioiden valmistelussa ja toimeenpanossa sekä sisäisen valvonnan toimivuuden varmistamisessa. Pääjohtajan lisäksi johtokuntaan kuuluu hänen alaisiaan johtajia. Tällä hetkellä johtokunnassa on pääjohtajan lisäksi seitsemän muuta jäsentä. Johdon avainhenkilöihin luetaan myös kolme pääjohtajalle suoraan raportoivaa johtajaa.

OP Ryhmän pääjohtajan, muiden OP Osuuskunnan johtokunnan jäsenten ja varajäsenen osalta työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta. Työsuhteen päättyessä johtajasopimuksessa erikseen määritellyissä tilanteissa pääjohtajalle maksetaan irtisanomisajan palkan lisäksi enintään 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa ja muille johtokunnan jäsenille ja varajäsenelle enintään 6 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa.

Pääjohtajan eläkeikä on 65 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP Ryhmän omien eläkejärjestelmien mukaisesti. Pääjohtaja kuuluu OP Eläkesäätiön lisäeläketurvan piiriin. Säätiössä karttuneen eläkkeen voi ottaa maksuun myös ennen sääntöjen mukaista vanhuuseläkettä ns. vapaakirjaeläkkeenä, jos työsuhde OP Ryhmässä päättyy. Pääjohtajan lisäeläkevakuutuksesta aiheutuneet IAS19 mukaiset eläkekustannukset olivat 326 000 (298 000) euroa. Hallituksen jäsenten palkkiot kuuluvat TyEL:n piiriin. Hallituksen jäsenten osalta ei ole tehty lisäeläkesitoumuksia.

Ennen vuotta 2018 aloittaneiden johtokunnan jäsenten eläkeikä on 63 vuotta. Vuonna 2018 aloittaneiden johtokunnan jäsenten eläkeikä vastaa TyEL:n alinta vanhuuseläkeikää. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP Ryhmän omien eläkejärjestelmien mukaisesti. OP Ryhmän eläkejärjestelmiä on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedossa 34.

Tuhatta euroa	2022	2021
Maksuperusteiset TyEL eläkekulut	1 678	1 519
Vapaaehtoisten lisäeläkkeiden IFRS-kulu	481	577
Vapaaehtoisten lisäeläkkeiden eläkevelvoite	8 643	13 124
Maksuperusteiset lisäeläkekulut	411	336

Maksuperusteiset TyEL eläkekulut sisältävät työntekijän ja työnantajan osuudet.

Liite 87. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

OP Ryhmä on soveltanut IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardia 1.1.2023 lähtien. IFRS 17 -siirtymän vaikutuksena OP Ryhmän oma pääoma 1.1.2022 laski siirtymäajankohtana 52 miljoonaa euroa. Samalla väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltaminen lakkasi. RaVa-laskennassa käytetään Solvenssi II -arvostuksia, joten standardin käyttöönotto ei vaikuttanut RaVa-tunnuslukuun. IFRS 17 - standardin käyttöönotosta kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedossa 3.

Tilinpäätöslausuma

Olemme hyväksyneet talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain 9 §:ssä tarkoitetun taloudellisen kokonaisuuden, OP Ryhmän, toimintakertomuksen ja yhdistellyn tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2022. Toimintakertomus ja tilinpäätös esitellään ja annetaan tiedoksi OP Osuuskunnan varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle.

Helsingissä 1. päivänä maaliskuuta 2023

OP Osuuskunnan hallitus

Jaakko Pehkonen
Hallituksen puheenjohtaja

Timo Ritakallio
OP Ryhmän pääjohtaja

Jarna Heinonen

Jari Himanen

Kati Levoranta

Pekka Loikkanen

Tero Ojanperä

Riitta Palomäki

Petri Sahlström

Olli Tarkkanen

Mervi Väisänen

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 2. päivänä maaliskuuta 2023

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Juha-Pekka Mylén
KHT

Tilintarkastuskertomus

OP Osuuskunnan jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain tarkoittaman OP Ryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2022. Tilinpäätös sisältää yhdistellyn taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista.

Lausuntonamme esitämme, että OP Ryhmän yhdistelty tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan OP Ryhmän taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti.

Lausuntomme on ristiriidaton OP Osuuskunnan hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle OP Osuuskuntakonsernista annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävistä yhteisöistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

OP Ryhmään kuuluville yhteisöille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty OP Ryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen liitetiedossa 12.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaiset merkittävät olennaisen virheellisyyden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessa huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

Saamiset asiakkailta - arvostaminen (tilinpäätöksen liitteet 1, 13, 20 ja 37)

Saamiset asiakkailta, yhteensä 98,5 mrd. euroa, on OP Ryhmän yhdistellyn taseen merkittävin erä muodostaen 56 % taseen loppusummasta.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardin mukaisten odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) laskennassa käytetään oletuksia, arvioita ja johdon harkintaa, jotka liittyvät mm. odotettavissa olevien luottotappioiden todennäköisyyden ja määrän, sekä luottoriskin merkittävän kasvun määrittämiseen.

Ukrainan sodan välilliset vaikutukset, inflaatio, korkojen nousu sekä heikentyneet talouden näkymät voivat kasvattaa luottoriskiä, mikä voi realisoitua saamisten arvonalentumisten kasvuna.

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan osatekijöitä päivitetään ja tarkennetaan toteutuneen luottoriskikehityksen, laskentaprosessin validoinnin ja kehittämisen sekä sääntelymuutosten ja -vaatimusten perusteella.

Saamisten tasearvon merkittävydestä, arvostamisesta käytettävien laskentamenetelmien monimutkaisuudesta ja johdon harkinnasta johtuen saamisten arvostaminen on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.

Olemme arvioineet luotonannon ohjeistuksen noudattamista, luottoriskien hallintaa sekä saamisten kirjaamiseen ja valvontaan liittyviä periaatteita ja kontroleja OP Osuuskunta - konsernin yhteisöissä.

Olemme arvioineet odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) laskentamenetelmiä ja laskennassa käytettyjä keskeisiä oletuksia, sekä testanneet odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaprosessiin ja luottoriskimalleihin liittyviä kontroleja.

Tarkastuksen keskeisimpiä osa-alueita ovat olleet merkittävimmät ECL-laskentaan liittyvät johdon harkintaa edellyttävät tekijät, kassavirtaperusteiseen asiantuntija-arvioon perustuva ECL-laskenta, sekä keskeisimpien ECL-mallien mukaisen laskennan uudelleenlaskenta ja herkkyysovat.

Olemme lisäksi arvioineet johdon harkintaan perustuvien tilapäisten lisävarausten (management overlay) muodostamisen perusteita.

Tarkastukseen on osallistunut KPMG:n IFRS- ja rahoitusasiantuntijoita.

Lisäksi olemme pyytäneet muiden OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltyjen yhteisöjen tilintarkastajilta lausunnon siitä, että tilinpäätökseen yhdistellyissä yhteisöissä on noudatettu OP Osuuskunnan antamia rahoitusprosessia koskevia ohjeistuksia.

Lisäksi olemme arvioineet OP Ryhmän saamia ja odotettavissa olevia luottotappioita koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Sijoitusomaisuuden ja johdannaissopimusten arvostaminen (tilinpäätöksen liitteet 1, 8, 19, 21 ja 37)

Sijoitusomaisuuden tasearvo on 20,8 mrd. euroa käsittäen pääasiassa käypään arvoon arvostettavia sijoituksia. Johdannaisvarat ovat yhteensä 4,1 mrd. euroa ja johdannaisvelat 4,4 mrd. euroa koostuen kaupankäynti- ja suojaustarkoituksessa pidettävistä sopimuksista. Johdannaiset arvostetaan tilinpäätöksessä käypään arvoon.

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla, tai jos toimivia markkinoita ei ole, OP Ryhmän omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Sijoitusten ja johdannaisten käyvän arvon määrittämiseen liittyy harkintaa erityisesti niiden instrumenttien osalta, joiden markkina-arvoa ei saada julkisista markkinanoteerauksista. Pääomarahastojen ja kiinteistösijoitusten arvostukseen voi lisäksi liittyä aikaviivettä.

Sijoitusomaisuuden ja johdannaissopimusten ollessa huomattavan määräisiä ja niiden arvostamiseen liittyessä epälikvidien tuotteiden osalta myös johdon harkintaa, on kyseisten erien arvostaminen määritelty tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.

Olemme arvioineet OP Ryhmän soveltamien tilinpäätösperiaatteiden ja arvostusmenetelmien asianmukaisuutta sekä testanneet sijoitusomaisuuden ja johdannaissopimusten kirjanpitoa ja arvostamista.

Johdannaissopimusten osalta olemme arvioineet kirjanpitokäsittelyä ja arvostusprosessia suhteessa IFRS-säännösten vaatimuksiin.

Tilinpäätöstarkastuksen yhteydessä olemme verranneet sijoitusomaisuuden ja johdannaisten arvostamisessa käytettyjä käypiä arvoja markkinanoteerauksiin ja muihin ulkopuolisiin hintalähteisiin, arvioineet arvostuksessa käytettyjen syöttötietojen oikeellisuutta sekä käytettyjen oletusten ja arvioiden kohtuullisuutta.

Olemme myös perehtyneet OP Ryhmän sijoituksiinsa soveltamiin arvonalentumisperiaatteisiin ja -menetelmiin.

Tarkastukseen on osallistunut KPMG:n IFRS- ja rahoitusasiantuntijoita.

Lisäksi olemme arvioineet sijoitusomaisuutta ja johdannaissopimuksia koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Vakuutusvelka (tilinpäätöksen liitteet 1, 6 ja 31)

Vakuutusvelka on OP Ryhmän taseessa 7,6 mrd. euron velkaerä, jonka määrittämisessä käytetään erilaisia vakuutusmatemaattisia oletuksia ja laskentamenetelmiä.

Vakuutusvelan laskenta perustuu useista eri tietojärjestelmistä saataviin tietoihin ja näiden tietojen yhdistelyyn. Tietokannat ovat laajoja ja järjestelmien käsittelemät tietomäärät suuria.

Vakuutusvelan korkoriskiä hallitaan johdannaissopimusten ja korkoinstrumenteilla, jotka arvostetaan tilinpäätöksessä käypään arvoon.

Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällynyt vakuutusvelan kirjaamiseen ja laskentaan liittyvien periaatteiden arviointia. Aktuaari-asiantuntijamme on selvittänyt vakuutusvelan laskennassa käytettyjen oletusten ja menetelmien asianmukaisuutta.

Olemme arvioineet vakuutusvelan sisäisen valvonnan prosesseja ja laskennan lähtötietojen oikeellisuutta sekä vakuutusvelan laskennan ja kirjanpitojärjestelmän välistä yhteyttä.

Eläkemuotoisen vakuutusvelan diskonttokorkoa on nostettu tilikaudella. Muutos on pienentänyt vakuutusvelan määrää.

Vakuutusvelan tasearvon merkittävyyden ja sen laskentaan liittyvien vakuutusmatemaattisten mallien monimutkaisuuden johdosta vakuutusvelka on määritelty tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.

Olemme selvittäneet vakuutusvelan korkoriskin suojauksen periaatteita, markkinaehtoista arvostamista sekä suojaavien johdannaisinstrumenttien kirjanpitokäsittelyn asianmukaisuutta.

Lisäksi olemme arvioineet vahinkovakuutusyhtiössä tilikaudella toteutetun diskonttokoron noston ja siihen liittyvien vakuutusvelan korkotäydennysten arvonmuutosten perusteita ja vaikutusten kirjanpitokäsittelyä.

Lisäksi olemme arvioineet vakuutusvelkaa koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Taloudelliseen raportointiin liittyvä kontrolliympäristö ja tietojärjestelmät

---

OP Ryhmän tilinpäätöksen oikeellisuuden kannalta keskeiset raportointiprosessit ovat järjestelmäriippuvaisia. Tietojärjestelmien merkitys on keskeinen niin jatkuvuuden ja häiriötilanteiden hallinnan kuin taloudellisen raportoinnin oikeellisuuden näkökulmasta. Taloudellisen raportoinnin tietojärjestelmäympäristöllä sekä yksittäisten tietojärjestelmien sovelluskontrolleilla on siten merkittävä vaikutus valittavaan tilintarkastustapaan.

OP Ryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen perustuessa laajaan määrään tietovirtoja lukuisista eri järjestelmistä, olemme määritelleet taloudellisen raportoinnin järjestelmäympäristön tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.

Olemme muodostaneet käsityksen taloudelliseen raportointiin liittyvistä tietojärjestelmistä ja järjestelmien kontrolliympäristöstä sekä testanneet taloudellisen raportoinnin sisäisten kontrollien tehokkuutta.

Tarkastus on kohdistunut myös keskeisten tietovirtojen ja transaktioiden käsittelyn valvontaan, käyttövaltuushallintaan, muutoshallintaan ja järjestelmien väliseen tiedonsiirtoon sekä ulkoistusten hallintaan.

Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällytetty merkittävässä määrin aineistotarkastustoimenpiteitä sekä data-analyysyjä taloudellisen raportoinnin eri osa-alueisiin liittyen.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että OP Ryhmän tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti liitetiedoissa tarkemmin kuvatulla tavalla ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan OP Ryhmän kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos OP Ryhmä aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon OP Ryhmän sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä OP Ryhmän kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei OP Ryhmä pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä OP Ryhmään kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon OP Ryhmän tilinpäätöksestä. Vastamme tilintarkastuslausunnosta yksin.
- OP Ryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen tarkastus perustuu OP Osuuskunta -konsernin ja jäsenosuuspankkien tilinpäätöksiin sekä tilintarkastuskertomuksiin, jotka on annettu OP Ryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen tarkastusta varten.

Kommunikoimme OP Osuuskunnan hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme OP Osuuskunnan hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuvissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voisi kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koitua yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet OP Osuuskunnan kokouksen valitsemana tilintarkastajana vuodesta 2002 alkaen yhtäjaksoisesti 21 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 2. maaliskuuta 2023

KPMG OY AB

Juha-Pekka Mylén

KHT